B. VICTORII
FAVENTINI

MEDICATIO
EMPIRICA

1550

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI,

VIRI IN ARTE MEDICA Excellentissimi, opera in hoc uolumine contenta.

Exhortatio ad medicum rectè, sanctéq; medicari cupientem.

Medicatio Empirica singulorum morborum.

Doctrinalis Empirica de febribus.

Index quoque Curationis singulorum morborum.

Cum Gratia & Priuilegio Summi Pont. Et Illustriss. Senatus Veneti, per annos decem.

Johannis Bapt. Thomasii Collensis

VENETIIS

EX OFFICINA ERASMIANA, VINCENTII VALGRISII.

M. D. L.

AMPLISSIMO CARDINALI, ET ILLVstrisimo Bononiæ Legato Io.Mariæ de Monte, Benedictus Victorius Fauentinus Medicus felicitatem.

ERCVLES ferarum domitor Amplisime Præsul immortalitatis nomen apud posteros probè consecutus est, & in præcipuum Deorum numerum à prisca gente meritò relatus fuit: propterea quòd homines plurimis gestorum suorum laboribus iuuerit, & maximam orbi terrarum utilitatem præclara facinorum uirtute præstiterit. Haud igitur iniustum sanè fuit, si tantus Heros æternam sibi famam comparauerit: quippe cùm uitam pro cõseruando hominum cætu, calamitosas ærumnas tam strenuè sustinens, exposuerit. Honestisimum generosi laboris præmium est, ueræ gloriæ decus. Hoc equidem animo euoluens, & mecum accuratè perpendens, nolui nec laboris, nec sudoris conatibus unquam parcere. donec rapidus meæ uitæ decur-

 sus

ſus in cõmunem opem dilabens procumberet. Mortalis humanæ uitæ cõditio, omnibus morborum telis propoſita, & periculorum caſibus ſemper inuoluta, facile è medio tollitur: & hinc aliò migrat, niſi commoda præſentis ſubſidii uis iam tùm peritè præparetur, librum itaq; innumeris medicaminibus refertum, & proba experientiæ regula perpenſum, ſummis uigiliis diligẽtique lucubratione conſtruxi: ut quæ olim à me uerisſime comperta ſunt, in unum uolumen congeſta iure prodirent. Non profectò (ut ingenuè fatear) mens eò ſe contulit, nec animi acies id nimirum diiudicauit, ut à me inuenta, & iampridem cognita, pro gloriola captanda in lucem progrederentur: uerum enim uero ut Reipublicæ Chriſtianæ potisſimum prodeſſem, & uita á non minimis noxis illæſa, quo ad fieri poteſt, conſeruaretur. Nec herclè multi iuuenes defuerunt, qui me ſupplices uehementer rogauerunt, crebriſq; efflagitationibus urgentes à me petierunt, ut iſtæc noſtra in publicum ederentur, ut etiam quùm in manus ſtudioſorum defluxerint, ab omnibus copioſè celebrarẽtur. Eorum tandem me uicit pietatis ardor. Sed ut liber noſter tutius per ora

uirorum

uirorum euolando uerſetur, prudentem cæterorum uirorum conſuetudinem penitus obſeruare decreui, ut quæ peperit ingenium, in patroni alicuius ulnis piè excipiantur. Ad te igitur Reuerendiſsime Pater recens noſtræ fœturæ munus candide mittitur, & id ipſum ea quidem uoluntate libenter complectaris, qua tibi charitate diligenter offertur. Ex induſtria rudem penè ſtylum ſcribentis obtinui, quùm rudes medendi Magiſtros melius rei operam, quàm ſtyli curam coniicere, animaduerterim. Non enim phaleratis uerborum lenociniis ingruentes morbi profligantur, at exquiſitis remediorum præſidiis procul indè excluduntur. Methodicum nequaquàm ſodalitium me execrandis impiorum dictorum aculeis iniquè laceſſat, nec calumnioſis conuitiorum latratibus me acerbè inceſſat: quippe quòd ſupercilioſa ipſius dogmata conſultus omiſerim, & quòd me magis empiricæ iam nunc familiæ; quæ cauſas aſpernans, explorata ſolùm remedia excogitat, ultrò addixerim. Proinde conſcius ſanæ mentis error pœnam non expoſtulat, & actor ſcitè ſaltans, è ſcena non exploditur. Cæterùm nec tuas laudes magnis

rerum præconiis enumerare hîc opus est, quum tu uir maximus, nisi à maximo di cēdi genere concipi possis. Quare nostram Empiricam lubenti animo suscipias quæso, & interim mancipii tui memor, sospes ac incolumis uiuas felicissimè.

Vale. Literatorum decus & ornamentum.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI EXHORTATIO AD MEDICVM RECTE, SANCTEQVE medicari cupientem.

IXIT insipiens in corde suo, non est Deus, Dauidis. LII. Noli tamen tu, qui medicus es, illo insipientiæ nomine teneri, est enim medicus opus Dei, creauit enim illum altissimus, ecclesiastici xxxviii. Deus quoque omnia fecit uerbo suo, & sapientia sua. Sapientiæ ix. Igitur Deus sua sapientia creauit te, & tu sapientiam assistricem semper habebis, qua omnes homines sanitati erunt restituti, qui operibus tuis submittentur. Vbi autem Dei sapientia à te abfuerit, in nihilũ computaberis. Sapientiæ ix. ob quam rem sapiens eris, si in corde tuo dicas, est Deus, & omnia opera tua optima erunt, quoniam diuina, uniuersa autem dei opera ualde bona. ecclesiastici xxxix. Si igitur deum esse credideris ueritatem facies, & in lucem uenies, operaque tua manifestabuntur optima, quoniam in deo facta erunt. Ioannis III. Et iterum, crede fili Deum esse, quoniam opera tua, quæ in humanum corpus operaberis perficientur. Nam Dei cura erit de te, ut dixit Apostolus Petrus prima epistola, capite v. Vbi ait, quoniam Deo cura est de nobis. omnem igitur sollicitudinẽ tuam proij-

ce in Deum , & ſub potenti manu eius humiliaberis , & exaltabit te in tempore uiſitationis ægrorum, & adhuc crede fili Deum eſſe, quoniam medicina à deo eſt, eccleſiaſtici XXXVIII dicentis . Altiſſimus creauit medicinam de terra, creauitq; eius ſcientiam, dixit enim: et dedit altisſimus hominibus ſcientiam , quam uoluit honorari in mirabilibus ſuis , & in hominibus curans medicus mitigabit dolorem, & unguētarius faciet pigmenta ſuauitatis , & unctiones conficiet ſanitatis, & non conſūmabūtur opera eius. Hæc ille , eandem mentem habuit Plato in libro de furore poetico, ubi ait. Nonne cuiq; arti facultas à Deo tribuitur? & in conuiuio dixit: artes à Dījs propter amorem humano generi traditas , ut ab Apolline medendi artem . Et huic alludens Hippocrates dixit ſecundo de priſca medicina: hancque artem medicinæ dignam eſſe cenſuerunt, quam Deo (quemadmodum putant) acceptam ferunt. Et dixit in libro de natura fœminea: in morbiſque hæc dico ſentioue maximam quidem cauſam , & potisſimum quid in hominibus eſſe diuinū numē. Ait etiam Hippocrates in libro de ſacro morbo: mihi quidem uidētur, qui magica arte utuntur nec Deos putare, nec ſi ſunt quicquam poſſe , nec prohibere poſſe. Quare mihi graues in Deos eſſe uidentur . Vt igitur præceptis Hippocratis obtemperare ualeas , ut decet, ne dum Deum eſſe te credere uelim, ſed & ipſum firmo animo colere . Dixit hoc Hippocrates in libro

de Probitate

de Probitate, ubi ait: medicina plurimum Dijs concedit, Deosq; colere reperitur. Medici nanq; plurimum Dijs concedunt. Hoc etiã dixit Hippocrates in tertio de ratione uictus, ubi loquitur de somnijs, de signis autem cælestibus, syderibusque cum quis gnarus peritusq; fuerit, & doctus, sic prouideto, nutricatoq;, Dijsque supplicato, & post ait. Terræ uerò mercurio, Heroibusq; supplicato, quam etiam sententiam attulit Hippocrates in libro de languentium somnijs. Nempè idem uidebis ab Hippocrate in libro de aere, aquis, & locis, ubi ait. cum pauperes deos contemnant. Ditiores uerò contra. Plurimum enim Deos colunt, plurimaque sacrificia faciunt, cum diuitijs abundent. Pauperes uerò minus. Hortor igitur te fili, quia homo es, & rebus uniuersis melior, & quippiam è cæteris diuinitus sortitus es, & similis Deo. ut ait Galenus in libro. An animal sit, quòd in utero est. uirtutem, & bonitatem assequi debere. Et quia Medicus es. & Philosophus, ideo sapiens es, & similis Deo, ut dixit Hippocrates in libro de Probitate, ubi ait, Medicus enim uir sapiens est, & Philosophus deo similis, & quoniam Dei sapientia est uirtus, & Bonitas, assequere igitur uirtutem, & bonitatem, & sapiens efficieris, & similis Deo. iuxta illud Galeni in libro de cognoscendis, & curandis animi morbis, dicentis: sanè Deo similem esse sapientem, & ob hoc quòd sapiens eris, sine peccato procedes, ut ibidem ait Galenus. Quapropter

in om-

in omnibus tuis operibus felicitaberis, et deus adiutor erit tibi, nõ autem eris tu deo adiutor. quoniam deo nihil est ab homine adiutorij. Iob xxvi. Dices autem tu quõ Deum esse credam, quem non uidi unquàm? Huic dixit Galenus in ix. de decretis Hippocratis, & Platonis, ubi ait. Quòd si propterea quòd ipsum deum non uidemus, non esse etiam dicamus. Similitudinem iudicij in artibus minimè seruabimus, quem admodum enim ridiculum est, si quis eò quod uideat aliquem quippiam fabricantem, iccirco artificem existimet, etiam si male fabricatas partes aliquas fuisse depræhenderit. sic cum optimè constitutam Nauim, uel Domum, uel lecticam conspexeris, licet ignores quis ea condiderit, si absq; arte, sed fortuna extitisse ea omnia existimes, meritò eris deridendus. quo fit, ut absurdum sit existimare causam fabricæ nostri corporis, & eorum, quæ apud nos sunt, & continuè apparent, temerariam, & fortuitam, & non artificialem. Habes igitur signa fili apud nos, quibus Deum esse confiteberis, quorum maximè est omnium animantium, ac nostri corporis fabrica. ut probat Galenus in libro de fætus formatione. crede igitur deum esse, & ipsum cole. & illius nomine operaberis, & benè tibi succedet. iuxta illud marci xvi. in nomine meo si super ægros manus imponent benè habebunt. Et si non uides eum, Beati enim qui non uiderunt, & crediderunt. Ioãnis xx. Nemo enim deum uidit unquam, Ioannis primo. neque

nouit,

nouit,neque uidere potest nisi christus. Ioannis v i & ad Thimotheum v i. Hortor igitur te fili, Deo ac eius uoluntati obedire, ipse enim & te pro sui uoluntate utetur, ut dixit Isaias x l v. ueh qui contradicit factori suo, & post ait. Ego suscitaui hominem ad iustitiam, & omnes uias eius dirigam. igitur fili in his quæ in arte medendi operaberis, nihil mali inducas, credens id in occulto factum esse. Dixit enim ecclesiasticus x v i. non dicas à Deo abscondar, quoniam nihil occultum est Deo. Et x x i i i. Dixit, & homo non intellexit, quoniam omnia uidet oculus Dei. sanè inquam Deum cole, quoniam ab eterno bonus est, & non à seipso bonus reditus est. Quapropter, & nos omnes eum naturali amore prosequimur, ut ait Galenus in libro, quòd animi mores corporis temperaturas sequuntur. Et post dixit authore Platone in Thimeo. Nam nec denique est factus aliquando, cum perenniter ingenitus sit, ac sempiternus. Igitur quoniam Deo nihil occultum est. ecclesiastici x v i. Ideo deum ubique opinaberis, & cuncta uidere. Dixit enim Hieremias x x i i i. Putas ne, Deus è uicino ego sum dicit Dominus, & non Deus de longè. Si occultabitur uir in absconditis. & ego non uidebo eum dicit Dominus. Nunquid non cælum et terram ego impleo? Dicit Dominus. Igitur hortor te fili ut in omni tui medicatione à Deo auxilium petas, et benè tibi erit. iuxta illud Pauli ad ephesios x x x i i i. ubi ait: non est Deus alius, ut Deus re-

ctissi

ctissimi assensor cæli, auxiliator tuus.&c. Præterea hortor te fili, ut iusiurandum Hippocratis obseruare coneris, præsertim per ea, quæ ad ægros sanandos attinent. Aegrotantibus igitur uictus rationem cõstitue pro facultate eorum, & iudicio tuo commodam, omneque detrimentum, & iniuriam ab eis prohibebis. Porrò neque ullius preces apud te adeò ualidæ fuerint, ut cuipiam uenenum sis propinaturus, neque etiã huius rei semper uerendæ consilium dabis: similiter autem neque mulieri Talum uuluæ subdititium ad corrumpendum conceptum, uel fætum consilium dabis. Dico quoq; tibi fili. Quòd in quancunque domum ingressus fueris, ob utilitatem ægrotantium intrabis, & ab omni iniuria uoluntaria inferenda remotus eris, ab operibusque uenereis abstinebis, siue muliebria, siue uirilia fuerint. Menti quoque habeas nobiles, pauperesque, liberos etiam atque seruos, æqua lance medicari. Quæcunque etiam inter curandum uideris, aut audieris, cognoueris que in communi hominum uita, ea tanquam archana apud te continebis. Quod si ita feceris, porrò, & integre, & sanctè uitam, & artem tuam conseruabis.

TYPOGRAPHVS LECTORI.

IVINAM *profectò, et omni laude dignam Platonis sententiam existimaui, cuius etiam meminit Cicero in libro Officiorum, quà neminem sibi soli natũ esse, sed id temporis, quo nobis uita hac frui datum est, totum partim in adiuuanda patria, partim in demerendo humano genere consumendum esse censet, Quamobrem ego omni ingenio, omniq; industria semper studui, ut hominibus prodesse possem. hinc fit ut si non aliter, saltim hac mea impressoria arte studiosis adiumentum aliquod afferre indies coner, huiusce uero meæ propensæ erga studiosos uoluntatis testes possunt esse omnes, qui rei literariæ operam sedulo dare curant, quippe qui multa doctorum uirorum uolumina in nostra officina diligentißime, & castigatißime impressa, præ manibus habeãt, Quin quotidie noua etiam publicare studemus. En igitur amice lector in præsentiarum tibi damus nouum hoc Medicinalis Empiricæ opus Excellentißimi domini Benedicti Victorij Fauentini, Ex cuius lucubratione facillime comprehendere poteris eximiam Medicæ facultati utilitatem accesßisse, & humanæ saluti optime consultum fuisse, quam si alacri animo susceperis. Curabo ut maiora indies, atque excellentiora celeberrimi huius uiri opera, quæ uir ille undequaque doctißimus in manibus habet, cum incredibili omnium studiosorum utilitate in lucem exeant.* Vale.

TABVLA MORBORVM, ET INFIRMITATVM CONTENTARVM IN EMPIrica Excellentissimi Domini Benedicti Victorij Fauentini.

Diabeticæ

Febrium

Nasi

BENEDICTI, VICTORII FAVENTINI MEDICATIO EMPIRICA.

DE DOLORE CAPITIS, Caput primum.

D DOLOREM CAPITIS *antiquum, remedium tale est, praeceden te lenitione uentris, si dolor magis retro adfuerit, uenam frontis secabis. Quòd si magis ante aegrum infestabit, sanguisugas post aures apponito, dum tamen prius secetur cephalica cubiti dextri, uel sinistri, secundum quòd dolor infestat.*

Aliud.

Recip. Corticem *cepae, sub feruentibus* Cineribus *decoque. Demum frustum eius auri imponito, ex eadem parte qua dolor existit, super quod inungito sic olei lau rini, olei rosati completi calidi ana drach. s.* Demum *cum bombice claudito, idemque obseruabis, si intensus au ris fuerit dolor. Aliud in unaquaque materia ualens, & est expertißimum unguentum, cum quo uolo, ut inun gantur pulsus temporum & frons tota.*

Recip. *Succi camomillae recentis unc. iiij. succi rosarum recentium unc. ij. succi rutae recentis, succi betonicae, ana unc. i. s. succi radicum altheae unc. ij. olei rosati omphacini lib. i. s.* Alabastri *optimi & purißimi unc. iij. pulverizetur subtiliter alabastrum, & per noctem & diem infundatur in oleo omphacino: deinde cum caera alba optima quantùm sufficit, ex omnibus conducatur un*

Unguentum Alabastri

 guentum

guentum, quod utiquè unguentum ualet omni dolori capitis a quacunque materia pendente, siuè per essentiam, siuè per consensum, siuè cum febre, siuè sine fuerit, siuè per se dolor sit, siuè per accidens ipsius febris: & in omni tempore paroxismi nos possumus uti. Excepto principio.

Aliud.

Vbi dolor capitis tantum ægrum infestaret, ut absque dubio timeremus de corruptione operationis alicuius uirtutis membri.

Recip. De prædicto unguento unc. s. oppij gran. iij. inungantur cum prædicto unguento pulsus temporũ, & si alicui alteri parti capitis adfuerit dolor, eidem unguentum applicabis.

Aliud.

Vbi dolor diuturnus in aliqua parte capitis infestaret ægrum.

Recip. Mucillaginis fœnugræci, mucillaginis seminũ lini, mucillaginis seminũ meliloti ana unc. i. unguēti prædicti alabastrini unc. i. olei liliorum alborum unc. s. misce, et in mortario benè ducantur, quousque fiat unguentum, cum quo ungatur pars capitis dolens: demum super ipsa extendatur paululum de lana succida, fortificabis etiam si expedit cum quatuor granis oppij. & hoc est bene expertum.

Aliud.

Et ualet in omni dolore capitis in quacũque materia, & in quocunque tempore.

Recip. Rosarum rubearum, florum camomillæ, meliloti, calamēti, abrotani ana M. ij. bulliant in lib. xl. aquæ, & uini albi potentis usque ad consumptionem medietatis. deinde abluantur quotidiè cum huiusmodi decoctione calida,

lida, crura à genu infra,& Brachia, à cubitu infra, mane & uesperi, stomacho non impleto.

Vbi uerò dolor capitis ortum habuerit à morbo gallico, purgato capite sequentibus pilulis.

Recip. Pilularum aurearum scrup. ij. pilularum de fumo terræ drach.s. misce, cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero quinque. capiat inde per xx. dies continuos apud diluculum sequentem potionem super dormiendo.

Recip. Decocti ligni guaiaci secundum artem facti lib. vi. folliculorũ senæ, betonicæ, sticados arabici. polypodij quercini ana m.s. turbith boni, agarici electi ana drac. ij.s. misce, et bulliãt omnia usque ad consumptionẽ tertiæ partis. deinde colentur, & de colatura

Recip. unc. vi. oxymellis simplicis unc. ij. misce pro una uice. continuet hunc decocti modum, & benè erit. ubi uerò dolor capitis per consensum ab utero, fiat sanguinis mißio ex saphena in talo.

Demum fiant lotiones prædictæ, addendo matricariam, & sequetur modum curæ dispositionum matricis post dicendum.

DE EPILEPSIA. Cap. II.

CVM EPILEPSIA apud antiquos Medicos reperiatur duplex. Vna quidem per proprietatem. Alia uerò per consensum.

Primo curabimus epilepsiam proprietatis, secundo communitatis.

Et quia maior expedit cura in præseruatione à casu in paroxismum epilepticum, quam curare in actu paroxismi.

Ideo primo dicemus curã præseruatiuam ad epilepsiã.
Secundo uerò, quid agendum sit hora paroxismi.

Primo igitur laudo. quod si epilepsia fuerit in corpore carnoso complexionis sanguineæ, cum rubedine faciei, & apparentia uenarum in oculis, & caliditate membrorum uicinatorum cerebro. quòd fiat phlebotomia.

Prima quidem diuersiua, et euacuatiua ad longinquas partes, & hæc fiat per sectionem saphenæ dextri pedis, & inter medio uno die phlebotomia fiet ex communi dextri cubiti. Demum uerò transactis tribus diebus, secetur uena cephalica in curuatura eiusdem cubiti, quibus phlebotomijs expeditis, dum ad eas præcesserit uentris lenitio, consulo. Quòd digeratur materia peccans, quæ & si sanguis peccet secundum plurimum, tamen est per admixtionem ipsius pituitæ cum eo. quapropter cum phlebotomia sit euacuatio epilepsiæ sanguineæ. secabis uenam non expectata digestione. si tamen expediet, digestio erit in epilepsia pẽdente à pituita per essentiam in cerebro.

Digestiuum igitur erit sequens.

Recip. Oxymellis simplicis unc.i. mellis rosati colati unc.s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ ana unc.i. misce, continuato digestiuo per vij. dies continuos. & apparentibus signis digestionis in materia, purgetur materia à capite sequenti purgatorio, semper à leuioribus curam inchoando.

Recip. Pilularum de Hyera Nicolai, masticinarum conciliatoris, aurearum Nicolai ana scrup.i. misce, cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero v. Facta hac prima purgatione, quiescat æger per sex dies continuos ab ulteriori purgatione: quoniam aßidua purgatio in epileptico agitando materias, damnum ingerit. Demum laudo, quòd

do, quòd quolibet uesperi cũ æger cubare uoluerit, capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diacori conseruæ sticados, conseruæ saluiæ ana unc.i. radicum peoniæ, subtiliter paluerizatæ drach. ij. misce cum syrupo de sticados, fiat mixtura. Dosis est unc.s. pro qualibet uice, mane uerò in eisdem sex diebus per tres horas ante cibum, laudo. Quòd æger capiat unc.s. præparatarum radicum masticando, & expuendo ferè per tempus unius horæ.

Recip. Radicum acori unc.iij. & aduerte quòd in quibuslibet diebus purgationis, uel non purgationis si patiens aluum strictam habuerit, quotidie clystere unum stomacho ieiuno imponatur, quod sit talis cõpositionis.

Recip. Florum sticados arabici, florum camomillæ, betonicæ, & sansuci, saluiæ, rutæ ana m.i. mercurialis, foliorum maluæ, uiolariæ ana m. s. bulliant in sufficiẽti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis aquæ. Demum de colatura

Recip. unc.s. Hyeræ compositæ unc.i. olei rutæ unc.iij. sacchari rubei unc.i.s. uitelli oui numero.i. salis communis drach.iij. misce, & imponatur clystere.

Transactis uerò sex diebus, laudo, ut in cura præseruatiua ab epilepsia iterato patiens purgetur precedẽte digestione cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de Hysopo, syrupi de sticados sine speciebus, mellis rosati colati ana unc.s. aquarum hysopi, betonicæ, saluiæ ana unc.i. misce his expletis syrupis septẽ diebus continuis apparentibus signis concoctionis, purgetur materia sequentibus fortioribus pilulis.

Recip. Pilularum cochiarum almansoris, pilularum de agarico mesuæ, aurearum nicolai ana scrup.i. Ellebori nigri præparati, propter id quod de melancholia illi

morbo coniungitur ſcrup.s.miſce.cum ſyrupo de hyſopo fiant pilulæ numero iij.quas patiens capiat poſt primam dormitionem de nocte.

Et aduerte,Quòd in ægritudinibus cerebri,quanto pilulæ großiores ſunt, tanto efficacius operantur à cerebro,proter longiorem moram, quam trahent in ſtomacho.facta hac purgatione ſecunda,Conſulo,ut apponantur tres ſanguiſugæ uenis Emorrhoidalibus ipſius patiẽtis,tanto efficacius hoc facias,quanto quòd ſigna ſanguinis apparuerint. & extrahatur ſanguis pondere unciarum quatuor, melancholicis enim emorrhoides conferunt. Demum quieſcat patiens per ſex dies continuos ab ulteriori purgatione,in quibus laudo, quòd in ueſperi cum ibit dormitum ipſum capere debere bolum infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Conſeruæ Iuæ unc.i.conſeruæ ſaluiæ unc.s. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriȥatarum unc.s. miſce cũ ſyrupo de iua & fiat mixtura. Mane uerò quolibet in ijſdem ſex diebus uolo patientem uti & maſticatorio,et lotione in extremitatibus,quorum quolibet materia detrahatur à capite, maſticatorium tale eſt.

Recip.Maſticis unc. i.peoniæ unc.s. paſſularum enucleatarum unc.ij.pulueriȥentur pulueriȥanda,& omnia inſimul cum contuſis paſſulis miſceantur,& fiant maſticatoria ad formam nucis auellanæ, de quibus quolibet mane patiens unum maſticando expediat.& materiam à capitte attractam ad os expuere conetur,facto uno maſticatorio, laudo ipſum patientem abluere ſibi pedes à genu infra, & brachia à cubito ad manus, ſequenti lotione.

Recip. Calamenti,betonicæ,florum ſticados arabici, florum ſticados montani,maioranæ, rutæ,iuæ ana M.i.

radicum

radicum peoniæ unc.s. miſceantur, & bulliant in forti lixiuio uſque ad conſumptionem tertiæ partis, & uſui reſeruetur. His ſex diebus exactis, laudo, fiendam fore fortiorem tertiam purgationem, ut ea apertiorem uiã habeamus ad cætera applicanda, & ad localia exercitanda.

Digeratur igitur materia tertio iſto ſyrupo ſequente.

Recip. *Oxymellis compoſiti, ſyrupi de hyſopo, mellis roſati colati ana unc.s. aquarum peoniæ, hyſopi, ſaluiæ ana unc. i. caſtorei ligati in petia ſubtili & rara ſcrup. s. miſce.* Et de mane ſyrupo calefacto in diluculo, & colato patienti exhibeatur. & ſic præcisè eodem modo continuabis per ſeptem dies continuos. Octauo uerò die purgetur materia ſequentibus pilulis.

Recip. *Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. pilularum fœtidarum ſcrup. i. Elebori nigri præparati. Caſtorei optimi ana ſcrup. s. fiant cum ſyrupo de sticados pilulæ numero v.* & aduerte quòd has medicinas, & in doſi, & in uirtute debes metiri ſecundum robur uirtutis patientis, & ſecundum ætatem, quoniam in pueris, uel in ſenibus patientibus epilepſiam nimium graues ſunt prædictæ medicinæ. Quapropter magis, & minus id relinquo in iudicio, & arbitrio prudentiſsimi medici.

Ad epilepſiam per proprietatem expertum eſt, ſequens remedium optimè conferre, ſi patienti per ſeptem horas ante cibum quolibet mane detur drach. i. infraſcripti pulueris.

Recip. *ueſcicarum Apri ſylueſtris cum propria urina numero ij. exſiccentur in furno lento igne, adeò ut non comburantur. quibus exſiccatis ſubtiliter puluerizentur, & de tali puluere detur drach. i. cum aqua peoniæ quantùm*

tùm sufficit ad dissoluendum, & reperies utile præsidiũ ipsi corpori epileptico.

Ad idem, & est expertum, si detur patienti epilepsiam quolibet uesperi in ingressu lecti sequẽs antidotum.

Recip. *Castorei optimi drach. s. pulueris radicum peoniæ scrup. i. misce cum syrupo de sticados. fiat pilula una quæ patienti exhibeatur.*

Ad idem, & est expertum & optimum. si patienti epilepsiam per proprietatem, detur infra scriptus bolus, quolibet mane per septem horas ante cibum.

Recip. *Cranei humani drach. i. s. pulueris peoniæ drach. s. mithridati optimi drach. ij. misce, puluerizatis puluerizandis, & fiat bolus.*

Ad idem & expertum. si patiens quolibet mane quod sequitur masticet per unam horam cõtinuè, & materiam fluentem à capite expuens, optimum inueniet iuuamentum.

Recip. *Radicum acori conditarum unciã. s. pro una uice.*

Ad idem, & est expertum, si patienti propinabis dare in ingressu lecti sequentem bolum, ipsumque detinendo in ore plusquam sit possibile, demum ipsum tranglutiendo inuenies ipsum optimè ualere.

Recip. *conseruæ Saluiæ, conseruæ sticados ana drach. ij pulueris radicum peoniæ drach. s. misce, & patienti dato modo dicto.*

Ad idem, & est expertũ, si patienti in ingressu lecti dabis unam de infrascriptis pilulis, inuenies magnum præsidium ex his.

Recip.

Recip. pulueris hysopi, pulueris praßij ana drach. s. pulueris radicum peoniæ drach. i. assæ fœtidæ scrup. i. castorei drach. s. puluerizentur puluerizanda subtlißimè, & cum syrupo de hysopo, reformentur pilulæ numero septem. Quòd si huiusmodi remedia non contulerint, laud o, ut sine timore aliquo offeratur cauterium corpori patienti epilepsiam, & non solum unum, quinimò & tria.

Primum cauterium sit semper actuale, & sit de directo commissuræ coronali.

Secundum uerò sit in fontanella i. spondilibus colli, in prima uel secunda spondili, ubi collum iniungitur craneo.

Tertium sit infra genu per quatuor digitos in parte syluestri infra duos musculos. dico hoc in adulto corpore potente hæc medicamenta tollerare, in puero uerò epileptico non nisi apud primam, uel secundam spondilem colli committendum est cauterium, facto uerò altero, uel pluribus de his cauterijs, regatur patiẽs regimine medicinarum ante dicto. quoniã plerunque necesßitas cogit nos offerre cauteria à principio morbi.

Et hæc de epilepsia per proprietatem dicta sint.

DE EPILEPSIA PER CONSENSVM.

AD EPILEPSIAM per consensum, cum secundum plurimum epilepsia per consensum ab aliquo membro corporis humani sit per malum fumum absque præsentia humoris communicatum ipsi cerebro, & uentriculis eiusdem, qui fumus quãdoq; est sapiens substantiam & naturam humoris peccantis, quãdoq; uerò est fumus uentosus ab illo affecto membro

ad cerebrum

ad cerebrum communicatus.

Ideo laudo, quod prima epilepsiæ curatio per consensum, sit corrigere malam complexionem membri ipsius consentientis, & euacuare ab eodem membro causam existentem in eo fiendæ epilepsiæ in cerebro. Et quoniam secundũ plurimũ uẽtriculus, uel aluus propter fœtidas, & corruptas materias existẽtes in ipsis magis, quàm in alijs membris, epilepsia ipsi cerebro cõicatur.

Ideo laudo, ut æger lenitiua medicina prius euacuetur, quæ medicina & si stomachalis est, uel fuerit, non absoluatur tamen à medicina habente uirtutem capitalẽ.

Leniatur igitur primo uenter cum sequenti medicina.

Recip. floris caßiæ nouiter tractæ unc.i. radicum peoniæ subtiliter puluerizatæ drach.ij. misce, & fiat bolus cum saccharo. Demum concoquere debes præsentem materiam existentem in stomacho unà cum decoctione communicata uenis, cum secundum plurimum ad ipsum stomachum mali humores confluunt à uenis.

Syrupus digestiuus est talis.

Recip. Syrupi de Betonica, ualet enim stomacho & capiti, syrupi de menta, oxymellis simplicis, syrupi de endiuia, mellis rosati colati ana drach. iij. aquarum betonicæ, mentæ, buglossæ ana unc.i. misce, continuato syrupo per tres dies continuos apparentibus signis cõcoctionis dabis sequens purgatorium.

Recip. Diacatholiconis drach.vi. electuarij rosati, mesuæ drach.ij. electuarij indi maioris, electuarij de dactylis, electuarij succi rosarum ana scrup.i. misce cum aqua decoctionis radicum peoniæ, polypodij quercini, folliculorum senæ, & florum omnium cordialium, fiat potus. quòd si pergratum fuerit magis patienti capere me-

dicinam

dicinam in forma pilulari, sumat per duas horas ante lucem infrascriptas pilulas.

Recip. *Pilularum fœtidarum, indarum, aggregatiuarum, aurearum ana scrup. i. misce cum syrupo de menta, fiant pilulæ numero septem.*

Ad idem, consulo facta purgatione, alternis diebus patiens utatur infrascripto clysterio euacuante ab intestinis, & stomacho, uirtutem sui cerebro communicante.

Recip. *Absinthij, mentæ, pullegij, calamenti ana* M. i. *radicum* Peoniæ, *polypodij quercini ana drach. ij. anisorum, fœniculi, carui,* Dauci, *ameos ana* M. s. *agarici ligati in petia drach. ij. uiolariæ, mercurialis, ana* M. i. s. Bulliant *omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *colentur, & de colatura*

Recip. *unc. x.* Benedictæ, *hyeræ simplicis* Galeni *ana unc. s. olei rutæ unc. iij. mellis rosati unc. ij. sacchari rubei unc. i. salis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere.*

Ad idem, laudo quod quolibet mane, & uesperi per duas horas ad minus ante cibum capiat bolum infrascriptæ mixturæ, quoniam & omnibus membris naturalibus confert, uentositates, & malos fumos ipsorum resoluendo.

Recip. *Aromatici rosati, electuarij pliris arcoticon.* Diagalangæ *ana unc. i.* Diairis, Diacori *ana unc. s. radicum peoniæ subtiliter pulueriza tæ drach. ij. misce cum syrupo de menta, & fiat electuarium.*

Ad dem Consulo, & est expertum, & est secretum, si patiens utatur bis in septimana, uel ter in ingressu lecti una de sequentibus pilulis

lis, proculdubio ſanabitur ab Epilepſia, nedum per conſenſum uerum etiam per proprietatem.

Recip. Caſtorei optimi. Aſſæ fætidæ ana drach. s. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriżatæ drach. i. aromatici roſati. drach. ij. miſce cum ſyrupo de menta, & fiant pilulæ numero. vij.

Ad idem & expertum eſt, ſi patiens unam de ſequentibus pilulis cæperit in ingreſſu lecti quolibet ueſperi uel alternis diebus.

Recip. Elebori nigri bene præparati, et mundi drach. i. ſpecierum diagalangæ drach. i. s. radicum peoniæ ſubtiliter pulueriżatæ drach. s. miſce cum ſucco abſinthij, & fiant pilulæ numero nouem. Quòd ſi his remedijs non curetur Epilepſia hæc per communitatem, Conſulo, ut deueniamus ad manum chirurgicam, & à quocunque membro inferiore cõmunicetur Epilepſia capiti. Conſulo, ut fiant duo cauteria in duobus cruribus infra genu in parte ſylueſtri per quatuor digitos intra duos muſculos. Demum Conſulo, quòd ſi medicus benè expertus cognouerit mẽbrum, à quo cõmunicetur Epilepſia cerebro, ſicut cognouit Galenus de pũctura facta in digito pedis ab animali uenenoſo, propter quam ab illo membro communicata fuit Epilepſia ipſi cerebro. tunc temporis cauterizetur membrum tale. Sicut, cum ſecundum plurimum ſit à ſtomacho, cauteriżatur de directo mali granati, & quoniam omnis ægritudo per cõſenſum ad aliquod membrum, ſi prolungetur, efficitur per eſſentiam in illo membro.

Ideo laudo, quòd ultra hæc cauteria continuante morbo, cauteriżetur commiſſura coronalis, ut prius dictum eſt.

Et hæc de epilepſia.

DE APO-

DE APOPLEXIA. *Caput. III.*

VM AD *fortem Apoplexiam impoßibilis ſit curatio. Ideo eiusdem regimen & curam derelinquamus preſbyteris. Quoniam uerò leuis Apoplexia, & ſi difficilem habeat curam, non tamen impoßibilem, ideo eius curam perſtringemus, primo debet Medicus conſiderare à qua materia, ueluti à præcedente cauſa fiat apoplexia. Quòd ſi ſanguis fuerit, illico phlebotometur æger primo ex uena communi extrahendo ſanguinem pondere unc. vi. habita uirtutis conſideratione, & ipſius ætatis, hinc uerò à quatuor uel quinque horis. iteratò æger phlebotometur ex cephalica cubiti dextri extrahendo ſanguinem pondere unc, iiij. ad plus, hinc uerò ad ſex horas, quod per me expertum eſt, & benè contulit, phlebotometur uena recta frontis extrahendo ſanguinem pondere unc. iij. quibus phlebotomijs celebratis præcedente uentris lenitione, Laudo, quòd fiat ſequens clyſtere.*

Recip. *Betonicæ, ſaluiæ, hyſopi, centaureæ, Ariſtologiæ, florum ſticados arabici, mercurialis ana M. i. florum camomillæ, aniſi, ana M. s. Agarici, pulpæ colloquintidæ ana drach. ij. ligetur in petia agaricus cum pulpa coloquintidæ, & bulliaut in ſufficienti quantitate aquæ uſq; ad conſumptionem medietatis, deinde de colatu ra*

Recip. *Vnc. x. Hyeræ logodionis, Hieræ compoſitæ ana unc. s. mellis roſati unc. ij. olei rutæ unc. iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. iij. uitelli oui numero i. miſce, & componatur clyſtere. Et nota quòd clyſteria, quæ in apoplexia fiunt, debent eſſe fortia magis, quàm in epi lepſia, propter uirtutes omnium membrorum ſo*

pitas

pitas esse. Et ideo difficulter excitari possent ad expellendum sibi nociuum. facto clysterio laudo, ut non expectes digestionem in materia, cum paroxismus Apopleticus sit ualde acutus, & in ualde acutis expedit mederi in eodem die, igitur dentur sequentes pilulæ patienti apoplexiam, quod si propter impedimentum datum musculis deglutionis æger liberè non poterit pilulas deglutire, dissoluantur in aqua saluiæ quantùm sufficit.

Recip. Pilularum cochiarum, almansoris, fœtidarum ana drach. s. Aurearum nicolai scrup. i. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilulæ numero. v. & aduerte, Quòd pilulæ debent esse in maiori dosi, ut melius excitent sopitam uirtutem expulsiuam patientis apoplexiam, facta euacuatione à toto corpore per dictas pilulas, consulo, ut patienti apponantur cucurbitulæ scarificatæ cum sequenti ingenio, quo bene me reperi.

Primo forti frictione fricentur pulpæ crurium sub genu, deinde applicentur cucurbitulæ eo in loco, & scarificentur. Demum fiat fortis frictio supra coxas infra nates, & iteratò cucurbitulæ apponentur, simili scarificatione facta. deinde præcisè eodem modo super natibus sic ascendendo, usque ad spatulas, in quibus facta forti, et laboriosa frictione apponantur quatuor cucurbitulæ, similiter scarificando, et in isto ingenio habebis optimum modum diuertendi, & trahendi materiam à capite patientis apoplexiam, his omnibus peractis, & si simus in eadem ægritudine eiusdem naturalis diei, laudo, ut detur patienti cauterium actuale de directò commissuræ coronali, & conseruetur apertum plurimis septimanis. Deinceps laudo, quòd si patiens non poterit deglutire syrupos, quòd continuè ori ipsius imponatur drach. i. uel. ij. mitridati optimi, ualet enim ad huiusmodi morbũ, et an-

te, &

te,& post euacuationem,et digestionem in materia. Si debilitate morbi patiens poterit liquida transglutire, consulo, ut ipsi detur sequens digestiuum per treis dies continuos.

Recip. *Sirupi de iua, de hyssopo,oxymelis compositi ana unc.s.* Aquarum *iuæ,saluiæ,hyssopi ana unc.i.*Ne *mireris,si calidis utor; quoniam ut plurimùm materia,ueluti coniuncta causa ipsius apoplexiæ,est pituitosus humor replens caua cerebri; ubi à calidis facilè soluitur; tum etiam,quoniam ipsis calidis posset in toto corpore febris accendi. quo fit,ut apoplexia, spasmus, & eius causa soluatur.*Continuabit *igitur hos syrupos per treis dies. posteà laudo, ut totum corpus purgetur sequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum cochiarum* Alman. *fœtidarum ana drach. s. ellebori nigri, castorei optimi ana scrup.i.misce,& fiant pilulæ numero vij. & patienti exhibeantur in medio noctis.*

Ad apoplexiam pituitosam expertum est, si patiens utatur sequenti mistura quater, uel quinquies: in die releuabitur enim a paroxismo apoplexiæ.

Recip. *Conseruæ iris,conseruæ acori, diamusci amari ana unc.s.castorei optimi drach.i. misce,& cum syrupo de sticados fiat mistura:& si poßibile est,patiens semper in ore detineat quantitatem aliquam, licet paruam,huiusmodi misturæ.* Recordare *tamen, theriacam magnam mirabile præsidium afferre apoplectico,si acceperit drachmam unam per duas horas ante lucem,& nihil comedat, nisi sex transactis horis ab assumptione theriacæ.* At *quoniam apoplexia non dat inducias ne-*

que patienti, neque medico, quin certßimè terminetur in mortem, uel in paralysim alicuius particulæ corporis humani (est enim paralysis crisis apoplexiæ) ideò de paralysi dicam in sequenti capite.

DE PARALYSI, Cap. IIII.

VM PARALYSIS à doctoribus ponatur duplex, una quippè uniuersalis; altera uerò particularis: uniuersalis quidem, cùm totum teneat corpus animalis; quæ est uniuersalis spasmus, cum quo stat minimè uita, cùm sit fortis apoplexia; ideò nollem, ut ab eam medicus se intromittat curandam, particularis autem paralysis duplex est. Vna non equidem multùm distans ab uniuersali paralysi: & est, quæ tenet alteram medietatem totius humani corporis, uel dextram, uel sinistram; cuius paralysis alterius partis timor est de casu alterius: altera uerò est paralysis particularis, quæ uni soli particulæ accidit: sicut sunt omnes illæ particulæ, ad quas terminantur nerui in corporibus nostris: ueluti est paralysis linguæ, paralysis faciei, brachij, uel digitorum unius, uel ambarum manuum, uel pedis, & hanc paralysim particularem sic curabimus. Nam si hæc paralysis accidat corpori multùm carnoso, & sanguineæ temperaturæ, quòd in præteritis temporibus multiplicauerit, & usus fuerit regimine generatiuo sanguinis, & humorum calidorum, laudo, fieri phlebotomia uenarum ex parte sana, & sanguis extrahatur, multiplicando numerum, potius q̃ quantitatem. quoniam natura asuescet ex paulatina, & multiplici illa phlebotomia ad conducendum materiam à membro læso ad mem=

ad membrum sanum: quo fiet, ut materia illa sparsa facta debilior, citiùs resoluatur à uirtute forti partis sanæ: & sic illi, qui credunt, quòd ex phlebotomia partis sanæ, uel ex fricationibus factis in eadem parte sana, conducatur paralysis in partem sanam, errant: quoniam ignorant, uirtutem sparsam esse debiliorem se ipsa unita. Quapropter cùm ipsis fricationibus trahatur, & spargatur materia ad partem sanam, huius robur potentius est; ideoq; celeriter soluitur, & uitiata pars sic sanabitur. Sic igitur laudo, post phlebotomiam, uel nulla adhuc præcedente phlebotomia, frictiones fieri in parte sana, dum tamen non te lateat, non solùm frictiones diuersiuas in parte sana factas præstare præsidium, sed etiam frictones leueis resolutiuas, & non attractiuas in partæ læsa multum iuuamentum præstare, eo quia frictionibus illis excitatur calor naturalis membri ad resoluendum materiam illam morbi, & reserantur uiæ, ut spiritus ipsi poßint ad illud membrum transire, & ipsum uiuificare. Facta phlebotomia, laudo, ut patiens paralysim euacuetur sequenti pharmaco. Et non attendas eis, qui in ægritudinibus frigidis uolunt expectare digestionem in materia, cùm plerique sua multitudine peccent; eoq; tempore, quo digereretur, æger moreretur, & ideò audax eris à principio ipsi paralitico dare sequenteis pilulas; quoniam cùm non laboriosè euacuent, rectè concedemus eas à principio.

Recip. *Pilularum de hiera simplici scrup .ij. agarici trochiscati drach. s. misce cum syrupo de sticados; fiant pilulæ numero quinque, & dentur patienti in medio noctis.* Facta *prima euacuatione, digeratur materia sequenti Syrupo, continuato per septem dies in diluculo.*

Recip. Oxymelis simplicis (cùm, ut plurimùm, materia sit pituitosa, et cōfluens à capite) mellis rosati colati, syrupi de sticados ana unc. s. aquarum hyssopi, betonicæ, buglossæ ana unc. i. misce apparentibus signis digestionis in materia quantuncunque non completis. Cùm sit morbus ualde diuturnus, patienti dabis sequenteis pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum Alman. de Hiera Nicolai, agarici trochiscati ana scrup. i. diagridij gran. i. s. misce cum syrupo de sticados; fiant pilulæ numero quinque, & exhibeantur, ut priùs. Facta hac prima purgatione, laudo, ut aperta fronte, medicus applicet cautherium patienti paralysim, uel totius lateris dextri, uel sinistri, & non sit medicus perplexus in tali cautherio; quoniam est de melioribus præsidijs, quibus speres, ut paralyticatus curari poßit. Et aduerte, cùm paralysis lateris dextri, uel sinistri sit per obstructionem factam in nucha, ut uirtus animalis motiua, & quandoque sensitiua impediatur in transitu ad neruos continuatos parti dextræ, uel sinistræ, tribuentes illis motum, & sensum; ideò si paralyticatum fuerit brachium, fiat cautherium in prima, uel in secunda spondili colli uersus craneum, cùm ea in parte fluat materia à capite ad neruos danteis motum brachio, impediens transitū uirtutis animalis ad brachium. quòd si simul uel crus, uel pes paralyticatus fuerit, procul dubio laudo, fieri secundum cautherium in spondilibus ipsius spinæ propè caudam; & ex his duobus actualibus cautherijs medicus se benè reperiet in curatione paralysis tenentis alteram medietatem totius corporis. His cautherijs peractis, laudo, ut iteratò digeratur, & purgetur materia sequenti syrupo

ſyrupo, & pilulis, ſemper ad fortiora tendendo.

Syrupus digeſtiuus talis eſt.

Recip. Oxymelis ſimplicis, ſyrupi de ſticados, mellis roſati colati ana unc. s. ſyrupi de iua Nicolai *drach. ij. aquarum iuæ, betonicæ, hyſſopi ana unc. i. miſce.* *Apparentibus ſignis digeſtionis in materia, ſyrupo quidem continuato per ſeptem dies, laudo, ut purgetur cùm ſequentibus pilulis.*

Pilulæ digeſtiuæ tales ſunt.

Recip. Pilularum fœtidarum, cochiarũ Alman. de hiera Nicolai *ana ſcrup. i. caſtorei optimi ſcrup. s. miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v. & exhibeantur patiẽti in medio noctis, ut ſimul et à capite, & à membris inferioribus euacuent.* *Facta hac digeſtione cum purgatione peccantis materiæ, laudo, ut regatur patiens paralyſim: & cum his, quæ interius aſſumuntur, & exterius applicantur, ualentibus à ſui natura ad ipſius paralyſis curationem.*

PRIMV̀M *igitur expertum ad paralyſim cuiuſuis lateris ſit, ſi patiens bis in ſeptimana capiat ſequentem bolum.*

Recip. Terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. s. ſpetierum hieræ ſimplicis Gal. *drach. iij. miſce, & detur patienti in diluculo.*

Ad idem: expertum in præſeruatione à paralyſi, & in curatione præſentis diſpoſitionis, ſi patienti quolibet ueſperi in ingreſſu lecti detur infraſcriptus bolus.

Recip. Conſeruæ iuæ, conſeruæ ſaluiæ, conſeruæ acori ana drach. ij. miſce, & fiat bolus; qui exhibeatur modo dicto, demùm uerò patienti per horam ante lucem detur

drachma una mithridati optimi: & sic continuando per duodecim dies, uidelicet uesperi dando bolum, & uersus diem dando mithridatum optimum, uidebis experimentum.

Ad idem: & est expertum, si dabis patienti quolibet uesperi in ingressu lecti unam de sequentibus pilulis.

Recip. Iuæ, herbæ paralysis, betonicæ, florum sticados Arabici ana drach. i. exiccentur in umbra, & subtilissimè pulucrizentur: deinde.

Recip. Turbith boni, & gumosi drach. i. s. agarici optimi, & electi drach. ij. coloquintidæ drach. s. zinziberis, salis gemmæ ana gran. x. reubarbari optimi, & electi drach. i. s. spicæ gran. vij. spetierum hieræ simplicis Gal. unc. s. scamoneæ præparatæ drach. i. omnia insimul subtilissimè pulucrizentur, & cum succo iuæ fiat pasta pilularum, quæ nominetur pasta pilularum de iua: dosis est pilula una unius scrupuli, quando patiens uoluerit cubare in uesperi. Et nota, quòd si patiens paralysim, nō quidem quotidie, sed ad minus bis in septimana, capiat hanc ordinatam pilulam, uidebis repentinum iuuamentum in paralysi. Et attende, quòd in quatuor anni temporibus, præcedentibus digestionibus cum syrupis supra scriptis, si exhibeatur patienti drachma una prædictarum pilularum loco purgationis materiæ, admodùm præseruabis à casu in paralysim corpus ipsum paratum in eam cadere, & meritò hæ pilulæ possunt dici gloriosæ in paralysi.

Ad idem: & est expertum, & secretum, si ter in die patienti paralysim exhibeatur media uncia infrascripti electuarij, manè uidelicet per

treis horas ante cibum , uesperi uerò per duas, & in ingressu lecti; pro qualibet scilicet uice dãdo ei unciam mediam.

Recip. *Cerebri leporis recentis, & assati, uel in patella frixi lib. i. succi saluiæ, succi iuæ, succi radicum acori ana drach. iij. cinnamomi electi: garyophyllorũ, piperis nigri ana drach. s. terbentinæ lotæ cum aqua iuæ unc. iij. sacchari dissoluti in aqua iuæ quantum sufficit; & conducatur electuarium secundum artem; & scias esse mirabile.*

Ad idem: & maximè ualet uel in tempore frigoris, uel in medio tempore, si per triduum dabis patienti quolibet mense infrascriptum potum. primò sic ipsum conficies.

Recip. *Aquæ ardentis lib. i. radicũ iuæ, radicum acori, radicum hyssopi, ana drach. ij. piperis nigri, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach. i. folij drach. s. omnia insimul bene contundantur, & in petia subtili linea ligentur, & infundantur in aqua ardenti per duos dies naturales; deinde coletur aqua, & sic dabis patienti.*

Recip. *Aquæ ardentis prædictæ unc. s. aquæ iuæ, aquæ endiuiæ ana drach. iij. misce, & detur patienti in diluculo; & non comedat nisi per horas sex post assumptionẽ dictæ aquæ.* Et *aduerte, quòd si cum prædicta aqua dilues membrum paralyticatum semel in die, & etiam eo die, quo patiens epotaret hanc aquam, magnum præsidium præstabis patienti.*

Ad idem: & est expertũ, si quolibet mane fricueris membrum paralyticum; & mox post fricationem factam cum panno calido, leuiter tamen, inunges membrum cum sequenti un-

 guento.

guento.

Recip.Olei destillationis terbētinæ unc.ij.unguenti de bdellio descriptione Mesue unc.iij.misce,et calidum inungatur membro; deinde ei applicato pellem uulpinam, totum membrum tegentem. Et aduerte,quod pellis uulpina membro paralyticato magnum affert iuuamētum, si primitus eam suffumigaueris cum sequenti puluere.

Recip.Mirrhæ,masticis ana drach.ij.olibani drach.i.s. garyophylorum,cinnamomi,nucis muscatæ, ligni aloës, macis,ana drach.i.omnia simul subtiliter puluerizentur; deinde pulueres cum aqua ardenti irrorentur: demùm ipsis exiccatis,iterato cum prædicta aqua irrorentur.& sic irrorando, & exiccando quinquies procedes: demùm iteratò subtiliter puluerizentur; ex quo puluere poteris suffumigare pellem uulpinam, ponendo drachmas duas prædicti pulueris super accensis carbonibus, ubi fumus per totam pellem suscipiatur; & membro applicetur.& efficacius erit, si puluis aspergatur ipsi pelli uulpinæ,& calida membro applicetur; & semper æger sic ligatam pellem ipsi membro exportet; & uidebis mirabile opus,nedum in paralysi,uerùm & efficacissimum in tremore.

Ad idem: & est expertum: & certè optimè ualet, si patienti paralysim in aliquo membro præcedentibus purgationibus, ungatur totum membrum sequenti oleo.

Recip. Olei de euphorbio, de castoreo:ana unc.ij.olei de piperibus, masticini, costini ana unc.iij. olei camomillæ unc.iiij. aquæ ardentis librā.s.bulliant insimul lento igne usque ad consumptionem aquæ: demùm cum prædicto oleo calido manè, & uesperi membrum paralyticatum

lyticatum inunges; moxq́; uulpinam pellem præparatam, ut ſupra, eidem applicabis.

Ad idem: & eſt optimum, & expertum, ſi membrum paralyticatum ſemel in die ponatur in ſequenti oleo; in quo moram trahat ad minus per horam, uel per duas tertias horæ.

Recip. *Olei communis quantum expedit pro quantitate membri paralyticati, radicum iuæ, radicum acori, radicum hyſſopi ana unc.ij. thuris, maſticis, ana unc.s. caſtorei, euphorbij drach. i. ſerapini, ammoniaci ana drach. iij. gariophyllorum, nucis muſcatæ, ligni aloës ana drach.ij.s. miſce omnibus contundendis groſſo modo contuſis, omniaq́; inſimul in oleo bulliant igne lento uſque ad conſumptionem quartæ partis olei, deinde coletur. & in dicto oleo calido membrum paralyticatum imponatur, primitus tamen membrum ipſum leui fricatione fricato: poſtquam uerò membrum exierit balneum, ſtatim inunge ipſum cum unguento de bdellio Meſue calido, & ipſum eadem pelle uulpina calida circundato.* Et *aduerte, quòd licet utraque pellis uulpina, ſcilicet præparata, & non præparata ab artifice pellione ueneat, ualeatq́;, efficacior tamen eſt, ſi non ſit à pellione præparata, ſed ſolùm exiccata.* Et *hæc de paralyſi.*

DE PHRENESI, *Cap.* V.

VM PHRENESIS *ſit cerebri calidum iam confectum apoſtema, cuius curationem uanam, & caſſam dicunt medici, ob uitium in membro principali iam confirmatum eſſe; ideò noſtri intentio curatiua erit prohibere, ne phreneſis fiat, cùm*

ipsa effecta, in uanum laborant medici.

APPARENTIBVS *signis futuræ phrenesis, quæ sunt signa præsentis paraphrenesis, ut dolor capitis aßiduus, rubedo totius faciei, caliditas nimia, rubedo oculorum cum insigni apparentia uenarum in ipsis, fixio intuitus, sitis, ariditas linguæ, inquietudo, actiones non solitæ, & mentis aliqualis alienatio; siue hæc adsint uigore febris existentis acutæ, siue ab alia causa; his quidem indicabis præsentem paraphrenesim, & timorem futuræ phrenesis. Quamobrem si adfueris à principio apparitionis huiusmodi signorum, laudo, ut utaris omni ingenio diuersionis, aut retractionis uel uaporum malorum ascendentium ad cerebrum, uel materiarum raptum tendentium ad ipsum caput à desuper in deorsum; & sic laudo, fieri primitus clystere sequens.*

Recip. Florum camomillæ, florum sticados arabici, rosarum rubearum, ana. M.i.s. foliorum maluæ, uiolarum mercurialis ana. M. i. furfuris großi ligati in petia M.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usq; ad consumptionem medietatis aquæ: deinde coletur, & de dicta colatura accipe uncias decem, olei uiolati unc.iij. Et aduerte, quòd in phrenesi multum ualet oleum uiolatum; quoniam in ea admodùm uiget instantia uigiliarum: uiola autem somnifera est: quare probibenda est in subetica dispositione. accipe etiam caßiæ nouiter tractæ, hieræ simplicis Galeni ana. unc.s. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i. s. salis communis drach.ij. misce, et iniiciatur clystere. demùm facto ænemate, cõsiderabis an adsit totius corporis plenitudo: si adest, tunc mites sanguinem ex uena communi, seu nigra cubiti dextri pondere quinque unciarum. Facta hac phlebotomia,

tomia, eadem die consulo per unam horam post, patientem debere sumere infrascriptum bolum.

Recip. Sacchari rosati, conseruæ acetositatis citri, diabuglossati ana drach. ij. misce, & patiēti dato. Sequenti uerò die, stomacho ieiuno, perseuerāte morbo, fiat phlebotomia cephalicæ cubiti dextri, mittendo sanguinem pondere quatuor unciarum. Facta hac phlebotomia, per duas horas post utetur clysteri supra scripto, aduentante uesperi, per horam ante cibum laudo fricationes fieri sursum à spatulis incipiendo, & deorsum trahendo per nates, per coxas, & per pulpas crurium. Sequente uerò die, quæ est dies tertia à prima phlebotomia, laudo, in diluculo pro euacuatione choleræ ad sursum motæ patienti dari infrascriptus bolus.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. Reubarbari electi drach. i. spicæ gran. vij. electuarij rosati Mesue, electuarij de succo rosarum ana scrup. iiij. misce, & detur patienti modo dicto. Facta hac euacuatione, iubeo patientem quiescere per totum sequentem diem, scilicet ab exhibitione medicinarum, excepto, quod ea die sequenti inijciatur illi clystere lotiuum ex aqua hordei, saccharo, & uitello oui. Quarta uerò die, adhuc perseuerante morbo, laudo, fieri phlebotomia cum apertione uenarum hæmorrhoidalium cum extractione sanguinis pondere trium unciarum. attenta tamen uirtute patientis. Si uerò his diuersionibus, & phlebotomijs adhuc perseueret morbus, laudo, ut quinta die medicus inijciet digestionē in materia cum infrascripto syrupo, in quo non modò est uirtus humorum æquatiua, uerum etiam acuminis choleræ remißiua.

Recip. Sirupi rosati, de succo acetosæ, acetositatis

citri,

citri, de succo endiuiæ ana unc.s.aquarum acetosæ, buglossæ,cichoreæ ana unc. i. misce eodemq; die laudo, intentione diuersionis, & etiam euacuationis, fieri fricationes in natibus, & spatulis cum appositione cucurbitularum scarificatarum; primò in natibus, secundò uerò in spatulis. Et aduerte, cùm tu uolueris cum euacuatione diuertere ex appositione cucurbitularum, debes incipere à deorsum scarificando in sursum; cùm uerò uolueris ipsis cucurbitulis diuertere sine euacuatione (quod fit non scarificando) incipere debes à sursum trahendo. Laudo quoque, eadem die, & sequentibus medicum uti fortibus ligaturis in adiutorijs brachiorum,et in coxis quoque uti lotionibus cum aqua calida.

Recip. Decoctionis rosarum,florum camomillæ,meliloti, uiolarum,nenupharis, anethi ana parteis æqualeis à genu infra, & à cubito in manus; his enim lotionibus non solùm diuertetur materia, & eius uapor à capite, sed etiam somnus prouocabitur; qui admodùm necessarius est in phrenitide. Si uerò his præsidijs factis,patiens non alleuietur; debes post has diuersiones aggredi membrum læsum, uidelicet caput; ne materia figeretur in cerebro, & apostema generaretur: quod timendum est,cùm præcedentia auxilia non contulerint. Laudo igitur, ut applicentur sanguisugæ uenis post aureis, & mittatur sanguis pondere duarum, uel trium unciarum.moneo tamen, cùm semper eleuetur materia sursum, ne obliuiscaris, à principio morbi applicare oxyrhodinum fronti usque ad duo tempora confectum ex aqua rosata, aceto, & oleo rosato. Nunc uerò quia sumus ferè in statu morbi uel ad minus in augumento, applicabis fronti sequens oxirhodinum, cuius uirtus

non solùm est repulsiua materiæ eleuatæ ad caput, uel illius uaporis, sed etiam iam fluxæ resolutiua.

Recip. Olei rosati unc.iij.aquæ rosatæ unc.ij. aceti optimi uini albi unc.i. castorei in his dissoluti drach.i.Et aduerte, quod in hoc oxyrhodino adaucta sunt resolutiua; minora uerò facta sunt repulsiua; quia longè distamus à principio morbi, cuius contrarium obseruare debes in eodem morbi principio; augere scilicet repulsiua, & minuere resolutiua.ita uidelicet.

Recip. aquæ rosatæ unc.iij.aceti optimi unc.ij.s. olei rosati unc.i.s.misce. Si uerò his peractis,adhuc morbus perseuerat, timere debes phreniticum apostema esse in procinctu suæ generationis: quapropter tunc temporis audax eris ad phlebotomandum uenam rectam frontis, et mittere sanguinẽ pondere trium unciarum.hæc enim phlebotomia omnis malas capitis extirpat ægritudines; et tunc tẽporis ex ea apparebit notabile iuuamentũ ipsi ægrotanti. Si uerò cognoueris digestionem apparere per sufficientia signa ex assumptis syrupis quinque, uel sex, laudo ,ut patienti per diem unam post phlebotomiam frontis, detur infrascriptum purgatorium.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana drach. iij. Re.barbari electi drach.i.s.spicæ gran. vij.electuarij de succo rosarum, electuarij de dactylis ana scrup.iiij. misce infundatur Reubarbarum cum spica in acqua endiuiæ cum modico uino odorifero quantùm sufficit per decem horas; deinde fortis fiat expreßio; & omnia insimul cum decoctione communi florum, & fructuum cum qua bulliant rosarum rubearum, florum sticados Arabici ana drach. ij. agarici optimi ligati in petia drach. i. misceantur, & fiat potus. Hac

medicina capta, & purgato debitè corporè, sperandū est causam antecedentem, & coniunctam phrenitidis, quo ad sui maiorem partem, bene fuisse purgatam. quapropter, apparente adhuc morbi perseuerantia cum aliquali mentis alienatione, laudo, mediecum pluribus ingenijs supra caput uti, ut resoluatur residuum materiæ remanentis.

PRIMITVS igitur abradātur capilli uersus frontē & supra totam coronalē commissuram, uel totum caput tondatur: demùm utaris fomentatione sequenti supra cōmissuram coronalem manè scilicet, & uesperi.

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum nenupharis, rosarum rubearum, florum sticados Arabici, anethi ana. M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde cum spongia elota in prædicta decoctione tepida, & benè expressa, capiti pluries applicetur.

SECVNDVM ingenium est, ut accipiantur pulli columborum uiui, & per dorsum euiscerati, & cum sua actuali caliditate cōmißuræ coronali applicentur, & moram trahant usque quo incipiant frigefieri.

TERTIVM ingenium est, ut catuli unius mensis euiscerati uiui cum sua actuali caliditate eidem cōmissuræ coronali applicentur.

QVARTVM ingenium est, ut pulmones agni, uel castrati cum sua actuali caliditate eidem cōmissuræ applicentur: his enim ingeniis, quod remansit de materia potente generare apostema phreniticum, procul dubio resoluetur. Et aduerte, quòd cúm una de causis potissimis maxime obnocuis phrenitidi sit instantia uigiliarum, debes tu omni cura, & omni solicitudine prouocare somnum

re somnum in tali patiente: ob quam rem utere sequentibus ingenijs in prouocatione somni.

PRIMVM ingenium est, ut uesperi, quando uult cubare, fiant sequentes lotiones à genu infra, & à cubito ad manus calide; diluendo quoque ipsius patientis nares, & tempora,

Recip. Florum camomillæ, florum uiolarum, florum anethi, florum nenupharis ana. M.i.s. Corticum radicũ mandragoræ M.s. seminum iusquiami albi unc.s. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem tertiæ partis, & usui seruetur.

SECVNDVM ingenium est, ut facta lotione prima, mox ungantur tempora, & pulsus manuum, & pedis cum sequenti unguento.

Recip. olei nenupharis, unguẽti populeonis ana. unc.s. croci, opij ana gran.iij. misce pro linimento.

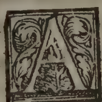
TERTIVM ingenium est, ut cum sequenti uino calido in ingressu lecti diluantur aures, & nares,

Recip. uini albi dulcis lib s. seminum iusquiami albi drach.ij. bulliant usque ad consumptionem medietatis; & coletur uinum, & usui reseruetur.

QVARTVM ingenium, ubi præcedentibus ingenijs patiens non dormiret, qualibet hora noctis capiat infra scriptum potum; & proculdubio dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, aquæ lactucæ ana unc.ij. misce pro una uice. si uero his omnibus salutaribus remedijs æger noluerit dormire, neque uoluerit curari, cõmendabis eum DEO, & presbyteris. Et hæc dicta sint de phrenitide.

DE MELANCHOLIA, Cap. VI.

DVERTANT Medici practicantes, non trahere liberum commercium cum melancholicis; quoniam plerunque magnum ipsis posset contingere malum; sicuti euenit cuidam medico bononiensi Ludouico de leonibus nuncupato: melancholicus etenim quidam ostendens se uelle blandiri suæ excellentiæ, applicauit fortissimas manus gutturi: & nisi ego præsentialiter adfuissem, eum suffocasset: & ideò cum securitate omni conetur medicus melancholicum uisitare; imò hortor, si expediet, ut faciat ipsum quandoque ligare, demùm uerò consideret medicus, à quo humore melancholia ipsa originem trahat. an ab humore sanguineo: cuius signa apparebunt talia: rubedo faciei, & oculorum; caliditas apparens in partibus auicinatis ipsi capiti; grossicies, seu amplitudo, & plenitudo uenarum; & plurimus risus; & hic plurimus risus est unum de potissimis signis attestantibus super melancholiam factam ex sanguinis adustione. Si uerò nullum horum signorum apparuerit, uel remissè apparuerit una cum furore, ferocitate, & maniaca confidentia, tunc statues melancholiam esse per adustionem ipsius choleræ. Si uerò his non apparentibus, sed potius dominium frigiditatis in toto corpore percipietur, una cum apparente timore, & tristitia, & ploratu ipsius patientis, statim dijudicabitur melancholiam esse ab adustione naturalis melancholiæ. ob quam rem, si melancholia fuerit à sanguine adusto, curabis ægrum ab initio his sequentibus ingenijs.

PRIMO

PRIMO *phlebotomabis ipsum ex uena nigra; cùm credendum sit, in eo abundantiam sanguinis esse; & hoc præcedente uentris lenitione, quæ fiat cum sequenti clystere.*

Recip. Epithymi, thymi, florum sticados Arabici, uiolariæ, mercurialis, foliorum maluæ ana. M.i. furfuris grossi ligati in petia. M.i. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ ad consumptionem medietatis: posteà accipe de dicta colatura unc. x. cassiæ nouiter tractæ unc.i.s. olei uiolati unc.iij.de saccharo, sale, ouo, quantum expedit; accipiat & inijciatur clystere. Et aduerte, ut obserues præceptum principis, & aliorum doctorum antiquorum, ut in exitu sanguinis, si sanguis apparebit clarus, limpidus, & subtilis, sectam uenam obseres; quoniam tunc phlebotomia bonum rapiet, & malum derelinquet. Si uerò huiusmodi sanguis crassus, turbulentus, ac niger apparuerit, tunc phlebotomiam complebis pondere quinque, uel sex unciarum sanguinis; habità quippe consideratione ad ætatem, & ad uirtutem. Facta hac phlebotomia, consulo, ut conuertas te ad digestionem materiæ peccantis: & sic dabis digestiuum, in quo dicatur esse uirtus calefaciendi, & humectandi; magis autem humectandi, quàm calefaciendi, ex eò quia humor peccans in melancholia, adustione ipsa factus est frigidus, & siccus, tam & si ex humoribus calidis plerunque fiat; & propter hoc, quòd tenet uestigium caloris primæ mineræ, licet frigidus sit, plerunque reddit animal ridiculosum, ferox, & maniacum: licet humor ipse frigidus sit. Cúm igitur humidum caloris acuitatem, uel ipsius caloris uestigium obtundat, ideò applicanda præsidia ipsi melancholico plus humi-

 da sint,

da ſint, quàm calida, dabis igitur illi ſyrupum hunc.

Recip. Syrupi de pomis ſimplicis unc.i.ſyrupi uiolati unc.s.aquarum bugloſſæ, uiolarum, borraaginis ana unc. i.miſce. Recordare, quòd in omni adminiſtratione ſyruporum in ipſa melancholia non eſt malum apponere ſyrupum uiolatum; cùm, ut plurimùm, melancholici patiantur inſtantiam uigiliarum; & tua intentio debet eſſe in prouocatione ſomni: & hoc maximè completur cum ſyrupo uiolato. Tranſactis uerò duobus diebus à prima phlebotomia, phlebotomabis cephalicam cubiti dextri, extrahendo ſanguinem pondere trium, uel quatuor unciarum; ſed ſemper digeſtiuum continuabis per ſex dies continuos, & ſeptimo die apparentibus ſignis concoctionis, dabis patienti infraſcriptum purgatorium.

Recip. Diaſenæ lenitiui drach. vi. ſpetierum Hieræ ſimplicis Galeni drach.ij.confectionis Hamec drach. ij.s. diſſoluantur cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit: & cum qua bulliant folliculorum ſenæ, epithymi, polypodij quercini ana drach.ij. & fiat potus; qui exhibeatur patienti duabus horis ante lucem. Sequenti uerò die capiat patiens in diluculo ſequentem bolum.

Recip. Diabugloſſati, ſacchari uiolati ana drach.ij. miſce. Veſperi uerò eodem die ante cœnam fiant lotiones ad extremitates ipſius patientis cum infraſcripta decoctione calida ſatis adaucto gradu caloris, continuè deorſum, & fortiter trahendo.

Recip. Roſarum rubearum, florum uiolarum, florum ſticados Arabici, maioranæ, florum camomillæ, Anethi ana. M. i.s.bulliant in aqua fluminis currentis uſque ad conſumptionem tertiæ partis. & uſui reſeruetur: & ſic conti-

sic continuabis cum his diuersiuis lotionibus per treis dies sequentes. Si uerò eisdem diebus patiens somno priuaretur, uesperi post assumptam cœnam solicitabis ipsi patienti lotiones somniferas, quas diximus in capite de phrenysi; non relinquendo, si expedirent, alia ingenia, quæ ibi retulimus ad somnum inducendum. His quatuor, uel quinque expletis diebus, perseuerante morbo, phlebotomabis uenas hæmorrhoidales, iuxta præceptum Hippocratis, NEPHRITICIS ET MELANCHOLICIS HAEMORRHOIDES INNATAE, BONVM. *Et ipsis incisis cum phlebotomo, uel cum sanguisugis, extrahes de sanguine pondere trium unciarum. Facta hac hæmorrhoidarum apertione, laudo, ut iteratò materia purgetur; quia omni septimana conueniens est ad minus semel purgare corpus melancholici. À quacunque melancholia prouenerit morbus, exhibeatur ei sequens medicina.*

Recip. Hieræ simplicis Galeni unc. i. confectionis hamec drach. i. s. misce, & dissoluantur cum aqua decoctionis epithymi, folliculorum senæ, & polipodij quercini. Facta hac purgatione, si morbus perseueret, & cum signis dominij sanguinis, quorum potißimum est risus, indubitatò uenam rectam frontis secabis, extrahesq; sanguinem pondere trium unciarum, & sic facta phlebotomia hæc, si melancholia adhuc perseueret, ipsi capiti applicabis fomenta, pullos columborum, catulos, ijs ingeniis, quibus usi fuimus in capite de phrenesi: & sic curabis, DEO *iuuante, melancholiam à sanguine. Si uerò fuerit melancholia cum maniaca cõfidentia, et feroci furore, eam curabis his sequentibus ingenijs.*

PRIMO *(præcedente clysteri lenitiuo ad remißionem*

nem feruoris, & ebullitionis choleræ) facies phlebotomiam ex nigra, uel uena hepatica: quippe non tantum de sanguine extrahes, quantùm si melancholia esset à sanguine; sed solùm tantùm, quantùm expediet pro remißione ebullitionis choleræ, & sanguinis, quiescat autem æger sequẽti die, in qua medicus solicitus sit tenere ipsum ligatum, ne sibi, & ipsi ægrotanti aliquid mali contingat. Tertia uerò die post phlebotomiam, purgetur patiens sequenti purgatorio.

Recip. Diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati Mesue drach.ij. reubarbari optimi electi drach.ij.s. spicæ gran.xij. incidatur reubarbarum cum spica, & deinde subtiliter puluerizetur, et cũ modico uini albi odoriferi irroretur, et dissoluantur omnia cũ sequenti decoctione.

Recip. Quatuor florum cordialium ana.M. s. corticum myrobalanorum citrinorũ unc.s. epithymi, thymi, folliculorũ senæ, polypodij quercini ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colatura usui reseruetur. Facta hac euacuatione, si morbus perseuerabit, tunc eis præcise ingenijs poteris uti, quibus usus es in curatione melancholiæ sanguineæ, conuenient quippè & phlebotomiæ factæ ratione infrigidationis, qua remittitur cholerica ebullitio. Si uerò melancholia fuerit ex adustione melancholiæ naturalis, eam curabis sequentibus ingenijs.

PRIMO *de hoc melancholico non timebis cùm ipse de unaquaque modica re timorem sibi acquirat. Si uerò cognoueris hominem ipsum esse plenum sanguine, ipsum phlebotomabis, & non aliter: quoniam curatio melancholiæ à melancholia est multi, & boni sanguinis generatio:*

ratio: sed si expediet ipsum phlebotomare, phlebotomabis ipsum ex uena basilica lateris sinistri; cùm in tali morbo multùm consentiat splen, & eandem cautelam seruabis in sanguinis mißione, quam iam diximus; uidelicet: SI SANGVIS exierit clarus, & subtilis, siste sanguinis mißionem: si uerò turbidus, & crassus, sequere cum extractione sanguinis quatuor unciarum ad plus; ne magis corpus infrigidetur & exiccetur, & hoc intelligatur semper præcedente clysteri leniente: demùm uerò materiam digerere debes, continuando infrascriptum syrupum per septem dies.

Recip. Syrupi de pomis compositi, de fumoterræ maioris, uiolati, de epithymo ana unc.s. aquarum melissæ, buglossæ, borraginis ana.unc.i. misce, Et aduerte, quòd captis quatuor de his syrupis, non errabis, si patienti cum sanguisugis aperias hæmorrhoides cum extractione illius sanguinis melancholici, & fæcalis pondere quatuor unciarum. Septimo uerò die, apparentibus signis concoctionis, pro sequenti die dabis ei medicinam infrascriptam.

Recip. Quatuor florum cordialium ana M.s. myrobalanorum Indorum, chebulorũ ana drach.ij.epithymi, thymi, folliculorum senæ, polypodij quercini ana.drach. i. bulliant in sufficienti quantitate lactis caprini usque ad consumptionẽ medietatis, deinde colentur, & in colatura dissolue diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis Hamec drach.ij.epithymi subtiliter pulurizati, pulueris hieræ simplicis Galeni ana drach.i.s. & fiat potus. Sequentibus uerò diebus laudò ut omni septimana patiens capiat unciam mediam infrascriptæ medicinæ in diluculo, dissolutæ cum aqua lactis caprini: quæ medicina

nominatur Triphera *de epithymo.*

Recip. *Tripheræ magnæ unc.i.ſpetierum* Hieræ *ſim= plicis* Galeni *unc. i. s. epithymi unc. s. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ſacchari fiat miſtura. ul= tra enim quòd hæc medicina euacuabit humorem pec= cantem, prouocabit ſomnum ; de quo medicus in melan= cholia debet eſſe maximè ſolicitus.*

Ad *idem, recordetur medicus confortare fontem, & radicem uitæ cum epithemate cordiali infraſcripto ma= nè, & ueſperi ante cibum.*

Recip. *Aquæ meliſſæ, bugloſſæ, borraginis, roſatæ ana lib.s. quatuor florum cordialium ana drach.i. ligni aloes, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana ſcrup. ij. croci ſcrup. i. aceti optimi unc.iij. uini albi odoriferi unc.iiij. pulucrizentur puluerizanda, & miſce pro epi= themate cordis.*

Ad *idem, debet medicus ſolicitare, ipſi patienti dare bolum infraſcriptæ miſturæ per tres horas ante cibum mane, & ueſperi.*

Recip. *Diamuſci dulcis, diamuſci amari ana. drach.ij. diabugloſſati, diaborraginati, ſacchari uiolati ana unc.i. miſce cum syrupo de pomis: & fiat electuarium.*

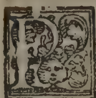
Ad idem: & eſt expertum, ſi patienti melan= choliam à melancholia ipſa, quolibet mane in diluculo dabis tria oua ſorbilia plurimùm con= ferunt : totq; diebus continuabis hæc oua, quoad ipſe aſſumet in potu centum & unum ouum, cum ſequenti puluere parumper ſuper aſperſo ipſi ouo.

Recip. *Epithymi, thymi ana drach.ij. ſacchari albiſ= ſimi unc.i. croci gran.iij. cinnamomi electi drach.i. pul= uerizentur*

uerizentur omnia subtilißimè, & fiat puluis.

AD IDEM. Valet & ad expellendã melancholiam letitia, & gaudium: stare in cantilenis, in ludis, et sonis: & habitare cum personis sibi domesticis, & familiaribus, & præcipue cum puellis iucundis. Et hæc de melancholia.

AD DOLOREM, ET TINNITVM, ET SVRDITATEM AVRIVM, Cap. VII.

RIMO euacuetur materia cum infrascriptis pilulis, alijs uniuersalibus præcedẽtibus Recip. Pilularũ sine quibus, aurearũ Nicolai, agarici trochiscati ana scrup. i. misce. cum syrupo de sticados: & fiant pilulæ quinque. Post, auribus intus, & extra apponas sequens emplastrum maximi doloris sedatiuum.

Recip. Sepæ sub feruentibus cineribus coctæ numero. i. butyri recentis unc. ij. olei camomillæ, olei rosati ana unc. i. croci drach. i. misce, & in mortario conducatur emplastrum, & ipsum calidum auribus apponatur diu, noctuq;: omnem enim auris dolorem tollit, apostema soluit. & si ad suppurationem conducendum est apostema, hoc ipso emplastro conducetur. cepæ

Aliud, expertum in forti dolore, & tinnitu, & surditate aurium.

Recip. Olei de castoreo unc. ij. olei rosati, amygdalarũ amararũ ana unc. i. aquæ ardẽtis unc. ij. misce, et bulliant usque ad consumptionem aquæ ardentis; deinde in ingressu lecti quolibet uesperi infundantur prædicti olei calidi guttæ quatuor in foraminibus aurium, &

 obstruantur

obſtruantur foramina cum bombice odoris muſci. & hoc eſt bene expertum.

Aliud, ſurditati mirabiliter conferens, & dolori, & ſibilo aurium.

Recip. Cyclaminis, id eſt panis porcini, lib.s. ſcilicet de radice; & optimè à cortice mundetur; deinde fortiter, et minutiſsimè trituretur: cui adde olei camomillini, olei roſati, amygdalarum amararum ana unc. ij. apponantur igni, & bulliant uſque ad conſumptionem medietatis olei deinde cum forti expreſsione coletur oleũ, de quo oleo in ingreſſu lecti imponantur foraminibus aurium guttæ quatuor calidæ. Pòſt uerò panẽ porcinũ ſic trituratum accipe, & more emplaſtri toti auri impone, & liga: manè uero aurem mundato ab huiuſmodi cyclamine, & cum modico uini albi odoriferi calidi aures abluito: et ſic per decem dies uel pluscontinuato: & uidebitur optimum experimentum.

Aliud ad idem: & eſt bene expertum.

Recip. Aquæ uitæ unc. iiij. radicum cyclaminis unc.s. nucleorum perſicorum, amygdalarum amararum ana numero iiij. infundantur hæc omnia triturata in prædicta aqua uitæ per tres dies naturales continuos, deinde fiat fortiſsima expreſsio eorum; & de prædicta aqua uitæ guttam unam tantùm ueſperi in ingreſſu lecti in foraminibus aurium ſtilla; & cum bombice claudatur: & ſic continuando alternis diebus in ſurditate, & tinnitu, uidebis pulcherrimum experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. Radicum altheæ mundatarum, & ſubtiliſsimè inciſarum unc. iij. radicum cyclaminis ſimiliter trituratarum unc. ij. fœnugræci, ſeminũ lini ana unc.s. bulliãt in ſufficienti

ſufficienti quantitate aquæ; deinde colentur, & colaturæ adde, butyri recentis unc. s. olei amygdalarum amararũ, olei roſati ana unc. i. miſce; et fiat emplaſtrũ; quod die, & nocte calidum auribus ipſis apponatur.

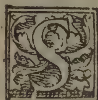
Aliud ad idem.

Recip. *Furfuris großi milij ana M. s. ſalis communis M. s. florum camomillæ, ſeminum lini, ſeminum cimini ana M. i miſce, & in tegula benè caleſiant; deinde irrorentur cum modico uini albi odoriferi; & manè & ueſperi fomententur aures.*

Aliud domeſticum, & mulieribus familiare, & optimè expertum.

Recip. *Olei nucum lib. i. bulliat in aliquo uaſe; & eo tunc, quo fumum emittit propter ebullitionem, tunc per embotũ dictus fumus in foraminibus aurium recipiatur.*

AD DOLOREM OCVLORVM, ET OPHTALMIAM, *Cap.* VIII.

I OCVLORVM *dolor fuerit cum præſentia ſanguinis ad ipſos collecti, expertum remedium.*

PRIMO *eſt phlebotomia cephalicæ: poſt uerò appoſitio ſanguiſugarum poſt aures, uel appoſitio uentoſarum cũ ſcarificatione in parte colli, qua iungitur craneo: & hoc præcedente uentris lenitione.*

Aliud, ubi fuerit dolor in oculo uel cum ſanguinis præſentia, uel ſine, In ſedatione doloris remedium tale eſt.

Recip. *Aquæ albuminum oui unc. ij. lactis mulieris unc. iij. ſucci plantaginis, ſucci camomillæ ana unc. i. madeſiant*

defiant petiæ lineæ, & oculo imponantur quousque calefiant; & iteratò apponantur. Si uerò uehementissimus esset dolor, his grana duo opij iungito, & dolor sedabitur.

Aliud ad idem.

Recip. *Medullæ panis optimè tritæ unc.i. medullæ pomorum dulcium benè tritorum unc. ij. lactis mulieris unc.i olei rosati unc.s. misce omnia insimul: & fiat emplastrum;quod oculo apponatur. Si uerò uehemens dolor fuerit,ei adde croci,opij ana gran.iij. & est benè expertum in sedatione doloris.*

Aliud, quod ualet in dolore, siue defluxu sanguinis ad oculum.

Recip. *Mucillaginis sem. altheæ, mucillaginis sem. fœnugræci ana unc.ij. lactis mulieris unc.i. meliloti subtiliter puluerizati unc.ij.olei rosati unc.i. farinæ hordei unc.i.misce,et fiat emplastrum: cui adde(si expedit)opij, croci ana gran.iij.*

Aliud, mirabiliter conferens in dolore oculi in qualibet causa.

Recip.*Sief albi drach.s. dissoluatur in lacte mulieris, & oculo imponatur.*

Aliud ad idem.

Recip. *Vnguenti dicti Alabastrini superius descripti unc.i. lactis mulieris unc.ij. misce, & infundātur petiæ lineæ in dicto liquore, & oculo apponantur.*

Aliud remedium, ubi cum dolore simul esset fluxus sanguinis ad oculum.

Recip. *Boli armeni, sanguinis draconis,pilorum leporis combustorum ana.drach.ij. puluerizentur subtiliter,& cum albuminibus ouorum dissoluantur: demùm cum*

cum patiens ibit dormitum, fiat linimentum in fronte: super supercilia oculi patientis; & supra oculum apponatur, & ligetur medulla panis albi madefacta in aqua rosacea; & sic moretur per totam noctem; & est optimum experimentum. Si uerò ob nimium dolorem patiens deueniret ad diminutam uisionem, utatur semel in septimana sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. *Pilularum lucis, sine quibus ana drach. s. misce cum syrupo de sticados, & fiant pilulæ quinque; & continuè post assumptionẽ harum pilularum abluat patiens oculos cũ infrascripta lotione; quæ ualet in conseruando uisum, in sedando dolorem, et cõfortando oculum.*

Recip. *Aquæ berbenæ, aquæ rosatæ, aquæ fœniculi ana unc. iiij. uini albi potentis unc. iij. tutiæ præparatæ, sacchari candi ana drach. iij. aloës hepatici drach. ij. omnia insimul, pulverizatis pulverizandis, misceantur: et sic per diem naturalem in infusione permaneant, demùm colentur, & colatura oculi abluantur.*

Aliud conferẽs & oculorũ dolori, & maculis existentibus in eis.

Recip. *Succi fœniculi, succi berbenæ ana unc. s. unguenti alabastrini dicti drach. ij. misce; & cum pluma, cùm patiens uadit dormitum, modicum de prædicto unguento ponatur in angulis oculorum.*

DE FLVXV SANGVINIS NARIVM, Cap. IX.

XPERTVM EST *ad fluxum sanguinis narium apertio hæmorrhoidarum per sanguisugas, consentiente ætate, & uirtutis robore.*

robore. Si uerò patiens fluxum sanguinis narium fuerit puer à septem ad quatuordecim annos expertum est, quod appositio sanguisugarum post aures curat.

Aliud ad idem.

Recip. Boli Armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana drach.ij.acatiæ drach.i puluerizentur subtiliter, & dissoluantur cum succo plantaginis, & albumine oui quantùm sufficit, & fiat linimentum fronti, & gutturi.

Aliud ad idem optimè expertum.

Recip. Succi plantaginis, aquæ rosatæ, aceti optimi ana unc. iiij. albuminis oui optimè conquassati unc. ij. acatiæ cum prædictis dissolutæ unc. s. misce, & liniatur frons, & guttur cum petia madefacta in prædictis.

Aliud ad idem benè expertum.

Recip. Succi arthenitæ, succi plantaginis ana unc.ij. thuris, aloës hepatici, mirrhæ ana drach.i.s. puluerizentur puluerizanda, & misce. Infundantur posteà lichinia facta ex bombice, & imponantur naribus, ex quibus fluit sanguis.

Aliud expertum, & mirabile in hoc.

Recip. Aquæ panis porcini quantum sufficit, & ipsam patiens per nares trahat: & repentinum uidebis iuuamentum.

Ad idem mirabile.

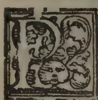
Recip. Sanguinis humani.illius scilicet, à quo fluit sanguis per nares unc.i. uel ij.qui sanguis super laminam ferream igni appositam uratur: deinde subtilißimè puluerizetur; & dictum puluerem naribus insuflabis: & optimum

mum uideb is experimentum.

Aliud ad idem.

Recip. *Aceti optimi, aquæ plantaginis ana lib. ij. madefiant petiæ lineæ in huiusmodi liquore; deinde apponantur plantis pedum, uolis manuum, & regioni hepatis, & statim tolletur fluxus sanguinis narium.*

DE DOLORIBVS DENTIVM, Cap. x.

RIMO' *expertum est, quòd si fiat euacuatio cum sequentibus pilulis in ingressu lecti captis, plurimùm conferunt.*

Recip. *Pilularum de hiera* Nicolai, *pilularum aurearum eiusdem, de agarico* Mesuæ *ana scrup. i. misce cum syrupo uiolato: & fiant pilulæ quinque.*

Aliud ad idem: & est expertum.

Recip. *Hieræ picræ* Gal. *unc. s. mithridati drach. ij. aquæ uitæ unc. s. misce, & fiat linimentum, cum quo persæpe in die liniatur dens dolens, & circa illius gingiuam: hoc enim ualet maximè in causa frigida.*

Aliud ad idem: quod utique in causa calida mirabile est.

Recip. *Succi semperuiuæ: succi solatri ana unc. iij. lactis uaccini lib. i. olei rosati omphacini unc. ij. misce, & petiæ madefactæ in huiusmodi liquore applicẽtur maxillæ dentis dolentis.*

Aliud ad idem in causa calida.

Recip. *Medullæ pomorum dulcium optimè tritorum unc. ij. furfuris grossi unc. iij. olei rosati omphacini unc. i. croci scrup. i. misce, & fiat emplastrũ loco dolenti applicandum.*

Aliud

Aliud ad idem in utraque causa.

Recip. Vini albi potentis unc. s. radicum iusquiami albi unc. i. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis, uel medietatis uini, & cum dicto uino calido abluatur tota gingiua dentis dolentis: & diu de prædicto uino in ore detineatur iuxta dentem dolentem.

Ad idem: & est expertum.

Recip. Aceti nigri fortißimi unc. iiij. sandaracæ unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: et de dicto aceto calido aliqua quantitas detineatur in loco dentis dolentis.

Aliud ad idem.

Recip. Florum saluiæ, roris marini, betonicæ, sticados Arabici, maioranæ ana M. s. nigellæ, pyrethri ana. drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate uini albi usque ad comsumptionem medietatis, & colentur; & prædictæ herbæ colatæ contundantur, & ueluti emplastrum maxillæ dentis dolentis applicetur; & dictum uinum calidum in ore retineatur.

Aliud ad idem, si dens dolens esset perforatus, impleatur foramen cum sequenti mixtura.

Recip. Theriacæ unc. s. pyrethri, nigellæ ana drach. s. aquæ uitæ drach. i. misce, & impleatur foramen dentis. Nota tamen, quod omnibus his expertis non iuuantibus, singulo eorum poteris addere duo grana, uel tria opij, ubi dolor multùm infestaret cum perseuerantia, & applicare modo prædicto.

DE FETORE

DE FETORE ORIS, ET NASI, Cap. XI.

SI FVERIT *fætor oris, & nasi per consensum à cerebro; quod cognoscimus fætore eorum, quæ per palatum & nares exeunt; compertum est ex experientia qualibet septimana uti semel sequenti medicina.*

Recip. *Turbith boni, & gumosi drach. ij. agarici electi drach. i. triturentur, & bulliant insimul in sufficienti quantitate aquæ betonicæ; deinde colentur, & cum colatura quantitatis duarum unciarum dissolue, pulueris hieræ simplicis drach. iij. syrupi uiolati unc. i. & fiat potus. & exhibeatur patienti in medio noctis: & in quatuor, uel quinque assumptionibus huius potus curabitur à fætore oris, & nasi à capite.*

Ad idem, benè expertæ sunt hæ pilulæ tribus enim uicibus suæ assumptionis curabitur fætor oris, & nasi.

Recip. *Folij, nucis muscate, ligni aloës, garyophyllorum ana drach. i. spetierũ hieræ simplicis Galeni drach. s. pastæ pilularum masticinarum conciliatoris unc. i. misce cum melle rosato: fiat pasta pilularum; de quibus pilulis patiens capiat drachmam unam de decem diebus in decem diebus.*

Ad idem, optima experta est sequens aqua; cum qua quotidie, stomacho ieiuno, & mundo naso à superfluitatibus, debet caput purgare, eam sursum trahendo.

Recip. *Aquæ rosatæ lib. i.s. aquæ uiolatæ lib. i. aquæ maioranæ lib. s. nucis muscatæ, ligni aloës, cinnamomi,*

galangæ,zedoariæ ana drach. ij. pulverizentur pulverizanda subtiliter,& cum prædictis aquis misceantur, & in alembico ponantur,& destilletur aqua;quæ, post distillationem aromatizetur cum octo granis musci fini:et purgato capite cum prædicta aqua, uidebis mirabilia in fætore oris,& nasi.

Ad idem,quando erit per consensum à stomacho,primo experta est hæc medicina multûm ualere.

Recip. *Hieræ simplicis Galeni unc.i.turbith boni, & gumosi subtiliter pulverizati drach. i. s. misce, & fiat bolus cum saccharo. Hanc medicinam capiat patiens in diluculo.*

Ad idem facta purgatione,mirabile experimentum est hoc sequens.

Recip. *Vini albi potentis, & odoriferi lib. i. nucis muscatæ,garyophyllorum,cinnamomi,macis,ana drach. i. musci optimi scrup. i. pulverizentur pulverizanda subtiliter, & infundantur in prædicto uino per duos dies naturales; deinde coletur uinum à spetiebus; cui uino adde aquæ rosatæ unc.ij.& patiens quolibet mane, stomacho ieiuno, aßiduet tria, uel quatuor cochlearia prædicti uini.*

Ad idem.

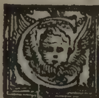
EXPERIMENTVM *optimum est quolibet mane stomacho ieiuno ferè immedatè ante prandium uti pilula una alephangina,uel ad minus alternis diebus.*

Ad idem optima experta est sequens mistura;de qua quolibet mane,stomacho ieiuno, patiens capiat ad quantitatem castaneæ.

Recip.*Diagalāgæ,id est electuarij de galanga unc.ij. spetierum*

ſpetierum aromatici roſati,ſpetierum diamuſci dulcis ana.drach.i.muſci optimi gran. iiij. miſce cum ſucco pomorum dulcium:& fiat electuarium.

DE SQVINANTIA, Cap.XII.

OMPERTVM *eſt experientia phlebotomiā duarū uenarū ſub lingua eſſe iuuamētū præſtantiſsimū ſquinantiæ,præcedentibus tamen una,uel duabus phlebotomijs: ſcilicet phlebotomia uenæ nigræ,& phlebotomia cephalicæ,hoc eſt magis neceſſarium.*

Ad idem.

Optimè expertum eſt,quòd,factis phlebotomijs prædictis,cucurbitulæ appoſitæ in collo ex oppoſitò loco dolenti cum ſcarificatione,& ſanguinis extractione,mirabiliter conferunt.

Ad idem.

Experientia optimè compertum eſt,poſt phlebotomiam dictam,prouocationem ſanguinis ex naribus cum ſetis pungentibus maximè conferre.

Ad idem. Factis phlebotomijs, expertum eſt medicinam hanc ex toto ſquinantiam curare.

Recip. Turbith boni,& gumoſi drach.i.bulliat in decem unciis aquæ diſtillationis glycyrrhizæ uſque ad cōſumptionem medietatis·deinde coletur, & cum colatura diſſolue mannæ electæ unc. iij.uel caſsiæ nouiter tractæ unc.i.s.& exhibeatur patienti qualibet hora ſtomacho ieiuno;& præcedente clyſteri lenitiuo,de die,et nocte;meridie,& in ſero poteſt exhiberi.

D Ad idem

Ad idem, in principio benè expertus est sequens gargarismus.

Recip. Aquæ destillationis glycyrrhize lib.ij. succi plantaginis. succi merorum celsium, succi myrtillorum ana unc.ij. misce, & bulliant simul una forti ebullitione; deinde coletur, & relinquatur, ut infrigidetur; & patiens eo utatur leui gargarismo,

Ad idem.

In principio *experientia compertum est, puluerem foliorum plantaginis exiccatorum, & subtiliter puluerizatorum, insufflatorum cum canna in guttur multùm conferre.*

Ad idem.

Vbi indigemus *resolutione, ualet oleum camomillinum, oleum uiolatum, oleum amygdalarum dulcium, & pinguedo gallinæ in æqualibus partibus, inungēdo locum doloris cum applicatione lanæ succidæ.*

Ad idem, expertum est sequens emplastrum, ubi apostema suo tumore, & sua duritie difficilem reddit anhelitum; quoniam emollit, & resoluit.

Recip. Radicis altheæ minutim incisæ, et mundæ, camomillæ, florum uiolarum foliorum maluæ, cum radicibus ana M. i. bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem aquæ; deinde adde farinæ hordei farinæ fœnugræci, farinæ seminis lini ana P. i. pinguedinis gallinæ unc. i. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantùm sufficit ad impinguandum emplastrum. quod pluries in die patienti applicetur.

Ad idem, in uia resolutionis ualet sequens gargarismus.

gargarismus.

Recip. *Aquæ destillationis altheæ lib.i. syrup i de betonica unc.iij.misce.& fiat gargarismus. Si uerò syrupus non inueniatur,prædicta aqua misceatur cum conserua betonicæ; uel sticados. Si uerò apostema squinanticum non tolleret sui resolutionem,tunc præparetur citißimè ad maturandum, ut rumpatur; ne obstruendo guttur, subitò ægrum suffocet.*

Ad maturādum apostema ualet emplastrum sequens,appositum patienti calidum.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, radicum ireos,florum uiolarum,radicum altheæ ana.*M.*i.caricarum pinguium numero,vi.bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem duarum partium aquæ; deinde adde farinæ frumenti* M. *i. pinguedinis porci unc.i.s. butyri recentis unc. s. lactis unc. i. s. olei amygdalarum dulcium,liliorum alborum ana quantùm sufficit ad impinguandum emplastrum.*

Ad idem,mirabile experimentum habetur in emolliendo,& maturando apostema squinanticum ex sequenti gargarismo.

Recip. *Mucillaginis seminum maluæ, mucillaginis seminum caulium ana unc.ij.mucillaginis ficuum unc.iij. butyri recentis unc. i. aquæ destillationis glycyrrhizæ lib.iiij.misce omnia insimul,& ipso igne fiat liquor;quo utatur patiens sæpe, & gargarizando, & lambendo calido. Postquam uerò apostema squinanticum ad maturationem fuerit conductum, experientia compertum est,sequens emplastrum ipsum disrumpere, faciens quoque ad remanentis resolutionem.*

Recip. *Nidorum hirundinum lib. i. olei amygdala-*

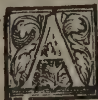
rum dulcium, olei camomillæ ana quantùm sufficit ad conducendum emplastrum; & ipsum calidum gutturi applicetur.

Ad idem rumpendum.

Fortis uociferatio, & fortis motus gutturis in transglutiendo; sicut transglutire crustam panis, multum conferre inuentum est. Si uerò huiusmodi non suffecerint ad eius disruptionem, patiens, uel chirurgicus cum digitis suis, uel cum candela cerea subtili gutturi immissa faciliter disrumpentur. Si uerò non suffecerint, & chirurgicus oculo, uel tactu apostema percipiat, cum ferro disrumpat. Immediatè post eius disruptionem ad id expertum experimentum sequens per uiam paulatinè deglutionis, uel per uiam gargarismi.

Recip. Aquæ hordei lib. ij. mellis rosati colati unc. iij. misce & æger gargarizando in quantum est poßibile, conducat saniem ad os, ne ad membra spiritualia descendat ob nocumenta magna: & sic æger mundificando uulnus ipsum consolidabit.

DE SPVTO SANGVINIS A PVLMONE, Cap. XIII.

D SPVTVM *sanguinis à pulmone compertum est experientia phlebotomiam ex basilica, qualibet hora factam, iuuamentum præstare: & hoc experimentum maiorem habet efficaciam, si altero die à phlebotomia basilicæ, applicentur tres sanguisugæ hæmorrhoidibus.*

Ad idem, compertũ est, quòd facta phlebotomia, sequens medicina optimum conducit iuuamentum.

uamentum.

Recip. Reubarbari electi drach. ij. torre fiat parum, & subtiliter pulverizetur, & dissoluatur cum decoctione seminum acetosæ, seminum portulacæ, & seminum endiuiæ, & patienti exhibeatur in diluculo.

Ad idem.

Compertum est experientia, si sputum sanguinis, sicut frequenter, & ut in pluribus ex catarro salso, & acuto contingere solet, tunicas uenarum pulmonis frangeret, cautherium actuale factum in cõmissura coronali ultimum præstare iuuamentum.

Ad idem, optimè expertum est sequens antidotum.

Recip. Succi portulacæ, succi plantaginis ana unc. i. coraliorum rubeorum drach. i. lapidis hæmatitis drach. s. puluerizentur puluerizanda, & totum hoc exhibeatur patienti qualibet hora, qua sputo sanguinis infestabitur patiens.

Ad idem, expertum sequens remedium.

Recip. Gumi Arabici, tragacanthæ, cornu cerui usti, lapidis hæmatitis usti, coraliorum rubeorum ustorum ana drach. s. boli Armeni scrup. ij. puluerizentur subtiliter, & cum duobus albuminibus oui crudis misceantur; & patienti totum exhibeatur qualibet hora sputi sanguinis.

Ad idem, experimento hoc sequens remedium optimum est.

Recip. Succi portulacæ, uel plantaginis, ubi non possemus habere succum portulacæ unc. iiij. trochiscorum de Krabæ drach. ij. puluerizentur trochisci subtiliter, & totum exhibeatur patienti, & statim consolida-

bitur uena.

Ad idem compertum est experientia sequēs electuarium multùm conferre.

Recip. *Loch de portulaca unc.ij.tragacanthæ frigidæ unc.i.boli Armeni,terræ sigillatæ,sanguinis draconis ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach.s.puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum succo plantaginis conficiatur electuarium; de quo patiēs qualibet hora portiũculam teneat in ore lãbendo.*

Ad idem, expertum est, & secretum remedium sequens.

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. seminum portulacæ,coriandrorũ præparatorum ana drach.i.torre fiant bona torrefactione; deinde puluerizentur subtiliter & illius pulueris drachmam unam sumito; & cum succo portulacæ quantum sufficit patienti exhibeto hora sputi sanguinis.*

Ad idem,mirabile est, & secretum,sequens medicamentum.

Recip. *Succi millefolij unc.ij. lapidis hæmatitis usti drach. ij.puluerizetur lapis subtiliter,& totum patienti exhibeatur frigidum; sicut expertum est, omnia,quæ in fractura uenæ pulmonis exhibentur, actu frigida esse debere.*

Ad idem,mirabile experimentum est sequēs.

Recip. *Stercoris muris scrup. ij. anisorum drach. s. pulucrizentur subtiliter,& cum aqua plantaginis quantum sufficit totum detur patienti:& uidebis mirabilem effectum in consolidatione uenæ ruptæ.*

Ad idem,secretum,& infallibile experimentum sequens datum qualibet hora patienti,&

in quo

in quocunque tempore ægritudinis.

Recip. Testam oui crudi, abiecta quæ intrinsecùs membrana est; exicceturq́; tali exiccatione, ut poßit subtiliter puluerizari; de quo puluere sume drach. ij. aquæ plantaginis unc.iij.misce, & da patienti qualibet hora sputi sanguinis: & subitam uidebis consolidationem. Si uerò uis hoc remedium & citius, & efficacius operari, ut confidentiam habeas, quod de cætero: non frangetur uena, per quinque dies continuos in diluculo dabis drachmas duas prædicti pulueris dissoluti in sequenti syrupo.

Recip. *Syrupi rosati de rosis siccis, de portulaca, myrtini ana unc.s.misce.*

Ad idem, expertum est sequens medicamentum.

Recip. *Scoriæ ferri præparatæ unc. i. cornu cerui. usti, unc. s. bulliant in decem uncijs aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis; deinde coletur, & colaturæ adde succi portulacæ unc.i. & patienti totum hoc in duabus uicibus exhibeto.*

Ad idem.

Securißimum, & expertum est remedium, tam in curatione sputi sanguinis, quàm in præseruatione ab eo, quolibet mane stomacho ieiuno masticare scrupulum unum reubarbari torrefacti.

Ad idem, optimum uidebis iuuamentum, si infrascripto unguento inunges costas, & præcipuè ubi percipitur punctura ex ruptura uenæ.

Recip. *Trochiscorum de Krabæ drach .ij. olei citoniorum, olei rosati omphacini ana unc .s. misce, & cum*

puluere ducantur, quousque fiat in formam unguenti.

Ad idem expertum est portare infrascriptum cerotum super costis; mirabile enim affert iuuamentum.

Recip. *Seminis portulacæ, seminis acetosæ, seminis plantaginis ana drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. hypochistidos, acatiæ, granorum myrti, balaustiarum ana drach. ij. s. gumi Arabici, tragacanthæ ana unc. s. masticis drach. ij. omnia unica torrefactione torrefiant; deinde subtiliter puluerizentur, & puluerizata incorporentur cum succo plantaginis, uel portulacæ: demùm cum oleo rosato omphacino, cæra, & pice quantùm sufficit, fiat magdaleon; de quo tantam sumas quantitatem, quantam expedit ad ipsum extendendum super corium ad magnitudinem costarum.*

Ad idem, expertum est quòd uinum ex toto derelinquere, est utile; & potare infrascriptam aquam.

Recip. *Amidi, coraliorum rubeorum, gũmi Arabici, tragacanthæ ana drach. i. bulliant omnia in lib. x. aquæ calibeatæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde coletur, & colatura usui potus reseruetur.*

Ad idem.

Expertum est, quod si patiẽs quolibet die in sero, cùm uoluerit dormire, sorbeat scutellam unam ptisanæ hordeaceæ, ex ea uidebis mirabilem effectum in præseruatione, & curatione ruptæ uenæ.

DE VLCERIBVS PVLMONIS, ET SPVTO SANIEI, Cap. XIIII.

XPERIENTIA *Compertum est, aßidua ſucci hordei potatione ſanari phthiſis; ad quam curandam eo uictu ſic debes uti.*

Recip. Succi hordei unc. iiij. amidi unc. ij. miſce, & diſſoluantur cum iure pulli quantùm ſufficit: & patienti exhibeatur manè in diluculo, aut ſero in ingreſſu lecti: & optimum iuuamentum tibi ſuccedet.

Ad idem, compertum eſt experientià, ſequentem potionem phthiſicis multùm conferre.

Recip. Pullam unam euiſceratam, & bene mundam, amidi, tragaganthæ, gumi Arabici ana drach. ij. hordei mundi, & excorticati lib. s. infundantur hæc omnia, præter pullam, in aqua ungulæ caballinæ per noctem; deinde colētur, et prædicta ponātur in uētre pullæ, ſinas deinde, ut bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem carnis pullæ; demùm facta forti expreſſione ipſius pullæ ius pullæ, reſeruetur: de quo accipe libram mediam, ſyrupi de glycyrrhiza unc. i. s. miſce, & exhibeatur talis potus patienti phthiſim per decem dies continuos quolibet mane in diluculo; & uidebis curationem completam in præſeruatione à phthiſi, & in curatione præſentis phthiſis.

Ad idem, optimè confert condimentum ſequens, imo à ſui natura curat phthiſim.

Recip. Carnis teſtudinis nemoralis lib. ij. coquantur in aqua ungulæ caballinæ, demùm optimè contundantur,

& diſſol-

& dissoluantur cum iure pulli: cui adde lactis amygdalarum dulcium, emulsionis seminum melonis, emulsionis phisticorum ana unc ij. farinæ amidi unc. s. omnia apud ignem conducantur, quousque perfecte cocta erunt: demùm patienti phthisim loco ferculi & in prandio, & in cœna exhibeatur.

Ad idem, ualet condimentum sequens.

Recip. *Caudarum cancrorum fluuialium lib. i. lactis uaccini, uel ouini lib. iiij. bulliant insimul omnia usque ad consumptionem medietatis lactis: demùm caudæ optimè contundantur, & cum optimo lacte dissoluantur: cui adde farinæ hordei, farinæ amidi ana* P. *i. lactis amygdalarũ dulcium unc. iiij. uitelli oui recentis numero i. facchari albißimi unc. iiij. misce, & apud ignem conducantur usque ad ueram coctionem, & patiens phthisim manè, & uesperi comedat quantum conuenit appetitui suo: & est mirabile.*

Ad idem, expertum est solo sequenti condimento phthisicos sanari.

Recip. *Limaciarum nemoralium mundatarum optimè à suis mucillaginibus lib. i. herbæ ungulæ caballinæ benè trituratæ unc. ij. lactis uaccini, à quo non sit extractum butyrum lib. ij. bulliant insimul usque ad perfectam decoctionem limaciarum; & totum condimentum hoc cum saccharo mixtum detur patienti phthisim loco cibariorum suorum.* Et *hoc de cibarijs.*

Ad idem, expertum est, quod si patiens phthisim omni septimana utatur sequenti medicina, erit ipsi utile.

Recip. *Iuiubarũ, sebesten ana numero. x. glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant.*

omnia

omnia in sufficienti quantitate aquæ ungulæ caballinæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & cum colatura dissolue mannæ electæ unc. iij. uel floris cascæ unc. i. & fiat potus, & patienti detur, ut dixi, uel ad minus in duabus septimanis semel.

Ad idem, optimum est, & expertum sequens potio; qua patiens debet uti quolibet mane per tres horas ante cibum.

Recip. *Aquæ destillationis radicum petroselini, aquæ destillationis radicum fœniculi, aquæ destillationis radicum enulæ, aquæ destillationis radicum altheæ ana lib. i. gumi Arabici, tragacanthæ ana drach. iij. amidi unc. s. glycyrrhizæ mundæ unc. i. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis: demùm coletur, & colaturæ adde tantùm sacchari, quantum fiat iuleb longum, de quo patiens uncias quatuor quolibet die prædicta hora capiat.*

Ad idem, secretum est, & benè expertū apud me hoc medicamentum sequens: & est puluis unus, quo patiens phthisim debet uti secundum modum infra dicendum.

Recip. *Seminis papaueris albi drach. vi. seminum endiuiæ, seminum acetosæ ana drach. i. s. seminum citoniorum mundatorum drach. ij. seminum melonum, cucurbitæ, citruli, cucumeris ana unc. i. s. gumi Arabici, tragacanthæ, amidi ana drach. i. succi glycyrrhizæ drach. ij. pulmonis uulpis drach. i. s. penidiarum ad pondus omnium, misce, & torrefiant leui torrefactione omnia; deinde subtiliter puluerizentur.*

Recip. *Prædicti pulueris drach. ij. syrupi de iuiubis unc. i. s. aquæ destillationis limatiarum unc. iij. misce, &*

& tepidum

tepidum exhibeatur in diluculo.

Item.

Recip. *Prædicti pulueris drach.ij.syrupi de papauere,syrupi de iuiubis ana unc.i.aquæ ungulæ caballinæ unc. iij.misce,& tepidum patienti phthisim exhibeatur in sero cùm ibit dormitum.*

Ad idem,cum prædicto experimento simul sequens electuarium complet curationem phthisis: quod electuarium non solùm curat phthisim,imò quàm maximè corpus humanum restaurat.

Recip. *Carnis pulparum fasiani,carnis pulparum caponis,carnis pulparum perdicis ana lib.s.carnis testudinis nemoralis lib.i.bulliant in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad completã decoctionem ; deinde optimè contundantur,& dissoluantur cum aqua ungulæ caballinæ deinde*

Recip. *Amygdalarum dulcium mundatarum, pinearum,phisticorum,seminum melonum mundatorum, citruli,cucurbitæ ana unc.iiij. fiant omnium istorum emulsiones;quæ cum prædicta aqua dissoluantur,& carnibus commisceantur; deinde*

Recip. *Amidi,tragacanthæ,gũmi Arabici ana drach. ij.penidiarum unc.ij.sacchari optimi quantùm sufficit;et fiat electuarium;cui adde pulmonis uulpis unc. s. cinnamomi electi drach.ij.incorporentur,& fiat electuarium; de quo electuario patiens quater in die naturali capiat unc.i.pro uice,scilicet per tres horas ante prandium, in meridie,immediatè ante cœnam,& in medio noctis.*

Ad idem. Inter omnia phthisicis medicamenta expertum est phthisim sanare potatum asininum

asininum lac; quod patiens summat in mane, & in diluculo parumper super dormiendo, & uesperi in ingressu lecti, ut sequitur.

Recip. *Lactis asinini recenter mulcti unc. vi. sacchari albißimi unc. s. misce, & sumat patiens modo dicto: quem potum continuet in uere per mensem, in autumno uerò per uiginti dies.*

Ad idem, expertum est, ubi cum phthisi non sit iunctus sputus sanguinis; cui tamen iungatur catarrus salsus remedium sequens.

Recip. *Succi glycyrrhizæ drach. ij. aloës loti drach. i. pastæ pilularum de cinoglossa drach. s. optimè simul omnia contundantur, & cum syrupo uiolato fiat pasta pilularum; de qua patiens alternis diebus in ingressu lecti unã capiat ad quantitatem scrupuli unius: hæc enim mundificat ulcus à putredine, sistit catarrum salsum fluentem à capite, & pectus à superfluitatibus mundat.*

DE ASMATE, Cap. xv.

IN *principio asmatis experientia compertum est sequentem medicinam excusare medicum ab ulteriori operatione; quoniam ipsa sanat ægrum.*

Recip. *Glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc. s. iuiubarũ, sebesten ana numero .x. radicũ enulæ mundæ unc. s. radicum ungulæ caballinæ drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, et cum colatura dissolue mannæ electæ unc. iij. uel floris caßiæ unc. i. s. & patienti exhibeto.*

Ad idem

Ad idem, expertum est syrupum sequentem, non solùm in digestione materiæ asmatis; sed etiam in euacuatione conuenienti ipsius, ob facilitatem sputi, multùm conferre.

Recip. Radicum enulæ, radicum hyssopi, radicum fœniculi ana unc. i. iuiubarũ, sebesten ana numero x. carnium prunorũ damascenorum numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana unc. s. capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana drach. vi. anisorum P. i. seminum cartami P. s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde amidi, penidiarum ana unc. i. pulmonis uulpis grosso modo triti unc. i. s. misce & iterum bulliant unica leui ebullitione; deinde colentur, & cũ saccharo, uel melle quantùm sufficit reformetur syrupus; de quo syrupo bis in die in diluculo scilicet, & in meridie capiat infrascriptam mensuram per octo continuos dies.

Recip. Prædicti syrupi unc. ij. aquarum hyssopi, capillorum ueneris, ungulæ caballinæ ana unc. i. misce. die uerò nona per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.

Recip. Agarici trochiscati, pilularum cochiarum Alman. ana drach. s. misce cum succo de glycyrrhiza, & fiant pilulæ numero v.

Ad idem, facta euacuatione præcedente, comperi sequentem potionem, manè sumptã, sanare asma; dum ex eadem in uesperi fiat dicendum clystere.

Recip. Gallum antiquum ad minus annorum trium; deinde ipsum per tempus flagellato, ipsum multum defatigando, non autem interficiendo; posteà ipsum decollato, & imma-

& immadefactum deplumato; demùm à uiſceribus benè ipſum mundato, & cum uino albo potenti abluito, ipſum modeſtè ſalito; deinde

Recip. Seminum cartami, ſeminum aniſorum, ſeminum anethi ana drach.ij. radicum enulæ, radicum hyſſopi, radicum praſii ana unc.s. glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana drach. vi. tartari albi unc. s. pulmonis uulpis triturati drach.ij. omnia hæc groſſo modo contundantur, & in uentre galli ſuantur, demùm gallum ipſum in quinquaginta libris aquæ apponito, & ipſum coquito uſque quo caro ab oßibus ſeparetur; deinde forti facta galli expreßione, gallus proijciatur: demùm decoctionem colato, & aëri eam exponito; ut pars clara reſidentia ſua ſeparetur, demùm partem hãc claram ipſius decoctionis in alio uaſe reſeruato: & ſic deinceps utere eo.

Recip. Prædicti iuris clari unc.vi. oxymelis ſimplicis unc.i.s. miſce, & (ut dixi) patienti dato tepidè: ueſperi uerò per horam ante cœnam ſequens clyſtere imponito.

Recip. Iuris galli turbidi lib.i. uitelli oui numero.i. hieræ ſimplicis Galeni drach.vi. olei cõmunis unc.iij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. miſce, & inijciatur clyſtere: et ſic continuabis per octo dies continuos: & optimum effectũ in curatione aſmatis inuenies.

Ad idem, expertum eſt, & in paroxyſmo aſmatis, & in præſeruatione ab eo quolibet mane per tres horas ante prandium capere unciã mediam infraſcriptæ mixturæ.

Recip. Terbentinæ optimæ lotæ cum aqua ungulæ caballinæ lib. i. caricarum pinguium lib. s. penidiarum unc. iiij. olei amygdalarum dulcium recentis unc.i. miſce

inſimul

insimul omnia, & optimè cōducantur in mortario quousque fiat forma electuarij; quod patiens sumat modo dicto.

Ad idem.

Optimè expertum est uti alternis diebus solùm terbentinæ unciam mediam.

Ad idem, expertum est hoc secretum, uti ter in die sequenti potione.

Recip. *Succi enulæ, succi hyssopi ana unc. ij. aquæ ungulæ caballinæ lib. i. bulliant insimul una forti, & longa ebullitione; demùm cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus: de quo sine aquis capiat unc. ij. manè, in meridie uerò uncias duas, & duas uncias in ingressu lecti.*

Ad idem, expertum est hoc remedium adhuc stante paroxysmo asmatis, & est secretum, cum quo multos releuaui à paroxysmo.

Recip. *Sulphuris uiui lib. s. pulverizetur subtiliter, & infundatur in aqua ungulæ caballinæ quantum sufficit per diem naturalem; deinde benè abluatur cum prædicta aqua: demùm cū saccharo optimo quantum sufficit fiat electuarium; de quo capiat, & manè, & uesperi, stomacho ieiuno, unciam mediam, & in paroxysmo, & extra paroxysmum; quoniam non solùm curat, sed præseruat etiam à paroxysmo. Si autem superueniet tibi timor de forti exiccatione ipsius pulmonis, qua anhelitus intercipitur propter difficultatem; laudo, ut in ingressu lecti, & in diluculo eisdem diebus patiens capiat infrascriptum potum, nec ob hoc derelinquatur electuarium.*

Recip. *Aquæ hordei unc. iij. syrupi uiolati unc. ij. misce.*

Ad idem, præcipuè tempore paroxysmi, sequens experimentum est mirabile, & probatū.

Recip.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc.ij.gumi Armoniaci guttæ quatuor.miſce,& totum patienti exhibeatur.

Ad idem, experientia compertum eſt optimè conferre, & de repente aſma curare, ſi omni hora patiēti exhibeatur tale medicamētū.

Recip. Oxymelis ſimplicis unc.s.pulmonis uulpis ſubtiliter puluerizati drach.s.miſce pro una uice,& patienti exhibeatur.

Ad idem, expertum eſt aſmati mirabiliter conferre, ſi patienti ter in die naturali exhibeatur uncia media ſequentis mixturæ,ſcilicet per tres horas ante prandium, per duas horas ante cœnam,& in medio noctis: continuando per tres,uel quatuor dies,& non plures, uidebitis ægrum ſanari.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij.floris caſſiæ nouiter tractæ unc.s.penidiarum unc.iij.olei amygdalarum dulcium recentis unc.i.pulmonis uulpis ſubtiliter puluerizati drach. ij. miſce, & fiat electuarium cum ſyrupo de hyſſopo.

Ad idem,expertum ,& pro pauperibus ſecretum.

Recip. Radicum altheæ in umbra exiccatæ lib. i. mellis cocti,& deſpumati lib. iiij. miſce,& apud ignem conducatur quouſque fiat forma electuarij;de quo patiēs capiat frequenter:& benè ualebit.

Ad idem,ualet pro pauperibus ſequens condimentum.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. porrorum ſubtiliter inciſorum unc.iij. butyri recentis unc.ij.ſacchari optimi unc.i.s.uitelli oui numero i.omnia ſimul benè agitētur:et

in uaſe propè ignem conducantur, & totum patienti exhibeatur et in prandio, & in cœna.

Ad idem: & eſt ſecretum, & mirabile, & ſine dubio curat Aſma a quacunque cauſa; & eſt electuariũ apud me magiſtrale: & appellatur.

DIABVTYRVM *Benedicti: de quo patiens debet aſſumere ter unciam mediam, ſcilicet in diluculo, in meridie, & in ingreſſu lecti.*

Recip. Butyri recentis in perlucida aqua fontis decies eloti unc.iiij. caricarũ, nucleorũ pini, dactylorum, amygdalarum amararum ana unc.ij ſucci glycyrrhizæ, tragacanthæ ana unc.s. hyſſopi, ireos, thymi, ſatureiæ, praſij, pulegij, ſeminum urticæ ana unc.s. cinnamomi, Zinziberis, pyrethri ana drach.iij. garyophyllorum, galangæ, piperis nigri, aniſi, carui, cardamomi ana drach.ij. ligni aloës, nucis muſcatæ ana drach.i. aquæ mellis lib.iiij. ſic conficito caricas paſſulas, & dactylos benè tritos in aqua mellis triduò infunde; poſteà lento igne coque, & uiolenter ſuccum exprime; cui ſucco adde butyrum; & inſuper adde mellis ſpumati lib.vij. et iterum lento igne ebullito unica forti ebullitione; demùm iterum cola, & colaturæ adde grana pini, & amygdalas, benè omnia contuſa, & omnia in mortario nulla intermiſsione benè ducitò, alia uerò omnia ſubtiliter pulueriʒata, prædictis immittitò; cui adde, pulmonis uulpis ſubtiliter pulueriʒati unc.ij. & diutius permiſcendo apud ignem electuarium conducito; & uſui dato.

Ad idem, ualet ſequens unguentum quo totum pectus manè, & ueſperi ante cibum calido debet inungi.

Recip. Succi hyſſopi, ſucci altheæ, butyri recentis, olei

olei amygdalarũ dulcium ana unc.s.croci.ſcrup.s. miſce, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & optimè ualet lotura capitis ſequens,cum, ut plurimùm, aſma ſit per defluxum materiæ a capite ad membra pectoris.

Recip. Foliorum hyſſopi, foliorum betonicæ,foliorũ ſaluiæ ana.M.s.florum camomillæ, roſarum rubearum, granorum myrti ana. M.i. bulliant in ſufficienti quantitate lixiuij dulcis, & cum eo caput abluatur ſemel in ſeptimana.

Ad idem,ualet optimè ſequens puluis impoſitus cõmiſſuræ coronali ueſperi in ingreſſu lecti;obſeruato tamẽ,ut ſemper manè cũ ſetula auferatur prædictus puluis à cõmiſſura coronali.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, ſampſuci ana drach.s.roſarum rubearum, granorum myrti ana drach. i.thuris, maſticis,ſandaracæ, coraliorum rubeorum ana ſcrup.ij. gariophyllorum ſcrup.i. pulnerizentur omnia ſubtiliter, & fiat puluis ſubtiliſsimus.

Ad idem.

Expertum eſt multùm conferre,ſi in corpore patiente aſma, fiant duo cautheria; unum in parte ſylueſtri brachij dextri longè à iuncturis ſpatulæ per quatuor digitos:alterũ in crure dextro in parte ſylueſtri, diſtante à genu per quatuor digitos inter duos muſculos.

DE PLEVRITIDE. *Cap.* XVI.

VM pleuriſis duplex exigat regimen; tentatiuum, & curatiuum; curatiuum regimen pòſt habebitis; tentatiuum uerò nunc: hoc

autem tentatiuo acquiritur uobis notitia, ſcilicet an ſit pleuritis, an dolor uentoſus: & ſi fuerit humor paucus aut uentoſitas; illum, uel illam reſoluemus his fomentis: & ſic excuſabimur à tranſeundo ad aliud genus curationis. Fomenta ergo in principio uel curant uel docent curare. Materia igitur exiſtente pauca, et apta per poros cutis reſolui, ſi fuerit ſicca, ſiue cholerica, ſiue melancholica, cum fomentis humidis reſoluenda eſt, ex quibus filtrū, ſiue ſpongia in aqua calida infuſa, et optimè expreſſa, & petia linea ſubtiliſsimè cōuoluta, et toto loco dolenti applicata; & bis, aut ter iterata, ſemper poſt infuſiionem ipſius in aqua calida, cum optima expreßione, & circumuolutione cum petia ſicca, quæ remaneat ſuper loco tanto tempore quaque uice, donec calor ipſius tepeſcat; & deinde reinfundi in aqua calida oportet, ut ſuprà: quod aptius fieri poterit, ſi duæ ſpongiæ aut duo filtra habeātur huic operationi deſeruiētia; ut una earū remota, quāprimū altera ſuper imponi poſſit: & apponatur debitè calida, ſed nō acutè, ſiue intenſe.

Aliud ad hoc conueniens.

Saculus ex furfuribus frumenti magis; ſecundum loci dolentis quantitatem, bullitus in aqua leui ebullitione, & loco dolenti, poſt fortem ipſius expreßionem, applicatus, & ſecundum neceßitatem reiteratus, ut ſupra, maximè confert. His efficacior eſt ſpongia, ſiue filtrum infuſum in aqua deſcriptionis infraſcriptæ.

Recip. Radicū altheæ, drach.iij. maluarū M.i. ſeminū lini unc.s. florū camomillæ, melilo.ana.M.i.radices lotæ, et non abſterſæ, extracto ab ipſis meditullio, bulliant ſimul cum reliquis medicinis in aqua fluuiali quātum ſufficit uſque ad ſufficientem decoctionem maluauiſci: & fiat

fiat, ut ab initio dictum est.

PARIETARIA *quoque cum oleo in patella mortificata, & loco dolenti super imposita, est ad hoc efficax: & reiteretur secundũ necessitatem, ut suprà. In materia autem humida, siue phlegmatica, siue sanguinea, fomenta conuenientia erunt hæc; uidelicet saccellatio facta ex milio, sale, aut furfure, debitè calefactis, & applicatis, ut suprà. Si uerò uoluerimus calefactoria medicamenta inter sicca, & humida; aspergemus res supra scriptas cùm eas calefacimus, uino, aut aqua, aut aceto, aut ex his simul mistis; deinde in sacculis ponemus, aut prius ex his simul mistis faciemus sacculos, quos calefaciemus super lateribus calidis aspersis cũ suprascriptis; aut uerò hos sacculos infundemus in huiusmodi debitè calidis; & post sufficientem expreßionem applicabimus, ut suprà. In materia grossa, cum humidis primò, tandem ad sicca, procedemus. In subtili, cum siccis ad resoluendum materiam profundam fortius resoluentibus indigemus, quàm ad resoluendum superficialem. In resoluendo cum his calefactorijs ordo seruandus est; ut secundùm plurimùm ab humidis inchoëmus, et à debilioribus gradatim procedentes, ad fortius resoluentia; habito semper respectu ad materiam resoluendam: ut si subtilis sit aut grossa; posita in superficie, aut profundo; humida, uel sicca; calida, uel frigida: cùm uerò pleuresis sit uera, apta curari per resolutionem, sputitionem, uel resudationem, sex principales intentiones sunt habendæ.* PRIMA *debita regiminis administratio. Secunda, diuersio materiæ fluentis:* Tertia, *digestio:* Quarta, *euacuatio:* Quinta, *sputi facilitatio:* Sexta, *resolutio. Sed ad empiricam accedamus.*

AD PLEVRITIDEM *prima hora inuasionis doloris lateralis compertũ est experientia, phlebotomare basilicã brachij oppositi multùm cõferre. Si uerò in quarta uel immediatè post quartã fiat phlebotomia ex basilica eiusdem lateris, citißimam uidebis euacuationem ipsius pleuritidis.* Hic igitur est modus phlebotomandi, quem debetis seruare secundum mentem Galeni. Et nota, secundum documenta doctorum, quòd nulla committatur phlebotomia, nisi præcedente uentris lenitione uel cum caßia per os assumpta uel cum enemate lenitiuo: quod in pleuritide debet esse tale.*

Recip. Hordei *mundi pu.i.uiolarum* M.i.s. *bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde de colatura accipe lib. i. cui adde olei uiolati unc. iij. sacchari rubei unc. ij. salis communis drach. iij. uitelli oui numero. i. misce, & fiat clystere. Si uerò contingeret, ut pleuriticus occurrat ipsi medico post quartum diem; sicut plerunque contingit; oppositam uenam non phlebotomabis; quoniam tunc æger moreretur: & etiam ex una duæ fierent, ob tractum materiæ putridæ ab uno latere ad alterum: sed cum consilio sociorum uestrorum eiusdem lateris uenam secabitis.*

Ad idem, facta conuenienti phlebotomia, per diem naturalem pòst, est expertum experientia medicinam sequentem pleuritidem sanare, quanquam adhuc essemus ante quartam; quoniam ipsa euacuat materias in uijs latis à quibus fouebatur apostema pleuriticum.

Recip. *Mannæ granate unc. iij. dissoluatur cum decoctione communi pectorali.*

Descriptio.

Descriptio decoctionis communis pectoralis talis est.

Recip. hyssopi sicci, capillorum ueneris, ficuum, dactylorũ, sebesten, passularũ, hordei mundi, glycyrrizæ, rasæ ana p. æquales, bulliãt hæc in aqua quãtũ sufficit; et (ut dixi) dissoluatur mãna, et detur patienti in diluculo: uel, loco mannæ, pro pauperibus poteris assumere unciam unam & mediam floris caßiæ.

Ad idem, compertum est à principio, idest, ante quartam, usum sequentis electuarij, frequenter lambendo ipsum, multùm in pleuritide conferre.

Recip. Diagraganti frigidi, diapenidionis sine speciebus ana unc. i. diacodionis cum saccharo unc. s. misce, & cum syrupo uiolato fiat electuarium.

Ad idem, à principio expertum est iuleb sequens multum conferre, si calidum lambendo pleuritico propinetur.

Recip. Syrupi de iuiubis unc. ij. syrupi uiolati unc. i. misce.

Ad idem, à principio repertum est sequens unguentum pleuritico multum conferre, si mane, & uesperi, eo calido, ungatur locus dolens.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, olei uiolati ana unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s ceræ quantum sufficit: & fiat unguentum molle.

Ad idem, à principio, præcedentibus dictis euacuationibus, compertum est sequens emplastrum pleuritidẽ curare, ut nõ transeat quartã.

Recip. Violariæ M. i. s. florum uiolarũ M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem

aquæ;deinde adde farinæ hordei unc.i.s.olei uiolati;olei amygdalarum dulcium ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum.

Ad idem, ante quartam compertum est syrupum sequentem pleuritico exhibitum bis in die, in diluculo scilicet & in meridie, multum conferre.

Recip. *Syrupi uiolati, de iuiubis ana drach.vi. aquarum uiolarum, buglossæ ana unc.i.s.misce pro una uice.*

Et nota, hæc esse remedia, quæ melius exhiberi debent usque ad quartam; eò quia tunc intentio medici est ingrassare materiam, ne fluat ad membrum pectoris ad magnificandum apostema pleuriticum, uel ad ipsum faciendum: & omnes medicinæ iam ennumeratæ talem exercent operationem. Transacta uerò quarta die ipsius pleuritidis, debet medicus mutare intentionem curatiuam; quoniam prius erat sua intentio ingrassare materiam, pòst uerò quartam est incidere, & resoluere materiam iam fluxam, & ideò ad modum Galeni cùm fluxa materia indigeat euacuatione, expertum est phlebotomiã tunc factam ex brachio loci dolentis citißimè curare pleuritidem, & sic laudo, ut fiat adhuc non urgente uehementi neceßitate; licet hoc non semper sentiat Auicenna.

Ad idem, post quartam compertum est sequens electuarium multùm conferre, ipsum tepidè lambendò.

Recip. *Diapenidionis sine spetiebus unc. i. s.diadragãthi frigidi unc.s.loch de pino unc.i.misce cum syrupo de glycyrrhiza, & fiat electuarium.*

Ad hoc compertum eſt miſturam ſequentem in pleuritide conferre poſt quartam, eam calidam lambendo.

Recip. Syrupi de glycyrrhiza unc.ij. syrupi iuiubini unc. i. miſce, & patienti exhibeatur. Aduerte, quòd ſi pleuritico (ſicut frequenter contingit) inũgeretur fluxus uentris, ſiue fuerit ante quartam, ſiue poſt; in omni adminiſtratione syruporum debes dare de syrupo myrtino ſufficientem quantitatem: quoniã ultra hoc, quòd ſiſtit fluxum, lenit partes pectoris, & facilitat ſputum: quæ ſputi facilitatio eſt re uera tota cura ipſius pleuritidis.

Ad idem compertum eſt experientia, ueluti diuinum quoddam, omnem pleuritidem curare, & ægrum à morte releuare ſequens medicamentum; quòd ægrotanti applicari non debet, niſi in quarta uel tranſacta quarta.

Recip. Dialtheæ unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc. s. miſce, cum quo unguento calido ungatur locus dolens; deinde ſuperaſperge loco dolenti ſic uncto ſequentem puluerem.

Recip. Cymini unc. s. fiat puluis ſubtiliſsimus, & cribretur; quo puluere ſuperaſperſo, ſume folium caulis ſuper cineribus ignitis calefactum, deinde foliũ ipſius caulis unge cum butyro antiquo non ſalito; & loco dolenti ipſum calidum applicato: & mirabilis effectus tibi apparebit in ſedatione doloris pleuritidis, & in reſolutione materiæ apoſtematis, & hoc remedium tibi honorem conducet, & ægro utilitatem maximam. Et ſcias, quod hoc remedium ualet in quolibet alio forti dolore, exiſtente in toto corpore à capite infra.

Ad idem,

Ad idem, post quartam expertum est sequens unguentum quod dolori debet applicari, lana succida superposita.

Recip. Olei decoctionis altheæ unc. ij. olei camomillini unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. ceræ quantum sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad idem, expertum est sequens emplastrum curare apostema pleuriticum; imò si lateri pleuritico iungeretur uehemens dolor, huiusmodi emplastri applicatio dolorem sedat.

Recip. Radicũ altheæ minutim incisæ et coctæ unc. ij. florũ camomillæ. florum uiolarum, meliloti ana M. ij. caricarum pinguium numero. vi. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: demùm colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ seminũ lini ana unc. i. farinæ fabarum unc. i. s. olei anethi, olei liliorum alborum, olei amygdalarũ dulcium ana quantũ sufficit ad impinguandũ emplastrũ.

Ad idem, secretum est, & optimè expertum præcedentibus euacuationibus si detur patienti infrascriptus potus; & præcipuè, ubi medicus perciperet cum pleuritide iunctam esse uentositatem magnam, augumentantem pleuriticum dorem.

Recip. Olei seminum lini unc. iiij. succi altheæ unc. ij. misce, & fiat potus, & detur qualibet hora & quolibet tempore ipsi pleuritico; & detur patienti stomacho ieiuno manè, & uesperi.

Ad idem, consulo, ut post quartam digeratur materia, regulariter operando; & sequens syrupus est expertus multum ualere tunc temporis.

poris.

Recip. *Syrupi de glycyrrhiza unc. i. de iuiubis, de pomis dulcibus ana unc.s. aquarum ungulæ caballinæ, capillorum ueneris, uiolarum ana unc.i.misce, cùm enim post quartam intentio non sit prohibere, quod fluit, ingrassando, uel immobilitando ipsum, sed incidere, quod fluxum est, & partim resoluere; & hæ intentiones in prædicto syrupo inueniantur; ideò est sciendum, ipsum esse conuenientem.*

Ad idem: quoniam adhuc post quartam, apparentibus signis digestionis, conuenit patientem purgare, compertum est sequentem medicinam pleuriticum curare.

Recip. *Iuiubarum, sebesten ana numero.x.glycyrrhizæ, rasæ, passularum enucleatarum ana unc.s.florum buglossæ, uiolarum, borraginis ana unc.s. dactylorum enucleatorum numero.iij.bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ uiolatæ usque ad consumptionem medietatis demùm colentur, & colaturæ adde mannæ electæ unc.ij. reubarbari electi infusi in prædicta decoctione secundum artem drach.ij. spicæ gran.vi.et fiat potus.* Et ad*uerte pro secreto, quod in pleuritide non debet dari reubarbarum in substantia; quoniam sua stipticitate multa, prohibet facilem screatum: nec debet dari sine decoctione dactylorum: quoniam dactyli stipticitatem reubarbari tollunt: aliter in pleuritide non eris ausus super reubarbarũ, nisi in infusione, uel decoctione dactylorũ.*

Ad idem, optimè expertum est, & reperi me abbreuiare curam pleuritidis si manè, & uespri per duas horas ante cibum detur patienti infrascriptum pomum ad comedendum:

Recip.

Recip. Pomum unum dulce, ſub cineribus benè decoctum; cui puluis ſequens ſuper aſpergatur.

Recip. Succi glycyrrhizæ, amidi, penidiarum ana drach. i. miſce, & fiat puluis ſubtilis ſuper aſperſus pomo. Si uerò tranſacta ſeptimana uſque ad undecimam et poſt ad decimam quartam in pleuritide uirtus ægrotantis benè conſtet, & dolor lateris adauctus ſit, et membri grauedo, & febris, & alia accidentia pleuritidem ſequentia incrementum ſuſceperint, proculdubio credendum eſt apoſtema non obedire reſolutioni. quapropter medicus tunc temporis excuſatus eſt, ſi maturatiuis ipſis utatur, tentans ipſius apoſtematis ſuppurationem. nam in huiuſmodi cura quatuor hæ ſunt intentiones: prima quarum eſt maturatio: ſecunda, ruptio: tertia, abſterſio materiæ ſanioſæ: quarta, conſolidatio. Igitur ſi harum prima uſus fuerit medicus, excuſabitur (ut dixi) quoniam medicus in quantum poßibile eſt, deberet prohibere ipſius pleuritidis maturationem; cùm ipſa ſit uia ad ulcera pulmonis, & ad phtiſim; & inde ad mortem per trãſitum ſaniei ab ulcere membranæ ad intrinſecas partes pulmonis, Sin autem ſecus non eſtet curatio, ad maturandum apoſtema pleuriticum ſequens emplaſtrum expertißimum eſt.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana M. ij. radicum altheæ mundatarum unc. ij. radicum liliorum alborum unc. i. radicum enulæ unc. s. florum camomillæ, meliloti ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde farinæ fœnugræci, farinæ frumenti ana p. i. fermenti drach. ij. pinguedinis porci, butyri ana unc. s. olei amygdalarum dulcium, olei

communis

communis ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrum;cui adde croci drach.s.quod emplaſtrum loco dolenti applicetur calidum, & ter in die naturali permutetur.

Ad idem,ſcilicet ad ſuppurandam pleuritidem,optimè expertum eſt ſequens unguentū.

Recip. *Mucillaginis ſeminis caulium, mucillaginis ſeminis maluarum,mucillaginis ſeminis fœnugræci mucillaginis ſeminis altheæ ana unc. ij. mucillaginis ficuum unc. i. lactis uaccini unc. iij. butyri recentis unc. ij. olei amygdalarum dulcium unc.ij.s.omnia inſimul miſceantur,& leui igne benè ducantur, & cum ceræ quantum ſufficit,fiat unguentum molle:quod utique extenſum ſupra lanam ſuccidam,loco dolenti applicetur ter,uel quater in die naturali.*

Ad idem,in maturatione apoſtematis experta eſt ſequens antidotus.

Recip. *Butyri recentis unc. iiij. mucillaginis ficuum unc.ij.olei amygdalarum dulcium recentis unc.i.miſce,et omnia ſimul benè incorporentur,& cum ſacchari quantùm ſufficit,fiat loch:de quo frequentiſsimè patiēs in ore teneat lambendo.*

Ad idem,potus ſequentis aquæ calidæ lambendo multum confert.

Recip.*Iuiubarū,ſebeſten,ana numero xv.glycyrrhizæ mundæ, paſſularum enucleatarum ana unc. s. radicum maluæ,radicum altheæ,radicum enulæ ana unc. s.dactylorum enucleatorū, caricarum pinguium ana numero ij. bulliant inſimul in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis:deinde colentur,& colaturæ adde olei amygdalarum dulcium unc. i. ſacchari*

quantùm

quantùm sufficit, & fiat iuleb longum clarificatum; de quo patiens assumat ferè sine intermißione. Si uerò post fortem dolorem lateris, dolor ipse notabiliter minuatur; & post febrem intensam febris ualde dimittatur, & alia accidentia ipsius pleuritidis in se multùm remissa fuerint, dum tamen in membro læso remanserit sola grauitas, quam patiens ex ponderositate loci percipit; tunc medicus debet coniectare naturam non esse potentem ad apostematis resolutionem; & quoniã apostema est dispositum, & præparatum ad disruptionem; ideò medicus debet omni ingenio curare, ut apostema ipsum rumpatur.

Ad rumpendum apoftema pleuriticum.

Primum ingenium est ad rumpendum apostema pleuriticum, præcipere patienti, ut inordinato, & forti motu moueat membra thoracis, quoniam ex huiusmodi motu uiolento, & forti, rumpetur apostema.

Ad idem, ualet fequens emplaftrum.

Recip. Radicum *altheæ coctæ unc. iiij. in mortario optimè contundantur; quibus adde butyri unc. i. mellis unc. i. s. stercoris columbini drach. ij. misce, & calidum loco præcißè applicetur: & subitam uidebis disruptionem apostematis. Si uerò apostema uel arte, uel natura disrumpatur: quod medicus cognoscet ex desinentia ponderositatis membri, & ex apparentia exitus per exitum saniei, per screatum, & per apparentiam saniei ex urina, tunc medicus debet solicitus esse, ne materia illa transeat ad pulmonem: & si transierit, ut non permaneat et figatur: nec non prohibeat etiã futuram phthisim; ad quod expertum est sequens lambitiuum.*

Recip. Aquæ hordei lib. i. mellis rosati unc. iij. radicum altheæ

althea unc.s.misce & bulliant ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura calida patiens lambendo sæpißimè capiat. eo enim remedio abstergetur sanies ab ulcere, & eam conducet ad inferiores partes cutis; & mundabit per uiam sputi.

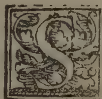
Ad idem.

Recip. *Penidiarum unc. ij. mellis rosati unc. i. succi enulæ unc.s. pulmonis uulpis puluerizati drach. iij. misce, & cum modico sacchari fiat loch, cuius quantitatem sæpißimè lambendo æger in ore teneat.*

Ad idem.

Secretum est, & ualde expertum ad idem, quòd si quater in die naturali bibat patiẽs uncias quatuor aquæ hederæ terrestris calidæ, uidebis optimã curationẽ disrupti apostematis pleuritici, & eius mundificationem à sanie, & prohibitionem futuri empimatis, & phthisis. & ad hæc bene conferunt ea, quæ dicenda sunt in sequenti capite de tußi.

DE TVSSI, *Cap.* XVII.

I FVERIT *tußis à causa calida; dignoscitur autem hoc à caliditate percepta in spiritualibus; à pruritu, et pũctura eorundẽ; à perceptione materiæ subtilis in gutture prurientis; à rubedine faciei, & oculorum, & in eis caliditate apparente; compertum est, tanq̃ sublime remedium, duas phlebotomias alternis diebus factas multùm conferre. Prima quidem ex uena nigra dextri brachij cum extractione sanguinis quatuor unciarum: Secũda uerò ex cephalica eiusdem lateris; cùm ferè tußis calida sit à defluxu materiei à capite.*

à capite.

Ad idem, compertum est, medicinam sequentem tussim calidam curare.

Recip. Iuiubarũ, sebesten ana numero x. glycyrrhizæ, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, et cùm colatura dissolue floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij rosati Mesue drach. ij. misce, & fiat potus, & detur tußienti in diluculo.

Ad idem, scilicet ad tussim calidam, optimè conferunt sequentes pilulæ, datæ patienti cum ibit dormitum.

Recip. Pilularũ aurearum Nicolai scrup. ij. pilularũ assaiaret scrup. i. misce cum syrupo uiolato, et fiant pilulæ numero. v.

Ad idem, expertum est, tanquam remedium efficax, sequẽtem potionem multûm conferre: quam patiens debet frequentare per septẽ dies continuos in ingressu lecti.

Recip. Aquæ hordei unc. v. diacodionis cum saccharo unc. s. misce, & apud ignem calefiant, & tußienti exhibeto.

Ad idem, compertum est sequentem potum mirabiliter conferre, patienti datum in ingressu lecti.

Recip. Succi hordei extracti ex hordeo recenti, & mundo unc. ij. pulueris diagraganthi frigidi unc. ij. misce, & dissoluãtur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, Iuiubarum, & passularum enucleatarum quantùm sufficit.

Ad idem, optimè expertum, & secretum in curatione tussis calidæ, & præcipuè cum infestat ægrum, ut uix posit dormire, assumere alternis

ternis diebus unam de sequentibus pilulis in ingressu lecti.

Recip. *Pilularum de cinoglossa descriptione Mesue drach.i.cum syrupo rosato:fiant pilulæ numero quinque; quarum unam capiat modo dicto.*

Ad idem, experientia optimè expertum est, quòd si patiens quolibet diè ante prandium ca piat unam de infrascriptis pilulis, curabitur à tussi calida.

Recip. *Pilularum masticinarum Conciliatoris drach. i.agarici trochiscati drach.s. pilularum aurearum* Nico*lai scrup.ij.misce cum syrupo uiolato.fiant pilulæ numero x.quarum unam capiat modo dicto.*

Ad idem, expertum est, quòd si patiens purgetur sequenti medicatione syruporum, & medicinæ, sanabitur à tussi calida. Syrupus, quem debet accipere per septē dies continuos, est sequens.

Recip. *Syrupi myrtini, uiolati, de Iuiubis ana unc.s. aquarum, ungulæ caballinæ, plantaginis ana unc.i. s. misce pro una uice. Facta digestione in materia, compertū est sequentem medicinam tußim ipsam catarralem calidam curare.*

Recip. *Corticum myrobalanorum citrinorum unc.s. granorum myrti, Iuiubarum, sebesten ana numero x.glycyrrhizæ mundæ, passularum enucleatarum ana unc.s. agarici ligati in petia drach.s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis: & cum prædicta colatura dissolue mannæ granatæ electæ unc.ij. & hoc pro diuitibus. Si uerò pauper fuerit, caßiæ nouiter tractæ unc.i.uel penidiarum unc.iij.*

electuarij rosati Mesue, electuarij de dactylis ana drach. i.s.misce, & fiat potus, & patienti tussim exhibeatur in diluculo.

Ad idē,ubi tussi coniungeretur raucedo uocis,ualet hæc mixtura sequens,pluries in die eā assumendo, & lambendo.

Recip. *Diadraganti frigidi,diacodonionis cum saccharo, diapenidionis sine speciebus ana unc. i. boli Armeni subtiliter puluerizati drach.i.misce;& cum iulep uiolato fiat ad modum loch.*

Ad idem,& benè experientia docet, multùm ualere sequēs mixtura bis in die sumpta,scilicet ante prandium, & ante cœnam per duas horas ad quantitatem unius cochlearn.

Recip. *Mannæ electæ unc. i. s. floris cassiæ nouiter tractæ unc.s.penidiarum unc.ij.pulueris tragacanthæ frigidæ unc.s.olei amygdalarum dulcium recentis unc.s. misce,& fiat loch.*

Ad idem, expertum est,uesperi,cûm patiens ibit dormitum, assumere octo cochlearia infrascriptæ mixturæ,sanare tussim calidam.

Recip. *Aquæ fontis claræ unc. x. sacchari albissimi unc.ij.s.bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis;deinde adde farinæ amidi.farinæ hordei ana quantùm sufficit ad incorporandam prædictam aquam ad formam liquoris densi.*

Ad idem,optimè expertum est,patientē assiduè tenere in ore lambendo unam de infrascriptis pastellis,mirabiliter conferre.

Recip. *Sacchari candi unc. iij.gūmi Arabici, tragacanthæ,amidi ana drach.ij.succi glycyrrhizæ drach.i.fa-*

rinæ

rinæ hordei drach.iij.omnia insimul subtilißimè pulueri-zentur,& cum sacharo dissoluto in aqua uiolata quan-tùm sufficit,fiant pastellæ.

Ad idem, experientia inuentum est, uesperi, cùm patiens ibit dormitum, in ore sub lingua tenere unam de infrascriptis pilulis, multùm conferre.

Recip. Diacodionis, *pulueris tragacanthæ frigidæ, penidiarum ana drach.ij.boli armeni drach.s.pulverizen tur omnia subtilißimè;& cum syrupo myrtino fiant for mulæ ad modum lupinorum;uel pilulæ ad modum lupi-ni;quod idem est.*

Ad idem,optimum remedium auferens equi dem tussim calidam,sequens ebullitio ex passu-lis & glycyrrhiza.

Recip. *Passularum enucleatarum unc. ij. bulliant in libra una aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis; deinde illi aquæ fortiter bullienti appone glycyrrhizæ rasæ recentis per frustra diuisæ unc.ij.& omni hora te-neat patiens frustùm unum ipsius glycyrrhizæ benè ma-sticando. Si uerò præcedentia remedia in tußi calida non suffecerint,iam credendum est;ipsam foueri à catar-ro,de super cadente ad membra pectoris.Consulo itaque tanquam ultimum remedium, & sublime, fieri cauthe-rium actuale in commissura coronali; unde quanquam materia sit calida, cautherium tamen utilitatem præ-stat:quoniam exiccando,& cerebrum confortando,pro-hibet fluxum materiæ ad membra anhelitus.*

Ad tussim frigidam cum præsentia materiæ pituitosæ fluentis à capite ad membra anheli-tus,expertū est, sequētē medicinā ipsā curare.

Recip. Diasebesten lenitiui unc.i. electuarij de dactylis drach.ij.misce, & fiat bolus cum saccharo; & capiat patiens per quatuor horas ante lucem.

Ad idem, expertum est benè ualere sequens electuarium, frequentatum à patiente, ipsum lambendo.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua capillorū ueneris unc.iij. caricarū pinguium unc. i. penidiarū unc.iiij.olei amygdalarum dulciū recentis unc.i.misce; et optimè in mortario conducantur, quousque fiat electuarium.*

Ad idem, mirabiliter confert sequens electuarium, si patiens ipsum frequentet lambendo.

Recip. *Succi altheæ unc.iij.succi enulæ unc.i.penidiarum unc.ij.s.amidi unc.i. sacchari quantùm sufficit dissoluti cum aqua ungulæ caballinæ; & fiat electuarium.*

Ad idem, medicina hæc optimè experta est, si in ingressu lecti patiens de ea capiat decem cochlearia.

Recip. *Aquæ fontis claræ lib.i.mellis albi unc.ij.bulliant usque ad perfectam mellis despumationem; deinde paulatim infundatur farina amidi, paulatim aquam sic bulliendo, & eam aquam ducendo, quousque deueniat aqua ad succi densitatem.*

Ad idem, pro tussi frigida sequens purgatio eam curat. Pro digestione materiæ primò.

Recip. *Syrupi de hyssopo, syrupi de glycyrrhiza, mellis rosati colati ana unc.s. aquarum capillorum ueneris, ungulæ caballinæ, betonicæ ana unc.i.misce pro una uice. quo syrupo continuato per septem dies, capiat patiens infrascriptam medicinam.*

Recip.

Recip. Electuarij de caßia unc. i. penidiarum unc. s. agarici præparati drach. i. miſce, & diſſoluantur cum aqua decoctionis glycyrrhizæ, & iuiubarum quantùm ſufficit.

Ad idem, expertum eſt ſequens medicamentum per uiam ſuffumigij.

Recip. Aquæ limpidæ lib. i. maſticis drach. i. s. thuris drach. ij. puluerizentur puluerizanda, & cum aqua miſceantur, & bulliant ad ignem lentum; & cùm erunt in forti ebullitione, ab igne detrahantur: demùm cum emboto patiẽs capiat fumum illius aquæ per os, quouſque effumabitur aqua. Si uerò materia ſit multum frigida, fiat ebullitio harum rerum in uino albo odorifero.

Ad idem, expertum eſt conditum ſequens, ſi patiens per duas horas ante prandium comedat unciam unam; & in ingreſſu lecti unciam aliam illius conditi.

Recip. Pinearum mundatarum, amygdalarum dulcium mundatarum ana unc. iij. penidiarum unc. vi. olei amygdalarum dulcium recentis unc. ij. ſacchari quantùm ſufficit; & fiat in forma electuarij.

Ad idem, expertum eſt ſequẽs electuarium, ſi æger in ore lambendo ipſum teneat.

Recip. Diapenidionis ſine ſpeciebus, loch ſani, & experti ana unc. i. penidiarum unc. ij. ſyrupi de byſſopo quantùm ſufficit ad incorporandũ; & fiat electuarium.

Ad idem, mirabiliter cõfert aſſumptio unius unciæ cum dimidia ſequentis aquæ in ingreſſu lecti, & per tres horas ante prandium.

Recip. Agarici optimi, & electi drach. ij. bulliant in libra una aquæ limpidæ uſque ad conſumptionem medie

tatis; deinde coletur aqua, & de colatura dabis unciam unam cum dimidia patienti, modo dicto.

Ad idem, & in omni ætate eſt expertum, tam in pueris, quàm etiam in ſenibus, dare patienti tusſim frigidam, cùm ibit dormitum, pilulam unam de ſequentibus pilulis quolibet ueſperi.

Recip. *Agarici præparati drach. ij. thuris drac. i. s. pulueri zetur thus, & cum ſucco de hyſſopo, & cum agarico commiſceatur, & fiant pilulæ numero. x. quarum unam capiat patiens modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt, optimè ualere, ſi patiens frequentet lambitionem ſequentis aquæ calidæ.

Recip. *Thuris, maſticis, ana drach. i. s. amidi, glycyrrhizæ, paſſularũ enucleatarum ana unc. s. radicum enulæ unc. i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis; deinde colentur, & colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, expertum eſt, omnem adminiſtrationem olei amygdalarum dulcium recentis per os multùm conferre, & præcipuè, ſi oleum condiatur modo ſequenti.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium unc. vi. ſacchari optimi diſſoluti in aqua ungulæ caballinæ quãtùm ſufficit: & fiat iulep: de quo patiens pluries in die lambendo capiat cochlearium unum: de quo etiam patiens frequenter capiat in ſuis ferculis.*

Ad idem, optimè ualet condimentum ſequens aſſumptum, & loco cibi, & loco medicinæ.

Recip.

Recip. Butyri recentis sine sale lib.i. uitelli ouorum recentium numero.iij.farinæ amidi unc.ij.sacchari dissoluti in aqua uiolata unc.vi.misce, & optimè conducantur, quousque fiat condimẽtum gustui optimum. Si uerò præcedentia hæc non contulerint, consulo, tanquàm secretum experimentum, in sedatione tußis frigidæ à materia pituitosa, cautherizare crus dextrum infra genu in parte syluestri per quatuor digitos inter duos musculos cruris, & optimũ uidebis iuuamentum.

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur, ualet unguentum sequens: cum quo calido totum pectus inungi debet.

Recip. Butyri antiqui sine sale, olei amygdalarum dulcium, olei liliorũ alborũ ana unc.i. mucillaginis seminum altheæ, mucill. seminũ maluæ. ana unc.s. croci scrup. s. misce, et cum modico ceræ fiat unguentum. Et hæc de tußi calida, & frigida.

DE PASSIONIBVS CORDIS, SCILICET DE TREMORE, SALTV, ET PVLsu cordis, Cap. XVIII.

AD CORDIS paßionem, et præcipuè cùm in patiente fuerit antiqua, infallibile, & expertum est remedium (cùm ipsa ægritudo ut plurimùm sit diuturna) facere phlebotomiam ex basilica oppositi lateris, huiusmodi ægritudinem ex toto curare, dum obseruetur corporis lenitio, & euacuatio ante phlebotomiam faciendam cùm sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi.confectionis Hamec drac.ij.s.misce, & fiat potus cum aqua buglossæ. Se-

quenti uerò die fiat phlebotomia modo dicto. Si uerò patiens omni anno utatur prædicta phlebotomia, certè nunquàm cardiacam paßionem percipiet.

Ad idem, expertum & in præseruatione à cardiaca pafsione, & in curatione præsentis cardiacæ, digerere materiam cum sequenti syrupo, & euacuare cum infrascripta medicina, patientẽ sanari à tali affectione. Syrupus ad cardiacam pafsionem talis eft.

Recip. *Syrupi de corticibus citri, Syrupi de pomis dulcibus ana.drach.vi.syrupi de epithymo drach.ij.aquarum tormentillæ, dictami albi, buglossæ ana unc.i. misce pro una uice. Continuato Syrupo per septem dies, octaua die patiens capiat infrascriptam medicinam.*

Recip.*Florũ, buglossæ, borraginis ana.M.i.folliculorũ senæ, polypodij quercini ana drach. ij. myrobalanorum Indorum drach.i.bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & cum colatura dissolue diasenæ lenitiui drach.vi.Reubarbari subtiliter puluerizati drach.i. s.misce, & patienti potus exhibeatur in diluculo. Facta phlebotomia prima, & ipsius alui purgatione, ad paßionem cordis scias mirabiliter conferre apertionem hemorrhoidarum quater in anno, secundum diuersitatem quatuor temporum: & in tali apertione hæmorrhoidarum in paßionibus cordis semper benè me habui.*

Ad idem ualet, & experta eft sequens confectio, si ante prandium capias per tres horas.

Recip. *specierum pliris arcoticon, specierum letificãtis, specierum tria sandalorum, specierum aromatici gariofillati ana drach.i.sacchari albißimi dissoluti in aqua buglossæ*

buglossæ quantum sufficit, & fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet, & patiens capiat unam; superbibendo unciam unam uini maluatici.

Ad idem, experta est sequens mistura multum ualere in passionibus cordis.

Recip. *Diaborraginati unc.iiij. diabuglossati, sacchari rosati ana.unc.ij. conseruæ acetositatis citri unc.i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui ana drach.i. pulucrizentur puluerizanda, & cum syrupo de pomis dulcibus fiat mistura; de qua patiens capiat per duas horas ante cibum dimidium unciæ; & ante cænam per duas drachmas. & scias, in omnibus paßionibus cordis ualere hanc misturam; & etiam in febribus.*

Ad idem, & est secretum in passionibus cordis, & maximè in mulieribus, quæ ex consuetudine cadunt in talem passionem.

Recip. *Corticum citri exiccatorum, zedoariæ, doronici, calami aromatici ana drach.i. cardamomi drach.s. Radicum buglossæ exiccatarum drach. ij. musci fini scrup.s. epithymi drach.s. puluerizentur omnia subtilissimè, et fiat puluis cribellatus; de quo puluere patiens capiat in diluculo drachmam unam & mediam, dissoluto in aqua tormentillæ; in uesperi uerò, cùm ibit dormitum, drachmam unam dissolutam in eadem aqua: & uidebis ante septimum diem curari à paßione cordis.*

Ad idem, confectio hæc sequens mirabilis est, ualens quoque in debilitate uirtutis, propter febres incensiuas: & optima hæc est confectio in tempore pestilentiæ, & in febribus pestilentialibus.

Recip.

Recip. Cinnamomi electi drach. ij. macis drach. s. hyacinthorum, smaragdorum, rubinorum ana drach. s. margaritarum perforatarum et nõ perforatarũ ana. scrup. i. auri subtiliter pulverizati, argenti subtiliter pulverizati ana drach. s. omnia insimul subtiliter pulverizẽtur & cum saccharo optimo dissoluto in aqua rosata fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. uidi enim cum hac confectione multa corpora tempore pestilentiæ fuisse conseruata.

Ad idem, & est secretum, cum quo in passione cordis semper bene me habui.

Recip. *Succi buglossæ ad ignem depurati unc. ij. sacchari albißimi drach. ij. misce, & tepidum quolibet die in ingressu lecti patiens bibat; & non transibunt decem dies, quòd patiens curabitur à cardiaca paßione.*

Ad idem: & est expertum, quòd si patiens cardiacam pasſionem à qualibet causa, capiat infrascripti iulep ter in die uncias quatuor, sanabitur ab huiusmodi pasſionibus.

Recip. *Radicum tormentillæ, radicum dictami albi ana unc. s. florum buglossæ, borraginis ana unc. i. oßis de corde cerui, been albi, & rubei ana. drach. ij. coraliorum rubeorũ, seminum rosarum rubearũ, doronici, zedoariæ ana drach. i. s. granorũ citri, granorũ paradisi ana drach. ij. s. hyancithorũ, smaragdorũ, utriusque margaritarum ana drach. i. bulliant omnia in libris decem aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur, & colaturæ adde uini granatorum muzorum unc. x. succi pomorum dulcium unc. vi. iterum bulliant unica forti ebullitione, & cum saccharo quantùm sufficit, fiat iuleb longum; & aromatizetur secundũ totum sequenti puluere.*

Recip. Cinnamomi electi, macis, folij ana drach. i. musci optimi scrup. i. ambræ grisiæ drach. s. pulverizẽtur subtiliter, & ligentur in petia subtili munda cũ filo, & ponantur in uase ad medium iulep, & tandiu permaneant in eo, quamdiu ex toto bibentur pulueres. & scias illud esse mirabile in præseruatione à peste, si patiens in diluculo capiat ipsius iulep quatuor uncias; in meridie, & in ingressu lecti totidem.

Ad idem.

Ad paßionem cordis, per ea, quæ extrinsecus applicantur, expertum est in hora, qua affligitur patiens, apponere uentosam de directo cordis, ipsam derelinquere per horam, esse notabile remedium, & præsentaneum.

Ad idem, manè, & uesperi ante cibũ, siue dolor adsit, siue non, ipsius cordis sequens epithema multùm conferre, inuentum est experiẽtia.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ melissæ, aquæ acetose ana unc. vi. sandalorum alborum, rubeorũ, seminum rosarum rubearum ana drach. i. s. ligni aloës, oßis de corde cerui, cornu cerui usti ana drach. i. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei ana drach. s. florum buglossæ, borraginis ana M. i. bulliant insimul, puluerizatis pulverizandis, usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ; deinde adde uini maluatici optimi unc. iij. aceti optimi albi unc. ij. croci scrup. i. misce, & cum sindone de grana manè, & uesperi ante cibum epithemate calido fomentetur cor.

Ad idem, secretißimum unguẽtum est, cum quo manè, & uesperi ante cibum debet inungi tota regio cordis, & hoc unguentum inuentum est pro pauperibus, quibus non est copia

coemere

coemere epithemata.

Recip. *Olei nenupharis citrinæ unc. iij. pulueris florum nenupharis citrinæ drach. ij. ſandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana ſcrup. i. margaritarum, ligni aloes, oßis de corde cerui ana ſcrup. s. camphoræ gran. iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenupharis citrinæ quantùm ſufficit: puluerizatis puluerizandis, fiat unguentum molle.* Et *nota, quòd præſens unguentum, & dictum epithema ualent in febribus intenſiuis, et in alijs, quibus iungitur debilitas in uirtute.*

Ad idem ſecretum eſt, & mirabile, & expertum; ualens admodùm in peſtilentia, & in præſeruatione, & in curatione, cum applicueris cordi mane, & ueſperi ſequentẽ mixturam, & cõtinuè ipſam deferes.

Recip. *Theriacæ optimæ unc. i. ſucci limonis unc. s. croci ſcrup. i. utriuſque margaritarum, coraliorum rubeorum, ſeminum acetoſæ ana drach. s. camphoræ gran. ij. miſce, & omnia inſimul benè ducantur cum duobus, uel tribus guttis uini albi odoriferi, quouſque fiat linimentum; cuius linimenti quantitas extendatur ſuper ſindonem ſericam chermeſini, & calidum cordi applicetur.*

Ad idem, inuentum eſt ſacculum infraſcriptum cardiacæ paſsioni multûm conferre, ſi continuè patiens ipſum ferat ſupra cor.

Recip. *Florum borraginis, bugloſſæ ana. M. s. ſeminum citri, ſeminum acetoſæ ana drach. ij. folij drach. s. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum, been albi, & rubei ana drach. i. omnium fragmentorum ſcrup. i. utriuſque margaritarum ana drach. s. doronici, zedoariæ, calami aromatici ana drach. i. s. oßis de corde cerui,*

cornu

cornu cerui usti, ligni aloes ana drach. i. musci optimi, ambræ optimæ ana scrup. i. puluerizentur omnia subtilißime, & ex prædicto puluere fiant duo, uel tres sacculi ad magnitudinem cordis, qui sacculi antequam cordi apponantur, continuè suffumigentur cum uino albo odorifero.

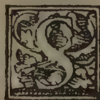
Ad idem, experimentum mirabile, & præcipuè ualet pueris hora, qua patiuntur uermes.

Recip. Aloes hepatici unc. s. croci scrup. i. succi citri drach. ij. uini albi odoriferi drach. i. omnia insimul benè misceantur, & extendatur hæc mixtura super petiam, et cordi applicetur.

Aliud contra uermes puerorum.

Recip. Farinæ lupinorum amarorum, aloes hepatici, ana drach. iij. succi absinthij drach. ij. omnia benè simul misceantur, et extendatur hæc mixtura supra petiam, & umbilico puerorum applicetur.

DE DOLORE STOMACHI, *Cap. XIX.*

I DOLOR *stomachi proueniat à causa calida, cuius signum erit stomachi inflammatio, dolor acutus, & pungitiuus, amaritudo oris & uomitus cholericus; tunc expertum est, medicinam sequentem curare dolorem stomachi.*

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. spicæ gran. x. diacatholiconis drach. vi. electuarij rosati Mesue drach. iij. misce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum, qui exhibeatur patienti in diluculo; & hæc medicina excusabit medicum à multo labore in auferendo dolorem stomachi à causa calida.*

Ad idem,

Ad idem,compertum in dolore ſtomachi, & ſi dolor proueniat à uehementia febris ,propter cauſam calidam asſiduam,ante aduentum doloris per unamhoram ſequentem potionem mirabiliter conferre.

Recip. *Medullæ panis furfuracei unc.ij. ſuperaſpergãtur uini granatorũ muſorũ,aquæ plãtaginis ana unc. iiij. facta forti expreſsione,detur tale uinum mixtum cũ aqua,patienti:& uidebis mirabile experimentum in dolore calido ſtomachi.*

Ad idem;experientia compertum eſt ſequentem purgationem cum digeſtione materiæ curare dolorẽ ſtomachi à cauſa calida. Syrupus,quem debet continuare per ſeptem dies, talis eſt.

Recip. *Syrupi acetoſitatis citri , ſyrupi roſati ana drach.vi.ſyrupi de abſinthio drach. ij.aquarum acetoſæ, cichoreæ,bugloſſæ ana unc.i.miſce,octauo uerò die capiat infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Floris caſsiæ nouiter tractæ unc.i.reubarbari electi drach.ij.ſpicæ gran.x.reubarbarum cum ſpica ſubtiliter incidatur,& cum modico uini albi odoriferi irroretur,& miſceatur cum caſsia,& fiat bolus cum ſaccharo: qui exhibeatur patienti in diluculo.*

Ad idem, in dolore ſtomachi à cauſa calida, ualet ſequens mixtura ; cuius cochlear unum detur patienti manè,& ueſperi ante cibum per unam horam.

Recip.*Diacitoniten ſine ſpeciebus cum ſaccharo unc. ij.ſacchari roſati,conſeruæ acetoſitatis citri ana unc. i. miſce cum ſyrupo de abſinthio,& fiat electuarium molle. Si*

le. Si uerò ægrum dolor plurimùm infestarēt; sicut plerunque contingit in febribus cholericis, ut nimio dolore æger quasi syncopizet, expertum est, esse optimi iuuamenti phlebotomare basilicam lateris dextri; quæ mirabilis est in forti dolore non tantùm stomachi, sed omnium membrorum naturalium. Et nota, quòd dato urinam non ostendere de fienda phlebotomia; debes tamen tu regulariter à forti dolore à causa calida, esse pronus ad faciendam phlebotomiam. Si uerò dolor fortis adhæret à causa calida; qui nec sedari posset phlebotomia, nec prædictis remedijs, consulo, tanquam expertū, & securum, patientem capere sequentem bolum in quacunque hora doloris.

Recip. *Electuarij de succo rosarum* Nicolai *drach.iij. philonij* Romani *scrup.ij.misce,& fiat bolus; ex quo uidebis cito notabile iuuamentum.*

Ad idem, expertum est sequens remedium, & est multùm efficax quando cogetur medicus succurrere fortissimo dolori; cui alia remedia non attulerint iuuamentum.

Recip. *Syrupi rosati, syrupi de absinthio ana unc.i.s. opij gran.i.misce,& bulliant unica leui ebullitione, dein de ipso permixto cum tribus uncijs iuris pullæ, dabis patienti in potu.*

Ad idem, per ea, quæ extrinsecus applicantur optimè expertum est in hora doloris apponere uentosam super regionem hepatis; & uidebis dolorem sedari; quia ut plurimum prouenit à cholera demandata ab hepate ad stomachum.

Ad idem, multùm ualet, fomentare stoma-

chum

chum cum sequenti sicca fomentatione: & plurimûm confert.

Recip. Rosarum rubearum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana. M. i. irrorentur cum uino albo tegulæ ignitæ: & prædictæ herbæ simul super ipsas calefiant, et stomacho sæpius applicentur.

Ad idem, & præcipuè, quando dolor in febrientibus corporibus reperitur, ualet sequens unguentũ; cum quo manè, & uesperi ante cibum totus stomachus debet inungi.

Recip. Olei citoniorũ, olei rosati, olei absinthij ana unc. s. coraliorum rubeorum drach. i. ligni aloes drach. i. s. ceræ quantùm sufficit, & fiat unguentum molle.

Ad dolorem uerò stomachi à causa frigida, uel à uentositate, cùm ab ea, ut plurimùm, stomachi dolor proueniat, primò expertum est, quòd medicus antequam sequatur illius curationem, debet præmittere sequens clystere.

Recip. Mercurialis, foliorum maluæ, florum camomillæ, absinthij, menthæ, ana M. i. furfuris großi ligati in petia M. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis; deinde colentur; & de colatura accipe libram unam, benedictæ unc. i. s. uitelli oui numero. i. misce, & inijciatur clystere, stomacho ieiuno.

Sequenti uerò die experientia compertum est, sequentem medicinam curare dolorem stomachi frigidum, uel uentosum.

Recip. Agarici electi drach. ij. ligetur agaricus in petia, & bulliat in sex uncijs aquæ claræ usque ad consumptionem medietatis; deinde facta forti expreßione, coletur aqua; & cum prædicta colatura dissolue diasenæ

næ lenitiui drach. vi. floris caßiæ nouiter tractæ unc. s. et fiat potus; qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Sequenti uerò die optimum remedium erit, digerere materiam per ſex dies continuos cum ſequenti ſyrupo.

Recip. *ſyrupi de abſinthio, de mētha, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, abſinthij, cicoreæ ana unc. i. miſce, ſeptima uerò die capiat patiens per horā ante lucem infraſcriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum alephanginarum, maſticinarum* Conciliatoris, Agarici *trochiſcati ana ſcrup. i. miſce cum ſyrupo de mentha, & fiant pilulæ numero quinque. Si uerò patiens dolore intenſißimo infeſtetur, conſulo, ut loco pilularum, dato etiam, quod non præceſſerint ſyrupi, capiat infraſcriptum bolum qualibet hora doloris: & eſt ſecretum, & optimè expertum.*

Recip. Ele*ctuarij de dactylis unc. s. philonij* Roma*ni ſcrup. iiij. miſce, & fiat bolus; ex quo uidebis ægrum citißimè releuari à dolore cum purgatione uentris.*

Ad idem.

Eſt expertum in curatione doloris ſtomachi à cauſa frigida, & in præſeruatione ab eodem, uti alternis diebus, antequam patiens capiat prandium, ſcrupulos duos pilularum de aloe loto.

Ad idem: & eſt optimum ualde, quolibet manè, & in curatione doloris, & in præſeruatione ab eo, uti duabus uncijs infraſcriptæ potionis.

Recip. Aloes loti *unc. s. mellis roſati unc. iij. bulliant in duabus libris aquæ uſque ad conſumptionem medie-*

 tatis;

tatis;deinde colentur,& colaturam patienti dato in diluculo modo dicto.

Ad idem:& est expertũ,si patiens capiat de infrascripto electuario per duas horas ante cibum ,manè,& uesperi unciam mediam.

Recip. *Diagalangæ, diacimini ana unc. i. mithridati optimi drach.i.misce,& fiat electuarium.*

Ad idem.

Expertũ est,quòd si patiens capiat drachmam unam et mediam mithridati optimi in diluculo, & immediatè superbibat haustum unum uini maluatici,confestim curabitur æger à dolore frigido stomachi.

Ad idem,ubi ex uehementia doloris necessitas urgeret, expertum est hora doloris dare patienti infrascriptum bolum;nam subito releuabitur à dolore.

Recip. *Diagalangæ, diacimini ana drach. ij. philonij Romani drach.i.misce,& fiat bolus.*

Ad idem.

Vbi patientis uirtus esset fortis, experientia compertum est, dare patienti drachmas duas philonij Ro*mani post uehementiam doloris,statim dolorem curare.*

Ad idem secretum est, & expertum,in hora doloris dare patienti infrascriptum potum;statimq; releuabitur patiens à dolore.

Recip. *Aquæ destillationis camomille unc. v. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ unc.s.misce,et calidus talis potus patienti exhibeatur.*

Ad idem, & maximè pro mulieribus patientibus dolorem stomachi per consensum à matrice:ualet quoque in uiris à causa frigida.

Recip.

Recip. Aquæ destillationis matricariæ lib. i. ſpicæ, ſquinanti ana drach.i. s. bulliant uſque ad conſumptionem medietatis;deinde colentur;& de colatura quolibet mane in diluculo dabis patienti uncias duas.

Ad idem.

Eſt expertum,& ſecretum,quòd ſi patienti quolibet ueſperi, in ingreſſu lecti dentur tria grana maſticis ad tranſglutiendum, præſeruat à dolore ſtomachi, atque ipſum curat.

Ad idem.

Præcedente euacuatione compertum eſt omnes dolores frigidos ſanare aqua balnei porectani, ſi patiens, ſtomacho ieiuno,bibat illius aquæ tria bochalia; ſi uerò non habuerit porectanam aquam, ſciat omnes aquas minerales, quarum minera eſt aluminoſa, uel nitroſa, uel ſulphurea omnes ſtomachi dolores à cauſa frigida curare.

Ad idem, compertum eſt, ſequentem fomentationem dolorem ſtomachi efficacisſimè curare.

Recip. Florũ camomillæ,meliloti, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani,fœnugræci, ſeminum lini ana M.i. roſarum rubearum,ſpicæ, ſquinanti ana drach.ij. dauci, carui, aniſorum,anethi, fœniculi ana M.s.galangæ, zedoariæ ana drach.ij.garyophyllorum,nucis muſcatæ, ligni aloes,macis,coraliorum rubeorum ana drach. i.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi uſque ad conſumptionem tertiæ partis;deinde cum ſpongia infuſa in prædicto liquore calido, manè, & ueſperi ante cibum ſtomachus fomentetur; et immediatè poſt fomentationem factam,quotidie ungatur ſto-

machus sequenti unguento.

Recip. *Olei spicæ, olei masticis, olei absinthij ana unc.i.nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorum, coraliorum rubeorum ana drach.s. pulverizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro stomacho.*

Ad idem, expertum est, fomentare stomachum manè, & uesperi, & in hora doloris modo sequenti.

Recip. *Olei de spica facti in duplici uase lib.i. & tepefiat oleum, & cum lana succida infusa in prædicto oleo fomentetur stomachus: & ultima uice relinquatur lana succida super stomachum ligata.*

Ad idem, mirabilem effectum inuenies, si patiens continuè portet super stomachũ sequentem sacculum.

Recip. *Absinthij, menthæ, pulegij, calamenti ana M. s.nucis muscatæ, garyophyllorum, macis, ligni aloes ana drach.i.pulverizentur omnia subtiliter: & ex illis fiat sacculus: qui anteaquàm stomacho applicetur, suffumigetur cum uino albo odorifero.*

Ad idem, efficacius uidebis experimentum si patiens suprà stomachum deferat continuè sequens cærotum.

Recip. *Masticis unc.iij.macis, garyophyllorum, cinnamomi electi, coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach.ij.absinthij sicci, menthæ siccæ ana M.s.pulverizentur omnia subtiliter, & cum succo absinthij densentur pulueres: demùm cum modico oleo de mentha, & cum cæra, & pice quantùm sufficit fiat cærotum secundum artem: cuius cæroti quantitas extendatur su-*

pra

pra corium, & stomacho applicetur.

Ad idem: & est secretum: & semper me bene reperi in curatione doloris stomachi in hora doloris, & etiam in præseruatione, si patiens quolibet mane ante prandium, stomacho ieiuno, capiat tria cochlearia sequentis misturæ.

Recip. Mellis rosati colati unc. vi. nucis muscatæ drach. i. s. aquæ uitis optimæ unc. ij. bulliant insimul usq; ad consumptionem aquæ uitis; deinde colentur; & de colatura patiens capiat modo dicto.

Ad idem: & est expertum, applicare stomacho patientis infrascriptum remedium, dolorem stomachi curare.

Recip. Crustæ panis furfuracei numero .i. & superior, uel inferior pars torrefiat mediocri torrefactione; deinde cum uino maluatico calido madefiat talis crusta panis, & eidem super aspergatur puluis sequens.

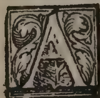
Recip. Masticis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach. i. macis, cinnamomi ana drach. s. puluerizentur subtiliter, & fiat puluis. & uidebis ex hoc experimento calido, stomacho applicato, quã celerrimè dolorẽ sedari.

Ad idem, est optimè expertum, præcipuè in pueris, & infantibus patientibus dolorem stomachi, cuius signum erit infantium eructuatio, & uomitus.

Recip. Medullæ panis furfuracei unc. iiij. torrefiant: demùm subtiliter puluerizẽtur: cui adde succi absinthij, succi menthæ ana quantùm sufficit ad incorporandum pulueres: quibus addatur nucis muscatæ drach. i. hisq; omnibus mistis fiat uti unguentum: quod, applicatum stomacho, dolorem sedat, uomitum retinet, singultumq;,

& eructuationem tollit.

DE APOSTEMATE STOMACHI. Cap. XX.

PRINCIPIO *generationis apostematis stomachi, præcedente uentris lenitione inuentum est, phlebotomiam basilicæ lateris dextri prohibere ipsius generationem, si quidem phlebotomia fuerit copiosa usque ad sex uncias sanguinis: sequenti uerò die compertum est, appositionem sanguisugarum hæmorrhoidibus maximè conferre prohibitioni generationis apostematis stomachi.*

Ad idem.

Experientia compertum est, prohibere generationem apostematis stomachi aßiduè uti in prandium, & ante cœnam immediatè uncia media floris caßiæ nouiter tractæ: imò dico tibi, quòd qui utetur tali assumptione caßiæ, præseruabitur ab omni mala stomachi affectione.

Ad idem.

Compertum est per experientiam, quod patiens timorem generationis apostematis, si frequentabit quolibet mane masticare drachmam mediã reubarbari electi misti cũ duabus drachmis passularũ enucleatarũ, manifestè dignoscet prohibitionem generationis apostematis & cuiuslibet affectionis ipsius stomachi.

Ad idem, si apostema generatum in stomacho esset à causa calida, à principio frequentare sequentem potum, prohibet generationem ipsius apostematis tum repercutiendo materias

è stoma-

è ſtomacho, tum prohibẽdo fluxum ab hepate ad ſtomachum.

Recip. *Aquæ plantaginis, roſatæ, acetoſæ ana lib.s. ſucci acetoſæ, ſucci plantaginis ana unc.iij. ſandalorum rubeorum, alborum, ana drach. ij. roſarum rubearum, granorum myrti ana unc.s. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem medietatis aquæ: deinde coletur aqua & colaturæ adde uini granatorũ acetoſorum lib.i. iterum bulliant leui ebullitione, & cum ſacchari quantùm ſufficit fiat iulep: de quo patiens frequenter in die capiat duo, uel tria cochlearia*

Ad idem, in materia calida, cõfert aſſumptio ſequentis liquoris pluries in die.

Recip. *Aceti paſſulati lib. i. ſacchari albi lib.s. bulliant adinuicem, quouſque efficiatur forma iulep.* Et *nota, quod ubi materia eſſet fluxa ad ſtomachum, quod dignoſcemus dolore forti, & tumore ad tactum apparenti, et grauedine in ſtomacho, exiſtẽtibus omnibus his remedia prædicta non ſunt conferentia: quia illis compingeretur materia in loco: & eſſet cauſa citiſsime generationis apoſtematis. Si uerò tranſactum fuerit principium generationis apoſtematis ſtomachi, & ſimus in augumento ipſius; quod prædictis ſignis dignoſceretur, tunc temporis tu indiges euacuatione, & digeſtione materiæ; quoniam tui intentio eſt ſemper prohibere factionem apoſtematis, atque eius magnificationem.* Facta *igitur prædicta phlebotomia, ad apoſtema ſtomachi inuentum eſt, digerere materiam ſequenti Syrupo, & eam euacuare ſequenti medicina multùm conferre. Syrupus talis eſt.*

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, uiolati, mellis ro-*

ſati colati ana unc. s. oximelis ſimplicis drach.ij. aquarum fœniculi, abſinthij, capillorum ueneris ana unc.i.miſce pro ſingulis ſex diebus. Sequenti uerò die id eſt ſeptima, capiat patiens infraſcriptam medicinam.

Recip. Mann*æ granatæ e lectæ unc. ij. s. reubarbari electi drach.ij. ſpicæ gra.x.miſce, & fiat potus cum decoctione communi florum, & fructuum; qui potus detur patienti in diluculo.* Et *aduerte, quod in diſpoſitionibus ſtomachi, & præcipuè in apoſtemate, non debes tranſcendere medicinam benedictam; quoniam medicinæ laborioſæ, & ſcammoneatæ ultra hoc, quod agitant corpus, & membra, conducunt materias ad locum apoſtematis; & ideo ipſum augmentant: iccircò caue ab exhibitione pilularum, & quorumcunque ſoluentium in ſtomacho diu morantium. quapropter caßia fiſtula eſt ſublime remedium in quocunque tempore apoſtematum ſtomachi. Facta euacuatione, tui intentio debet eſſe ad reſolutionem materiæ facientis apoſtema. & ad hoc experientia inuentum eſt, quod ſi patiens capiat, ſtomacho ieiuno, quolibet mane drachmam unam ſequentis pulueris cum iure pullæ, reſoluetur materia faciens apoſtema.*

Recip.*Praßij ſicci, abſinthij ſicci, menthæ ſiccæ ana drach.i. galangæ, ligni aloës ana.drach. s.miſce, & fiat puluis ſubtilißimus; & qui patienti detur modo dicto.*

Ad idem, compertum eſt multùm conferre, ſi patiens frequentet miſturam ſequentem, ſtomacho ieiuno manè, & ueſperi.

Recip.*Diagalangæ unc.i.aromatici roſati unc.i.s.tria ſandalorum unc. s. penidiarum ad pondus omnium, miſce, & cum syrupo de mentha fiat electuarium.*

Ad idem.

Ad idem.

Eſt bene expertum, ſi patiens capiat in diluculo quolibet mane uncias ſex aquæ deſtillatæ camomillæ; curari ab incepto ſtomachi apoſtemate.

Ad idem, ſublime remedium eſt ſequens conditum.

Recip. *ſucci enulæ depurati unc. iiij. ſucci abſinthij nouiter facti unc. ij. ſacchari quantum ſufficit, & fiat ad modum loch, & exhibeatur patienti modo dicto, ſcilicet mane, & ueſperi ante cibum.*

Ad idem, compertum eſt experientia, quod ſi patiens tribus diebus continuis ſtomacho ieiuno capiat infraſcriptum potum ſanabitur ab apoſtemate ſtomachi, ubi tentamus materiæ reſolutionem.

Recip. *Aquæ camomillæ, endiuiæ ana unc. s. aquæ optimæ ardentis drach. i. miſce, & fiat potus.*

Ad idem: & eſt expertum, & optimum, dare patienti per ſex dies continuos ſtomacho ieiuno infraſcriptum potum: multùm enim ualet in reſolutione apoſtematis ſtomachi.

Recip. *Vini maluatici unc. s. aquæ endiuiæ drach. ij. olei uitrioli* Romani *guttas duas: miſce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, intentione habita ad reſolutionem apoſtematis ſtomachi, per ea, quæ exteriùs applicantur, expertum eſt ſequentem fomentationem multùm conferre, ſtomacho applicatam manè, & ueſperi ante cibum.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſeminum lini ana* M. *s. abſinthij, menthæ ana* M. *i.*

nucis

nucis muſcatæ, ligni aloes, garyophyllorũ ana drach. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis, deinde cum ſpongia fomentetur ſtomachus.

Ad idem: & eſt expertum, applicare ſtomacho mane, & ueſperi poſt prædictam fomentationem, ſequens unguentum, bene conferre.

Recip. *Mucillaginis altheæ, mucillaginis fœnugræci, mucillaginis ſeminis lini ana drach. i. olei ſpecæ, olei abſinthij ana unc. s. garyophyllorum, macis, nucis muſcatæ ana drach. i. puluerizentur pulueriza nda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, & eſt ſecretum mirabile, applicare ſtomacho etiam apoſtemato ſequens emplaſtrum, notabiliter conferre.

Recip. *Mellis albi lib. ij. abſinthij uiridis unc. s. radicum altheæ unc. i. s. omnia inſimul bulliant uſque ad eorum perfectam decoctionem; deinde adde farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana. p. i. olei abſinthij quantum ſufficit ad impinguandum emplaſtrum; quod ſtomacho apoſtemato applicetur continuè, manè, & ueſperi mutando.*

Ad idem: & eſt expertum, & ſecretum, cum quo ſæpius bene me repperi.

Recip. *Terbentinæ lib. ij. ſucci abſinthij, ſucci altheæ ana unc. iiij. butyri recentis unc. i. croci drach. i. olei abſinthij unc. ij. miſce. & unica bullitione bulliant; deinde cum filtro madefacto cum prædicto liquore calido, manè, & ueſperi fomentetur ſtomachus: & ſubitam materiæ reſolutionem uidebis.*

Ad idem,

Ad idem, & eſt expertum.

Recip. Emplaſtri de meliloto lib. i. olei amygdalarum dulcium lib. s. croci drach. i. miſce, & iuxta ignem liquefiant, & cum lana ſuccida madefacta in prædicto liquore calido, manè, & ueſperi apponatur ipſi ſtomacho.

Ad idem,

Sæpius per me expertum, & benè ſucceßit in apoſtemate ſtomachi, quolibet mane per ſeptem dies dare, ſtomacho ieiuno, drachmas duas terbentinæ lotæ cum aqua abſinthij; & immediate ſtomacho applicare ſequens cærotum.

Recip. Hyſſopi cæroti unc. i. emplaſtri de meliloto unc. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. miſce, & extendatur ſuper petiam, & calidum ſtomacho applicetur. Si uerò prædictis ingenijs noluerit apoſtema ſtomachi obedire reſolutioni, cuius ſignum erit doloris augmentum, tumoris incrementum, & grauitas admodum aucta; tunc debet medicus ſequi ſuppurationem intentam à natura; ad cuius apoſtematis ſuppurationem expertum eſt ſequens emplaſtrum multùm conferre.

Recip. Radicum ireos unc. ij. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana. M. i. radicum altheæ mundatarum, & minutim inciſarum unc. iij. florum camomillæ, meliloti ana. M. i. bulliant omnia in ſufficiēti quātitate aquæ ad conſumationem duarum tertiarum; deinde adde farinæ frumenti M. i. farinæ fœnugræci, farinæ ſeminum lini ana M. s. pinguedinis porci, butyri recentis ana unc. i. lactis uaccini unc. ij. olei amigdalarum dulciū, olei camomillæ ana quantùm ſufficit ad impinguandum emplaſtrū: quod ſupra apoſtema ſtomachi continuò deferatur.

Ad idem, optimè expertum eſt in maturatione

ne apostematis stomachi.

Recip. Diachilonis magni drach.ij. unguenti molliti=ui unc.i.mucillaginis althee,maluæ ana unc.i.mucillaginis caulium unc.iij.croci drach. i. misce ,& iuxta ignem omnia bene liquefiant;& filtrum madefactum in illo liquore applicetur stomacho pluries in die.

Ad idem, citam inuenies apostematis stomachi maturationem , si quater in die naturali ei applicaueris sequens remedium.

Recip. Farinæ frumenti lib.i. fermenti unc.ij. aquæ fontis lib. i. olei amygdalarum dulcium unc. iij. croci drach.ij.misce,& apud ignem bene ducantur, quousque fiat ueluti unguentum;& ipsum extensum super lanam succidam, uidebis optimam apostematis stomachi maturationẽ.quo apostemate maturato;quod dignosces per decrementũ tumoris,doloris,& grauitatis membri,cum apparentia molitiei ad tactum in loco doloris;tũc debes procurare ipsum apostema disrumpi, disrumpitur apostema pluribus ingenijs.

PRIMVM *ingenium est,præcipere patienti,ut forti motu moueatur;quo anhelitus augeatur,et adaucta necessitate euentationis,pelliculæ stomachi extendãtur,& apostema disrumpatur.*

SECVNDVM *ingenium est , ut facta fricatione forti cum manibus , stomachus fricetur,& apostema disrumpatur.*

TERTIVM *ingenium est,prouocatio sternutationum frequentium cum pipere,pirethro,nigello,uel* Elle*boro albo.*

QVARTVM *ingenium est,fortis uociferatio.*

QVINTVM *ingenium est , applicatio sequentis*

emplastri

emplastri ipsi loco apostematis.

Recip. Farinæ orobi, frumenti ana M. i. fermenti unc. s. saponis gallicani drach. ij. stercoris columbini unc. s. olei de castoreo, de euphorbio ana drach. ij. misce omnia, & iuxta ignem bene ducantur, quousque fiat forma emplastri; quod stomacho calidum applicetur, et mutetur per spatium decem horarum; & disrumpetur apostema sine dubio. Disrupto autem apostemate; quod utique cognoscitur per exeuntia mutata, per urinam subalbidam, & turbulentam, & per exeuntia per secessum sanguinolenta, & saniosa, & per uomitum sanguinolentum, & saniosum; tunc repentè tui intentio sit, mundificare ulcus, ne profundetur, & stomachi tunicas penetret: ideò patienti iubebis, ut decies in hora capiat haustum unum sequentis aquæ tepidæ.

Recip. Aquæ hordei factæ cum hordeo non scorticato lib. ij. mellis rosati unc. iij. misce, et bulliant unica bullitione, et usui patiēti detur: et sic mundificato, et absterso optimè ulcere, natura ipsum consolidabit, si DEVS uoluerit.

DE VOMITV, Cap. XXI.

AD VOMITVM cholericum, qui cognoscitur ab exeunte mutato, quod est, cholera cuiuscunque modi, & qualitatis fuerit; expertum est sequens medicamentum multùm cōferre.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. reubarbari electi drach. ij. spicæ gran. x. Reubarbarum cum spica subtiliter incidatur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur; & dissoluantur omnia cum decoctione cōmuni florum, & fructuum quantum sufficit. & exhibeatur

patienti

patienti per horam ante lucem.

Ad idem, expertum eſt, poſt euacuationem, manè, & ueſperi ante cibum dare patiẽti unciã unam ſequentis liquoris: & uidebis mirabilem effectum in ſedatione uomitus cholerici.

Recip. *ſucci citoniorum lib. i. coraliorum rubeorum, ſeminum roſarum rubearum ana drach. i. hypoquiſtidis, acatiæ ana drach. s. reubarbari electi drach. i. omnia contundenda contundantur groſſo modo, & cum prædicto ſucco bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis ſucci, & deinde colẽtur, & colatura uſui reſeruetur modo dicto. Et ſcias, hoc remedium eſſe ſecretum in curatione dyſenteriæ.*

Ad idem, optimè expertum eſt: & præcipuè ſi uomitus fuerit periodicus: dare patienti per horã ante acceſſum uomitus, uel in hora uomitus, infraſcriptum potum, & cibum.

Recip. *Buccellam panis torrefactam; ſupra quam aſpergãtur uini granati acetoſi unciæ quatuor. Comedat patiens buccellam panis, & bibat uinum.*

Ad idem: & eſt expertum, mirabiliter tollens uomitum cholericum, dare patienti manè, & ueſperi, ſtomacho ieiuno unam de infraſcriptis formulis.

Recip. *Seminum acetoſæ, plantaginis, portulacæ ana drach. i. granorum granatorum muzorum drach. i. s. hypoquiſtidos, acatiæ. hyſſopi ana drach. i. s. ſpecierum aromatici roſati ſcrup. ij. pulueri zentur omnia ſubtiliſsimè, & cum ſaccharo diſſoluto in aqua roſata quantùm ſufficit fiat confectio in rotulis drachmarum duarum pro qualibet.*

Ad idem,

Ad idem, optimè expertum est, inungere stomachum sequenti unguento, multûm conferre in uomitu cholerico.

Recip. Olei citoniorum, rosati ana unc. i. absinthij unc. s. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. s. nucis muscatæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle pro stomacho; cum quo manè, & uesperi ante cibum inungatur stomachus.

Ad idem: & est secretum in ablatione uomitus, tã in febrientibus, quàm in non febriẽtibus à materia cholerica, dare patienti quolibet mane in diluculo infrascriptum potum.

Recip. Syrupi rosati de rosis siccis unc. i. s. aquæ plantaginis unc. iij. trochiscorum de spodio cum seminibus acetosæ drach. i. puluerizentur puluerizanda, & misce pro una uice.

Ad idem: & est optimũ, applicare stomacho sequens emplastrum.

Recip. Citonij cocti sub cineribus numero i. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. ij. puluerizentur puluerizanda; & omnia in mortario benè ducantur, & contundantur, & cum modico olei rosati, fiat emplastrum, & calidum stomacho applicetur. Si uerò uomitus qantumcunque cholericus ad modum ægrum infestaret, consentiente ætate, & robore uirtutis, consulo, ueluti remediũ efficacissimum, secare uenam basilicam dextram ipsius patientis, & extrahere ipsius sanguinis uncias quatuor, uel quinque ad plus. Si uerò uomitus fuerit à causa frigida pituitosa, uel melancholica; quoniam uomitum cognoscimus ex exeunte ipso

te ipso mutato, quippe album, uel nigrum apparebit; tunc expertum est medicinam hanc à principio multúm conferre.

Recip. *Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. epitymi drach.i.s.agarici præparati scrup.ij.misce, & dissoluantur omnia cum decoctione communi florum, & fructuum quantùm sufficit.*

Ad idem, mirabile est, & secretum in sedatione uomitus pituitosi, dare patienti infrascriptum condimentum quolibet mane stomacho ieiuno.

Recip. *Vitelli oui cocti numero. i. thuris, masticis, ana scrup.i. pulucrizentur pulucrizanda, & pulueres aspergantur super ouum, quod patiens bibat.*

Ad idem, est mirabile, & expertum in uomitu frigido, & in curatione uentositatum stomachi, dare patienti manè, & uesperi ante cibũ tria cochlearia infrascripti cõdimenti.

Recip. *Succi citoniorum lib.s.masticis, macis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach. ij. coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach. i. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis succi; deinde colẽur cum forti expreßione, & colaturam usui reserua modo dicto.*

Ad idem, expertum est, dare patienti quolibet mane ante cibum unam de sequentibus rotulis, multûm conferre in uomitu frigido.

Recip. *Specierũ diagalangæ, specierum aromatici rosati, specierum aromatici garyophyllati ana drach. i. sacchari dissoluti in aqua menthæ quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet*

libet uice; & statim patiens pòst sorbeat haustum uini maluatici.

Ad idē ualet, quoniā uomitus frigidus, est diuturnus morbus, ideo expertū est plurimùm conferre, si patiens regatur digestione facta in materia, & illius purgatione: continuet igitur infrascriptum syrupum per septem dies continuos in diluculo bibitum.

Recip. *Oxymellis simplicis, syrupi de mentha, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum fœniculi, bethonicæ, menthæ, ana unc. i. misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi per noctem totam. octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infrascriptas pilulas.*

Recip. *Pilularum cochiarum, pilularum stomachalium, elephanginarum ana scrup. i. diagridi gran. i. s. misce, & fiant pilulæ numero v. corpore sic euacuato.*

Ad idem, expertum est & secretum, dare patienti quolibet mane per septem horas ante cibum infrascriptum bolum.

Recip. *Citonei cocti unc. i. s. theriacæ magnæ drach. i. sacchari albißimi subtiliter pulverizati drach. ij. misce & fiat bolus, qui detur patienti per septem dies continuos: & magnum uidebis iuuamentum in sedatione uomitus frigidi.*

Ad idem, expertum est & secretum, dare patiēti quolibet mane per tres horas ante cibum uncias duas infrascripti potus.

Recip. *Vini maluatici optimi unc. vi. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muscatæ ana drach. i. coriādrorum præparatorum, seminum citoniorum, coraliorum rubeorum ana drach. s. bulliant usque ad consum-*

ptionem tertiæ partis uini;deinde coletur, & colaturæ usui seruetur modo dicto.

Ad idem,& est expertum,dare patienti immediate manè,& uesperi ante cibum, tria coclearia infrascripti liquoris multum conferre, dato etiam quod adesset febris.

Recip. *Miuæ citoniorum aromatizatæ unc.ij.syrupi de mentha unc.i. misce,& detur patienti modo dicto.*

Ad idem,experientia compertum est semper conferre,applicare stomacho patientis infrascriptum cærotum,& uidebis ægrotum repentè releuari à uomitu frigido.

Recip. *Masticis unc.iiij.olibani,macis, garyophyllorum, nucis muscatæ ana drach.i.s. seminum portulacæ, coriandrorum præparatorum, seminum acetosæ ana drach.i. menthæ siccæ,absinthij sicci ana unc.s. puluerizentur omnia subtiliter;& cum oleo de mentha densentur pulueres:& cum pice,& cæra quantùm sufficit fiat cærotum;cuius quantitas sufficiens extensa super corium stomacho patientis applicetur.*

Ad idem,& est expertum optimè,si mane & uesperi immediatè ante cibũ detur patiẽti bis in septimana una de infrascriptis pilulis, mirabiliter conferre.

Recip.*Aloes loti drach.ij.masticis drach.i.zinziberis drach. s.diagridij scrup.i. agarici electi drach.i.s. misce cum syrupo de mentha; reformetur pasta pilularum. dosis est numero.i.ad quantitatem unius scrupuli.Quod si cum prædictis ingenijs non curetur uomitus frigidus, consulo,ut patiens bibat per aliquot dies aquã alicuius mineræ,uidelicet aquam sulphuream,uel alluminosam secundum*

cundum modum, & formam exhibitionis huiusmodi aquæ. Et hæc de uomitu.

DE SINGVLTV. Cap. XXII.

AD SINGVLTVM *ortũ ex repletione, compertum est multùm conferre, si patiens capiat infrascriptas pilulas bis in septimana.*

Recip. Turbith boni, & gummosi drach. ij. aloes hepatici drach. i. s. zinziberis, salis gemmæ ana grana x. spetierum hieræ simplicis Galeni, drach. ij. agarici præparati scrup. iij. misce, & cum oxymelle simplici fiat pasta pilularum, dosis est scrup. iiij. & ex his pilulis uidebis ægrũ citißimè releuari à singultu ex repletione.

Ad idem, & est expertum. s. dare patienti quolibet mane, & uesperi ante cibum per duas horas unc. ij. infrascripti liquoris, singultum curare.

Recip. Vini albi odoriferi potentis lib. i. galangæ subtiliter puluerizatæ drach. i. misce, & fiat potus, qui calidus patienti detur modo dicto.

Ad idem, expertũ est in singultu optimè ualere, dare patiẽti infrascriptum bolum per duas horas ante lucem.

Recip. Mithridati optimi drach. i. s. diagalangæ drach. ij. misce, & fiat bolus; qui exhibeatur patienti, & immediatè superbibat haustum uini optimi, & potentis.

Ad idem, compertum est, multum conferre sequẽtem mixturã, si detur patienti manè, & uesperi ante cibum per horam, ad quantitatem

b ij nucis

nucis magnæ.

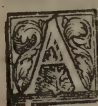
Recip. Diagalangæ *unc.i.s.diatrion pipereon unc. i. ſpetierum aromatici roſati drach. ij. miſce cum ſyrupo de mentha; fiat electuarium; quod exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, cõpertum eſt, ſemper cõferre & curare ſingultum de repletione, fomentare.s.ſtomachum cum ſequenti fomento.

Recip. *Macis, maſticis, garyophyllorum, cinnamomi, nucis muſcatæ, ligni aloes ana drach.ij. abſinthij, mẽthæ, pulegij ana* M.i. *ſquinanti. ſpicæ ana drach. ij. aniſorum, coriandrorum præparatorum ana* M. s. *bulliant omnia in ſufficienti quãtitate uini rubei potentis, et etiam albi, omnibus ſubtiliter contuſis, & cum panno ſcarlatino fomentetur ſtomachus modo dicto.*

Ad idem, expertum eſt & ſecretum, dare patienti quolibet mane per tres horas ante cibũ, radicem unam zinziberis uiridis: & immediatè ſuper bibat duos hauſtus uini maluatici, & uidebis ægrum citisſimè curari.

DE DOLORE HEPATIS, *Cap.* XXIII.

AD DOLOREM *hepatis à ſola uentoſitate pendentẽ, ſublime remediũ eſt per intus aſſumere infraſcriptum electuarium mane, & ueſperi ante cibum.*

Recip. Radicum *galangæ, zedoariæ ana drach.ij. ſpicæ, ſquinanti ana drach.i. garyophyllorum, nucis muſcatæ ana drach.s. pulucrizentur omnia ſubtiliter; & cum melle deſpumato quantùm ſufficit fiat electuarium.*

Ad idem,

Ad idem compertum eſt, fomentum ſequēs ſoluere hepatis uentoſitatem.

Recip. Fœnugræci, ſemi. lini, florum camomillæ, meliloti ana. M. i. ſpicæ, ſquinăti ana drach. ij. bulliăt in ſuffi cienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis; deinde cum ſpongia fomentetur hepar. Si uerò dolor hepatis fuerit à præſentia materiæ oppilantis uias hepatis, ut ſimus in cura doloris hepatis, per oppilationem, ſicut frequenter contingit hominibus expertum eſt primo, phlebotomare baſilicam lateris dextri; quoniam ea fit materiæ deriuatio ad aliud membrū, & ideo extrahe ſanguinis quantitatem uſque ad ſex uncias: eſt enim hæc phlebotomia optima cura oppilationum hepatis. & principale remedium. Neque propter hanc curam uolo, ut in principio pleuritidis fiat phlebotomia ex eodem latere, quoniam in pleuritide ab alienis partibus fluctuant humores ad membranam ſubcingentem coſtas: oppilatio uerò & eius generatio in hepate plurimum fit ab humoribus genitis in eo: quapropter in principio pleuritidis uti debemus reuulſione, in oppilatione uerò hepatis, uel illius apoſtematis deriuatione uti debemus, uel euacuatione. Facta phlebotomia, & obſeruato debito regimine, non augumentante oppilatione, conſulo, ut tertio die patienti detur infraſcripta medicina; qua ipſa ſola oppilatio, & dolor hepatis optimè amoueri poterit.

Recip. Diacatholiconis unc. i. Reubarbari electi drach. ij. ſpicæ gra. vij. infundatur reubarbarum cum ſpica ſecundum artem datam à Meſue per x. horas. Deinde fiat fortis expreſſio, et cum decoctione communi florum & fructuum quantùm ſufficit fiat potus. Facta eua-

cuatione expertum eſt, quod ſi patiens regatur in digeſtione materiæ oppilantis, cum ſequenti ſyrupo diebus ſeptem continuis in diluculo aſſumpto unà cum infraſcripta medicina.patiens liberabitur ex toto ab hepatis oppilatione,& dolore.Syrupus eſt ſequens.

Recip. *Syrupi acetoſi, diarhodon,ſyrupi de cicorea cum reubarbaro,Syrupi biſantini,Syrupi de endiuia ana unc.s.aquarum cuſcutæ, cicoreæ, lupulorum ana unc. i. miſce,pro una uice.Octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptum potum.*

Recip. *Diacatholiconis,diaſebeſten lenitiui, diaſenæ lenitiui ana drach.ij. electuarij de pſillio drach. i. reubarbari electi modo dicto infuſi drach.i.s. ſpicæ gran.x. miſce,cum decoctione communi florum, & fructuum quantum ſufficit,& fiat potus.* His *euacuationibus factis, expertum eſt, quod ſi patiens utatur infraſcripto electuario indubitato curabitur à dolore ex oppilatione hepatis, & eſt electuarium non habens par in tali diſpoſitione.*

Recip. *limaturæ calibis ſubtiliter pulueriʒatæ & præparatæ drach. iiij. radicum galangæ, ʒedoariæ ana drach.ij.ſucci enulæ unc.i.s.amidi,cinnamomi, draganti, ana unc.s. paſſularum enucleatarum unc.i. pulueriʒentur pulueriʒanda & contundantur contundenda,et cum ſaccharo optimo quantum ſufficit ſecundũ artem fiat electuariũ,de quo patiens capiat mane & ueſperi per duas horas ante cibum unc.s.*

Ad idem ,expertum eſt multum conferre, ſi patiẽti ter in die naturali detur unc.s.ſequentis condimenti mane ſtomacho ieiuno,& meridie, & in ingreſſu lecti.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum lib. i. hepatis lupi unc. iiij. reubarbari optimi, & electi. unc. s. spicæ gran. x. puluerizentur puluerizanda, contundantur contundenda, & cum sacharo quantùm sufficit fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, sequentem mixturam multum conferre, si detur patienti mane, & uesperi ad quantitatem nucis stomacho ieiuno.

Recip. Diarhodonis abbatis unc. ij. tria sandalorum unc. i. reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. i. misce cum syrupo de cicorea fiat electuarium.

Ad idem, expertum est re uera conferens si patiens oppilationem hepatis uel dolorem quolibet mane stomacho ieiuno masticet drach. s. reubarbari electi benè maturi, & immediate superbibat haustum uini albi potentis. Multa alia remedia in hac dispositione conferunt, quæ omnia tam quæ exterius applicātur, quam ea, quæ interius assumuntur, derelinquā, cum loquar de hydrope.

DE APOSTEMATÈ HEPATIS. Cap. XXIIII.

ATTENDE QVOD *curatio apostematis hepatis est prohibere ne fiat, quod si factum fuerit, eius cura uana est, & cassa, quoniam tunc cum hepate totum corpus ruit propter ipsum hepar esse membrum principale.* Expertum *igitur est ad principium generationis apostematis hepatis, quod phlebotomia copiosa basilicæ lateris dextri*

prohibet hepatis futurum apostema, semper præmissa uentris lenitione, ut cum Caßia, uel cum clysterio lenitiuo:

Ad idem, expertum est, & secretum, quod si tertia die post phlebotomiam apperiantur hemorrhoides, citissimum iuuamẽtum apparebit in prohibitione generationis apostematis hepatis.

Ad idem, multum ualet in prohibitione generationis apostematis hepatis post phlebotomias factas intercepta die una, dare patienti infrascriptam medicinam.

Recip. *Reubarbari electi drach.ij. spicæ gran.x. diacatholiconis unc. i. reubarbarum subtiliter incidatur cum spica, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & cum decoctione communi florum & fructuum q. s. fiat potus, qui patienti detur in diluculo.*

Ad idem, quoniam magna pars curationis apostematis hepatis futuri consistit in apertione oppilationis ipsius hepatis, & in resolutione materiæ facientis apostema in hepate, ideo expertum est, digerere materiam cum sequenti syrupo, & eã eradicatiuè euacuare cũ sequẽti medicina, multum conferre. Syrupus digerens materiam generantem apostema hepatis est Talis.

Recip. *Syrupi de cicorea, bisantini, acetosi, diarhodõ, de endiuia completi ana unc.s. aquarum lupullorum, cicoreæ, cuscutæ ana unc.i. misce pro una uice. continuet patiens syrupum istum per quinque dies continuos, deinde eradicatiuè purget materiam ab hepate, tali pharmaco,*

pharmaco.

Recip. *Electuarij de psillio, de dactilis ana drach.i. reubarbari electi drach.ij.spicæ gran.x.diacatholiconis unc.s.infundatur* Reubarbarum *cum spica in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi per x. horas, deinde fiat fortis expreßio, & omnia simul cum decoctione communi florum & fructuum q s.dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Purgato corpore cum phlebotomia, tum pharmacia, & patiens cognouerit perseuerantiam generationis apostematis hepatis, optimè expertum est, si quolibet mane in diluculo sollicitabit assumere quinque uncias infrascripti liquoris, proculdubio curabitur ab apostemate hepatis futuro.*

Recip. Reubarbari *optimi & electi drach.i. s. aloes hepatici drach.ij.galangæ drach.i. aquæ cuscutæ lib.iiij. sacchari optimi unc.ij.bulliant omnia insimul usque ad cō sumptionem tertiæ partis aquæ,deinde coletur,& colatura usui reseruetur.*

Ad idem,expertum eſt,quod ſi patiens utatur quolibet mane ante cibum per duas horas infraſcripta mixtura ,ſanabitur ab apoſtemate hepatis.

Recip.Diarbodonis *abbatis unc.iiij.*Reubarbari *electi subtiliter pulueriʒati drach.ij.miſce cum syrupo de cicorea,fiat electuarium.dosis est drach.iij.*

Ad idem, experientia compertum eſt, quod ſi patiens utatur infraſcriptis pilulis, tribus ſcilicet ante prandium per duas horas. & tribus ante cœnam,ſanabitur à futuro apoſtemate hepatis.

Recip.

Recip.Trochiscorũ de spodio sine seminibus:acetosæ, Trochiscorum de reubarbaro ana drach. ij. subtiliter puluerizentur cum syrupo bisantino, formentur pilulæ numero xx iij.

Ad idem, quoniam materia indiget resolutione, ex experientia comperimus quod sequens fomentatio cum infrascripto unguento tollit generationem apostematis hepatis.

Recip. Fœnugræci,seminis lini,seminis aneti,seminis acetosæ ana unc.s.florum camomillæ,meliloti, absinthij ana M.i.s.spodij,galangæ,spicæ, squinanti ana drach. ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis deinde cum spongia madefacta in prædicta aqua tepida, mane,& uesperi fomentetur hepar,immediate uero post fomentationem ungatur regio hepatis cum sequenti unguento.

Recip. Olei camomillæ,olei spicæ,olei amygdalarum dulcium ana unc. iij. absinthij sicci, spicæ nardi ana drach.i puluerizentur puluerizanda,& cũ modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem. Expertum est, quod si patienti applicetur lana succida intincta in oleo liliorum alborum,& oleo spicæ,curabitur ab apostemate futuro hepatis.

Ad idem, optimè expertum est, si patientis sequens emplastrum hepati applicetur ipsum continuè mutando per diem naturalem, bene conferre.

Recip.Emplastri de meliloto,hysopi ceroti, ana lib. s.olei amygdalarum dulcium,olei camomillæ, olei spicæ ana quantum sufficit ad incorporandum, & conducendum

dum emplastrum. Quod si apostema generetur. Tunc debes scire, quòd, aut patiens morietur, aut trãsibit in hydropem. Quare de curatione hydropisis modo dicturi sumus.

DE HYDROPE. *Cap. xxv.*

VM HYDROPS *sit trium specierum, à spiritu scilicet flatuoso, una, ab aqua inter cutem, altera à pituitosa materia, tertia naturæ rebelli in omnibus membris concentrata.*

Quarum prima. Timpanites, Secunda ascites. Tertia uerò hyposarca nominatur. Ideo ad curationem hydropisis à spiritu flatuoso, compertum est, quod hepatis confortatio, & sui caloris uiuificatio eam curat.

PRIMO IGITVR *procurabis hepatis confortationem, & spiritus flatuosi resolutionem cum sequenti syrupo per septem dies continuos.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi acetosi, diarhodon, bisantini, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum* Absinthij, *fœniculi, lupullorum ana unc. i. misce, octauo uerò die in confortatione hepatis, & resolutione spiritus flatuosi, expertum est, sequentem medicinam plurimum conferre.*

Recip. *Anisorum, fœniculi, cartami ana drach. ij. agarici ligati in petia drach. iij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur & cum colatura dissolue reubarbari electi subtiliter pulverizati drach. ij. spicæ subtiliter pulverizatæ gran. x. soldanellæ subtiliter pulverizatæ drach. ij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti duabus horis ante lu-*

cem

cem, & ex hac medicina tibi succedet optimum iuuamentum,

Ad idem, sic purgata materia, consulo, ut utaris tanquam secreto infrascripto puluere, cuius quolibet mane in diluculo drach.i.dabis patienti, dissolutam in aqua radicum sambuci, quantum sufficit.

Recip. Absinthij sicci, eupatorij sicci, soldanellæ siccæ ana drach. ij. spicæ scrup. ij. pulucrizentur omnia subtilißimè, & fiat puluis, qui exhibeatur, modo dicto.

Ad idem, & tene pro secreto, compertum est plurimum ualere, & hydropem uentosam sanare, si euacuato corpore quotidie mane & uesperi per duas horas ante cibum dentur patiẽti tres de infrascriptis pilulis.

Recip. Trochiscorum de anisis, trochiscorum de capperibus ana unc. ij. reubarbari electi drach. iij. spodij drach.i. spicæ scrup. ij. subtiliter puluerizentur omnia & cum succo absinthij fiat pasta pilularum, dosis est, pilulæ iij. ex scrupulis. ij. confectæ.

Ad idem, & est expertum dare patienti quolibet mane per duas horas ante cibum mediam unciam infrascriptæ mixturæ multum conferre.

Recip. Succi ireos unc. iij. galangæ, zedoariæ ana drach. ij. cinnamomi, garyophyllorũ ana drach. s. soldanellæ unc. s pulucrizẽtur omnia subtiliter et cũ melle dispumato quantùm sufficit fiat electuarium.

Ad idem, cõpertum est, quod si patiẽti dẽtur drach. ij. infrascripti pulueris mirabiliter cõferre in hydropisi uentosa.

Recip.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccatorum lib.s.sed antea abluantur in uino albo potenti, galãgæ drach.ij.anisorum drach.i.puluerizentur omnia subtilissimè & modo dicto exhibeatur patienti puluis iste dissolutus in aqua decoctionis anisorum & radicis Ireos.

Ad idem, optime expertum est curare hydropem uentosam, si patienti propinetur quotidie una de infrascriptis pilulis per tres horas ante lucem.

Recip. Reubarbari electi drach.ij. spicæ gran.x. elaterij optimi drach.i. puluerizentur omnia subtiliter & cum succo ireos fiat pasta pilularum. & aduerte, quod infrascripta pilula non detur patienti febrem neque patienti debilitatem uirtutis, quoniam elaterium seuissima inducit accidentia, ut tremoris, uiolenti uomitus, & quãdoq; epilepsiæ. Et *mirabilem uidi effectum in curatione* Hydro*pisis uẽtosæ, si quolibet mane in diluculo detur patienti infrascriptus potus.*

Recip. Aquæ radicum ebuli unc.ij.sambuci unc. iiij. misce. continuabis sic potum istum per triginta dies cõtinuos & mirabile iuuamentum reperies.

Ad idem, expertum est, immo secretum, si patiens regatur infrascripto remedio citissimè curabitur ab hydrope uẽtosa, uidelicet, si mane in ortu auroræ, capiat pilulam unam de infrascriptis pilulis unius scrup. demum post tres, uel quatuor horas applicet toti uentri tumido infrascriptum antidotum. Pilula hæc est.

Recip. Pilularũ aggregatiuarũ scrup.ij. Elaterij *optimi gran, iiij. misce: & fiant pilulæ numero tres. Antido-*

tus

tus talis est.

Recip. Vrinæ pueri non polluti lib.i. salis nitri præparati drach.vi. bulliant unica forti ebulitione insimul ad ignem pallearum usque ad consumptionem tertiæ partis urinæ. Deinde cum prædicta urina calida diluatur uenter seu aluus, forti semper facta frictione cum manu, & ex hoc uidebis iuuamentum optimum in hydrope uentosa.

Ad idem, præeuacuato corpore, sublime remedium est sequens.

Recip. Stercoris caprini, bouini ana lib.i. exsiccentur in furno usque adeo ne comburantur. Deinde subtiliter pulverizētur, et pulueres incorporētur cū succo absinthij, & cum oleo rutaceo quantùm sufficit, adeò quod fiat simile linimento. Demùm illius certa quantitas extendatur super pannum lineum, & calida uentri applicetur, cum ibit patiens dormitum; mane uerò sequenti diluat sibi uentrem cum sequenti uino calido.

Recip. Vini albi potentis, & odoriferi lib.iiij. saluiæ, roris marini ana M.i. bulliant insimul usque ad consumptionem, quartæ partis uini, & cum dicto uino fiat ut supra dictum est. Diluto uerò uentre statim patiens capiat bolum infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. aromatici rosati, Tria sandalorum, diarhodonis abbatis ana unc.s. misce cum melle rosato, & fiat electuarium.

Ad idem, & bene expertum, si fomentetur aluus patientis cum sequenti sacculo calido multum conferre.

Recip. Cimini, anisorum, milij, florum camomillæ, meliloti, salis communis, ana M.i. furfuris grossi M.ij. Calefiant

fiant omnia ista in uase stagnato, demum irrorentur cum uino albo optimo, & in sacculo reponantur & dictus sacculus uentri applicetur.

DE HIDROPE ASCITE.

AD Hydropem ascitem compertum est ex experientia phlebotomiam, & quēlibet aliū modum euacuationis sanguinis ægrū interficere. Quàpropter, cōsulo quod in Ascite, sicut neque in alia specie hydropisis medicus nō sit audax super phlebotomiā, sed in primis cōpertum est, quod confortare hepar, & digerere materiam peccantem, & ipsam digestam euacuare est ualde conueniens, continuet igitur à principio patiens diebus septem continuis infrascriptum syrupum.

Recip. *Syrupi de eupatorio, de Cicorea cum* Reubar*baro, bisantini, acetosi, diarhodon ana unc.s. aquarum cuscutæ, absinthij, capillorum ueneris ana unc.i. misce, & detur patienti calidus in aurora, & expertum est, & Medicus hoc debet benè obseruare in cura Ascitis, quòd quolibet die assumptionis prædicti syrupi stomacho ieiuno in mane sequens clystere multum conferre.*

Recip. *Soldanellæ M.i.s. mercurialis, florum camomillæ, foliorum maluæ ana M. i. Anisorum, fœniculi, Carui. Dauci ana M.i. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis aquæ, & de colatura.*

Recip. *Lib.i. olei rutæ unc.iij. benedictæ unc.i. electuarij de bacis lauri drach.i. uitelli oui numero. i. salis communis*

munis drach. iij. sacchari rubei unc. i.s. & imponatur clystere, eo enim non solum euacuatur aqua citrina faciens ascitem, sed & soluitur uentositas, quæ semper iungitur aquositati, & est causa doloris ipsius hidropici, continuatis syrupis cum his clysteribus per vij. dies, octauo die purgetur aqua citrina cum sequenti medicina.

Recip. Eupatorij, omnium florũ cordialium ana M.s. *Agarici ligati in petia drach. i. s. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ cuscutæ, usque ad consumptionem medietatis.* Deinde cũ *colatura dissolue diacatholiconis drach. vi.* Reubarbari *electi drach. ij. spicæ gran. x. puluerizẽtur puluerizãda, et fiat potus, qui patiẽti exhibeatur per horam ante lucem, et scias quod hac medicina non solum euacuatur aquositas inter cutem: sed uirtus hepatis naturalis confortatur, et eius oppilatio tollitur, quæ sunt necessaria in curatione ascitis.* Et *aduerte quod in* Ascite, *& etiam in alia specie hydropisis cauere debes à medicinis fortiter, & laboriose euacuantibus, quemadmodum est scamonea, coloquintida, eleborus, elaterium, electuarium de psilio, & similia, quoniam euacuando debilitant multum uirtutem naturalem hepatis, quæ est satis debilitata ex ægritudine.* Quod *si plerunque fueris usus prædictis medicinis post euacuationem earum completam debes semper attendere confortationi uirtutis hepatis cum his, quæ infra dicemus, aliter enim faciendo uirtus hepatis debilitata, tum ægritudine, tum pharmaco cadéret, & totum corpus rueret.*

Ad idem, post euacuationem in confortatione hepatis & eductione aquositatis citrinæ expertum est, si bis in septimana detur patienti Ascitem sequens potus, deo uolente sanabitur.

Recip.

Recip. Terbentinæ lib.i. butyri recentis lib.s. olei communis unc.iiij. croci drach.i.s. misce, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido locum fomentabis, et in hora doloris, & in præseruatione à dolore.

Ad idem, est expertum, si locus doloris emplastretur cum sequenti emplastro.

Recip. Parietariæ uiridis lib.iij. mellis lib.ij. uini maluatici lib.i. olei lib. s. bulliant insimul omnia usque ad decoctionem parietariæ. Deinde parietariam ipsam loco dolenti calidam apponito, ad modum emplastri. Expertum est etiam multum conferre, præcipuè præcedentibus enematibus madefacere in aqua ardenti calida, & loco dolenti applicare, & dolorem tollit. Idem quoque tibi succedet, si locum dolorosum inunxeris cum oleo de uitriolo romano. Ad idem, & est expertum ubi alia non contulerint remedia, ponere patientem ab umbilico infra in balneo olei communis calidi, & in eo immorari per horam, uel minus, secundum quod æger potuerit. Deinde ipso exeunte ex balneo fiat illi clystere immediatè ex prædicto oleo calido cum melle rosato ponderis unc.ij. cũ uno uitello oui, & salis drach.ij. Ad idem expertum est, & in omni tempore potest fieri, applicare scilicet uentosam magnam umbilico, & est de optimis remedijs in torsionibus intestinorum,

Recepta optima, qua Põtifex maximus Clemens septimus usus fuit in sui ultima ægritudine.

Recip. Masticis, thuris masculi, macis ana lib.s. galangæ, zedoariæ ana unc.iiij. garyophyllorum, cinnamomi, xilobalsami, carpobalsami ana unc.ij. zinziberis, cardamomi, piperis longi, piperis nigri ana unc.s. turbith, aga-

Oleu di Vitriol

Ventose

Elisir ... fr Bom dicti

rici, reubarbari ana drach. ij. radicum endiuiæ, radicum buglossæ, borraginis ana M. ij. betonicæ, iuæ, florum sticados arabici, maioranæ, saluiæ, roris marini ana M. s. omnia insimul grosso modo contundantur, & ponantur in centum libris uini albi potentis, & odoriferi, & sic per tres dies continuos stent in infusione, deinde cum forti expreßione coletur uinum, quod uinum subitò ponatur in Alembico, & distilletur aqua uitæ. Demum

Recip. Sanguinis humani corporis sani bene carnosi lib. i. ponatur in aqua distillationis primæ, & iterato ponatur in alembico, & distilletur aqua, & sic procede distillando usque ad nouem uices distillationis. Demum

Recip. Foliorũ auri finißimi et optimi num. 100. foliorũ argenti finißimi num. 50. iacinthorum, smaragdorũ, rubinorum, granatorum, utriusque margaritarum, coraliorum rub. rosarum rub. ana drach. i. s. musci optimi drach. s. misce. Et omnia pulverizanda pulverizentur & ponantur in aqua uitæ ultimo distillata, & stent in infusione per diem naturalem. deinde omnia ponantur simul in Alembico, & decima uice distilletur aqua lento igne, quæ aqua recondatur in uase uitreo grosso, bene obturato, quoniam aliter tota aqua converteretur in spiritũ. & exhalaret. Quæ aqua ad omnes frigidas ægritudines per intus, & per extra, mirabiliter confert, si illius drachma uel guttæ. iiij. cum modico uini albi odoriferi capiantur. Quod si ægritudo esset calida, & non esset febris, ut in doloribus pendentibus à materia calida, eam dabis aquæ endiuiæ permixtam, qualibet hora doloris, Et nota quod cum ista aqua uidebis miraculum, si in morbis in extremo debilitaretur ægri uirtus, si patienti talem debilitatem uirtutis dabis quinque uel sex guttas aquæ

prædictæ

prædictæ cum modico uini odoriferi, & statim uidebis uirtutem releuari, & crede mihi, quod in pestilentia nihil tutius est, & nihil magis hominem defensat à morbo epidimiali, quàm ista aqua: quæ si in temporibus pestilentiæ, & in locis, quolibet mane ante exitum domus biberit quis quinque uel sex guttas prædictæ aquæ, uel cũ uino potenti uel cũ aqua endiuiæ. uel si cum octo uel decẽ guttis per se, uel cum uino mixtis abluat quis sibi nares intus, extraque, & totam faciem, optimè à pestilentia securabitur, & cum isto auxilio in pestilentia semper benè me habui, & reperi. Valet etiam in Apoplexia, & in Epilepsia, diluendo collum, & nuccham. Et nominatur hæc aqua Elisir uitæ Benedicti.

DE FLVXV VENTRIS CHOLERICO SCILICET DIAREA CHOLERICA. Cap. XXVIII.

AD DIAREAM *cholericam expertum est, & maximè obseruandum in actu practico, quod phlebotomia basilicæ à principio diareæ cholericæ ipsam curat, existente corpore fortis roboris, benè carnosi, & densorum musculorum.*

Ad idem, expertum est sequens enema multum conferre in Diarea cholerica.

Recip. *Aqua decoctionis ordei torrefacti lib. i. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero .i. misce. et fiat clystere. & recordare quod in enematibus ad fluxum uentris non conuenit ponere sal, propter eius mordacitatem & acuitatem.*

Ad idem, post Enema compertum est à principio, si est fluxus cholericus sequentẽ medicinam curare.

Recip. *Seminum plantaginis, portulacæ, seminum acetosæ, seminum endiuiæ, florum omnium cordialium ana p.s. misce, & bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue reubarbari electi drach ij. diacatholico nis drach. vi misce, & fiat potus, & detur in diluculo patienti. & nota, quod ipsi reubarbaro in fluxu non conuenit spicam imponere, quippe nec ipsum reubarbarum dabis aliter quàm in substantia, quoniam ut sic euacuando materiam cholericam relinquit uestigium stipticitatis, Capta hac medicina compertum est, digestionem in materia cum sequenti syrupo fieri. Deinde sequenti pharmaco eam purgare, multum conferre.*

Syrupus conferens ad diaream cholericam Talis est.

Recip. *Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc.i. syrupi de endiuia unc.s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc.i. misce pro una uice. & recordare tanquàm optimum remedium, quod quolibet die assumptionis syrupi patiens assumat clystere unum ueluti supradictum. Cõtinuando igitur syrupum per. vi. dies compertum est ex experientia, sequentem medicinam curare fluxum cholericum.*

Recip. Corticũ *mirabolanorũ citri unc.s. semi. plãtaginis, semi. acetosæ, semi. portulacæ, sem. endiuiæ ana drach. ij florum omnium cordialium præter uiolas ana. p.s. bulliãt in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis: deinde cum colatura facta forti*

expreßione

expreßione,pro diuitibus diſſolue reubarbari electi tor-refacti drach.i .s. Diacatholiconis *drach .vi .pro pau-peribus reupontici torrefacti drach.ij.micletæ unc.s. pul uerizẽtur puluerizanda,et fiat potus.cui adde ſyrupi ro-ſati unc.s.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, quod ſi patienti diaream detur mane,& ueſperi,bolus infraſcripti electuarij, multum cõferre.

Recip. *Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo ſacchari antiqui roſati ana unc i.coriandrorum præpa-ratorum unc.s.coraliorum rubeorum drac.ij.puluerizen-tur ſubtiliter omnia puluerizanda,& cum ſucco citonio-rum fiat electuarium.*

Ad idem, ex experientia compertum eſt, ſi patiens uratur infraſcripto potu per duas ho-ras ante cibum,mane & ueſperi, bene conferre.

Recip. *Succi citoniorum unc. vi. ſucci endiuiæ, ſucci acetoſæ ana unc. iij.ſeminum acetoſæ,ſeminum plantagi-nis ana drach. ij. coraliorum rube. ſeminum roſarum ru-bea. ana drach.i. aquæ plantaginis unc.iiij.omnia inſimul bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquæ & ſuccorum,deinde colentur facta forti expreßione,et cum ſaccharo optimo quantùm ſufficit fiat ſyrupus,de quo patiens capiat unc.ij.modo dicto.*

Ad idem,cõpertum eſt ex experientia.Quod quotidie asſiduare ſequens clyſtere, etiam tem-pore quo patiens caperet digeſtiua, diaream cholericam curare.

Recip. *aquæ decoctionis ordei torrefacti unc.viij ſuc-ci plantaginis unc.iiij.olei roſati omphacini unc.ij.uitelli oui numero i.ſacchari rubei nuc.i.s. miſce, et fiat clyſte-*

re, & scias quod clysteria in fluxu uentris ad frigiditatem debent declinare. cum ipsum frigidum immobilitat humorem magis quã ad calidum, aut ad tepidum.

Ad idem, expertum est sequens enema curare fluxum uentris cholericum, si patiens assiduet illud quotidie.

Recip. *Olei rosati omphacini unc. vi. succi plantaginis unc. iiij. uitelli oui numero. ij. misce, & fiat clystere minus quàm tepidum, ex isto enim clysteri indubitato curabis fluxum cholericum, præmissa corporis euacuatione,*

Ad idem, expertum est clystere sequens Diaream cholericam curare, si quotidie patiens eo utatur.

Recip. *Lactis uaccini lapidati, uel calibeati lib. i. succi plantaginis unc. iiij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. ij. misce & fiat clystere.*

Ad idem, expertum est ex experientia, si quotidie cum sequenti unguento uentriculus, & aluus ungatur, quòd æger curabitur à fluxu cholerico.

Recip. *Olei rosati omphacini, olei citoniorum, olei mirthini ana unc. i. rosarum rube. coraliorum rubeorũ ana drach. i. masticis, nucis muscatæ ana drach. s. pulverizẽtur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentũ molle: & quia magna pars curæ cholerici fluxus habetur ex curatione fluxus dysenterici ideo trãseo ad curam dysenteriæ pendentis à materia cholerica corrodente, & ulcerante tunicas intestinorum.*

DE FLVXV DYSENTERICO. Cap. XXVIIII.

ADVERTE *quod licet fluxus uentris à principio non ſit aſtringendus, ſi tamen euenerit quod eo ſanguis egeratur, excuſabitur tunc medicus, ſi conſtrictioni operam dederit. eſt enim ſanguis uitæ & naturæ Theſaurus.*

Ad dyſenteriam igitur confert clyſtere ſequens.

Recip. Aquæ decoctionis ordei torrefacti lib.i. olei roſati omphacini unc.iij. uitelli oui numero.i. ſacchari rubei unc.i.s. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, ſi ſanguinis multitudo effluat.

Compertum eſt, phlebotomiã uenæ baſilicæ fluxum dyſentericum curare, & ſic iubeo, et conſulo, ut ſtomacho ieiuno ſecetur uena baſilica brachij dextri, cum extractione ſanguinis, tenore uirtutis & ætatis.

Ad idem, compertum eſt ex experientia medicinam ſequentem curare fluxum dyſentericũ.

Recip. Mirabolanorum citrinorum uſtorum drach.vi ſeminum plantaginis, ſeminum acetoſæ, ſeminum endiuiæ omnium torrefactorum ana drach. iij. florum quatuor cordialium præter uiolas ana. p.i. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ calibeatæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde reubarbari electi torrefacti drach. ij.s. philonij perſici ſcrup.iiij. miſce, & fiat potus, & ex hac medicina uidebis optimum experimentum. quinimo excuſabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, ex experientia compertum est, quod si patienti dentur tres de infrascriptis pilulis mane & uesperi ante cibum, indubitato curabitur à fluxu dysenterico.

Recip. Trochiscorum de spodio cũ seminibus acetosæ, trochiscorũ de carabe ana drach. ij. suffuf. de granis mirti Descriptionis Mesue in antidotario de suffuf. drach. i. s. puluerizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero xxi. & sis audax in oblatione istarum pilularum, quoniam uidebis mirabile iuuamẽtum.

Ad idem, expertum est, si mane & uesperi ante cibum per duas horas detur patienti unc. s. infrascriptæ mixturę multum conferre.

Recip. confectionis de corneis, confectionis de sorbis, confectionis de Nespilis ana unc. ij. coraliorum rube. seminum rosarũ rub. acatiæ, hypoquistidos ana drach. s. misce cum succo citoniorum fiat mixtura puluerizatis puluerizandis.

Ad idem, compertum est ex experientia, & in eo bene me reperi, si patienti dabitur infrascriptus puluis dissolutus cum uino rubeo stiptico in ingressu lecti, absque dubio curabitur fluxus dysentericus.

Recip. Thuris masculi, masticis ana drach. ij. boli armeni drach. i. coraliorum rube. cornu cerui usti, ana drach. s. lapidis Ematithis usti scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & de isto puluere detur drach. i. s. ipsi patienti, stomacho ieiuno modo dicto.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & in fluxu dysenterico laudatum optimè, si quolibet mane patiens masticet drach.

drach.s.reubarbari torrefacti stomacho ieiuno.

Ad idem, etiam est expertum si patienti quolibet mane detur infrascriptus potus, stomacho ieiuno.

Recip. *Vini citoniorum, uini rubei stiptici ana unc.vi reubarbari torrefacti drach. i.s. boli armeni drach.i.s. coriãdrorum præparatorum torrefactorum drach. iij. contundantur contundenda, & bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, et de colatura dabis patienti unc.ij.modo dicto.*

Ad idem, expertum est, si dabis patienti fluxum dysentericum mane stomacho ieiuno, duo coclearia infrascriptæ mucillaginis.

Recip. *Mucillaginis seminum citoniorum unc.iij.mucillaginis seminum acetosæ, mucillaginis seminum psilij ana unc.i. pulueris coraliorum rube. drach.ij. sacchari albißimi quãtùm sufficit, et fiat ad modum loch, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, si cum dysenteria fuerit coniunctus dolor uentris, sicut plurimum contingit ob intestinorum corrosionem, compertum est, & secretum, dare patienti tribus diebus continuis infrascriptum potum, & confestim curabitur à fluxu uentris dysenterico.

Recip. *Lactis caprini, uel ouini calibeati unc.iij.succi plantaginis unc.i.s. specierum aromatici rosati drach.i. misce & fiat potus pro una uice.*

Ad idem, præcipuè cum adsit dolor fortis, compertum est ex experientia infrascriptum cibum curare dysenteriã, & illius dolorẽ sedare.

Recip. *Turturis depilati numero. i. granorũ mirthi drach.*

*drach.ij. seminum acetosæ , seminum plantaginis ana drach. ij. thuris masculi gran.iij. ceræ nouæ citrinæ drach.ij.cinnamomi scrup ij.omnia simul in uentre turturis imponantur,& suantur.*Deinde lento igne *coquantur,& detur patienti turtur ad comedendum,tribus diebus, uel quinque continuis, & sic sanabitur æger,uel ex carne turturis fiat contusum.*

Ad idem,expertum est ex experientia, quod si patienti fiat sequens clystere curabitur.

Recip. *Capitis castrati bene mundi & loti cum aqua plantaginis numero.i. foliorum plantaginis* M. *ij. ordei torrefacti* M.*i.bulliant insimul usque ad completã decoctionem capitis castrati in aqua calibeata,deinde collentur,& de colatura*

Recip. *Lib.i. succi plantaginis unc.iij. olei rosati omphacini unc.ij.uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s misce,& fiat clystere,& scias quod istud est de melioribus clysteribus ac securioribus, qui poßint fieri in fluxu dysenterico & cholerico.*

Ad idem,expertum est sequens clystere multum conferre.

Recip. *Aquæ ordei torrefacti unc. viij. prius tamen calibeatæ succi plantaginis unc.iiij.olei rosati omphacini unc.iij.pinguedinis* Hirci *unc.ij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc.i.s.misce,& fiat clystere.*

Ad idẽ,sequens clystere est multũ cõueniẽs, & cũ eo ferè semper curaui fluxũ dysentericũ.

Recip. *Lactis uaccini lapidati unc.viij.succi plantaginis unc.iiij. olei rosati omphacini unc.ij.uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i s. misce. & fiat clystere minus quam tepidum; & conetur patiens diu retinere ipsum.*

sum: Quod si cum fluxu dysenterico copuletur fortis corrosio intestinorũ, & ulceratio, Tunc aduerte quod in omnibus præcedẽtibus enematibus addatur puluis sequẽs.

Recip. *Trochiscorum de carabe puluerizatorũ. drach. iij. & modo dicto imponatur.*

Ad idem.

Expertum est, quod præcedentibus euacuationibus dictis solicitare lotiones infrascriptas à genu infra, & à cubito infra, patienti multum conferre.

Prima lotio est hæc.

Recip. granorum mirthi, Balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, hypoquistidos ana. m. i. bulliãt in sufficienti quantitate uini nigri stiptici, usque ad consumptionem tertiæ partis. Deinde mane & uesperi ante cibum fiat lotio, si etiã alia remedia patienti applicabuntur. unde notare debes quod eadẽ die non inconuenit multa, & diuersa remedia patienti dysenteriam applicare.

Ad idem, secunda lotio hæc est.

Recip. Foliorum nespilorum, foliorum sorbarum, foliorum citoniorum ana. M. ij. & casu quo folia non possent inueniri, tunc accipe fructus seminis plantaginis, seminis acetosæ, seminis portulace ana. unc. s. & casu quo posses habere herbas loco seminum, multo efficacius operabuntur bulliant omnia in sufficienti quantitate aceti fortissimi usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde usui reseruetur.

Ad idẽ, lotio hæc tertia est, experta, & secreta.

Recip. *Scoriæ ferri cũ aceto præparatæ, limaturæ calidis cũ aceto præparatæ ana lib. i. bulliãt in libris x. Aceti fortissimi calibeati usque ad consumptionem medietatis, deinde mane, & uesperi per dimidiam horam patiens*

detineat

detineat plantas pedum, & uolas manuum in aceto prædicto, & uidebis effectum mirabilem immo secretum ad sistendum fluxum dysentericum.

Ad idem, experiētia optime comprobatum est, si patientis anus suffumigetur sequentibus suffumigijs.

PRIMVM *perutile suffumigium, laminam ferreā ignire debes, demum super ipsam ponere* Terbenthinæ *optimæ unc.i. & mane et uesperi sedendo super assellam, recipiat fumum ipsum, & sic continuando per tres uel quattuor dies uidebis dysenteriam curari.*

SECVNDVM *suffumigium est mirabile, & expertum.*

Recip. *stercoris asini* Iuuēculi *lib.ij. contudatur optimè, & in furno exsiccetur, et aduerte ne stercus uratur, demum cum portione illius pulueris, mane & uesperi, super ignitos carbones posita in assella, dum sedebit patiēs suffumigabis ipsum, & scias, quod hoc est mirabile in fluxu dysenterico puerorum, semper præcedēte euacuatione facta cum reubarbaro.*

Ad idem, optimè expertum est, si patiens suffumigetur sequenti suffumigio.

Recip. R*asinæ pini unc. i. pone super laminam ignitam.* Et *in sub assella suffumigetur patiens.*

Ad idem, expertum est, & multū ualet ad tollendam dysenteriam, si suffumigetur patiens sequenti suffumigio.

Recip. L*aminam ferream ignitam, & super asperge acetum nigrum fortißimum, & patiens recipiat in sub assella fumum ipsum, et erit optimum.*

Ad idem,

Ad idem, sequens suffumigium est optimum & expertum.

Recip. Corticum pinearum M. ij. bulliant in lib. iiij. aceti fortißimi, & cum fumo suffumigetur patiens, & cum incipit tepefieri acetum, tunc ferrum ignitum in eo extinguetur, ut iterato eleuetur fumus, et ipsum recipiat patiens.

Ad idem, expertum est, et secretum.

Recip. Mellissæ lib. i. Taßi barbaßi M.i. bulliant in uino nigro stiptico, & aceto fortißimo, ana quantum sufficit, usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde coletur ab aceto & uino, & ponatur in sacculo oblongo, & sacculus calidus ano applicetur mane & uesperi, & sic continuabis, & uidebis optimum experimentum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, & ubi alia non contulerint, & uirtute existente forti, si patienti imposueris suppositorium de litio descriptione rasis in nono ad almansorem, & recordare, quod propter uirtutem oppij existentis in eo, non permittes tale suppositorium in ano stare, nisi per dimidium horæ, uel minus, ideo debes alligare filum, ut ipsum poßis extrahere semper ad libitum.

Ad idem.

Ex experientia compertum est, quod si tota aluus inungatur cũ sequenti unguento, deinde puluis infrascriptus super aspergatur toti aluo inunctæ, mirabilẽ uidebis effectum in dysenteria.

Vnguentum Tale est.

Recip. Olei masticis, olei rosati omphacini, olei citoniorum

niorum ana unc.s. misce.

Et tota aluus inungatur mane,& uesperi,pul uis super aspergendus talis est.

Recip. granorum mirthi torrefacti,corticum granatorum,balaustiarum, Gallarum ana drach. ij. Masticis, thuris,nucis muscatæ,coraliorum rubeorum ana drach.s. Hypoquistidos,acatiæ ana scrup.ij.puluerizentur omnia subtiliter & usui seruetur modo dicto.

Ad idem, expertum est, immo secretum in dysenteria,si patienti inungatur uenter cum sequēti unguento,& ipsum tene menti, quoniam omnem dysenteriam quantumcunque malam curabis.

Recip. Trochiscorum de carabe, Trochiscorum de terra sigillata ana drach.iij. galliæ muscatæ, galliæ elefanginæ ana drach. i. s. coraliorum rubeorum,seminum rosarum rubearum,masticis,Thuris,ana drach.i.puluerizentur omnia subtiliter & infundantur in aceto rubeo fortißimo per diem naturalem. Deinde uel apud ignem,uel in sole ardentißimo exsiccentur. Demum iterum subtiliter puluerizentur & pulueribus adde olei ci toniorum,olei rosati omphacini,olei masticis ana unc.ij. cæræ albæ quantum sufficit,et fiat unguentū molle:quod tenebis pro secreto.

Ad idem,& est optime expertum,ubi dysenteriæ iungeretur dolor uehemens intestinorum:frequentare sequens remedium,multum conferre.

Recip. Zirbi castrati numero.i.ponatur in patella, & unica frixione frixetur cum sua pinguedine, & non cum alia. Demum super ipsum asperge puluerem sequen-

sequentem.

Recip. *Taßi barbaßi exsiccati unc. ij. Trochiscorum de carabe subtiliter puluerizatorum unc.ij.& ipsum calidum aluo apponito sæpius in die.*

Ad idẽ, ubi etiam dysenteriæ iungeretur fortis dolor.

Recip.*Emplastri diafiniconis descriptionis mesuæ,& ipsum aluo apponito mane,et uesperi ipsum permutãdo, ex quo uidebis optimum effectum.*

DE FLVXV EPATICO, *Cap.xxx.*

LVXVS *epaticus cognoscitur primo ex parte excrementiciæ superfluitatis,quoniam est liquida,& loturæ carnis similis. & quoniam de nocte magis affligit patientem quàm de die.ad cuius curationem expertum est digerere materiam cum sequenti syrupo,& eam euacuare cũ infrascripta medicina multum conferre.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi mirthini,syrupi de cicorea,syrupi rosati de rosis siccis ana unc. s. aquarum plantaginis,cicoreæ,epaticæ ana unc.i.reubarbari electi subtiliter puluerizati scrup.ij.misce cum syrupo per horas xxiiij.deinde in mane in diluculo totum patienti dato,etiam cum substantia* Reubarbari,*& sic continuabis per iij.dies continuos cum dicto syrupo,& uidebis bonum effectum.*

Medicina hæc est.

Recip. *Reubarbari electi drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach.i.s.puluerizentur subtiliter & dissoluantur in aqua distillationis plantaginis & detur*

patienti

patienti.

Ad idem, expertum eſt multum conferre in fluxu Epatico, ſi quolibet mane patienti detur unc.s.infraſcriptæ mixtionis.

Recip. *Triaſandalorum, diarhodō abbatis ana unc.ij. Reubarbari electi drach.i.s.hepatis lupi drach.i. pulue=rizentur omnia ſubtiliter & cum ſyrupo de cicorea fiat electuarium.*

Ad idem, experientia cōpertum eſt, quod ſi patiens continuet infraſcriptum potū per quindecim dies, ſanabitur à fluxu epatico.

Recip. *Lactis uaccini calibeati unc. v. detur in potu patienti modo dicto.*

Ad idem.

Compertum eſt ex experientia, ſi fluxus epaticus fuerit recens phlebotomare baſilicam dextram cum extra=ctione ſanguinis unc.iiij.multum conferre.

Ad idem, experientia docet, ſi quolibet mane detur patienti ſequens potus, multum conferre.

Recip. *ſucci epaticæ depurati unc.iij.ſacchari albiſſi=mi unc.s.miſce & detur patienti, ſuper quem aliquantu=lum dormiat.*

Ad idem, expertum eſt, ſi patientis hepati ap-plicetur infraſcriptum cærotum, continue illud ſuper hepar portando, curabitur patiens à flu-xu epatico.

Recip. *Cæroti triaſandalini unc. i. extendatur ſuper corium, & regioni hepatis apponatur, & nota quod ferè omnia remedia dicta in Capite de dyſenteria compe=tunt huic fluxui, ſi illi applicentur apperientia hepatis oppilationem*

Recip. Aquæ ordei, decoctionis radicum ireos unc. iiij. mellis rosati unc. i. soldanellæ subtiliter puluerizatæ drach. ij. uel. iij. secundum tolerantiam uirtutis patientis, immo usque ad unc. s. poteris dare, si præcedens dosis non completè operata fuerit, misce, & fiat potus, qui patienti detur calidus modo dicto, et attende, quod si patiens per mensem usque ad quadraginta dies continuabit dictum potum, indubitatò sanabitur, et scias quod soldanella ultra hoc quod euacuat aquam citrinã, habet proprietatem confortandi hepar.

Ad idem, ubi patiens non assumeret supra dictum potum, expertum est assumere semel in septimana infrascriptum potũ multum cõferre.

Recip. Succi ireos quantum capit media testa oui, mellicrati, unc. iiij. reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. s. misce, qui exhibeatur calidus patienti in diluculo, & uidebis mirabilem experientiam ex isto potu.

Ad idem, consulo ut alternis diebus, in quibus patiens non assumeret aliud solutiuum per duas horas ante cibum stomacho ieiuno capiat infrascriptam pilulam continuando per tres dies tantum.

Recip. Pilularũ aggregatiuarum scrup. i. elaterij, reubarbari electi ana gran. i. s. misce cum syrupo bisantino, fiat pilula una, quæ exhibeatur patienti modo dicto.

Ad idem, & est secretum, non reuelandum, nisi amicis, si bis in septimana dabitur patienti ascitem unc. s. infrascripti secreti electuarij ex eo bolum conficiendo.

Recip. Eupatorij, Cuscutæ, passularum, liquiritiæ, mirabolanorum citrinorum ana unc. s. radicum appij, fœniculi,

culi, Capparis, agarici ana unc. i. hæc omnia grosso modo contusa, coquantur usque ad consumptionem medietatis aquæ, & colentur, & in colatione ponatur mellis lib. s. sacchari unc. iiij. iterum bulliant usque ad densitatem mellis. Deinde *adde reubarbari electi drach. i. turbith gummosi drach. ij. foliorum megereon infusorum in aceto drach. i. s. diagridi correcti scrup. ij. spicæ, zinziberis ana drach. s. ex his omnibus fiat electuarium secundum artem, & aduerte benè quod maior dosis est unc. s. sed tuus consuetus modus sit minus dare, secundũ tamẽ quod uidebis ex eo debilem uel fortem euacuationẽ, & uidebis ex isto electuario mirabile iuuamentum.*

Ad idem, bonam experientiam inuenies, si quolibet mane per quindecim dies continuos dabis patiẽti ascitem in diluculo tres de sequentibus pilulis, & immediate post bibat infrascriptum syrupum.

Recip. *Trochiscorum de Eupatorio. Trochiscorum de absinthio ana drach. ij.* Trochiscorum *de reubarbaro.* Tro*chiscorum de lacca ana drach. i. puluerizẽtur omnia subtiliter, et cum syrupo bisantino fiant pilulæ numero. 36.*

Syrupus est talis.

Recip. *Syrupi, de cichorea siue reubarbaro, de endiuia compositi, acetosi, diarhodõ ana unc. s. aquarum absinthij fœniculi, cichoreæ ana unc. i. misce.*

Ad idem, consulo, ut quolibet mane & uesperi ante cibum per tres horas patiens capiat de sequenti electuario unc. s. & in curatione hydropisis uidebis optimum effectum.

Recip. *Diacurcumæ unc. ij. diarhodonis abbatis unc. ij. s. misce cũ syrupo de endiuia fiat electuarium, imo consulo tanquam*

lo tanquam optimum, & expertum, si detur patienti solum diacurcuma non inueniet par in ascite.

Ad idem, non debes negligere usu quotidiano confortare uirtutem hepatis cum infrascripto unguento mane & uesperi inungendo regionem hepatis.

Recip. *Vnguenti sandalini unc.i. olei spicæ, olei camomillæ ana unc.s. misce.*

Ad idem, expertum est ex experientia, si patiens utatur infrascripto unguento mane, & uesperi, ungendo totam aluum optimè conferre.

Recip. *Vnguenti aragon, unguenti agripæ, unguenti marciaton ana unc.i. misce, & fiat unguentum.*

Ad idem, ex experientia compertum est, multum conferre sequens unguentum.

Recip. *Succi ireos, succi ebuli, succi radicum sambuci ana unc.i. succi ciclaminis unc.s. cardamomi, calami aromatici, ysopi ana drach.ij. puluerizētur pulverizanda, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

Ad idem, expertum est, optimè conferre, si totam aluum inungamus cum sequenti oleo.

Recip. *Terbentinæ lib.i. Thuris, masticis, mirrhæ ana drach.ij. laudani drach.i. nucis muscatæ, garyophyllorū, galangæ, zedoariæ ana drach.i.s. succi ebuli, succi cucumeris asinini ana unc.i. pulverizētur pulverizanda & omnia simul misceantur, & in alembico ponantur, & distilletur oleum, & est secretißimum, non solum ad tollendum tumorem uentris in ascite, sed etiam ad tumorem pituitosum cuiuslibet alterius membri corporis hominis, & est mirabile ad dolorem iuncturarum, & membrorum à causa frigida.*

Ad idem, expertum est multum conferre sequens linimentum, si cum eo inungatur tota aluus, demùm superponatur lana succida.

Recip. *Aquæ ardentis lib.i. olei rutæ, olei distillationis Terbentinæ, olei amygdalarum dulcium ana unc.v butiri recentis unc.iij. olei de castoreo, de euphorbio ana unc.i.s. bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ lento igne usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde succi ireos unc.ij. succi lappatij acuti unc.i. iterum bulliāt unica ebulitione, & cum eo liniatur tota aluus.*

Ad idem, compertum est optimè ualere sequens emplastrum.

Recip. *Herbæ pauarellæ lib.v. absinthij uiridis. Rutæ uiridis, camomillæ uiridis, ysopi uiridis, praßi uiridis ana lib.ij. butiri recentis lib.s. mellis lib. viij. bulliant omnia insimul lēto igne usque ad omnium bonam decoctionem, deinde adde stercoris bouini ex siccati, & subtiliter pulerizati lib.i. puluerum galangæ, zedoariæ ana drach.s. olei rutæ unc.iij. misce, et omnia insimul benè incorporentur, quousque fiat forma emplastri, quod mane & uespere calidum applicetur toti aluo.*

Ad idem, expertum est, quod si patiens fomentetur cum sequenti fomentatione, scilicet aluus illius, multum conferre.

Recip. *Betonicæ, saxifragiæ, celidoniæ ana M.ij. cētaureæ utriusq;, ysopi, acrimoniæ, foliorū megereō ana m.i.s florum camomillæ, meliloti, anisorum, fœnugræci, seminū lini ana M.i. bulliant in sufficienti quantitate uini albi odoriferi usque ad consumptionem quartæ partis uini, deinde igniatur lapis marchasitæ magnæ, & loco marchasitæ si non habeatur, pone spumam ferri, uel lapidis molendini*

molendini, & tunc isto ingenio facto, ubi foramen inm fere conficiatur ad quantitatem alui patientis hydrope fomentetur aluus, & hæc de hydrope ascite etc.

DE ICTERITIA CITRINA. Cap. XXVI.

D ICTERITIAM *citrinam à principio.i. spatio quatuor dierum compertum est phlebotomiam basilicæ lateris dextri, eam optime curare, quod si ipsa antiquata foret, nullatenus fieri debet, quoniam patiens repente caderet in hydropem, facta quidem phlebotomia expertum est, quod si patiens regatur sequenti digestione materiæ, sequentique purgatione, excusabitur Medicus ab ulteriori operatione.*

Syrupus digestiuus in Icteritia Citrina talis est.

Recip. *Syrupi bisantini, de lupulis, de* Endiuia *ana unc.s. aquarum lupulorum, seminum communium frigidorum, fœniculi ana unc.i. misce, & cum syrupo infundatur per noctem scrup.i.* Reubarbari *electi, cum duobus granis spicæ, ipsis pulverizatis & in petia subtili ligatis, qui syrupus continuetur per septem dies continuos in diluculo, octauo uerò die detur patiēti per duas horas ante lucem infrascripta medicina.*

Recip. Diacatholiconis *unc.s. electuarij rosati* Mesuæ *drach.i.s.* Reubarbari *electi drach.i.s. spicæ gran. vij. electuarij de psillio drach. i.s. infundatur reubarbarum cum spica in aqua* Endiuiæ, *& modico uini albi odoriferi per decē horas. Deinde fiat fortis expreßio, et omnia simul cum decoctione communi f. & fr. dissoluantur & fiat potus. Facta euacuatione ad idem compertum*

 est, &

est, & secretum, dare patienti quolibet mane stomacho ieiuno drach. i. s. infrascripti pulueris mirabiliter conferre, & Ictericiã ipsam sanare continuando per quindecim dies continuos.

Recip. Vermium terrestrium in umbra exsiccatorum prius cum uino præparatorum unc. ij. Reubarbari electi drach. i. stercoris canis exsiccati unc. s. omnia subtiliter pulverizentur & fiat puluis subtilis.

Ad idem, expertum est, & secretum, siue Ictericia proueniat à causa antecedente intrinseca, siue primitiua extrinseca, sicut contingit in utentibus fortissimo exercitio, uel nimio coitu, si ipsi patienti dabitur quolibet mane per decem dies continuos infrascriptum potum.

Recip. Marrubij unc. ij. lupulorum unc. i. radicum buglossæ, radicum enulæ, radicum eupatorij ana drach. s. Reubarbari grosso modo incisi drach. i. ligni aloes drach. i. s. bulliant omnia in lib. iij. uini albi potentis, & odoriferi, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur sine expreßione, & de prædicto uino

Recip. Vnc. ij. s. sacchari albißimi drach. ij. misce, & fiat potus, qui exhibeatur patienti quolibet mane in diluculo, cum isto enim uidebis quam citißime icteritiam citrinam curari, & nota quòd si fuerit cum febre, fiat eorum decoctio, quæ diximus, in aqua endiuiæ, & in eadem dosi.

Ad idem, compertum est experientia, quod si patiens mane & uesperi ante cibum ad minus per dimidium horæ capiat tres de infrascriptis pilulis, optimè curabitur icteritia citrina.

Recip.

Recip. Trochiscorum de spodio drach. iij. reubarbari electi drach. i. pulueris uermium terrestrium drach. i.s. pulnerizentur omnia subtiliter, et cùm syrupo de praßio fiant pilulæ numero 36.

Ad idem, expertum est, hoc quidem plurimum ualere nõ solum in icteritia citrina, uerum & in hydrope, & in qualibet alia hepatis oppilatione dare.s.patiẽti quolibet mane stomacho ieiuno, infrascriptum potum.

Recip. Vrinæ pueri non polluti, complexionis sanguineæ, & benè robusti unc. v. sacchari albißimi unc.s. misce, & fiat potus, qui continuetur per decem dies continuos in Icteritia, & in hydrope continuetur per mẽsem, & uidebis optimam experientiam.

Ad idem, ualet, si sequens epithima mane, & uesperi Epithimabis totam hepatis regionem.

Recip. Aquæ rosatæ unc. iiij. acetosæ hepaticæ ana unc. iij. aquæ absinthij unc. iiij. aquæ solatri unc. iij. specierum ceroti. Tria sandalini unc. i. spodij drach. i. s. spicæ scrup, s. aceti fortißimi unc. iij. misce pro hepate.

DE COLICA, ET ILIACA PASSIONE. Cap. XXVII.

VM PLERVNQVE *colica, & Iliaca paßio sint in aliquibus morbi longi, in aliquibus uerò morbi acuti, ideo in illius curatione duo capita habebitis, primũ erit præseruationis à colica, et iliaca secũdũ uerò cũ rationis colicæ, & iliacæ actu affligentis. Quo ad caput primũ compertũ est ex experientia, quod si aliquis utatur bis in anno se-*

quenti digeſtione in materia cum infraſcripto ſyrupo, eiuſdemque materiæ purgatione cum infraſcripta medicina, non cadet in paßionem colicam uel Iliacam, *in tempore igitur ueris, & autumni per vij. dies continuos utatur ſequenti ſyrupo.*

Recip. Radicum Galangæ, *radicum Zedoariæ ana drach.ij.radicum enulæ,radicum bugloſſæ, radicum boraginis ana unc.i.aniſorum,carui,dauci,ana drach.iij.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem tertiæ partis.*Deinde *colentur,& colaturæ adde cinnamomi electi,garyophyllorum, nucis muſcatæ, macis,ana drach.i.rumpantur groſſo modo ſpecies,et iterum bulliant unica leui ebullitione.*Demum *coletur facta forti expreßione, & cum ſaccharo, uel melle diſpumato quantum ſufficit fiat ſyrupus de, quo*

Recip. Vnc.ij. Aquarum *fœniculi,abſinthij,betonicæ ana unc.i.miſce,octauo uero die capiat patiens infraſcriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. Benedictæ *ſimplicis drach.ij.* Diacatholiconis *unc.s.electuarij de dactylis drach.i.s.electuarij de baccis lauri drach.i.miſce, & fiat potus cum aqua decoctionis aniſorum & fœniculi quantùm ſufficit.* Hac *euacuatione facta,ſiue uernali,ſiue autumnali tempore, conſulo, quod patiens bis in menſe in præſeruatione à colica utatur tribus de ſequentibus pilulis.*

Recip. Pulpæ *coloquintidæ drach. ij. ſcamoneæ præparatæ drach. i. aloes loti ſcrup. iiij.aniſorum,cartami, fœniculi ana drach.ij.mirabolanorum citrinorum drach. i. s.* Reubarbari *electi drach. i. ſpicæ, zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. vi.* Turbith *boni & gummoſi drach. ij. s. pulueriẓentur omnia, & cum ſucco abſinthij*

fiat

fiat pasta pilularum. Dosis est scrup. ij. in tribus pilulis, & experientia uidebis, quod quilibet patiens Colicam, aut Iliacam, præseruabitur à casu futuro in utranque.

Ad idem, compertum est, immo michi secretum, quod si assuetus pati colicam, aut iliacam, bis in septimana capiat in diluculo infrascriptum bolum, certè seruabitur ab illis sine dubio.

Recip. *Iustini optimi drach. ij. zucchari rosati drach. i, misce, & cum saccharo fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem, secretum est, à me benè expertum in præseruatione à colica, si patiens bis in septimana stomacho ieiuno capiat infrascriptum potum.

Recip. *Vini albi potentis, & odoriferi unc. ij. Nucis muscatæ, garyophyllorũ ana drach. s. galãgæ drach. i. rũpantur species grosso modo, & per noctem infundãtur in uino prædicto. Demum mane cum modico sacchari albi patienti exhibeatur.*

Ad idem, & est expertum in præseruatione ab utraque affectione, si patienti detur infrascripta confectio stomacho ieiuno, de mane super bibendo haustum uini maluatici. Quod si timor fuerit de hepatis caliditate uel febre, super ipsam bibat tantundem de aqua Endiuiæ.

Recip. *Specierum aromatici rosati, specierum diagalangæ, pul. diadraganti frigidi ana drach. ij. sacchari optimi quantùm sufficit dissoluti in aqua menthæ, fiat confe*

ctio in rotulis duarum drachmarnm pro qualibet.

Expertum est ad idem, & secretum, quod si patiens capiat infrascriptam confectionem stomacho ieiuno, nunquam cadet in Colicam uel Iliacam passionem.

Recip. *Corticum raffani grosso modo excorticati lib ij. mellis albi lib. iiij. bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis mellis,* Deinde *adde pulueris Cinnamomi, garyophyllorũ, nucis muscatæ, macis, piperis nigri ana drach. ij. misce & omnia in uase recondantur, & quolibet mane capiat patiens unc. s. de dictis corticibus.*

Ad idem, expertum est optimè ualere in torsionibus intestinorum si patienti pluries detur infrascriptus potus.

Recip. *Olei amygdalarum dulcium recentis, iulebizati cum saccharo unc. i. aquæ ardentis drach. ij. aquæ camomillæ unc. i. misce, & detur patienti modo dicto, & reperies ipsum nunquam molestari à doloribus stomachi uel intestinorum.*

Ad idem, & præsertim cum patiens fuerit in actu doloris colici, seu iliaci, compertum est sequentem medicinam mirabiliter conferre.

Recip. *Electuarij de dactylis unc. s. philonij romani drach. i. s. misce & fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris stomacho ieiuno.* Et *nota quod hanc medicinã potes exhibere patienti urgente necessitate ante digestionem materiæ.*

Ad idem, stante doloris uehementia, sine aliqua reprehensione poteris exhibere infrascriptum puluerem, & uidebis ægrum ab eo subito sanari.

ſanari.

Recip. *foliorum mori celſi albi exiccatorum in umbra drach i.s.corticum raphani exſiccatorum in umbra drach.i.oßium neſpilorum drach.i s.miſce & ſubtiliter pulverizentur & patienti dentur drach.ij prædicti pulueris cum uino albo odorifero, & eſt præſentaneum remedium, optimè conferens in colica.*

Ad idem, & eſt expertum in breuisſimo tempore huiuſmodi dolores remoueri, ſi patiēti detur infraſcriptum medicamētum diſſolutum in aqua mentæ.

Recip. *Athanaſiæ nicolai drach.i.s.pulueris confectionis eleſcoph drach.iij.miſce & diſſoluatur in uino potēti, & qualibet hora doloris detur patienti.*

Ad idem, & eſt expertum per me, cum quo curaui repente omnes inteſtinorum dolores, dare.ſ. patienti infraſcriptum bolū qualibet hora doloris, melius tamen eſt, ſi exhibeatur ſtomacho ieiuno.

Recip. *Diagalangæ, diabugloſſati ana drach. ij. philonij romani, ſcrup.iiij.miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, expertum in omni dolore inteſtinorum, ſed maxime ualet in dolore renum, & à uētoſitate, & à calculo.

Recip. *Vini albi potentis unc. viij. galangæ, cinnamomi, nucis muſcatæ ana drach.s.bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis uini, deinde colētur & colaturæ adde aquæ endiuiæ unc. ij.confectionis eleſcoph unc. s. & detur patienti, & nota quod ſi febris adeſſet dabis confectionē eleſcoph ſolā diſſolutam in iure pulli.*

Ad idem,

Ad idem,& eſt expertum.

Recip. Corticum raphani unc.i.infundantur in unc.vi uini albi odoriferi per quattuor horas, & cum modico ſacchari patienti dabis.

Ad idem,pro ſecreto optimè ualet in colica, & iliaca, & eſt, dare patienti quolibet manè unc. vi. iuris galli antiqui ſub ſequenti forma conditi.

Recip. Galli antiqui trium annorum ad minus numero i. interimatur eo præciſe modo, quo diximus in capite de Aſtmate & in uentre illius ponantur infraſcripta.

Recip. Aniſorum,carui,Dauci,ameos,polipodij quercini,carthami,ana drach. i. pulueris oßium neſpilorum drach.i.s. enulæ unc.s. galangæ, radicum zedoariæ ana drach.i.Tartari uini albi, unc. s. omnia inſimul contundantur mediocri contuſione, & bulliat gallus,eo præciſe modo,quo diximus de aſtmate, & de prædicto iure galli detur patienti unc. vi. & unc.i.oxymelis ſimpl. quolibet mane in diluculo, & uidebis optimum remedium in doloribus inteſtinorum, & etiam eſt expertum

Ad idem,non exiſtente febre,optimum remedium eſt dare patienti in hora doloris infraſcriptum potum.

Recip.Vini maluatici unc ij.Eliſir uitæ drach.i.miſce & detur patienti.Cuius Eliſir deſcriptionem dabo in fine huius capitis.

Ad idem,experimentũ eſt mirabile,ſi in hora doloris abſque febre detur paticnti infraſcriptus potus.

Recip.

Recip. uini maluatici optimi drach.ij olei uitrioli romani optimi drach.s. misce, & fiat potus.

Ad idem, expertum est, & bene confert, si patienti detur quolibet mane stomacho ieiuno infrascriptus bolus, curat enim dolorem, & præseruat ab eo.

Recip. mithridati optimi uel Theriacæ optimæ magnæ drach. i. sacchari rosati drach. ij. misce, & detur patienti.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur in hora doloris sequens potus.

Recip. Aquæ distillationis florum ginestræ, aquæ distillationis lapularum uiridium inuentarum in frumentis ana unc.ij. sacchari optimi unc.i. misce, et detur patienti.

Expertum est, & ad idem, de quo debetis recordari in actu doloris dare infrascriptũ potũ.

Recip. Olei amygdalarum dulcium recentium unc.iiij sacchari unc. s. nucis muscatæ subtiliter puluerizatæ drach.i. misce, & dato patienti.

Ad idem, optimum est dare patienti infrascriptum bolum, in hora doloris, & ante, & post in præseruatione.

Recip. Terbentinæ optimæ unc.s. benedictæ simplicis drach.ij. misce, & fiat bolus, qui patienti detur qualibet hora doloris.

Ad idem, sequens clystere expertum est, ualere optimè.

Recip. Vini albi potentis, olei communis ana unc.v butiri recentis unc.iiij. uitelli oui numero.i. salis communis drach. iij. sacchari rubei unc.i. s. misce, & tepidum imponatur. Et nota quod ante quam te applices curæ colicæ

licæ uel iliacæ procedere debes cum enematibus, quoniam per enemata ſecura & optima fit eorum curatio, cum uerò enemata non ſuffecerint, tunc uiam habebis ad ea quæ per os aſſumuntur.

Ad idem, ſequens enema fortius eſt, & cum eo colicam ſepius curaui.

Recip. Vini albi potentis unc. xiij. butiri recentis unc. iiij. olei cõmunis unc. vi. aniſorum, anethi fœniculi, carui, dauci, ameos, cartami ana drach. ij. miſce, et bulliant uſque ad conſumptionem medietatis uini, deinde coletur, & colaturæ adde mellis roſati unc. ij. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. miſce, & fiat clyſtere.

Ad idem, ubi dolor eſſet uehemens præcedentibus aliis clyſteribus expertum eſt, & ſecretum non ſtante febre ſequens enema colicam & iliacam curare.

Recip. Vini albi potentis lib. i. s aquæ ardentis unc. ij. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem aquæ, deinde cum ſolo uino tepido fiat clyſtere.

Ad idem, familiare & domeſticum eſt ſequẽs clyſtere quod ſecũdum plurimum debet exhiberi à principio morbi.

Recip. foliorum camomillæ, maluæ, mercurialis, ana M. i. aniſorum, pulegij, calamenti, fœniculi, ana M. s. furfuris groſsi ligati in petia unc. i. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, & de colatura.

Recip. Lib. i. olei communis unc. iij. benedictæ unc. i. bieræ pigræ unc. s. ſacchari rubei unc. i. s. ſalis communis drach. ij. uitelli oui numero. i. miſce, & fiat clyſtere quacunque

cunque hora doloris.

Ad idem, expertnm est sequens clystere.

Recip. *Suprascriptæ decoctionis unc. x. electuarij de baccis lauri, electuarij de dactilis ana drach.ij.benedictæ drach.vi.olei liliorum alborum unc. iij. de reliquis ut supra fiat clystere.*

Ad idem, aliud expertum est sequēs clystere.

Recip. *prædictæ decoctionis lib. i. hieræ logodionis drach.vi.benedictæ unc.i.olei rutæ unc.ij.de reliquis modo dicto misce, & fiat clystere.*

Ad idem, expertum est sequens clystere ubi alia non contulerint, & uehemens necessitas fuerit in sedatione doloris.

Recip. *Olei rutæ unc.viij. olei de castoreo unc.iij.philonij romani drach.ij.benedictæ unc.i.de reliquis ut supra excepto quod modicissime de sale debes imponere, ut uirtus philonij possit in aluo morari, & fiat clystere.*

Ad idem, optimum est, & præcipuè ubi colica uel iliaca fuerit cum retentione fecum.

℞ecip. *Pinguedinis gallinæ unc.iiij electuarij de baccis lauri drach.iij. de reliquis ut supra misce, & fiat clystere.*

Ad idem, expertum est sequens clystere, quo semper bene me habui.

Recip. *Fustorum aliorum siccorum M.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, usque ad consumptionem medietatis & de colatura*

Recip. *Lib.i.hieræ pigræ drach.vi.de reliquis ut supra & injciatur clystere tepidum.*

Ad idem, elegantissimum remedium, & subito auferens dolorem est sequens enema.

Recip.

Recip. Aquæ termarum ex sulphure uel allumine, siue aquæ poretæ, uel de Albano lib.ij. anisorum, florum camomillæ, absinthij, menthæ ana M i. bulliãt insimul usque ad consumptionem medietatis aquæ & de colatura

Recip. Lib.i. olei camomillæ unc. iij. benedictæ unc.i. de reliquis ut supra, & fiat clystere.

Ad idem, experientia compertum est in colica, & iliaca passione, sequens unguentum mirabiliter conferre, & est apud me secretum.

Recip. Olei de castoreo, olei liliorum alborum, olei rutæ, olei de cheiri ana unc. iij. succi altheæ, succi artemisiæ ana unc. iiij. aquæ ardentis unc. vi. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem aquæ. Deinde adde nigellæ, masticis, cardamomi, galangæ ana drach.i.s. piperis, garyophyllorum, nucis muscatæ, ligni aloes ana drach.i. puluerizentur hæc omnia subtiliter, et iterum lento igne bulliant, et cum modico ceræ fiat unguentum molle cum quo locus dolorosus inungatur, & lana succida tepida superponatur, et cum isto unguento uidebis mirabilem effectũ

Ad idem, familiaris fomentatio conferens. optimè hæc est.

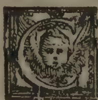
Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, anethi seminum lini ana M.i. absinthij, mentæ, pulegij, calamẽti, abrotani ana M.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ, & uini albi odoriferi usque ad consumptionem medietatis aquæ. Deinde mane et uesperi fomentetur locus, quem locum fomẽtatum immediatè poteris inungere cum prædicto unguento, & optimum est remedium.

Ad idem, & à me sæpius expertum fomentare locum dolorosum sequenti fomentatione.

Recip.

oppilationem, sicut permaxime est Reubarbarum, et aduerte, quod clysteria de lacte maxime in hac dispositione conferunt.

DE TVMORE ET OPPILATIONE SPLENIS, Cap. XXXI.

ONSVLO tanquam expertum, quod si hæ dispositiones splenis fuerint recentes, quod fiat phlebotomia basilicæ lateris sinistri, & uidebis ilico ægrum curari ab hijs, quod si dispositiones fuerint antiquatæ nullam facies phlebotomiam, quoniam tumores splenis per maximè efficerentur duri.

Ad idem.

Consulo tanquam expertum, & in operè secretum, quod facta phlebotomia basilicæ sinistræ patientis, die sequenti aperiantur emorhoides, et ubi emorhoides, haberi non possent, incidatur saphena sinistri pedis, & ex his bonum iuuamentum tibi succedet.

Ad idem.

Consulo, factis phlebotomijs digeratur materia cum sequenti syrupo, & euacuetur cum infrascripta medicina.

Syrupus talis est.

Recip. Syrupi acetosi, diarhodon, Syrupi de lupulis, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum cuscutæ, lupūlorum, mellissæ ana unc i. misce pro una uice quem, syrupū patiens continuet per vij dies continuos.

Medicina hæc est.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. s. Diacatholiconis drach. iij. confectionis amech drach. ij. s. dissoluantur cum deco-

 ctione

ctione communi f. & f. in qua præbulita ſint mirabolanorum indorum,mirabolanorum chebulorum,mirabolanorum emblicorum ana drach. i. agarici ligati in petia drach.i.s. & fiat potus,qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.

Ad idem,expertum eſt,ſi patiens utatur infraſcripto electuario quolibet mane per tres horas ante cibum,bene conferre.

Recip. *limaturæ ferri præparatæ unc. s. ſpecierum diarhodonis abbatis,ſpecierum diacurcumæ ana drach.ij. epithimi,thimi ana drach.ij. puluerizentur pulueriz͞ada & cum melle diſpumato quãtùm ſufficit fiat electuariũ, Doſis eſt drach.ij.pro uice.*

Ad idem , expertum eſt,ſi patienti detur coclearium unum infraſcriptæ mixturæ per tres horas ante cibum,multum conferre.

Recip. *ſucci altheæ depurati unc. ij. s. ſucci calamenti unc. ij. foliculorum ſenæ exſiccatorum drach. ij. miſce cum melle diſpumato quantùm ſufficit, fiat electuarium.*

Ad idem,experientia cõpertum eſt , quod ſi patiens hanc diſpoſitionem ſplenis , quotidie fomentetur ſplen cum ſequenti fomento,multum conferre.

Recip. *Radicum altheæ,radicum maluæ ana unc.ij.ſeminũ fœnugræci, ſeminũ lini,florũ Camomillæ,meliloti ana M.i.calamenti,meliſſæ , Cuſcutæ, pulegij,aniſorum, carui,fœniculi ana M.i.bulliant omnia in ſufficienti quãtitate aceti albi fortiſſimi,deinde ſplenis regio fomentetur,modo dicto.*

Ad idem,

Ad idem, optimũ, et expertum, & ſecretũ eſt, ſi quotidie mane, & ueſperi ſplen ungatur cum ſequenti unguento.

Recip. Olei rutæ, olei de capperibus, olei camomillæ ana lib.i. uini potentis albi optimi lib.s. radicum altheæ, radicum maluæ, radicum filicis, ana unc. s. triturentur optime radices, & ſimul bulliant uſque ad conſumptionem uini, deinde colentur cum forti expreßione, & oleis colatis adde aceti albi fortißimi optimi lib.i. Ciclaminis optime triturati & mundi unc. i. iterum bulliant forti ebulitione uſque ad conſumptionem aceti, & iterum colentur cum forti expreßione: quibus oleis ſic colatis, adde oppoponacis, bdellij, galbani, armoniaci, ana drach.ij. diſſoluãtur gummi in aceto forti, & cum alijs miſceantur, & iterum una leui ebullitione bulliant, ne gummorum uirtutes euaneſcãt. deinde cum cæra optima citrina quantum ſufficit, fiat unguentum molle, & optimum eſt, & ſecretißimum.

Ad idem.

Expertum eſt, & per ſe ipſum ſolum curare tumorem ſplenis, ſi fomentetur ſplen cum aceto fortißimo extinctionis marchaſitæ. Demum in eodem madefacere filtrum, & ipſi ſpleni applicare. & hæc fomentatio excuſabit te ab ulteriori operatione.

Ad idem, expertum eſt, & ſecretum, ſi patiẽti ſplenis exhibeatur infraſcriptus potus per xv. dies continuos, ſoluetur omnino ſplenis durities.

Recip. Radicum filicis unc.s. radicum cuſcutæ drach.ij. miſce, & bulliant in uncijs. viij. uini albi potentis, uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini deinde coletur, &

colatura patienti detur modo dicto,

DE DOLORE, ET TVMORE ET VENTOSITATE MATRICIS, Cap. XXXII.

D DOLOREM *Matricis cum secundum plurimum ab oppilatione uiarum eius pendeat, si non fuerit cum superfluo fluxu menstruorum, fiat phlebotomia ex saphena pedis dextri. Si uerò fuerit cum præsentia uentositatis tendentis tunicas matricis, tunc prætermittatur phlebotomia tanquam obnocua ipsi matrici. Facta phlebotomia, ubi expedit ad dolorem matricis etiam si à uentositate esset, expertum est, digerere materiam afficientem matricem & eã euacuare peridoneum esse.*

Syrupus ualens ad dolorem matricis cum cõfortatione eius in præparatione apertionis uiarum eius, talis est.

Recip. *Syrupi de matricaria unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati co. ana unc. s. aquarũ arthemisiæ, fœniculi calamenti ana unc. i. misce, continuato syrupo per yij. dies.*

Medicina sequẽs octaua die danda est, & multum experta est.

Recip. Diacatholiconis, *diasenæ lenitiui ana unc. s. electuarij elescoph drach. ij. specierum hyeræ simplicis* Galeni *drach. i. misce & fiat potus cum aqua decoctionis florum cordialium & arthemisiæ, qui exhibeatur patienti per horam ante lucem. Facta euacuatione in sedatione doloris, compertum est, quod si mulier capiat quolibet*

quolibet mane in diluculo infrascriptum potum, procul dubio sanabitur à dolore; & à uětositate matricis, & est secretum mulierum bononiæ.

Recip. *Aquæ arthemisiæ lib. ij. spicæ, squinanti ana unc. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ. deinde colentur sine expreßione.* Deinde

Recip. *Colaturæ prædictæ unc. iij. mellis rosati col. unc. s. misce, & detur patienti per nouem dies continuos, & aduerte, quod hæc potio multum utilis est, & optima ad impregnandam mulierem.*

Ad idem, expertum est, quod si mulieri patienti etiam dolorem matricis à uentositate detur infrascriptus potus per x. dies continuos, sanabitur à dolore matricis, et scias, quod est secretum memoriæ mandandum.

Recip. *Radicum matricariæ unc. i.* Dauci *unc. s. mellis albi unc. ij. misce, & bulliant bene spumando mel, usque ad mellis decoctionem.* Deinde *cum forti expreßione coletur, & prædicti mellis*

Recip. *unc. ij. iuris pullæ, decoctionis anisorum unc. iij. misce & detur patienti modo dicto.*

Ad idem, expertum est à mulieribus.

Recip. *nucis muscatæ drach. i. radicum matricariæ drach. i. s. spicæ scrup. i. bulliant in uncijs. vi. uini albi potentis usque ad consumptionem tertiæ partis.* Deinde *coletur, & colaturæ adde sacchari albißimi drach. ij. & detur patienti mulieri in diluculo, & qualibet hora, qua dolor infestabit.*

Ad idem, & est expertum multum conferre, si patienti exhibeatur infrascriptum medicamentum.

Recip. Diacimini,diagalangæ ana drach. ij. diabuglossati drach. i. misce, & detur patienti qualibet hora doloris, & immediatè bibat haustum uini albi potentis.

Ad idem, ubi dolor uehementer infestaret mulierem, & timor esset de debilitate uirtutis futura, sequens remedium inuentum est, sedare dolorem matricis.

Recip. Philonij romani drach.i.diacimini,diagalangæ ana drach.s.misce,& fiat bolus, qui detur patienti qualibet hora doloris.

Ad idem, & est remedium mulierum, & optimè ualens in dolore matricis, & etiam à uentositate liberat.

Recip. Pomum dulce euisceratum numero i. in cuius concauo ponantur infrascriptæ species.

Recip.Nucis muscatæ,macis,Cinnamomi,ana drach.s. garyophyllorũ scrup.s.omnibus pulueriźatis cũ modico sacchari coquantur in dicto pomo cineribus ignitis appositis.Demum mulieri detur qualibet hora doloris. Quod si dolor esset tantæ uehementiæ, ut suspicaretur de uita mulieris,cum prædictis apponito gra. duo oppij, & citam uidebis sedationem doloris.

Ad idem, & est expertum.

Recip. Galangæ, zedoariæ, arthemisiæ ana drach.i. spicæ,zinziberis,ana scrup. i. nucis muscatæ,macis,Cinnamomi, garyophyllorũ ana drach. s. sacchari albißimi unc.s.misce,& fiat puluis subtilißimus, de quo puluere quolibet mane stomacho ieiuno dabis drach.ij.cũ duobus ouis sorbilibus.

Ad idem,

Ad idem, & eſt expertum dare mulieri qualibet hora doloris infraſcriptum medicamentum, multum conferre.

Recip. Sem. Dauci ſubtiliter puluerizati drach. i. mellis roſati colati unc. ij. miſce. & detur patienti dolorem talem.

Ad idem, & eſt expertum, ſi mulieri mane & ueſperi abluantur pedes cum infraſcripta lotione multum conferre.

Recip. Calamenti, matricariæ florum camomillæ, ſaluiæ, roris marini ana M. i. bulliant omnia in ſufficienti quãtitate lixiuij, uel aquæ cineris, uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis, & cum ea abluantur crura ipſius mulieris à genu infra.

Ad idem.

Multum conferunt frictiones factæ totis cruribus incipiendo à ſupremo coxæ uſque ad clauiculam pedis cum panno aliquantiſper aſpero, conferunt etiam in eodem caſu appoſitiones uentoſarum ſuper coxas.

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dolorem matricis aſſiduetur apponere infraſcriptum ſacculum toti regioni matricis die noctuque, conferre.

Recip. Florũ Camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, ſem. lini ana M s. arthemiſiæ, calamenti, pulegij, abrotani ana M. i. aniſorum. fœniculi, ameos, polipodij quercini ana P. i. miſce. Et contundantur groſſo modo, & ex his fiat ſacculus, quo patiens utatur modo dicto.

Ad idem, poteris fomentare matricem cum ſequenti fomento ſicco, & erit ualde utile.

Recip. Arthemisiæ, florum camomillæ, menthæ, calamẽti ana M.i. ignĩatur tegula, et super aspergatur unum odoriferum. Deinde ponantur prædictæ herbæ, super dictam tegulam, & ipse calefactæ apponantur matrici qualibet hora doloris, & aduerte, ne matrici applicentur fomentationes humidæ, quoniam humiditas multum nocua est matrici.

Ad idem, & est secretum, et experiẽtia cõpertum est, si ipsius patientis mulieris interiora coxarum uersus uuluam usque quo tangamus collum matricis, inungere cum sequenti oleo.

Recip. Olei sisamini unc.i. musci fini, gran. x. ambræ gran.iij. dissoluantur hæc in oleo prædicto, & cum eo calido ungatur, sicut dictum est.

Ad idem, et est optimè expertum, inungere totam regionem matricis cum sequenti oleo, & in eo madefacere filtrum, & calidum matrici applicare conferre.

Recip. Olei de cheiri lib.i olei sambucini unc.iiij. misce, & cum eo calido fiat, ut dictum est. Et nota quod applicare dictum filtrum calidum madefactum in prædicto oleo uentri mulieris patientis dolorem ex partu, mirabiliter illos dolores sedat.

Ad idem, & est expertum, si mulieri patienti dolorem matricis assiduetur sequens clystere, multum conferre.

Recip. Arthemisiæ, florum camomillæ, meliloti, anethi, fœnugræci, sem. lini, anisorum ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur & de colatura

Recip.

Recip. unc. x. benedictæ unc. i. hyeræ simpl. unc. s. olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. iij. misce. & fiat clystere. Quod si mulier patiens dolorem sit in partu sicut plerunque contingit non debes transire tale clystere, quale est infrascriptum, aliter mulieri enixæ nocumentum induceres non paruum.

Recip. Iuris pullæ lib. i. arthemisiæ, anisorum, florum camomillæ ana M. s. bulliant insimul usque ad consumptionem tertiæ partis iuris, deinde colentur forti expreßione, & colaturæ adde olei de cheiri unc. iij. uitelli oui numero i. sacchari rubei unc. i. salis communis drach. ij. & fiat clystere.

Ad idem, & est experientia compertum, si dolor matricis diuturnus erit, applicare regioni matricis infrascriptum cærotum erit multum conueniens.

Recip. Matricariæ siccæ, florum cheiri exsiccatorum ana unc. i. galiæ muscatæ mesuæ, uel alefanginæ pro pauperibus unc. s. galbani, bdelij, serapini ana drach. ij. olibani, masticis, ana drach. i. s. dissoluantur gummi in oleo de cheiri, & alia pulverizanda pulverizentur & cum pice, & cæra, & modico olei sisamini fiat cærotum, cuius quantitas extensa super corium regioni matricis applicetur, & permutetur de octo in octo dies.

DE RETENTIONE MENSTRVORVM Cap. XXXIII.

VM MEDICVS accersitus fuerit ab initio retentionis menstruorum, si modum curæ sequentis obseruabit, procul dubio mẽstrua aperientur. Igitur primo detur mulieri infrascriptus bolus in diluculo.

Recip. Caßiæ nouiter tractæ drach. x. specierum hyeræ simplicis. drach. ij. misce & fiat bolus cũ saccharo, sequenti uerò die per horas tres ante prandium, ut uirtus exoneretur à materia stante sub forma causæ antecedentis, seu ab oppilatione existente in ambitu totius corporis ipsius mulieris; ordina ei phlebotomiam basilicæ brachij dextri cum extractione sanguinis unc. iiij. Deinde duobus transactis diebus per duas horas ante cœnam phlebotomiam statue ex saphena cruris dextri, cum extractione sanguinis unc. vi. demum per tres continuos dies in diluculo detur mulieri patienti retentionem menstruorum infrascriptus potus.

Recip. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc. viij. croci gran. iij. misce, & tepidus exhibeatur, aduerte tamen, quod hic modus curæ non fiat à medico, nisi cum mulier appropinquauerit tempori menstruorum consuetorum, & per octo dies ante aduentum eorum hic modus curæ exerceatur, ubi uerò his menses non referarentur, sequenti die saphena in talo pedis sinistri secetur, & si fuerit necesse post phlebotomiam hanc aperire adhuc menstrua retenta, iubeo digestionem in materia, & illius purgationem, consuloque quod per. vij. dies continuos mulier in diluculo capiat infrascriptum syrupum

Recip.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i.de arthemisia, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum matricariæ, fœniculi, lupullorum ana unc.i. misce. octauo uerò die purgetur materia obstruens meatus matricis cum sequenti medicina.

Recip. Diasebesten *lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. agarici electi drach. ij. reubarbari drach.i.s. infundatur agaricus in oximelle simplici cum modico zinziberis, & salis gemmæ per x. horas: Infundatur quoque reubarbarum cum modico spicæ in aqua endiuiæ, & cum modico uini albi odoriferi per totidem horas.*Deinde eorum *omnium fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum & fructuum cum qua bulliat aloes loti ligati in petia drach. i. & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem.*Factis *his purgationibus, si per eas menstrua non aperirentur, ad eorum maiorem apertionem expertum est multum conferre, si dabitur patienti infrascriptus potus in uesperi, cum mulier ibit dormitum, & in diluculo super ipsum ad minus per horam dormiendo.*

Recip. *Succi sauinæ unc.ij. purificetur succus, cui adde caßiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ drach.ij. croci gran. iiij. aquæ distillationis raphani unc.ij. misce pro duabus uicibus cum modico sacchari, & scias quod istud est forte aperitiuum menstruorum. quo fit, ut cauere debeas ne mulieri prægnanti ipsum dares, quoniam quecunque prouocãt menstrua, faciunt abortum.*

Ad idem, est secretum, & optimè expertum in apertione menstruorum & prouocatione abortus dare mulieri bis in die in ingressu lecti & in diluculo sequentem potum.

Recip.

Recip. Aquæ pimpinellæ unc.iiij. Croci gran. ij. saccbari drach.ij misce, & fiat potus pro una uice.

Ad idem, est secretum, & expertum in prouocatione menstruorum, & in exitu fœtus mortui, & in prouocatione abortus, & in facilitando partum.

Recip. Boracis mineralis drach.ij. Caßiæ ligneæ scrup.ij. croci gran.iij. pulucrizentur omnia subtilißime, & cum quinque uncijs aquæ matricariæ exhibeatur semel in septimana.

Ad idem, expertum est, & semper ualere in apertione menstruorum dare mulieri alternis diebus immediate ante prandium tres de sequentibus pilulis, certissime menstrua aperientur.

Recip. Aloes loti drach.ij. cum succo sauinæ fiant pilulæ numero xxx. de quibus tres dabis mulieri modo dicto & est expertum.

Ad idem & est prouocatiuum menstruorum expertum, quod si mulier fuerit prægnans menstrua non aperiet. Si uerò non prægnans fuerit, mox menstrua aperiet.

Recip. Betonicæ, squinanti, cinnamomi, ciperi, assari, nigellæ, caßiæ ligneæ, ireos ana drach.i. ex his fiat puluis subtilis, demum cribelletur, & pars grossa, quæ remanet, ponatur in uncijs.xij. uini albi subtilis, & dimittatur in infusione per diem naturalem, deinde uinum sine expressione coletur, & diuidatur in sex partes, unicuique parti uini appones partem unam pulueris subtilis, et continuabis per sex dies in diluculo, uel (quod melius est) in uesperi cum mulier ibit dormitum, sic per sex uices, & uidebis apertionem menstruorum sine nocumento.

Ad idem,

Ad idem.

Remedium domesticum in prouocatione menstruorum est, quolibet mane, et quolibet uesperi in ingressu lecti continuare frictiones, incipiendo à coxis, usque ad clauiculas procedere fortiter, & dolorose fricando, & si frictiones solæ non contulerint, remedium est apponere uentosas in domestica parte coxarum, & in plicatura genuum, Quod si expediens fuerit, eas scarificabis.

Ad idem.

Expertum est, si uesperi in ingressu lecti, & mane fiant infrascriptæ lotiones à coxis infra, procul dubio aperientur menstrua, si cum ipsis lotionibus in diluculo detur patienti infrascriptus potus.

Lotio hæc est,

Recip. *Calamẽti, pulegij, saluiæ: arthemisiæ, roris marini. ana* M. i. *radicum* Ireos, *radicum* Ebuli, *radicum sambuci ana* M. s. *bulliant omnia in sufficienti quantitate uini albi potentis, usque ad consumptionem tertiæ partis, & fiant dictæ lotiones.* Potus *quẽ debet mulier assumere in diluculo quolibet die, quo fiũt lotiones talis est.*

Recip. *Theriacæ antiquæ drach. i. croci gran. iij. aquæ arthemisiæ unc. ij. misce, & fiat potus. Et nota quod isto potu indubitatò aperientur menstrua, si quinque uicibus mulier ipsum capiat, super factis lotionibus prædictis.*

Ad idem, & est expertum, & mirabiliter aperit menstrua, si ori matricis imponatur sequens suppositorium.

Recip. *Succi mercurialis. unc. ij. salis nitri, salis gemmæ ana drach. i. fiat suppositorium longum de bombice, & ipsum madefactum in huiusmodi succo ori matricis impone, et repentinam uidebis menstruorum apertionem.*

Ad idem

Ad idem, secretum est, & expertum, si mulieri in ore matricis imponatur sequens pilula.

Recip. Theriacæ antiquæ unc.i. succi sauinæ scrup.i. misce, & fiat ad formam pilulæ, & cum digitis imponatur ori matricis, & citißime apparebunt tibi menstruorum apertiones.

Ad idem, si cum traiectorio in matrice proijciatur sequens liquor, statim uidebis apertionem menstruorum.

Recip. Succi sauinæ unc.iij. succi ebuli unc. i. croci drac.i. Aquæ matricariæ lib.s. misce, & cum traiectorio impellatur dictus liquor. Ad idem, si fuerit uirgo, cuius menstrua retineantur, uiro copuletur, & sanabitur, si uerò monialis fuerit, solicita apponere ori matricis mercurialem, & menstrua apparebunt.

DE SVPERFLVO FLVXV MENSTRVORVM. Cap. XXXIIII.

CCVRRENTE *tibi muliere à principio, cuius menstrua prærupta sint plusquàm oporteat, consulo, ut tui intentio primo sit ad oppositam regionem sanguinem ipsum reuellere, & istud facies, & bene tibi succedet, & pluribus uteris ingenijs. Vno phlebotomia per apertionem uenarum superiorum. sic igitur phlebotomabis primo basilicam lateris dextri, & paululum de sanguine extrahes, sed tribus continuis diebus eandem reiterabis phlebotomiam, ut & succeßiua continuata, & paulatina sanguinis diuersione natura assuescat ad oppositam regionem. Quod si hac phlebotomia non obserentur menstrua, consulo, ut aperiantur phle*

botomo

botomo uel alio ingenio narium uenæ. Et hæc est optima cura in retentione menstruorum superfluentium.

Secundum ingenium, quod omnino debes operari, est apponere uentosam magnam supra hepatis regionem, alteramq; supra splenem, quoniam solum fiet reuulsio sanguinis à matrice, sed et in opposito loco fiet eiusdem retẽtio. Et nota, quod diu nõ debes propinari huiuscemodi uentosam apponere supra hepar, maxime cum timor est, quod sanguis detentus ab operatione naturæ derelictus in hepate flegmonem generet. Igitur in dispositionibus hepatis, & stomachi, non debes sic apponere huiusmodi cucurbitulas, quoniam uidi multotiens apostemata generari ex his, & ideo melius est iterare appositionem earum, quam quod longo tempore in illis membris detineantur. Ad idem, & tene istud pro certo, quod deriuare sanguinem ad particulam propinquam matricis, est de his, quæ maximè astringunt menstrua, ueluti si mulieri patienti profluuium menstruorum prouocẽtur emorrhoides cum appositione sanguisugarum. Quod si hæc non contulerint, cõsulo, ut digeratur materia cum his, quæ sanguinem ingrossant, ut cum sequenti syrupo.

Recip. syrupi de succo plãtaginis, syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis ana unc. s. aquarum acetosæ, plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, continuato syrupo per septem dies detur mulieri patienti profluuium menstruorum infrascripta medicina.

Recip. sem. plantaginis, sem. acetosæ, sem. portulacæ ana drach. ij. mirabolanorum citrinorum drach. ij. s. sem. citoniorum, coraliorum rubeorum, seminũ rosarum rubearum ana drach. i. bulliãt in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, & colentur

colentur cum forti expreßione,& cum colatura dissolue electuarij rosati Mesuæ drach.iij reubarbari electi drach. ij.boli armeni scrup.ij. pulverizentur pulverizanda, & fiat potus,qui patienti exhibeatur per horam ante lucem. Vbi autem hæc non contulerint, uolo, ut habeas pro experto, & secreto,quod si patienti profluuium menstruorum per septem dies continuos in diluculo dabis infrascriptum bolum,optimum tibi succedet iuuamentum.

Recip. *Philonij persici scrup.iiij. boli armeni scrup.i. misce,& fiat bolus, qui exhibeatur patienti modo dicto.*

Ad idem,uolo ut habeas istud pro secreto in obserando superflua menstrua,dare patienti infrascriptum succum, optimam uidebis operationem.

Recip.*Succi Millefolij unc ij.sacchari albißimi drac.i. misce & detur patienti in diluculo*

Ad idem,expertum est,& te excusabit ab ulteriori operatione.

Recip. *Trochiscorum de terra sigillata scrup.i.trochiscorum de carabe drach.i.misce, & fiat puluis subtilis, qui exhibeatur mulieri tribus diebus alternatis in diluculo dissoluti in uino nigro stiptico quantùm sufficit.*

Ad idem,expertũ est, si detur mulieri drach. i.sequẽtis pulueris,citam uidebis menstruorum clausionem.

Recip. *Pellicularũ interiorũ corticum nucis auelanæ syluestris immediatè super nucleum existentis unc.s. fiat puluis subtilißimus,qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem.

Si mulieri patienti diuturnum profluuium menstruorum applicetur uentosa magna in hepatis regione continuè

tinuè per xv.dies continuos hora una, sanabitur à profluuio menstruorum.

Ad idem, expertum, si mulieri patienti diuturnum fluxum mēstruorum applicare intra duos renes cærotum sequens, & pectini mulieris patientis profluuium menstruorū, multū cōferre.

Recip. *Boli armeni, terræ sigillatæ, sanguinis draconis ana unc.s. thuris, masticis, mirrhæ, ana drach.ij. pillorum leporis combustorum, pillorum Talpæ combustorum ana drac.i.s. acatiæ, hypoquistidos ana drach.i. seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis citoniorum ana drach.ij.s. pulverizentur omnia subtiliter, & cum oleo rosato omphacino incorporentur pulueres, & deinde cum pice, & cæra quantùm sufficit fiat macdaleon, cuius quātitas extensa super corium apponatur dictis partibus mulieris, & non remoueatur ab ea per sex dies continuos, deinde reiteretur.*

Ad idem, expertum est, quod si mulier per decem dies continuos, cuius fluxus menstruorum est diuturnus, capiat mane, & uesperi ante cibum unam de infrascriptis pilulis, sanabitur à fluxu menstruorum.

Recip. *Olibani, mirrhæ, masticis, ana drach.i. boli armeni drach. s. pulverizentur omnia subtiliter & cum succo citoniorum fiant pilulæ numero x.*

Ad idem, expertum si mulier suffumigetur sequenti suffumigio multum conferre.

Recip. *Vngulæ asini, uel equi, unc. i. pellis anguillæ exsiccatæ unc. s. Thuris, masticis, ana drach.ij. pulverizentur omnia subtiliter, & cum succo citoniorum fiant pilulæ ad formam auellanæ, Deinde mane & uesperi in*

ri in assella suffumigetur uulua mulieris.

Ad idem, expertum, si mulier quolibet uespe ri in ingressu lecti inungat sibi plantas pedum cum squenti linimento, curabitur à profluuio menstruorum.

Recip. *Succi plantaginis, succi solatri, succi semper uiuæ, ana unc. s. Coraliorum rubeorum, Thuris, masticis ana drach. i. s. coriandrorum præparatorum, seminum ro sarum rubearum ana scrup. ij. seminum iusquiami al= bi: corticum radicum mandragoræ ana drach. s. aceti ni gri fortißimi unc. s. pulverizentur pulverizanda sub= tiliter & omnia misceantur, & eo tepido leniantur plantæ pedum modo dicto, & optimam uidebis ex= perientiam.*

Ad idem, expertum est, & secretum, si mane, & in ingressu lecti, mulier capiat tres de infra scriptis pilulis, & super bibat haustũ uini nigri,

Recip. *Trochiscorum de carabe, de terra sigillata, de spodio, ana drach. i. misce. Et cum succo cito= niorum fiant pilulæ numero xviij. & capiat mo= do dicto.*

Ad idem, dare mulieri per septem dies conti= nuos in diluculo drach. ij. Triferæ descriptione phenonis multum ualet.

DE MATRICIS PRAEFOCATIONE Cap. XXXVI.

D PRAEFOCATIONEM *matri= cis, si fuerit ex retentione menstruorum, sicut frequenter contingit, tunc curam habeas*

aperiendi

aperiendi menstrua, si uerò fuerit ex apostemate matricis curam uidebis cum loquemur de apostematibus matricis. Si uerò fuerit ex retentione spermatis curam hodie habebis.

Ad præfocationem ex retento spermate.

Sublimis cura, & infallibilis, & bene experta est, prohibere spermatis generationem cum syrupis appropriatis digerentibus & cum euacuatione, de qua dicemus modo. Et aduerte, quod in præfocatione matricis à spermate retento non debes uti phlebotomia, quoniam ipsam mirum immodum infrigidat matricem, & sic ipsa magis infrigidata minus poterit resistere generationi malorum uaporum à spermate, & hoc tibi dico in actu præfocationis matricis, in præseruatione uerò ab ea, consulo, ut docet experientia, quod ipsa mulier solita pati talem præfocationem quater in anno phlebotometur, & quinquies uel sexies, secundum abundantiam sanguinis in ea, quoniam diminuto sanguine, minuetur propria materia generationis spermatis, cum uerò mulier esset prægnans non phlebotomabis eam, quia accidentia sæuiora inualescerent.

Ad idem, expertum, ubi adhuc stante fluxu menstruorum mulier esset præfocata à sola spermatis retentione, si dabitur mulieri infrascripta confectio multum conferre, immediate super bibendo infrascriptum potum.

Recip. sem. agnicasti, sem. portulacæ, sem. acetosæ ana drach. i. sem. menthæ, sem. calamenti, ana scrup. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua menthæ quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis ij. drach. pro qualibet, una quarum mane, & uesperi

ante cibum per horam detur patienti mulieri.deinde superbibat immediate infraſcriptum potum.

Recip. *Aquæ menthæ unc. iij. uini citoniorum unc.s. miſce,& fiat potus.*

Ad idem,cum fuerit à ſpermate retento.

Recip. *Aceti fortißimi unc.ij. ſalis gemmæ,ſalis nitri ana drach.ij.miſce,& in hoc liquore intingatur ſuppoſitorium magnum factum ex bombice, & matrici imponatur,ualet hoc,& benè expertum eſt.*

Ad idem,quod ſi mane & ueſperi abluantur crura mulieris cum ſequenti lotione multum conferre.

Recip. *Radicum* Ireos *, radicum calamenti,radicum ciclaminis ana* M.i.*bulliant in ſufficienti quantitate uini potentis uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colentur,& colatura uſui ſeruetur.*

Ad idem, expertum non ſolum in præfocatione à ſpermate , ſed à quacunque alia cauſa, ubi patiens utatur infraſcripto balneo , ſedendo in eo mane,& ueſperi,per tempus ad minus unius horæ.

Recip.*Matricariæ,florum camomillæ,calamenti,abrotani,aniſorum,carui,dauci ana* M. i. *ſem. acetoſæ , ſem. agni caſti , coriandrorum præparatorum ana.*M.s.*bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem quartæ partis,deinde mulier ſedeat in dicta decoctione,poſtquam exierit ex huiuſmodi balneo inungat ſibi immediatè partes domeſticas coxarum,cum ſequenti unguento.*

Recip. Galliæ *muſcatæ drach. i.olei ſiſamini drach. i. s.ceræ albæ quantùm ſufficit,& fiat linimentum, cum*

quo non

quo non ſolum coxas, ſed & intrinſecas partes uuluæ uſque ad collum matricis inunges.

Ad idem, a quacunque cauſa & eſt expertum, & ſecretum, dare patienti quolibet mane unam de ſequentibus pilulis ſtomacho ieiuno, multum conferre.

Recip. *aſſæ fœtidæ drach. i. dauci drach. s. omnia inſimul miſceantur cum melle roſato, & fiant pilulæ numero v. et iſtud ualet in curatione, et in præſeruatione à præfocatione matricis.*

Ad idem, expertum eſt, ſi detur qualibet ſeptimana una uice ſequentes pilulæ.

Recip. *Pilularum aggregatiuarum drach. s. aſſæ fœtidæ, caſtorei, ana ſcrup. s. miſce & cum melle roſato fiant pilulæ numero iij.*

Ad idem, ualens præfocationi in effectu, & ne mulier cadat in eam, dare quotidie per tres horas ante lucem in præſeruatione, & qualibet hora in curatione, infraſcriptam pilulã multum conferre.

Recip. *Aſſæ fœtidæ ſcrup i. mithridati optimi ſcrup. ij miſce, & fiant pilulæ numero tres, quarum una detur modo dicto.*

Ad idem, & mulieri præfocatæ, & in præſeruatione à præfocatione ualet, dare infraſcriptum bolum, & multum confert.

Recip.. *Terbentinæ lotæ, cum aqua matricariæ drach. iij. dauci ſcrup. i miſce cũ modico mellis roſati fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, & à quacunque cauſa prouenit, ſecretum eſt, dare mulieri infraſcriptum bolum

alternis diebus, & in curatione, & in præseruatione multum conferre.

Recip. *Agarici electi scrup.ij. terbētinæ drach.ij. sem. dauci, assæ fœtidæ ana scrup.s. misce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, si dabis mulieri infrascriptum potū liberabis eam à prefocatione actuali, & præseruabis à futura.

Recip. *Aquæ distillationis radicum dauci.i. pastinacæ syluestris unc. v mellis rosati unc.i. s. misce. et huiusmodi potus excusabit te ab exhibitione aquæ balnei ipsis præfocatis.*

Ad idem, si suffumigabis nares ipsius mulieris in hora præfocationis sequenti suffumigio, statim releuabitur mulier à præfocatione.

Recip. *Castorei drach. ij. capillorum dictæ mulieris præfocatæ drach.i misce cum resina pini, fiant pilulæ ad modum auellanæ, cum una quarum suffumigetur mulier modo dicto.*

Ad idem.

Recip. *Assæ fœtidæ, Euphorbij, castorei ana drach. i. misce, & fiat pilula ad formā auellanæ, & suffumigetur modo dicto.*

Ad idem, ualet si mulieri quolibet mane per quatuor horas ante cibum, detur infrascriptus potus.

Recip. *Aquæ rosatæ unc.iij. syrupi de corticibus citri unc.i. specierum aromatici rosati unc. i. s. musci optimi gran.ij. misce, & fiat puluis, qui cum prædicta aqua detur mulieri modo dicto. Et de his satis.*

DE EXITV MATRICIS. Cap. XXXVII.

AD EXITVM *matricis compertum est, quod si mulier cum digitis inunctis in sequenti oleo pellatur sursum collum matricis. Demum imponẽdo infrascriptum puluerem in collo ipsius matricis mirabiliter conferre*

Recip. Olei masticis, olei rosati omphacini, ana unc. ij. cũ prædicto oleo impellatur matrix sursum, & puluis quo debet collum matricis super aspergi.

Talis est.

Recip. Cupularũ glandiũ, balaustiarũ, corticũ granatorũ, granorum mirthi ana scrup. i. thuris, masticis, acatiæ, hypoquistidos drach. s. misce et fiat puluis subtilißimus.

Ad idem, si regioni matricis in aluo mulieris imponatur sequens cęrotum, idem quoque ponatur in dorso mulieris de directo matricis usque ad duas anchas satis ualet.

Recip. Seminum acetosæ, seminum plantaginis, coriandrorum præparatorum ana drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. i. Hypoquistidos, acatiæ, thuris, ana drach. i. s. gallarum, corticum granatorum, balaustiarum ana drach. ij. puluerizentur omnia subtiliter, & densentur pulueres cum oleo rosato omphacino, deinde cũ cæra et pice quantùm sufficit fiat cærotum. quod extensum super corium in locis dictis imponatur.

Ad idem, si mulieri patienti exitum matricis quolibet mane assumpto infrascripto liquore cõfestim imponatur magna uentosa infra umbilicũ

immediate, & ipſam per horam detineat bene confert. Liquor Talis eſt.

Recip. ſucci citoniorum, ſucci mirtillorum ana unc. ij. coraliorum rubeorum, boli armeni ana drach. i puluerizentur omnia pulueriz anda, & detur mulieri.

Ad idem, apponere cerotum factum ex galia muſcata meſuæ ipſi umbilico, plus tamen ſtomachum uerſus, multum ualet.

DE APOSTEMATE MATRICIS. *Caput.* XXXVIII.

AD APOSTEMA MATRICIS, *ſi apoſtema in initio ſui fuerit, phlebotomabis mulierem ex uena nigra brachij dextri, & tanto copioſius, quanto mulier erit plena malis humoribus. Tali enim euacuatione ſanguinis, totum exonerabitur corpus à cauſa antecedente ipſius apoſtematis, ut inde reſiduum materiæ exiſtētis in matrice, natura ualeat reſoluere, deinde intercedente die phlebotomabis ſaphenam dextri pedis, & tanto plus de ſanguine extrahes, quanto mulier erit ſanguineæ temperaturæ, & abundantior erit materia in matrice.*

Ad idem.

His celebratis phlebothomijs, expertum eſt, quod digerere materiam facientem apoſtema infraſcripto ſyrupo, & eam euacuare infraſcripta medicina multũ cõferre.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi de duabus radicibus, & hoc ſi materia apoſtematis fuerit frigida, ſicut ut in pluribus contingit, quoniam materia generationis apoſtematis matricis ut plurimum*

plurimum est melãcholica. Syrupi matricariæ, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum arthemisiæ, lupulorum, buglossæ ana unc. i. misce, & utere per septem dies continuos, octauo uerò die purgetur materia sequenti medicina.

Recip. *Diasenæ lenitiui unc. i. confectionis amech. drach. ij. electuarij indi maioris drach. i. uel minoris, secuncundum fortitudinem uirtutis patientis, dissoluantur omnia cum decoctione matricariæ, epithimi, polipodij, folliculorum senæ quantùm sufficit, & fiat potus.*

Ad idem, si mulier utatur semel in septimana infrascripta potione, præseruabitur ab apostemate matricis, & curabitur ab instante apostemate.

Recip. *Succi lupulorum unc. i. s. succi buglossæ unc. s. Epithimi subtiliter puluerizati drach. ij. aquæ decoctionis polypodij, & scenæ unc. ij. & fiat potus, qui calidus patienti exhibeatur. Ad idem, si detur mulieri patienti apostema matricis bis in septimana unc. ij. succi fumi terræ cum unc. iiij. aquæ termentillæ, ipsam curabis.*

Ad idem,

Si mulier quotidie stomacho ieiuno utatur decoctione mirabolanorum indorum & emblicorum cum unc. i. succi fumi terræ, subitò proculdubio præseruabitur à futuro apostemate matricis, & à præsenti curabitur.

Ad idem.

Si mulieri patienti apostema matricis, quod utique terminandum est per uiam resolutionis, & non per uiam suppurationis, expertum, si frequentent cucurbitulæ super coxas, & in plicatura genuum ad minus bis in septimana cum scarificatione multum conferre. Et recordare

quod

quod in curatione apostematis matricis non debes uti frigidis repercußiuis, quoniam matrix est membrum neruosum, cui frigida admodum nocua sunt, tunc etiam quod ipsis frigidis materia magis compingitur, & apostema concrescet. Quapropter expertum est, si matricis apostemati applicetur sequens emplastrum, multum conferre ad ipsius resolutionem.

Recip. *Florum camomillæ, meliloti, matricariæ, foliorum maluæ cum radicibus uiolariæ, Branchæ ursinæ ana M.i. radicum altheæ minutim incisæ unc.iij. bulliãt in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *adde farinæ seminis lini, farinæ fœnugræci ana M.i. butyri, pinguedinis anatis, pinguedinis gallinæ ana unc.s. olei anethi, decoctionis matricariæ ana quantum sufficit ad impinguandum emplastrum, & recordare quod fomentationes humidæ (ut expertum est) in ægritudinibus matricis obnocuæ sunt.* Ideo *in actu practico quantum potes illas caue.*

Ad idem, est expertum, si mulier assiduet sequens emplastrum, quod apostema matricis resoluetur.

Recip, *Succi camomillæ uiridis, succi matricariæ ana unc.ij. emplastri de meliloto lib.i. misce, & loco apostemato applicetur.*

Ad idem, si apostema matricis ungatur cum sequenti unguento, demum ei super aspergatur puluis sequens, illius apostema resoluetur. Vnguentum tale est.

Recip. *Succi altheæ, succi ireos, succi matricariæ ana unc ij. bdelij, oppoponacis, galbani ana drach.ij. dissoluantur gummi cum prædictis succis, & cũ modico cæræ fiat*

unguentum

unguentum molle,ungatur cum isto unguento calido tota matricis regio, & statim super aspergatur ei puluis sequens.

Recip. *Radicum zedoariæ exsiccatarum,galangæ,ana drach. ij. ligni aloes, macis, nucis muscatæ ana drach.i. carui,dauci,ameos ana drach.i.s.misce,et fiat puluis subtilis.*

Ad idem, si mulieri applicetur sequens cærotum in loco apostematis matricis, multū cōfert.

Recip. Diaquilonis *sine gummis unc.vi. cæroti ysopi unc.i.croci drach.ij.succi matricariæ unc.i.s. cum cæra,et modico rasinæ pini,fiat cærotum,quo utere modo dicto.*

Ad idem, si sequens liquor sæpius in matrice mulieris imponatur,plurimum confert.

Recip. *Succi altheæ unc. iij. lactis ouini unc.ij. croci drach.i.misce,& imponatur modo dicto. Quod si apostemata matricis noluerint obedire resolutioni, sed etiam cum his alijs ad suppurationem apostemata peruenerint, tunc disrupto apostemate ijs medicaminibus,quibus utebamur ad disruptionem apostematis stomachi,curabimus matricem cum curatione ulcerum eius.*

DE VLCERIBVS MATRICIS. Cap. XXXIX.

AD VLCERA *matricis, facta quidem ex supurato,& disrupto apostemate,*Primum remedium *debet esse absterfiuum, mundificatiuum, lotiuum,& in hoc expertum est sequens medicamentum.*

Recip. *Aquæ fontisclaræ lib.ij. ordei non excorticati unc.iij. mellis rosati unc. iiij. misce, & inuicem bulliant*

quousque

quousque tertia pars aquæ consumpta sit, deinde colentur, & cum colatura quater in die cum proprio iniectorio inijciatur aqua ista tepida, & aduerte, quod quæ frigida sunt, non debent ad intus matricem efferri, quia matrix neruosa est, cui frigiditas nocua est: continuata iniectione prædicta aquæ per tres dies continuos, intentio tui tunc temporis sit ad consolidandum. expertum est per me sequens medicamentum multum conferre.

Recip. *Lactis mulieris unc. iiij. olei rosati completi unc. ij. tutiæ præparatæ unc. s. aloes drach. ij. omnia simul mortario plumbeo benè ducantur, quousque fiat unguentum molle, cuius portio aliqua dissoluatur in aqua ordei, & pluries in die in matricem inijciatur per collum eius.*

Ad idem confert, si sequens medicamentum in matricem mulieris inijciatur.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua matricariæ unc. iij. olei rosati unc. ij. litargirij argentei unc. i. mirrhæ, aloes ana drach. ij. tutiæ drach. i. s. omnia simul in mortario plumbeo benè ducantur, quo usque fiat unguentum molle, cuius portio dissoluta in lacte ouino uel uaccino imponatur, & uidebis iuuamentum.*

Ad idem, ualet si matrix syringatur cum sequenti liquore.

Recip. *Vnguenti de tutia communis unc. ij. lactis ouini unc. viij. misce, & unguentum optimè dissoluatur, & cum prædicto matrix syringatur.*

Ad idem, si mulier in tempore, quo fiunt remedia localia prædicta, alternis diebus utatur stomacho ieiuno de mane per quatuor horas ante cibum infrascripto bolo satis ualet.

Recip.

Recip. Terbentinæ ter lotæ in aqua matricariæ drach. iij. ysopi ſicci ſubtiliter puluerizati drach. i.s. mellis roſati drach. i. miſce, & fiat bolus, qui exhibeatur modo dicto.

Ad idem, ualet, ſi per tres horas ante cibum ſtomacho ieiuno mulier capiat per decem dies continuos potum infraſcriptum.

Recip. Lactis ouini recenter muncti unc. vi. mellis roſati unc. i. miſce, & detur patienti ut ſupra. Et hæc de ulceribus matricis.

DE SVPERFLVO FLVXV SVPERFLVITATVM ALBARVM A MAtrice. Cap. XL.

SVPERFLVITATES albæ, quæ ſolent per uiam menſtruorum à matrice defluere, eorum coniuncta cauſa, eſt mala concoctio facta in ipſa matrice propter id, quod ad nutriendum matricem tranſmittitur non debitè concoctum, conuertitur in talem albam ſuperfluitatem, uel ad ipſam matricem per conſenſum à ſuperioribus mēbris, capite uidelicet, ſtomacho, & hepate, confluunt ſuperfluitates, quas natura matricis imbecillis nequit reſoluere, ſed ipſæ derelictæ ab opere naturæ conuertuntur in ſuperfluitates albas, & exeunt huiuſmodi ſuperfluitates. medicus autem debet dignoſcere complexionem harum ſuperfluitatum, & ex colore maxime. Nam ſi ſuperfluitates illæ fuerint albæ, uel albæ, & aquoſæ, atteſtabuntur dominio humoris pituitoſi in matrice abundantis, quem natura nequit regulare. Si uerò citrinæ fuerint atteſtabuntur dominio bilioſi humoris in matrice exiſtentis, qui defectu uirtutis matricis

matricis uertitur in ſuperfluitates matricales. Si uerò fuerint nigri coloris humore melancholico atteſtabuntur. Quapropter ſecundũ dominiũ humoris peccãtis, medicus debet curare ſupfluitates albas exeũtes à matrice, quoniã potius albæ dicuntur, cum ferè ſemper aliquid humoris pituitoſi per uiã indigeſtionis illis miſceatur, euacuatione tamen directa ad humorem, quem manifeſtabit color illarum ſuperfluitatũ. quapropter ad ſuperfluitates albas ſubrubeas effectas, ſublime remedium eſt phlebotomia baſilicæ, aßidue quidem facta ſemel in menſe, tribus continuis menſibus. Demum *uerò rectificare ſanguinis complexionem, & fortificare uirtutem hepatis, ut ſanguis ab eo fluens, ſit pro alimento idoneus, & non pro generatione ſuperfluitatum, & quia rarißime ſuperfluitates ſanguineæ albæ à matrice naſcuntur, ideo de his non tantam habebit medicus ſolicitudinem, quantam habebit de ſuperfluitatibus albis à dominio choleræ, uel à dominio flegmatis cũ magis cõtingãt mulieribus, obſeruabis igitur.*

PRIMO, *in cura ſuperfluitatum albarum ad choleram citrinam uergentium, euacuationem exonerantem membra à communibus.*

SECVNDO. *cõcoquas materiam facientem morbum, quæ eſt cholera.*

TERTIO, *euacuabis eradicando materiam illam.*

QVARTO, *confortabis membra, tam per ea, quæ intus aſſumuntur, quàm per ea, quæ extrinſecus applicantur. obſeruato ad hæc, quod tota tui intentio ſit in uigorando facultatem concoctricem ipſius matricis.*

PRIMO *igitur, lenias uentrem mulieris ſequenti medicina.*

Recip.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc.i.mirabolanorum citrinorum subtiliter puluerizatorum drach.ij.misce & fiat bolus cum saccharo, qui exhibeatur mulieri in diluculo, & septem diebus continuatis, sequenti die dabis ei infrascriptum syrupum.

Recip. Syrupi de succo acetosæ, syrupi rosati de rosis siccis, syrupi mirthini, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum plantaginis, acetosæ, endiuiæ ana unc.i.misce.

Et nota, quod in syrupis cōuenientibus superfluitati albæ cholericæ ex matrice fluēti debēt esse tres intētiones.

PRIMA, quod alteretur mala complexio calida hepatis generantis choleram.

SECVNDA, quod corrigatur malitia flegmatis. quod semper peccat, etsi à subdominio sit in his superfluitatibus cholericis.

TERTIA, quod semper aliquod uestigiū stipticitatis derelinquat in membris, & humoribus, & sic in prædicto syrupo istæ tres intentiones habendæ sunt, ut patet intuenti, octauo uerò die mulieri patienti detur infrascripta medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi.electuarij succi rosarum drach.i.s.reubarbari electi drach.i.non apponas spicam, quoniam præparat reubarbarum magis aperire, nos autem attendimus stipticitati, mirabolanorum citrinorū drach.i.s.puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantùm sufficit, fiat potus, & hæc pro digestione, & euacuatione causæ antecedentis superfluitatum à matrice cholericarum.

Si uerò, sicut plerunque contingit, superfluitates istæ matricales albæ ab abundantia pituitosi humoris initium trahant, tunc principium curæ sit primo leniendo, et uias communes

communes exonerando, Secundo digerendo. Tertio abundantiam pituitæ euacuando. Primo igitur, dabis patienti infrascriptam medicinam.

Recip. *diasebesten lenitiui drach. vi. medullæ cartami drach. i. s. misce cum melle rosato, & fiat bolus, qui exhibeatur in diluculo, sequenti uerò die, & per septem dies continuos, dabis patienti infrascriptum syrupum, & multum ualet hic syrupus in flegmate, & in confortatione capitis, & stomachi, à quibus potißimum oritur pituita.*

Recip. *Syrupi de betonica, de duabus radicibus, mellis rosati collati ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, fœniculi ana unc. i. misce octauo uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam.*

Recip, Diarob *cum* Turbith *unc. s. dissolue cum aqua decoctionis capillorum ueneris, saluiæ, hysopi, & betonicæ, & patienti detur. Si uerò tibi occurrant superfluitates albæ matricales uergentes in fuscum, liuidum, uel nigrum colorem, dijudicabis illas oriri à melācholia, quæ dispositio & si deterior cæteris sit, eius tamen curationem negligere non debes. dabis igitur patienti mulieri infrascriptam medicinam.*

Recip. Dia*senæ lenitiui unc. i. mirabolanorum indorū pulverizatorum drach. ij. misce, et fiat bolus cū saccharo, sequenti uerò die dabis per septem dies continuos patiēti melancholicas superfluitates matricis infrascriptum syrupum.*

Recip. *Syrupi sabor regis, de epithimo, de lupulis, mellis rosati colati ana unc. s. aquæ mellissæ, buglossæ, lupulorum ana unc. i. misce. octauo uerò die patienti dabis infrascriptam medicinam.*

Recip.

Recip. Diasenæ lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. mirabolanorum indorum drach. i. s. confectionis amech. drach. ij. puluerizentur pulverizanda, & cum decoctione communi florum & fructuum, cum qua bulliant foliculorum senæ, polypodij ana drach. ij. & fiat potus, qui detur patienti per duas horas ante lucem.

Ad fluxum superfluitatum albarum à matrice à quacunque causa, expertum est, sequentem confectionem multum conferre.

Recip. Coriandrorum præparatorum, sem. acetosæ, sem. plantaginis, sem. agni casti, ana drach. i. Terræ sigillatæ, boli armeni ana drach. s. specierum aromatici rosati drach. ij. specierum diadraganti frigidi drach. i. pulverizentur omnia subtiliter, & cum saccharo dissoluto in aqua plantaginis quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis, drachmarum. ij. pro qualibet, quarum una quolibet mane per tres horas ante cibum detur patienti, super quam immeditate capiat haustum uini nigri stiptici, & tantundem in uesperi ante cibum.

Ad idem expertum est, sequentem confectionem breuissimo tempore ægritudinem illã curare, si patienti mulieri dabis eodem modo quo prima.

Recip. Gummi arabici, dragaganti, amidi ana drach. ij. masticis drach. i. pulverizentur omnia subtiliter & cum saccharo optimo dissoluto cum succo citoniorum fiat confectio in rotulis, duarum drachmarum pro qualibet.

Ad idem, & est expertum, optimè curare ægritudinem istam, si detur patienti mane & uesperi bolus infrascripti electuarij.

Recip. Scoriæ ferri præparatæ, & subtilißimè puluerizatæ unc. iij. pulueris Trochiscorum de carabe drach. ij. omnia subtilißimè puluerizentur, & cum melle decoctionis seminis acetosæ fiat electuarium, cum quo uidebis optimam experientiam in his superfluitatibus albis.

Ad idem, & est expertum, optimè ualere immo secretum est, cum quo curaui multas mulieres ab hac dispositione, si mulieri quolibet mane stomacho ieiuno detur bolus infrascriptus per sex horas ad minus ante cibum.

Recip. albuminis oui recentis. & non cocti numero ij. Thuris masculi, boli Armeni, terræ Sigillatæ ana drach. s. puluerizentur puluerizanda, & misce, et patienti exhibeatur.

Ad idem, & est expertum. & secretum, & cū eo indubitato curabis hanc ægritudinem, si patienti mulieri dabis per xv. dies continuos in diluculo infrascriptum potum.

Recip. Vini rubei stiptici extinctionis calibis pluries in eo unc. iiij. gummi arabici, dragaganti ana drach s. misce, & fiat potus, qui detur modo dicto.

Ad idem, confert puluis sequens, si mulier patiens ceperit drach. i. in diluculo, aliam uerò drachmam in ingressu lecti dissolutam in uino rubeo stiptico.

Recip. Lapidis ematitis torrefacti, cornu cerui usti, coraliorum rubeorum ana drach. i. s. misce, fiatque puluis subtilißimus.

Ad idem

Ad idem, expertum eſt, ſi dabitur patienti ſequens puluis modo prædicto, ſanabitur à ſuperfluo fluxu menſtruorum alborum.

Recip. Oßium dactylorum & ſubtiliter puluerizatorum unc.s. ſanguinis draconis drach.i. miſce, & fiat puluis ſubtilis.

Ad idem, bene expertum eſt, ſi detur ſequens puluis modo prædicto.

Recip. Oßium granorum granatorum acetoſorum torrefactorum unc.ij. thuris drach.ij. miſce & fiat puluis ſubtilißimus.

Ad idem, & eſt expertum, & re uera multum confert in ablatione menſtruorum alborũ & eſt, ſi mulier ſuffumigetur in uulua ſequenti ſuffumigio.

Recip. Aceti nigri fortißimi lib.iij. marcheſitæ lib. i corticum pinearũ lib.s bulliant omnia inſimul, & mane & ueſperi ante cibum ſuſcipiat mulier fumum per embotum uſque ad collum matricis.

Ad idem, & iſtud eſt bene expertum, & bene ualet, ſi mulier mane & ueſperi, abluat ſibi uuluam, uſque ad os matricis, cum ſequenti uino.

Recip. Vini nigri ſtiptici lib.ij. ſcoriæ ferri lib.i. bulliant ſimul uſque ad conſumptionem tertiæ partis uini, deinde colentur, & cum prædicto uino calido abluatur membrum, ut dictũ eſt. Et aduerte, quod in quantum poßibile eſt debemus cauere mulierem ſedere in aqua, uel in alia re frigida & humida, quoniam per ea laxabũtur ligamẽta matricis, & præcipitabitur matrix, & eſt peſſimus lapſus.

Ad idem,& expertum, sequens unguentum bene ualere,si cum eo inungatur dorsum mulieris,& totum pecten.

Recip. *Succi solatri,succi semper uiuæ, succi plantaginis ana unc.i.olei mirthini, olei rosati omphacini,olei masticis ana unc.s. coraliorum rubeorum, sem. rosarum rubearum,serici combusti ana drach.i. boli armeni,terræ sigillatæ, pilorum leporis combustorum ana scrup.ij. omnia subtiliter puluerizẽtur, et cum modico ceræ fiat unguentum molle.*

DE ARDORE VRINAE. *Cap.* XLI.

CVM ARDOR VRINAE, *potißimum à calore pungente, uel à flegmate salso originem trahat, quo fit, ut collum uesicæ, & canalis uirgæ ulcere afficiantur corrosiuo. Ideo experientia compertum est, quod si humor ille ardorem faciens deriuetur ad aliam regionem suæ euacuationis. uidelicet ad anum, optima perficieretur cura. Primo igitur detur patienti infrascriptus bolus uidelicet.*

Recip. *Caßiæ nouiter tractæ unc. i. liquiritiæ subtiliter puluerizatæ drach.i. diaprunis solutiui drach.i.s. misce,et fiat bolus cum saccharo,qui patienti exhibeatur in diluculo.*

Ad idem expertum est,quod digerere materiam cholericam cum sequenti syrupo remittẽte acuitates humoris faciẽtis ardorem,multum confert. Syrupus talis est.

Recip.

Recip. Syrupi uiolati,de nenufare, ana unc. i. aquarum plantaginis,portulacæ,ſem.communium frigidorum ana unc.i.miſce.

Ad idem,expertum eſt,quod ſollicitare infra ſcriptum potum ante prandium per tres horas, & in meridie,multum conferre.

Recip. *Aquæ maluæ unc. iiij. ſyrupi uiolati unc. ij. miſce.continuabis per ſeptem dies hos potus,octauo uerò die capiat infraſcriptam medicinam.*

Recip. *Diaſebeſten lenitiui unc. i. diaprunis ſolutiui drach.i. s. miſce,& fiat potus cum aqua decoctionis pectoralis.*

Ad idem, eſt expertum,quod euacuato corpore ſi æger asſiduabit per x.dies continuos in fraſcriptum potum proculdubio ſanabitur.

Recip. *Aquæ fontis claræ lib.x.cicerum rubeorũ lib. i.s.bulliant inſimul uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis aquæ,deinde colentur,& colaturæ adde liquiritiæ raſæ, ſubtiliter inciſæ unc. i.foliorum maluæ cum radicibus, radicum altheæ mundæ,radicum graminis,agrimoniæ,cuſcutæ ana M.i.Iuiubarum,ſebeſtẽ ana numero x.ſem.mellonum mundatorum unc.ij.granorũ alchechengi M.s.granorum ſolatri unc.s.oſsium neſpilorũ contuſorum drach. iij.miliſolis unc.s.bulliant omnia uſque ad conſumptionẽ tertiæ partis aquæ,& ſic utere.*

Recip. *Iuris prædicti colati unc.yi.ſacchari duarũ coctarũ unc.i.s.miſce,et detur patienti in diluculo,& ſuper dormiat per horam.*

Ad idem, & eſt expertum , ſi emorrhoides conſuetę eſſent in patiẽte ardorem urinæ, earũ apertionem ipſum ſanare.

DE GOMOREA, Cap. XLII.

AD GOMOREAM *primo expedit corpus euacuare, ut materia ad oppositam regionem deriuetur cum sequenti medicina.*

Recip. *floris caßiæ nouiter tractæ unc i. electuarij succi rosati drach. ij. misce, & fiat bolus cum sacharo, demum digeratur materia, ut melius purgetur cum sequẽti syrupo, quæ materia, cum secundum plurimum sit cholerica, uel ad minus calida propter putredinem spermati acquisitam, conueniet syrupus digestiuus materiæ cholericæ, in quo sit facultas stipticandi uias, per quas transit semen ipsum.*

Syrupus talis est.

Recip. *Syrupi myrthini, citoniorum, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, portulacæ, acetosæ ana unc. i. misce. Quod si materia exiens fuerit frigida, sicut cõtingit aliquando, cum Gomorea sit ex aliquo spermate aquoso facto, & tunc cognosces hoc, quoniam in exitu spermatis nõ percipies caliditatem, non pruritum, non ardorẽ, non mordacitatem. immo insensibiliter ex uirga exit, tunc dabis infrascriptum syrupum.*

Recip. *Syrupi de sticados, unc. i. syrupi rosati, mellis rosati col. ana unc. s. aquarum betonicæ, saluiæ, buglossæ, ana unc i. misce, & nota cum secundum plurimum materia faciens gomoream sit mixta ex subtili calida & aquosa frigida, propter hoc dabis secundum plurimum syrupos mixtos ex habentibus respectum ad aquositatem frigidam spermatis, & ad aliqualem cholericitatem eiusdem. digesta igitur materia dabis patienti infrascriptam medicinam per horam ante lucem.*

Recip.

Recip. ſem. plantaginis. ſem. acetoſæ. ſem. agni caſti, coriādrorū præparatorum ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum, indorum, chebulorum, ana drach. iij. Turbith gummoſi ſubtiliter pulverizati & ligati in petia drach. i. bulliant omnia in ſuff. quant. aquæ calibeatæ, uſque ad conſumptionem medietatis, & cum colatura diſſolue, reubarbari electi ſubtiliter pulverizati drach. ij. Diacatholiconis unc. i. fiat potus, & detur patienti modo dicto. Et hæc medicina ualet in gomorea calida, & frigida, & plurimum ualet, cum contingit illi incendium & ardor.

Ad idem, et expertum eſt, quando gomorea eſt á materia frigida aquoſa, ſi detur patienti bis in die ante cibum per duas horas drach. ij. ſequentis confectionis, ſtatim bibendo ſuper eam unc. ij. aquæ plantaginis, & eſt expertum.

Recip. Pinearum mundatarum lotarum cum aqua roſata, fiſticorum. ſem. cucurbitæ mundatarum ana unc. s. paſſularum unc. i. zinziberis, cinnamomi, macis, ſem. agni caſti, aniſorum ana drach. i. croci ſcrup. i. ſacchari quantùm ſufficit, & conducatur electuarium ſecūdum artem, quo patiens utatur modo dicto. Si uerò gomorea fuerit à materia acuta calida mordicante, tunc detur patienti infraſcriptum electuarium modo dicto.

Recip. Sem. mellonum mundatorum unc. ij. ſem. cucurbitæ mundatorum unc. i. ſem. agni caſti, unc. s. acatiæ, coraliorum rubeorum ana drach. i. been albi, & rubei, ana ſcrup. ij. omnia inſimul pulverizanda pulverizentur & contundantur contundenda, & cum ſaccharo quantùm ſufficit fiat electuarium.

Ad idem, & expertum est, si gomoreæ adfuerit dolor & ardor, detur patienti infrascriptus potus per septem dies continuos, sanabitur à gomorea.

Recip. Lactis ouini unc. iij. aquæ plantaginis, uel succi eius, unc. i. boli armeni drach. i. misce. & tepidus patienti detur.

Ad idem, & est expertum, si patienti detur infrascriptus potus bis in die per duas horas ante cibum mane & uesperi, procul dubio sanabitur.

Recip. Lactis ouini unc. iiij. pilorum leporis combustorum, & subtilißimè puluerizatorum drach. ij. misce, et detur patienti.

Ad idem, & expertum est, si mane & uesperi cum sequenti unguento ungantur renes, & dorsum, & ilia, & pecten, optimam curam uidebis.

Recip. Olibani unc. ij. acatiæ, Hypoquistidos *ana drach. ij. gallarum drach i. laudani drach. s. olei mastici-ni, olei spicæ, olei mirthini ana unc. s. puluerizentur pul-uerizanda subtilißimè, & cum cæra quantùm sufficit fiat unguentum molle, & in fine adde camphoræ scrup. s. & eo uteris, quoniam expertum est.*

Ad idem.

Et est puluis mihi secretus, si eius quantitatem imposueris cum syringa usque ad collum uesicæ in uirga, cum lacte mulieris dissolutam, quater aut quinquies, & decies in die, quam breuißimè sanabitur à gomoreæ ardore, & ulceratione, si esset in uirga, & in collo uesicæ.

Recip.

Recip. Tutiæ præparatæ unc. s. ſarcocollæ ablutæ, alo. epatici candi ana drach.iij.miſce & fiat puluis ſubtiliſsimus, cuius drach.i.pro uice diſſoluatur cum prædicto lacte, & patiens ſyringetur.

DE MICTV SANGVINIS. Cap. XLIII.

AD MICTVM SANGVINIS, *ſi fuerit creticus, quemadmodum quandoque contingit, ſicut et fluxus ſanguinis narium creticè plerunque aduenit corpori humano, ſicut & creticè, ſanguis menſtruus ex mulieribus fluit, tunc curatio eius derelinquatur naturæ, quoniam eius conſtrictio eſſet grauitare naturam, & ipſam præparare ad malos lapſus. Si uerò ſanguinis mictus non habuerit creticum euentum ſed ſinthomaticum, tunc initium curæ erit ſanguinem ipſum diuertere ſurſum trahēdo cum phlebotomia uenæ nigræ & baſilicæ, paulatim, & pluries facta, ut natura melius aſſueſcat ad oppoſitam regionem, & caſu quo non inuenirentur hæ, ipſius cœphalicæ, & inuenta eſt multum conferre. Quod ſi patienti aliquando prouocetur fluxus ſanguinis narium, optima curatio erit euacuando et diuertendo, et hoc eſt optimum ſecretum.*

Ad idem, expertum eſt, quod ſi materia ſubtilians ſanguinem, & ipſum exacuens digeratur cum ſequenti ſyrupo & euacuetur cum ſequenti medicina, multum patienti erit utile.

Syrupus talis eſt.

Recip. *Syrupi roſati de roſis ſiccis, mirthini de ſucco acetoſæ ana unc.s.aquarum plantaginis, acetoſæ, portulacæ*

lacæ ana unc.i.& continua per ſeptem dies octaua uerò die capiat ſequente medicinam.

Recip. *Reubarbari uſti drach. i. s. diacatholiconis drach.vi. miſce & fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantùm ſufficit, digeſta materia & euacuata, experientia docebit, quod ſi patienti quolibet mane per decem dies continuos detur infraſcriptus potus, ſanabitur.*

Recip. *milleſolij puluerizati unc.i.lactis ouini recẽter emuncti unc.v.boli armeni ſubtiliter puluerizati drach. i.miſce pro una uice.*

Ad idem, experientia compertum eſt, quod ſi per quatuor dies continuos detur patienti infraſcriptus liquor, curabitur à diſpoſitione mictus ſanguinis.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij.ſucci plãtaginis unc. s.aquæ portulacæ unc.iiij.miſce pro una uice, et detur patienti in diluculo.*

Ad idem, & expertum eſt.

Recip. *Diacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo unc.i.emulſionis papaueris albi unc. s.* Trochiſcorum de *carabe drach. i. puluerizentur pulueriganda, & omnia ſimul benè miſceantur, & mane & ueſperi per duas horas ante cibum quotidie detur patienti ad quantitatem nucis.*

Ad idem, & expertum eſt.

Recip.*Lapidis ematitis torrefacti drach.i.& pulverizentur ſubtiliter, et cum ſucco plantaginis quantùm ſufficit diſſoluatur, & detur potui.*

Ad idem, experientia compertũ eſt, quòd ſi patientis hepar epithimetur ſequenti epithimate

mate mane , & uesperi ante cibum multum conferre.

Recip. *Aquæ plantaginis,ſolatri,acetoſæ,endiuiæ,abſinthij ana unc.iiij.ſandalorum alborum,et rub.been albi, & rub.roſarum rub.ana drach.i.s ſpodij drach. ij. ſpicæ gra.x aceti optimi unc.iij.pulucrizentur pulucrizanda, pro epithimate hepatis,miſce.*

Ad idem expertum eſt,quod ſi ſequenti unguento ungantur renes patienti, & à principio ancharum uſque ad pecten totum, & radicem uirgæ,iuuamentum optimum conſequetur patiens.

Recip. *Succi plantaginis, ſucci ſolatri, ſucci acetoſæ ana unc.i.olei roſati,olei mirthini ana unc.s.*Hypoquiſti*dos,coraliorum rubeorum,roſarum rubearum ana drach. i.pulucrizentur pulucrizanda & cum modico cæræ fiat unguentnm molle.*

Ad idem,expertum optimè eſt,ſi ſequens cęrotum applicetur renibus patientis.

Recip. *Seminum plantaginis,ſeminum acetoſæ, ſeminum portulacæ ana drach.ij. gummi arabici,dragaganti ana drach.i.s.hypoquiſtidos,acatiæ,boli armeni,ſirici cõbuſti,ana drach.i.s.terræ ſigillatæ,pilorum leporis combuſtorum ana drach.i.pulucrizentur omnia ſimul ſubtiliter & cum oleo roſato omphacino,& cæra,et pice quantùm ſufficit fiat cærotum.*

Ad idem, expertum eſt,& optimè ualet ſi pa patienti detur infraſcriptus potus.

Recip.*Oßium dactylorum combuſtorum drach.i.ſirici uſti drach s. pulucrizentur ſubtiliter & diſſoluantur cum uino nigro ſtiptico,& patienti detur.*

DE CAL-

DE CALCVLIS RENVM, Cap. XLIIII.

N PRÆSERVATIONE *à calculis renum, attenta causa generationis eorum efficiente scilicet caliditate hepatis & renum, materiali uerò, et est humor pituitosus et uiscosus.*

IDEO *in primis materias communes euacuabis à stomacho, & ab intestinis.*

SECVNDO, *Materiam prædictam concoques remittendo malam complexionem hepatis & renum.*

TERTIO, *Digestam materiã eradicatiuè euacuabis, ideo à principio in curæ generationis lapidis renum, digestio materierum sit sequens.*

Recip. *Syrupi de Iuiubis, syrupi uiolati, de endiuia ana drach. iij. syrupi de duabus radicibus drach. vij. aquarum seminum communium frigidorum. endiuiæ, capillorũ ueneris ana unc i. cõtinuato syrupo per. vij. dies cõtinuos, octaua uerò die dabis patienti infrascriptam medicinam per duas horas ante lucem.*

Recip. *Pulparum sebesten unc. s. medullæ cartami drach. iij. diacatholiconis, cõfectionis amech ana drach. ij. misce, & fiat potus cum decoctione communi pectorali, purgata materia.*

Ad idem.

Expertum est, si patiens quotidie ante prandium ingurgitet drach. iij. Caßiæ nouiter tractæ, nunquam cadet in calculi generationem.

Ad idem, & est expertum, indubitatò conferre si patienti dabitur bis in septimana sequens bolus,

bolus,non solùm eo præseruabitur patiens à generatione calculi,immo nunquam percipiet intestinorum cholicam uel iliacam.

Recip. *Iustini optimi drach.iij.sacchari uioláti drach. i s.misce.& fiat bolus.*

Ad idem, & est expertum in præseruatione à calculo,si patienti bis in septimana in ingressu lecti detur infrascriptus potus, non obstante cæna.

Recip. *Seminum mellonum mundatorum unc. i. succi graminis unc s.iuleb uiolati unc.s.misce,& omnia dissoluãtur in aqua decoctionis liquiritiæ quãtùm sufficit,fiat potus pro una uice.*

Ad idem, in curatione lapidis renum præsentis,uel in renibus existentis,uel in poris uritidibus, quo patiens pateretur urinæ stranguriam, & optimum & expertum est,dare patienti infrascriptum bolum, quacunque hora molestetur.

Recip. *Terbentinæ lotæ cum aqua uiolata unc.* s. *Benedictæ drach. ij. misce, & fiat bolus,qui detur patienti modo dicto.*

Ad idem, & est expertum optime, si patienti detur totus infrascriptus puluis una sorbitione.

Recip. *Nucleorum persicorum torrefactorum unc.s. oßium nespilorum drach. i. pulverizentur omnia subtilißim,èet cum aqua saxifragiæ quantùm sufficit ad dissoluendum prædictum puluerem,& dabitur patienti, qua hora molestabitur.*

Ad idem

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti dabis infraſcriptum potum non tranſibunt ſex horę, quod patiens proijciet lapidem.

Recip. Corticum raphani fortißimi unc. i. uini albi odoriferi unc. viij. miſce & ſtent in infuſione per xij. horas. Deinde coletur uinum, & ipſum tepidum exhibeatur patienti.

Ad idem & eſt expertum, ſi patienti dabitur infraſcriptus bolus, procul dubio eijciet lapidē uel franget, uel pulverizabit ipſum.

Recip. Electuarij litontripon deſcriptione nicolai drach. iij. iuſtini drach. i. miſce & detur patienti cum moleſtabitur.

Ad idem, et expertum eſt, cum patienti dabis infraſcriptum puluerem.

Recip. Lapidis inuenti in capite cancrorum unc. s. torrefiat, & ſubtiliter pulverizetur & cum aqua ſaxifragiæ tepida diſſoluatur puluis, & detur patienti.

Ad idem, & eſt expertum.

Si patiens obſeruabit iſtum modum curæ, uidelicet cum pinguedine gallinæ, & butyro recenti mixtæ & calefactæ ungens locum à ſupremo ancharum directè uſque ad principium uirgæ cùm forti frictione manu calida, quoniam per huiuſmodi ſpatium deriuantur ad collum ueſicæ pori uritides uerſus dorſum, poſt in eodem ſpatio applicabit duas cucurbitulas uel etiam tres, illis enim attrahentibus eleuabitur et dilatabitur tunica pori uritidis, & ſic teneas dictas cucurbitulas applicatas per ſpatium horæ unius, et ſubito remotis cucurbitulis, dabis patienti infraſcriptum potum.

Recip.

Recip. Seminum naponum, ſeminum urticæ ana drach. ij. radicum graminis, radicum ſaxifragiæ ana drach. iij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis: deinde colentur, & colaturæ adde lactis nucleorum perſicorum drach. i. & dabis patienti, poſt cuius aſſumptionem aliquantiſper dormiat, & uidebis ipſum repente mingere lapidem.

Ad idem, et expertum eſt, et multoties in hoc bene me habui, ſollicitare patienti pluries in die ſequentem fomentationem.

Recip. Olei ſcorpionum confecti ex oleo amygdalarum amararum, Terbentinæ, butyri recentis ana lib. s. croci ſcrup. i. calefiant omnia in pentula ſimul ad ignem, & cum filtro madefacto in dicto liquore calido, in antedicto ſpatio ipſius alui appoſito fomentabis.

Ad idem, & eſt expertum, ſi antedicto ſpatio applicetur ſequens emplaſtrum.

Recip. Radicum altheæ minutim inciſæ lib. i. paritariæ lib. s bulliant omnia in oleo ſcorpionum quantum ſufficit, deinde adde croci drach. i. ad modum emplaſtri applicetur.

Ad idem.

Recip. Sāguinem hircini præparati drach. iij. diſſolue cum aqua diſtillationis florum geneſtræ quātùm ſufficit, & patienti dabis.

Ad idem, expertum eſt, & præſertim ubi eſſet urinæ ſupreſſio. ſi hora, qua æger afficitur, potaret infraſcriptum potum, multum conferre.

Recip. Olei uitrioli romani drach. i. uini maluatici unc. i. miſce.

Ad idem

Ad idem, eſt expertum & multum ualet, ſi ægro in hora afflictionis detur ſequens potus.

Recip. *Succi limonis immaturi unc.i.uini maluatici unc.iij.miſce,et totus detur patienti.*

AD FACILITANDVM PARTVM,ET AD MITIGANDVM EIVS DOLOREM. Cap.XLV.

AD FACILEM *partum reddendum, conſulo, quod nullus medicus ſe intromittat, niſi poſtea quam prægnans egreſſa fuerit lunam noni menſis ſuæ impregnationis. Tunc temporis expertum eſt,ſi quotidie ueſperi in ingreſſu lecti cœperit grana ſeptē,lauri mirabiliter in ea facilitabitur partus,quia eorum aromaticitate,& caliditate mitigabitur ipſius partus dolor.*

Ad idem, & eſt expertum, immo ſecretum ſingulare,dicta hora alternis diebus, ſi in cœna cæperit infraſcriptum condimentum, mirabilem inueniet effectum.

Recip.*Granorum iuniperi,granorum lauri ana numero.vij. Caßiæ ligneæ ana drach. s. cinnamomi integri drach.i. omnia ſimul ponantur in uentre turturis unius pinguis,& carnoſi,deinde coquatur in ueru cum pinguedine pulli,& patienti mulieri pro eſu dabis.*

Ad idem,eſt expertum, ſi quolibet mane detur mulieri in menſe partus per tres horas ante cibum unc. s. infraſcriptæ mixturæ, optimum inuenies remedium.

Recip.

Recip. Succi ysopi, succi enulæ, succi altheæ ana unc.i cinnamomi electi drach.i. s. pulverizetur cinnamomum & cum saccharo dissoluto cum aqua fœniculi, & matricariæ fiat electuarium.

Ad idem, expertum est, quod si mulier, mane & uesperi, inungat sibi pecten dorsum, & alkatis cum sequenti unguento, optimum præsidium inueniet in facilitate partus.

Recip. Olei amygdalarum dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i.s. succi altheæ, succi radicum maluæ ana unc.i. croci scrup. s. mucillaginis semi. caulium, mucillaginis semi. fœnugræci, mucillaginis meliloti ana unc.s. misce, et cum cæra alba lota cum aqua uiolata quantùm sufficit, fiat unguentum.

Ad idem, expertum est, si cum mulier appropinquauerit partui, quotidie bis imponat in sequenti liquore petiam lineam, ipsamque applicet collo matricis, miram partus facilitatem uidebis.

Recip. Butyri recentis loti cum aqua uiolata unc.iij. mucillaginis caulium unc.ij. mucillaginis altheæ, mucillaginis ficuum ana unc.s. misce, et collo matricis apponito.

Ad idem, expertum est, si semel quotidie fomentetur pecten, & uulua mulieris prægnantis sequenti fomentatione, hoc peridoneum erit.

Recip. Foliorum maluæ cum radicibus, florum camomillæ, uiolariæ, fœnugræci semi. lini ana M.i. foliorum caulium M.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. Deinde cum spongia madefacta in dicto liquore fiat fomentum modo dicto.

Ad idem, est expertum, quod si mulier cum se appropinquet partui, abluat sibi crura uel mane, uel uesperi, semel in die, cum sequenti lotione facilitabitur partus.

Recip. *Vini albi odoriferi lib. vi. calamenti, saluiæ, roris mariniana. m. s. bulliãt insimul usque ad consumptionẽ quartæ partis uini, & utatur hac lotione modo dicto.*

Ad idem, & expertum est optimè si pluries in die prægnans sibi fricauerit collum matricis cum sequenti oleo, multum ualebit ad facilitandum partum.

Recip. *olei amygdalarum dulcium unc. iiij. seminũ altheæ, seminũ caulium ana drach. ij. butyri recentis unc. i. misce, & bulliant usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.*

Ad idem, & est expertum, quo non solum facilitabitur partus, uerum etiam sine dolore mulier pariet si per x. dies uel xv. ante partũ alternis diebus capiat infrascriptum potum, per tres horas ante cibum de mane.

Recip. *Theriacæ magnæ scrup. i. pulueris liquiritiæ, pulueris cinnamomi ana gran. iij. uini albi pauciferi unc. i s. misce fiatque potus, qui detur modo dicto mulieri prægnanti.*

Ad idem, si mulier esset in hora partus, & cũ dificultate pareret, utatur sequenti remedio, & statim pariet, & est secretum.

Recip. *Corticum raphani, mercurialis ana unc. i. croci gran. iij. caßiæ ligneæ subtiliter puluerizatæ drach. i. succi sauinæ drach. ij. misce, & insimul omnia bene contundantur, & hoc totum contusum ligatum in petia subtili*

iungatur

ungatur collo matricis, & statim parturiet.

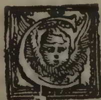
Ad idem, & est optimum & expertum, sed non dabis nisi urgente magna necessitate, uel ubi fœtus esset mortuus.

Recip. *Succi sauinæ unc.ij. boracis mine ralis subtiliter puluerizati drach. i. uini albi odoriferi unc.i. misce, & potui dato, et subitum effectum dignosces.*

Ad idem, ualet sequens potus, si mulier non poterit habere fœtum uel uiuum, uel mortuum.

Recip. *Boracis mineralis drach. ij. aquæ matricariæ unc.v. misce pro una uice, & mulieri patienti dato.*

DE SVPERFLVO MICTV INVOLVNTARIO VEL DE DIABETICA *passione.* Cap. XLVI.

VM DIABETICA *passio secundum plurimum contingat à caliditate tum dilatante uias urinales, tum eliquante corporis humiditates per fluxum earum ad uias urinæ, ideo prius laudo, ut tollatur mala complexio calida hepatis, & renum cum his, quæ uirtutē stipticā habēt, conferre eisdem membris,*

PRIMO *igitur digeratur materia, prædictorum membrorum tēperaturam alterādo cum sequenti syrupo.*

Recip. *Syrupi de succo acetosæ, syrupi mirthini, syrupi rosarū de rosis siccis ana unc.s. aquarum plantaginis, acetosæ, buglossæ ana unc. i. misce, laudo quoque quod cum sequenti puluere syrupus aromatizetur.*

Recip. *Mirabolanorū citrinorum, coraliorum rubeorum ana scrup.ij. misce, & fiat puluis subtilis, qui ligetur*

in petia rara, & subtili per noctem, moram trahat in syrupo continuato uerò syrupo sic aromatizato per septem dies continuos, capiat patiens medicinam hanc.

Recip. *Florum rosarum, florum borraginis, florum buglossæ ana unc.s. seminũ acetosæ, seminũ plantaginis, seminũ portulacæ ana drach. ij. corticum mirabolanorum citrinorum unc.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ plantaginis, usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colaturæ adde floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari drach. i.s. mirabolanorum citrinorũ drach. i.s. pulverizentur subtiliter pulverizanda, & fiat potus, qui patienti exhibeatur duabus horis ante lucem.*

Ad idem, corpore euacuato compertum est, quod si patiens utatur per mensem continuum infrascripto electuario, sanabitur à Diabetica paßione.

Recip. *Mucillaginis seminis psillij cum omni cautella benè conductæ, & confectæ, mucillaginis seminũ citoniorum ana unc.i. & aduerte, quod si cautius in cura procedere uolueris, poteris derelinquere mucillaginem seminũ psillij tanquàm timorosam, & multiplicare quantitatẽ mucillaginis seminũ citoniorum, mirabolanorum citrinorum, oßium dactilorum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. pulverizentur pulverizãda, & cum saccharo quantùm sufficit fiat electuarium. dosis est unc.s. mane tribus horis ante prandium.*

Ad idem, compertum est optimè ualere, si quotidie patiens capiat tres de infrascriptis pilulis stomacho ieiuno per tres horas ante prãdiũ.

Recip. *Trochiscorum de spodio cum semine acetosæ drach. iij. pulverizentur subtiliter, & cum succo citonio-*

rum

rum fiant pilulæ numero.v.

Ad idem,& eſt expertum, ubi diabetica paſſio plurimum infeſtabit,ut de nocte dormire nequeat, ſi patiens utatur alternis diebus ſtomacho ieiuno,ieiunando quippe poſt aſſumptionẽ huius boli ſequentis,per quinque horas.

Recip. *Philonij perſici ſcrup.iiij. ſacchari roſati antiqui unc.i.miſce,et fiat bolus,qui exhibeatur modo dicto.*

Ad idem, & eſt expertum, ſi patienti detur ter in ſeptimana ſequens potus per menſem, ſanabitur à diabetica paſſione.

Recip. *Granorum mirthi,oßium granorum granatorum ana unc.s. balauſtiarum, corticum granatorum hypoquiſtidos ana drach.ij. ſeminum citoniorum, ſeminum acetoſæ, ſeminum roſarum rubearum ana drach.i.coraliorum rubeorum drach.s.been albi, & rubei ana drach.i.s. bulliãt in ſufficienti quãtitate uini nigri ſtiptici uſque ad conſumptionem tertiæ partis, demum coletur,&*

Recip. *Vini prædicti unc.iij. mirabolanorum citrinorum ſubtiliter pulverizatorum drach.i.s.miſce, & detur patienti modo dicto.*

Ad idem,& eſt efficax,& multum conueniẽs, ſi patiens ſolicitet aſſumere bolum infraſcripti electuarij.

Recip. Di*acitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo,ſacchari roſati uetuſti,ana unc.ij.ſpodij drach.ij.coraliorum rubeorum drach.i.s. mirabolanorum citrinorum drach.i. pulverizentur pulverizanda ſubtiliter, & cum ſucco citoniorum quantùm ſufficit fiat electuarium.*

Ad idem.

Optime expertũ ſi patiẽti quolibet mane mirabolanũ

unum citrinum optimè conditum detur.

Ad idem.

Quoniam ægritudo hæc plurimum à mala complexione hepatis & renum prouenit, ideo consulo, ut quotidie epithimetur hepar, & renes, cum hoc sequenti epithimate prius ebulito, & post infrigidato.

Recip. Aquæ plantaginis, aquæ rosatæ, acetosæ, solatri ana lib. s. aquæ absinthij unc. iiij. specierum ceroti triasandalini unc. i. spodij drach. ij. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, seminum acetosæ, seminum plantaginis ana drach. ij. spicæ gran. x. aceti optimi unc. iij misce, & cum petia alba linea madefacta in dicto liquore, & bene expressa, epithimentur hepar, & renes.

Ad idem, facto epithimate mox ungantur renes, & hepar, cum sequenti unguento.

Recip. Olei rosati, olei mirthini, olei citoniorum ana unc. i. sandalorum alborum, & rubeorum, rosarum rubearum, spodij, coraliorum rubeorum ana drach. i. succi plantaginis, succi semper uiuæ ana unc. s. puluerizentur pulucrizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle.

Ad idem, & est expertum, si patienti diabeticam passionem mane stomacho ieiuno sedeat in infrascripta decoctione, & in ea moram trahat per spacium unius horæ.

Recip. Granorum mirthi, balaustiarum, corticum granatorum, gallarum, corticum pinearum, hypoquistidos, acatiæ ana M. i. spodij drach. iij. rosarum rubearum, coriandrorum præparatorum ana. M. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionẽ tertiæ partis, deinde coletur, & colatura usui seruetur.

DE LAPI-

DE LAPIDE VESICAE. Cap. XLVII.

AD PROHIBENDVM *lapidis generationem in uesica debet teneri corpus mundum à multitudine humoris pituitosi, ex quo, ut materia, generatur huiusmodi lapis, debet quoque alterari temperatura hepatis, & renum ad frigidum, & confortare uirtutem concoctricem ipsius uentriculi, ne ex diminuta cõcoctione multiplicetur humor pituitosus, non ab re igitur consulo, ut digeratur materia prius cum sequenti syrupo.*

Recip. *Oximellis simpl. syrupi de liquiritia, de duabus radicibus, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum de endiuia, betonicæ, ysopi, ana unc. i. misce post uerò septimum syrupum purgetur patiens in præseruatione à futuro lapide uesicæ sequenti purgatione.*

Recip. electuarij indi Almansoris, *confectionis amech ana scrup. iiij.* Diasebesten *lenitiui, diacatholiconis ana unc. s. misce. & dissoluantur cum decoctione communi florum & fructuum, facta in aqua* Eufragiæ *quantùm sufficit, et detur patienti ante diluculum.*

Ad idem, ut præseruetur patiens à generatione lapidis uesicæ, laudo, ut bis uel ter in mense capiat pilulas infrascriptas, per duas horas ante lucem.

Recip. *Pilularum de lapide lazuli, pilularum indarum, cochiarum almansoris ana scrup. i. misce cum syrupo de liquiritia, & fiant pilulæ numero. v.*

Ad idem, confert multum, est quc secretum, si patienti detur infrascriptus bolus, per decem dies continuos, quolibet mense mane in dilucu-

lo, ſuper quem parum dormiat.

Recip. *Liton tripon drac.iij.amygdalarum amararum, nucleorum perſicorum ana numero.x. omnia ſimul bene contundantur, & fiat bolus cum ſaccharo, qui detur patienti; & uidebis idoneum effectum.*

Ad idem, & eſt expertum in præſeruatione à generatione lapidis mirabile.

Recip. *ſucci ſaxifragiæ unc.i. mitridati optimi drach. i.miſce, & diſſoluatur cum uino optimo potenti, & exhibeatur patienti ſemel in ſeptimana ſtomacho ieiuno per tres horas ante cibum.*

Ad idem, & eſt expertum, & mirabile ad præſeruationem generationis lapidis renum, & ueſicæ, & ſi patienti bis in ſeptimana detur infraſcriptus potus ſic cõtinuãdo per duos menſes.

Recip. *Liquiritiæ mundæ radicum altheæ, radicum maluæ ana unc.i. milij ſolis unc. s. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ ſaxifragiæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & de colatura.*

Recip. *unc. iiij. oßium neſpilorum ſubtiliter puluerizatorum drach.ij.miſce, & tepidus detur patienti.*

Ad idem, & eſt expertum, & ſecretum, & bene menti tenendum in præſeruatione à generatione lapidis; & in diſruptione lapidis geniti.

Recip. *Terbentinæ unc. iiij. aduratur ſuper laminam ferream ignitã donec poßit puluerizari*. Deinde

Recip. *Prædicti pulueris.drach ij.aquæ ſaxifragiæ unc, iiij.miſce. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo bis in ſeptimana. quod ſi patiens ſic continuabit per duos menſes continuos, proculdubio præſeruabitur à generatione lapidis ueſicæ.*

Ad idem

Ad idem.

Recip. Terbentinæ nõ lotæ unc. s. liton tripon drach ij. misce, & fiat bolus, qui detur patienti, ut dictum est.

Ad idem, & est expertum optimè conferre, si detur patienti modo dicto hic bolus.

Recip. Terbentinæ decies lotæ in aqua drach. vi. & cum succo saxifragiæ fiat bolus cum modico sacchari, & detur patienti.

Ad idem, et est expertum.

Si patienti detur sanguis hirci præparati optimè, optimum uidebis iuuamentum; modus etiam exhibitionis sanguinis hirci præparati, est triplex.

Primus talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati unc. s. dissoluatur in uino albo potenti, & detur stomacho ieiuno.

Secundus modus talis est huiuscemodi exhibitionis.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. succi saxifragiæ unc. i. s. misce sanguine puluerizato, & patienti detur.

Tertius modus supradictæ exhibitionis talis est.

Recip. Sanguinis hirci præparati drach. iij. olei amygdalarum amararum, uel olei confecti ex nucleis persicis quoniam melius unc. iiij. sacchari unc. s. misce, et detur patienti, & scias, quod, & si sanguinis hircini exhibitio his modis conferat in præseruatione à generatione lapidis uesicæ, plus tamen confert, ad disruptionem eiusdem, si natus est disrumpi, quod si non, tunc submittatur officio ipsius chirurgici.

DE CV-

DE CVRATIONE DOLORIS EMORRHOIDARVM. Cap. XLVIII.

OLOR Emorrhoidarum plerunque contingit ex multiplicato sanguine melancholico ad ipsas emorrhoidas, ut nisi ipsũ extra expiret, sed reddantur cæcæ, & surdæ emorrhoides, quæ sic dicuntur, quoniam ab ipsis nihil sanguinis profluit, & sic propter tensionem factam, sanguine exire non potente, conducitur dolor intensus emorrhoidarum, & hic habebis primum sermonem nostrum, in quo curabimus emorrhoidarum ablationẽ doloris, cæcarum, & surdarum.

Primo igitur consulo, ut occurrente tibi corpore taliter affecto, quod fiat clystere lenitiuum secundum sequentem descriptionem.

Recip. Olei uiolati unc. iij. decoctionis foliorum caulium unc. vij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis scrup. ij. & fiat clystere. Quod si tamen ex emorrhoidibus circulus obseratus fuerit, ut minime clystere poßit imponi, dabis per os ipsi patienti floris cassiæ nouiter tractæ unc. s. habita solutione, uel lenitione, debes solicitare phlebotomiã basilicæ lateris dextri, quoniam diuertit, & euacuat fluentem sanguinem ad emorrhoidas. facta uerò phlebotomia, si adhuc perseueret doloris uehementia, hortor, ut die interposito deriuetur sanguis per saphenam lateris dextri sectam. Qua phlebotomia celebrata. si adhuc dolor infestat, cum sint emorrhoides cæcæ, die quidem interposito emorrhoides aperies uel cum aspera petia fricando, uel cum folijs ficuum, uel cum phlebotomo. Sed quoniam plerunque disrumpunt uenas plusquàm sit oportunum, quo fit, ut ulcera in emor

rhoidibus

rhoidibus ſignantur, ideo conſulo ſecurius aperiri ſanguiſugis bene purgatis extremitatibus emorrhoidarum appoſitis, & duas, uel tres, ſecundum quod expediet applicabis.

. Et nota quod prima phlebotomia ex baſilica, & ſecunda ex ſaphena debent eſſe abundantes, cum ſanguiſugis uerò non tranſibis quantitatem ſanguinis quatuor unciarum propter debilitatem corpori acquiſitam ex præcedentibus copioſis phlebotomijs, & quia ſanguis emorrhoidalis craſſus eſt, & melancholicus, ideo ea hora auferendus eſt, qua humores craßi, et melancholici mouentur. quapropter in curatione emorrhoidarum per phlebotomiam ſaphenæ, uel per appoſitionem ſanguiſugarum, cõſulo ſanguinis mißiones in ueſperi fieri debere. Quod ſi ad huc perſeuerabit dolor materiam conducens, & ſanguinem ad emorrhoidas ipſas, digerenda eſt, quæ ſecũdum plurimum eſt materia biliosa, uel humor pituitoſus ſatis aquoſus.

Syrupus itaque digerens, eſt infraſcriptus.

Recip. *Syrupi uiolati, de liquiritia, de iuiubis, mellis roſati colati ana unc. s. aquarum lupulorum, borraginis, ſeminum communium frigidorum ana unc. i. miſce, & nota quod poſiti ſyrupi, ſunt lenientes partes alui, & emolientes tunicas uenarum emorrhoidalium, hoc ideo, quoniam medicus in doloribus emorrhoidarum à tota ſui intentione debet committere uentris lenitionem, & emorrhoidarum emolitionem, et his ſanabitur dolor emorrhoidarum.* Continuato *iſto ſyrupo per ſeptem dies cõtinuos, corpus purgare debes cũ medicina, cuius facultas ſit uentrem lenire, & humores melancholicos euacuare. Cum enim mundificabitur ab his ſanguis, dolorem nõ cauſabit*

in emor-

in emrrohoidibus.

Medicina talis est.

Recip. Diasenæ lenitiui drach.vi.pulpæ sebesten unc.s diacatholiconis, medullæ cartami ana drach.ij. confectionis amech drach. ij.misce, & dissoluatur in decoctione communi pectorali quantum sufficit; & fiat potus, qui patienti detur per duas horas ante lucem. Facta corporis purgatione consulo, ut bis uel ter in die ungantur emorrhoides cum sequenti unguento: quod plurimum ualet in doloris sedatione: & aduerte quod dicendum unguentum non habet par, in sedatione doloris emorrhoidarum in mulieribus prægnantibus, quæ propter retentionem menstruorum ferè semper molestantur emorrhoidibus satis dolorosis.

Recip. Olei uiolati loti cum aqua uiolata, butyri recētis loti, ana unc.i.uitelli oui numero.i.olei de seminibus lini unc.i.ceræ quantum sufficit, & fiat unguētum molle.

Ad idem, & expertum est, si assidue cum sequenti oleo ungatur circulus, & lana succida madefacta in tali oleo intus ponatur ad locum emorrhoidarum.

Recip. Olei de semine lini, olei de chrysomelis ana unc. iiij. porcellionum, uermium terrestrium ana unc. i. bulliant insimul, usque ad perfectam coctionem animalium. deinde colentur cum forti expreßione, & usui seruetur.

Ad idem, & est expertum, si infrascriptus sacculus calidus frequenter hemorrhoidibus, uel ano applicetur.

Recip. Taßi barbaßi bene triti, mellegæ ana M.i.bulliant in uino albo potenti usque ad consumptionem medietatis uini, deinde ponatur in sacculo oblongo ad similitudinem

litudinem uirgæ, & facta forti expreßione à uino, ano apponatur. ſic reiterando ſæpius in die, optimum uidebis effectum.

Ad idem multum confert ſequens emplaſtrum, ſi eius applicatio ad anum ſolicitetur.

Recip. *Medullæ panis furfurei lib. i. lactis ouini, uel uaccini, uel caprini. lib. ij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem duarum tertiarum lactis, deinde adde pinguedinis renum caprarum unc. ij. pulueris uermium terreſtrium unc. i. bene miſceantur omnia, & calidum ano applicetur.*

Ad idem, & eſt optimum, & mirabile, ſi patiēs bis in die mane ſcilicet, & ueſperi ante cibum ſedeat in infraſcripto balneo calido.

Recip. *Foliorum maluæ cum radicibus, radicū altheæ, bis maluæ, uiolariæ, braſicæ, florum taßi barbaßi, camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini ana M. i. s. bulliāt omnia in ſufficienti quantitate aquæ fluminis, uel alterius aquæ dulcis, uſque ad conſumptionem medietatis, demum in die patiens moram trahat per ſpatium temporis unius horæ modo dicto.*

Ad idem, & eſt aliud balneum, quo multotiens bene me reperi in ſedatione doloris emorrhoidarum.

Recip. *Olei oliuarum lib. xxx. radicum altheæ unc. iij. bulliant inſimul uſque ad conſumptionem quartæ partis olei, deinde patiens ſedeat bis in die in dicto oleo per horam, cum uerò exierit balneum ſtatim lanam ſuccidam oleo dicto madidam circulo calidam applicabis, ſimul & femori, & dictam lanam ad minus per duas horas loco dicto tenere conetur applicatam, ſtatim quoque cum*

exierit balneum prædictum, capiat patiens infrascriptum bolum confectionis, & non comedat, neque cibum aliquem accipiat, nisi transactis duabus horis sequentibus.

Recip. *Succi radicum taßi barbaßi unc. iiij. penidiarum unc. iij. pulueris liquiritiæ unc. s. sacchari quantum sufficit & fiat electuarium,* Et *aduerte, quod secundum plurimum in doloribus emorrhoidarum cæcarum aluus obstructa est, ideo consulo, ut eo ipso tempore, quo alia medicamenta exercerentur, alternis diebus ad minus, patiens utatur sequenti clysterio. reperiet enim in ipso non solum alui lenitionem, quin imo & certam doloris ablationem.*

Recip. Olei *oliuæ, decoctionis radicum altheæ ana unc. v.* Butyri *recentis unc. iiij. succi foliorum porrorum unc. i. s. sacchari unc. ij. uitelli oui numero i. salis communis drach. ij.* Et *nota quod si emorrhoides essent ulceratæ, nullatenus debes apponere sal in clysterio.*

Ad idem, & est istud ualens in eadem intentione.

Recip. *Florum taßi barbaßi, foliorum caulium, foliorum maluæ, uiolariæ. fœnugræci, sem. lini ana M. i. furfuris großi ligati in petia M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad cōsumptionē medietatis, deinde colentur, & de colatura*

Recip. *Vnc. x. olei oliuæ unc. iij. butyri recentis unc. ij. succi appij unc. i. s. uitelli oui numero i. salis communis, & sacchari ut expedit, & fiat clystere.*

Ad idem, & est medicamen in cuius experientia ego edoctus sum, si triginta diebus continuis sequentem liquorem calidum per circulum

circulum in loco emorrhoidarum cum syringa, uel lana succida bis in die applicabis, procul dubio sanabitur dolor emorrhoidarū.

Recip. *Succi porrorum unc ij. succi appij unc. i. butyri uaccini, olei nucum, olei decoctionis cataputiæ ana unc. i. s. olei raphani unc. i. sepi renum caprarum unc. i. s. omnia simul in mortario bene ducantur, & totum usui seruetur.*

Ad idem, & est unguentum optimum, & à me expertum, quo emorrhoides dolentes sanantur ubi adhuc essent ulceratæ, si cum dicendo unguento sæpius in die emorrhoides ungantur.

Recip. *Succi Corticum medianarum sambuci unc. ij. succi apij unc. i. succi celidoniæ unc. i. s. butyri recentis, sepi renum caprarum ana unc. i. maxillarum lucci exsiccatarum, porcellionum, qui à Galeno dicuntur ouici terrestrium exsiccatorum, uermium terrestrium exsiccatorum ana unc. i. olei decoctionis cataputiæ unc. s. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum modico ceræ albæ fiat unguētum molle, cuius portio cum lana succida loco emorrhoidarum ponatur, & in lacte uaccino dissoluta, anus syringetur.*

Ad idem, & est expertum, si emorrhoides, dato etiam quod essent ulceratæ, sequenti unguento ungantur, & si eo patiens utatur frequēti usu, indubitato sanabitur.

Recip. *Succi celidoniæ, pinguedinis colli inuli, ubi extant crines ana unc. iij. misce, & eius portio uel cum syringa uel cum lana succida loco patienti imponito.* Et *nota, quod si tanti uigoris esset dolor, qui iam suprascri-*

ptis

ptis medicamentis solui non posset, timore non afficiaris, si unicuique unguentorum eorum gran. iiij oppij apponantur cum gra. iij. croci.

Ad idem.

Et est expertum, multum conferre patienti, si frequentet sessionem super tabula calida bene tersa de ligno pini, inuncta pinguedine renum caprarum, & mirabilem assequemur effectum. Et omnibus his remedijs celebratis, ubi dolor solutus fuerit, omni ingenio debes præseruare, ne iteratò patiens cadat in talem affectionem emorrhoidalem, ob quam rem, consulo, ut homo præseruandus alternis diebus quolibet mense per tres horas ante prandium capiat infrascripti electuarij immediate superpotando unc. iiij. iusculi cicerum rubeorum.

Recip. Mirabolanorum indorum, Belliricorum, emblicorum electorum ana drach. s. cum aqua buglossæ abluendo; ab his amaritudo remoueatur. radicum taßi barbaßi drach. vi. ameos, spicæ, squinanti ana scrup. i. zinziberis, cinnamomi, galãgæ, nucis muscatæ ana scrup. ij. scoriæ ferri præparatæ drach. vi. penidiarum unc. iiij. sacchari quantum sufficit, fiat electuarium.

Secundum uerò propositorum principalium erat succurrere fluentibus emorrhoidibus plusquam oportet, & dolori iuncto illi fluxui.

Plerunque tamen uolo, ut habeas menti, quod emorrhoidibus fluentibus non omnes obseruandæ sunt, sed cum ab illis totum corpus expurgetur à feculentis, & turbidis humoribus maximè obnoxijs toti corpori, ideo semper unã de emorrhoidibus apertam seruare debes, iuxta illud Hippocratis, antiquas emorrhoidas sananti, si non unam dimiserit, aut in hydropẽ, aut in ptisim, aut in maniam

maniam corpus conducet.

In obſeruatione igitur emorrhoidarum fluentium, conſulo primo, ut hæc obſerues ingenia.

PRIMO, *phlebotomabis baſilicam dextri lateris, non magnam tamen quantitatem ſanguinis extrahendo, ut melius natura aſſueſcat ad ſanguinis euacuationem oppoſitam.*

Et ideo primo die educes à baſilica ſanguinis quantitatem unc. ij. uel. iij. ad plus, ſequenti uerò die iterato ex eadem uena ſanguinem mittes, pondere unc. ij.

Et Tertia die ſimili modo ſanguinem mittes ex eadem uena.

Secundum ingenium eſt.

Quod in ſubito, ac in ſuperfluo fluxu non dante moram ipſi medico in ſui operatione eſt, quod ſub dextra mamilla in loco hepatis apponatur uentoſa magna, fiet enim tunc temporis retentio, et diuerſio fluxus ſanguinis emorrhoidalis, iuxta illud hippocratis: emorrhoidibus plurimum fluentibus ſitia magna hepati appoſita ægritudinem ſoluit.

Tertium ingenium in plurimo fluxu ſanguineo emorrhoidarum eſt.

Si fluxū ſanguinis ex naribus promouebis, non quidem una uice ſimul multum de ſanguine educes, ſed ſucceßiuè, & pluribus mißionibus parum de ſanguine pro uice educendo, intentum tuum adipiſceris, ſic enim natura melius aſſueſcit ad oppoſitas euacuationes.

Quartum ingenium eſt.

Ingroſſare ſanguinem, ne ita impetuoſè ſui ſubtilitate fluat ad ipſas emorrhoidas. His igitur celebratis ſanguinis

guinis mißionibus æquetur materia sequenti syrupo, quē patiens bis in die, uidelicet in diluculo, & in meridie assumat.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc.i. de succo acetosæ, mirthini, ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, portulacæ, ana unc. i. sumptis decem de his syrupis, sequenti die iube patientem capere infrascriptam medicinam, duabus horis ante lucem.

Recip. Seminis acetosæ, seminis plantaginis, seminis portulacæ, seminis endiuiæ ana drach. ij. rosarum rubearum, florum borraginis, florum buglossæ ana M.s. bulliāt omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ calibeatæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dißolue diacatholiconis drach. vi. reubarbari electi drach. ij. subtiliter puluerizetur reubarbarum & fiat potio. Facta purgatione expertū est, quod si mane et uesperi epithimetur hepar sequenti epithimate multum conferre.

Recip. Aquæ solatri, rosatæ, absinthij, acetosæ, Endiuiæ ana unc. v. specierum cæroti triasandalini drach. vi spodij drach. i. s. spicæ gra. x. aceti optimi unc. iij. misce pro epithimate hepatis.

Ad idem, consulo, ut qualibet uice, facto epithimate ungantur hepar, & renes cum sequenti unguento frigido.

Recip. Vnguenti sandalini, infrigidantis galeni ana unc. i succi solatri, succi semper uiuæ, succi plantaginis, ana unc. s. seminum rosarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. i. acatiæ drach. s. puluerizentur puluerizanda subtiliter, & cum modico cæræ, & olei mirthini, & citoniorum, fiat unguentum molle. Quod si emorrhoides

emorrhoides multum fluant, ut prædictis medicamentis fluxus sisti non posit, consulo, quod ipsis emorrhoidibus fluentibus .i. orificijs earum apertis, sequens unguentum applicetur.

Recip. *Aloes epatici, mirrhæ,* Thuris, *sanguinis dra-conis, boli armeni ana drach.s. pulverizentur subtiliter. & cum albumine oui, & modico olei rosati omphacini incorporentur pulueres, & cum bombice madefacto in dicto liquore ungantur orificia emorrhoidarum.*

Aduerte tamen.

Quod earum una semper remaneat aperta, ut dictum est, quod si neque isto medicamento fluxus prædictus amoueatur, ultimo deuenire poteris ad cauterium actuale, cauterizando orificia aperta emorrhoidarum, unam semper derelinquendo. Et aduerte tanquam notatu dignum, quod si una tantùm emorrhoidalis uena fuerit aperta conducens multum sanguinem fluentem, quem natura non posset tollerare consulo, ut omnibus prædictis ingenijs orificium illius uenæ obseretur, et quoniam illius obseratio timorosa est propter dictum Hippocratis, *consulo, ut altera uena emorrhoidalis confestim aperiatur apposita sanguisuga, quoniã tũc modestè sanguis euacuabitur emorrhoidalis, & corpus non cadet in aliquam prædictarum ægritudinum, & superfluus fluxus tolletur, cum quo est timor de casu uirtutis,*

Ad idem, & est expertum in præseruatione à superfluo fluxu sanguinis emorrhoidalis, si patiens quolibet mane per tres horas ante cibum, capiat rotulam unam infrascriptæ confectionis.

Recip. ſeminum acetoſæ, ſeminum plantaginis, ſeminum portulacæ, ſeminum roſarum rubearum, acatiæ, hypoquiſtidos ana drach. i. reubarbari electi ſcrup. iiij. mirabolanorum citrinorum ſcrup. ij. puluerizentur omnia ſubtiliter, et cum ſaccharo albiſsimo diſſoluto in aqua plantaginis, uel roſata quantùm ſufficit, fiat confectio in rotulis duarum drachmarum pro qualibet. Quod ſi multum ſolueret uentrem, tamen bis in ſeptimana patiens eam aſſumat.

Ad idem, expertum eſt, ſi patiens omni ueſperi ante cœnam per horam unam capiat de infraſcriptis pilulis multum conferre, & in mane, unam de ſupradictis rotulis, ut dictum eſt.

Recip. Trochiſcorum de carabæ drach. i. s. fiant pilulæ numero viij. cum ſyrupo myrthino.

DE DOLORIBVS, ET TVMORIBVS TESTICVLORVM, *Cap.* XLIX.

CVM TESTICVLORVM *tumores præter naturam per confluxum humorum ad ipſos ortum habeant.*

Ideo laudo, cum influxus illius humoris fuerit à toto corpore, quod prius totum corpus mundetur phlebotomia, quapropter conſiderabis materiam ipſam fluentem, ſiquidem in fluxu ſit, quantuncunque pars aliqua illius ſit fluxa.

Conſulo, ut utaris phlebotomia diuerſiua, ſecabis igitur uenam mediam dextri cubiti cum extractione ſanguinis

nis unciarum quinque.

Quod si cognoueris materiam ut plurimum fluxam esse ad testiculos, quod ostendet tibi dolor, tumor, & grauitas.

Tunc utere phlebotomia euacuatiua. Secabis igitur saphenam malleoli dextri, cum extractione sanguinis unciarum quinque.

Vnum tamen aduerte, quod si patiens tumorem in testiculis fuerit tumor ab indurata materia frigida, nullatenus uti debes phlebotomia, propter ipsam esse causam maiorem inducentem duritiem in ipsis testiculis, ipsos tamen curabis modo infra dicendo.

Materia igitur faciente tumores testiculorum calida existente his phlebotomijs factis consulo, ut præcedente semper lenitiuo clysterio, quatuor cucurbitulas super nates imponere de directo ad ipsos testiculos, eas quoque scarificabis, & sanguinem extrahes. Quibus factis, confestim debes materiam digerere cum sequenti syrupo, in quo est uirtus probibitiua fluxus materierum ad testiculos. Alteratiua etiam male complexionis calida, & confortatiua uirtutis hepatis, & testiculorum, æquat iuaque materiæ etiam confluxæ ad testiculos.

Recip. Syrupi rosati ex infusione rosarum siccarum unc.i.de endiuia portulacæ ana unc.s.aquarum, lupulorũ plantagiis, cicoreæ ana unc.i.misce sumpto syrupo per sex dies continuos, consulo, quod purgetur materia cum sequenti medicina.

Aduerte tamen quod in ægritudinibus testiculorum, & ani, non debes uti medicinis laboriosis, & scamoneatis, quoniam illorum membrorum situs deorsum est, ad

quem confluunt omnes euacuandæ ſuperfluitates.

Scamoneata enim medicina multam ſuperfluentium humorum quantitatem ſui forti attractione ad teſticulos, & ad anum conduceret.

Quo fit, ut prædicti tumores concreſcant, & accidentia ſæuiora efficiant. ſit igitur medicina talis.

Recip. *Diaſebeſten lenitiui, quod multum ualet in his tumoribus unc. i. Reubarbari optimi & electi drach. ij ſpicæ gra. vij. miſce, & cum decoctione pectorali fiat potus, & attende, quod non blaſſemarem, ſi in medicinis pro tumoribus teſticulorum apponeretur aliquid de diaphinicone, cum ſit medicina ſecuritatis, neque laborioſè euacuans, cum ſcamonea ſit in eo benè conſolata, & eius uirtus non tranſcendit hepar.*

Præterea conſulo, ut pro euacuatiuis ad minus alternis diebus patiens utatur clyſterio lenitiuo, uel ante cibum capiat medullam caßiæ recenter tractæ pondere drach. iiij. diuertetur enim uel deriuabitur plurimum materia ad anum, & uirtus teſticulorum quotidie reddetur ualidior ad reſolutionem materiæ facientis tumorem, his factis remedijs procedere debes ad tumorem, et dolorem teſticulorum.

Remedium expertũ eſt ſequens.

Recip. *Olei liliorum alborum, olei roſati completi, ana unc. ij. yſopi humidæ unc. i. s. & in eo liquore madefiat lana ſuccida, & calida teſticulis applicetur, ſoluitur enim tumor, & dolor teſticulorum iſto remedio.*

Ad idem, eſt que expertum conferens multum tumori indurato.

Recip.

Recip. Passularum enucleatarum unc. iij. farinæ ordei, farinæ cicerum alborum ana unc. ij. farinæ fœnugræci, farinæ seminũ lini ana unc. s. mellis unc. i. s. omnia simul bene misceantur, & in mortario contundantur, & calida testiculis applicentur.

Ad idem, & est expertum, si ipsis testiculis applicetur sequens cærotum, & continuè feratur.

Recip. Mucillaginis seminis altheæ, mucillaginis seminis fœnugræci ana unc. i. mucillaginis ficuum unc. i. s. farinæ fabarum unc. s. croci scrup. ij misce omnia, & cũ oleo camomillæ .s. modico, & cæra, & pice quantùm sufficit, fiat cærotum.

Ad idem, & est aliud cærotum multum conferens in eadem dispositione.

Recip. Gummi arabici, dragaganti ana drach. ij. galbani, armoniaci ana drach i. s. farinæ fabarum, cicerum alborum ana unc. i. dissoluantur gummi in oleo amygdalarum dolcium, & modico aceti, deinde omnia simul bene misceantur, & cum pice, & cæra quantùm sufficit fiat cærotum.

Ad idem ualet fomentatio sequens, mane, & uesperi facta.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, seminum lini ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate uini albi usque ad consumptionem tertiæ partis uini, deinde cum filtro infuso in dicta decoctione calida fomententur testiculi, statim uerò facta fomentatione applicetur ipsis tumidis testiculis sequens emplastrum.

Recip. Radicum maluæ, altheæ, ireos, ana unc. i. florum camomillæ M. ij. prius bulliant radices unica forti

ebullitione, deinde adde ebullitioni flores camomillæ, & bulliant usque ad perfectam radicum decoctionem.

Deinde adde farinæ fabarum, farinæ fœnugræci ana p.i. croci drach.i. mellis unc.ij. olei camomillæ, olei amygdalarum dulcium ana quantùm sufficit ad impinguãdum emplastrum.

Ad idem, & est unguentum multum conferẽs in tumoribus testiculorum.

Recip. Olei liliorum alborum, olei camomillæ ana unc.i. cimini drach.ij. laudani, galbani, ana unc.i. dissoluantur gummi in aceto forti, & pulverizentur pulverizanda, & cum modico ceræ fiat unguentum molle, in quo lana succida intincta applicetur testiculis.

Ad idem, & est expertum, si patienti applicetur sequens emplastrum, die noctuque.

Recip. Cicerum alborum lib. i. bulliant in uino albo odorifero, usque ad completam decoctionem, deinde in mortario bene contundantur, & adde farinæ camomillæ unc.ij. croci drach.i. olei liliorum alborum unc.ij. misce, & calidum testiculis applicetur.

Ad idem, & est expertum, si die, noctuque patiens portet sequens medicamen testiculis applicatum.

Recip. Pulveris radicum ireos exsiccati unc.s. cinnamomi pulverizati anethi pulverizati ana drach.ij. croci scrup. i. omnia subtiliter pulverizentur, deinde accipe petiam unam de scarlato madefactam in uino albo potenti calido, deinde eam super asperge de prædicto puluere, & petiam calidam sic testiculis applicato.

Ad idem

Ad idem, & eſt expertum, ſi teſticulis applicetur ſequens medicamentum, mane & ueſperi.

Recip. Theriacæ antiquæ unc. i. olei amygdalarum dulcium unc. s. croci drach. s. uini albi potentis unc. i. miſce, & cum dicto liquore intinges lanam ſuccidam, & teſticulis applicato. Et ſi teſticuli ad tantam duritiem ducantur, ut ſui duritie inobediant reſolutioni fiendæ ex prædictis medicamentis, prius applicabis ipſis medicamenta emollientia, quemadmodum ſequens medicamentum.

Recip. Mucillaginis ſeminum caulium lib. s. mucillaginis ficuum unc. ij. mucillaginis ſeminum maluæ unc. i. olei ſiſamini unc. i. s. olei amygdalarum dulcium unc. i. miſce, & cum lana madefacta in dicto liquore calido teſticulis applicato per modum fomenti, quod ſi aliqualem mollitiem factam cognoueris in teſticulis, ſtatim applicabis ei ſequens medicamentum.

Recip. Abſinthij uiridis M. ij. bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis.

Deinde adde mellis unc. ij. farinæ cicerum rubeorum unc. i. croci drach. i. olei camomillæ unc. i. miſce, et calidum teſticulis applicetur.

Vbi uerò neque medicamentis reſolutiuis iam dictis, neque mollientibus, teſticuli obedire noluerint, tunc diſpone ipſos ad manum chirurgici, & ſi uidebis folliculum eius aqua plenum eſſe, ipſum perforabis, & exibit aqua. Si uerò neque aquam uideris, ſed ſolum materiam grauitantem teſticulum, & ipſum apoſtemantem, procuret chirurgicus ſaniationem, & apoſtematis diſruptionem, Demum curet ipſum curatione ulcerum. Quod ſi pa-

ſi patiens ſanitatem non adipiſcatur, remedium eſt, inciſione conuenienti teſticulum extrahere, & in poſterum illemet teſticulis non dolebit.

DE CVRA DOLORIS SCIATICI, Cap. L.

CIAS QVOD ſecundum plurimum dolor ſciaticus fit à materia pituitoſa cui permiſcetur aliquid humoris bilioſi calidi, quo iuuatur motus pituitæ uſque ad ſciam, quapropter dolor iſte prouenit à materia exiſtente ad intra uenam ſciæ, à cuius multitudine humoris replentis uenam illã, eiuſdem extenſione dolor cauſatur. Laudo igitur ut primo uenter leniatur cum exhibitione caßiæ pondere unc. i. s. uel cum clyſterio lenitiuo, facto ex decoctione foliorum maluæ, uiolariæ, blitis, furfuris großi ligati in petia, addendo quantùm ſufficit dictæ decoctioni caßiæ uel mel roſatum, oleum uiolatum, & ſaccharum, ſal, & uitellum oui ſecundum quod expedit, deinde facta uentris lenitione abſque dubio phlebotometur ſciatica, quæ deriuatur in clauiculam partis ſylueſtris eiuſdem cruris dolentis, & extrahe ſanguinis quantitatem unciarum v. & nota quod hæc phlebotomia multoties excuſat medicum ab ulteriori euacuatione, quoniam tollit dolorem ſciaticum. Secundum plurimum à principio

Secundo uerò facta phlebotomia conſulo ut digeratur materia cum ſequenti ſyrupo.

Recip. Mellis roſati colati, oximellis ſimplicis, ſyrupi de Betonica ana unc. s. aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ

reæ ana unc.i.miſce, continuato ſyrupo per ſeptem dies in diluculo ſumpto, capiat patiens ſequenti die per tres horas ante lucem ſequentes pilulas.

Recip. Agarici præparati, pilularum de hiera nicolai, aurearũ nicolai ana ſcrup.i.miſce cũ ſyrupo de ſticados, fiãt pilulæ nume. v.facta hac leui purgatione ſicut debet in principio doloris ſciatici, infeſtante quippe dolore.uolo, quod iterato fortiori purgatione, atque fortiori materiæ pituitoſæ concoctione. Aeger ſic medicetur: quieſcat igitur æger per duos dies ſequentes ad aſſumptionẽ pilularum dictarum, in quibus quolibet mane ante cibum per tres horas, capiat infraſcriptam mixturam.

Recip. Conſeruæ ſaluiæ, ſacchari roſati ana drach.ij. miſce pro una uice. Tertio uerò die ſequenti per vij.dies continuos capiat infraſcriptum ſyrupum.

Recip. Syrupi de ſticados ſine ſpeciebus, ſyrupi roſati, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum betonicæ, ſaluiæ, cicoreæ ana unc. i. miſce, octauo uerò die per duas horas ante lucem capiat infraſcriptas pilulas.

Recip. Pilularum cochiarum almanſoris ſcrup. ij. de Hermodactilis, aurearum nicolai ana ſcrup.i. miſce cum ſyrupo de ſticados, fiant pilulæ numero.v.

Et nota eo tempore quo aſſumit ſyrupos, ſi moleſtaretur uehementia doloris ſciatici, ad doloris ſedationem utatur ſequentibus ingenijs, primo apponantur quatuor uentoſæ ſuper nates cum ſcarificatione, & ſanguinis extractione. Secundo quolibet mane ſtomacho ieiuno, uel alternis diebus utatur ſequenti clyſterio.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, fœnugræci, ſeminum lini, florum ſticados arabici ana M.s.foliorum maluæ, mercurialis, furfuris groſſi ligati in petia ana M.i.

bulliant

bulliant omnia insimul in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Vnc.x. benedictæ, hieræ simplicis ana unc.s. mellis rosati unc.iij.olei communis unc.iij.salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i.sacchari rubei unc.i.s.ex his imponatur clystere. Tertium ingenium est, fomentare locum doloris, dato etiam, quod esset totum crus dolens, isto sequenti sacculo.

Recip. Florum camomillæ, milij mundi, furfuris ana M.iij.salis M.i.s. Quod si adhuc dolor perseueret, laudo, ut fiat tertia humorum peccantium digestio, et eorum exquisita euacuatio, & maxime à loco dolente, quiescat igitur patiens duobus diebus post prædictas pilulas assumptas, & quolibet mane tribus horis ante cibum accipi at infrascriptam mixturam.

Recip. Conseruæ acori, conseruæ sticados, sacchari rosati ana drach.i.s.misce pro una uice. Tertia uero die capiat sequentem syrupum per.vij.dies continuos.

Recip. Syrupi de iua nicolai, de sticados, mellis rosati colati ana unc.s.aquarum iuæ, betonicæ, cicoreæ ana unc. i.misce, octaua uero die capiat infrascriptas pilulas.

Recip. Pilularum de Hermodactilis, pilularum fœtidarum, pilularum cochiarum ana scrup. i. misce cum syrupo de sticados fiant pilulæ numero.v.

Et nota quod eisdem diebus, quibus capit syrupos infestante dolore, utatur supradictis ingenijs, uel altero eorum. Iterum nota quod in casu ualentiores sunt medicinæ in forma pilulari, quàm in forma potionis, quoniam longiorem moram trahunt in stomacho, & à longinquis partibus melius euacuant, sicut oportet. His omnibus exactis

exactis purgationibus expertum est, si patiens utatur tribus diebus alternatis tribus sequentibus clysterijs, procul dubio sanabitur à dolore sciatico.

Primum clystere tale est.

Recip. Florum camomillæ, meliloti, florum anethi, fœnugræci, ana M.i. florum sticados arabici, maioranæ, betonicæ ana M.s. absinthij, menthæ ana.p.i. agarici ligati in petia drach.ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. lib.i. olei rutæ, mellis rosati, ana unc.iij. benedictæ, hieræ compositæ ana drach. vi. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s. salis communis drach.iij. misce, & imponatur clystere, conetur patiens retinere plusquàm sit ei poßibile, & uoluat se super latus doloris moram contrahendo, & plusquàm potest super illud latus quiescat, sequenti uerò die aßumat per tres horas ante prandium, sequentem mixturam.

Recip. Conseruæ saluiæ, conseruæ acori, ana drach.ij. Tertia uerò die, eadem hora stomacho ieiuno ante prandium capiat sequens clysterium.

Secundum clystere.

Recip. Florum Camomillæ, meliloti ana M.s. pulegij, calamenti, abrotani, florum sticados arabici, betonicæ, sansucci, iuæ, herbæ paralisis ana M.i. agarici, pulpæ coloquintidæ, ligentur in petia ana drach.ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & de colatura

Recip. Lib.i. olei de cheiri unc.iij. mellis rosati unc.ij. hieræ compositæ, hieræ logodionis ana unc. s. salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. sacchari rubei unc.i.s

misce,

misce. & imponatur clystere, quiescat sequenti die, et stomacho ieiuno de mane capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Conseruæ iuæ drach. ij. sacchari rosati drach. i. *misce, sequenti uerò tertio die patiens capiat tertium clystere tale.*

Tertium clystere.

Recip. *Prædictæ decoctionis ultimæ lib. i. electuarij indi maioris, hieræ, logodionis, hieræ ruffini ana unc. s. olei rutæ, unc. iij mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. s. salis communis drach. ij. misce, & fiat clystere, his equidem clysterijs, ut expertus sum, & euacuationibus præmißis, proculdubio patiens sanabitur à lore sciatico.*

Et nota quod medicus neque patiens terreri debent, si ex illis clysterijs aliquando conducatur dysenteria, quoniam signum est optimæ euacuationis, operationisque clysteriorum. Vbi uerò perseueraret dysenteria, statim eam curabis sequenti clysterio bis in die facto.

Recip. *Lactis uaccini lib. i. uitelli oui numero. i. sacchari rubei unc. i. olei rosati omphacini unc. ij. misce, & fiat clystere.*

Ad idem,

Recip. *Decoctionis ordei torrefacti lib. i. succi plantaginis unc. ij. olei rosati omphacini unc. iij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero . i. misce, & fiat clystere.*

Quod si his remedijs exactis adhuc dolor sciaticus perseueraret, sublime remedium est, balneare patientem sequēti balneo, ipsumque medicari sequentibus remedijs. Primum remedium erit balneum tale.

Recip. *Florum Camomillæ, meliloti, fœnugreci, anethi, seminis lini. ana* M. ij. *absinthij, menthæ, pulegij, calamenti, abrotani*

ti, abrotani, iuæ, florum sticados arabici. Betonicæ, maiora̅næ, herbæ paralisis, saluiæ, roris marini, camedrios, Camepitheos, ana M.i.s. Bulliant in lib. 200. aquæ fontis claræ, usque ad consumptionem tertiæ partis. deinde coletur, & aquæ huiusmodi colatæ adde sulphuris uiui lib. s. Nitri præparati unc. iiij. salis gemmæ unc. iij. iterum bulliant unica forti ebullitione, deinde colentur, & colatura usui seruetur. sic quod quolibet mane per octo dies continuos patiens ingrediatur Tinam huiuscemodi decoctionis, & moram trahat in ea per tempus unius horæ benè copertus, excepto capite, post uerò exiens ex balneo, totoque corpore bene absterso ingrediatur lectum calidum, & statim capiat infrascriptam mixturam.

Recip. Theriacæ magnæ. drach.i. sacchari rosati unc. i.s. misce. Demum quiescat, & dormiat in lecto per duas horas pānis benè copertus sudabit multū, abstergatur benè à sudore illo, et immediate inūgatur sibi locus doloris, qui erit totum crus, ab ancha usque ad malleolum syluestri lateris ipsius cruris, cum sequenti unguento calido.

Recip. Vnguenti marciaton, unguenti agrippæ, unguēti aragon ana unc. i. misce, & sic continuet patiens cum omnibus prædictis ingenijs, scilicet cum balneo & cum unguento per octo dies cōtinuos, proculdubio sanabitur à dolore sciatico. Si uerò medicamentis præcedentibus patiens non sanetur à dolore sciatico, consulo, ut omnino submittatur cauterio, cauterium enim sit actuale, & non potentiale. si poßibile fuerit, cum ipsum sit magis exsiccatiuum, & membri confortatiuum, locus etiam cauterij sit crus dolens in parte illius syluestri infra genu per quatuor digitos, intra duos ibidem musculos apparentes, isto

enim

enim cauterio conuertitur materia faciens dolorem à loco doloris ad extra, & à toto corpore ad locum ipsius cauterij. Quam ob rem consulo, nullatenus cauterium dimittendum esse, alijs non conferentibus. Et hæc dicta sufficiant de dolore sciatico.

TRACTATVS DE AFFECTIONIBVS QVAE CVTIM AFFICIVNT.

DE FLEGMONE. Cap. I.

VM FLEGMON sit sanguineum apostema, idcirco in initio illius curationis non prætermittas phlebotomiam. et in quacunque corporis initium capiet flegmon, ad oppositam partem trahendo, sanguinem mittes, ut si in dextra, in sinistram, si sursum, in deorsum, & in alijs sic procede, nisi apostema fuerit pestiferum. Facta phlebotomia diuersiua, attenta quidem semper uirtute, & etiam ætate, phlebotomab is patientem ex eadem parte lateris flegminantis, ut humor quidem iam ad particulam patientem, fluxus est, ea phlebotomia deriuetur uel euacuetur, his sanguinis mißionibus peractis, uentris lenitione semper præcedente, Considera, si flegmon fuerit in loco propinquo membro principali, & tunc nõ debet fieri curatio cum his, quæ ipsã materiam repellunt, ut cum fuerint flegmones in emunctorijs cerebri, uel sub asellis, in illis quidem timere debes de reuulsione materiæ ad cerebrum, in istis ad cor, uel ad hepar. Caue quoque quantum poßibile sit, ne in emunctorijs testiculorum, & in inguinibus in initio curæ flegmonis, uti repellentibus, quoniam testiculi membra sunt prin

cipalia

cipalia, facile ad ipſos materia poſſet duci, ob quam rem ſi apparuerit flegmon in alijs membris noſtri corporis longè diſtantibus à principalibus, ſecure uti poteris à principio repellentibus, & tanto ſecurius, quanto ſi ſanguinis miſsiones præceſſerint.

Medicina reuulſiua materiæ erit talis.

Recip. *Succi ſolatri, plantaginis, ſemperuiuæ ana unc i. roſarum rubearum mirtillorum ana drach. ij. puluerizentur pulucrizanda ſubtiliter, miſceantur, et cum petijs lineis madefactis in illo liquore medicaberis patienti.*

Ad idem, poteris repellere cum ſequenti medicamine.

Recip. *Aceti optimi unc. iij. albuminis oui unc. i. aquæ roſatæ unc. i. s. roſarum rubearum ſubtiliter puluerizatarum drach. s. miſce. & petias lineas madefactas in dicto liquore loco patienti applicabis,*

Ad idem, & eſt remedium materiæ optimum fluentis ad flegmonem.

Recip. *Vnguenti de ceruſa unc. ij. ſucci plantaginis, ſucci ſemper uiuæ ana unc i. aquæ roſatæ unc. ij. miſce, & cum petijs lineis medicaberis.*

Ad idem, & eſt expertum, & optimè ualet in repellendo materiam.

Recip. *Laminam plumbeam ſubtiliter conductam quantum expedit magnitudini flegmonis, cui aſperges puluerem iſtum.*

Recip. *ceruſæ unc. s. roſarum rubearum, coraliorum rubeorum ana drach. ij. miſce, & fiat puluis ſubtilis.*

Ad idem, & eſt expertum quod non ſolum repellet, immo ſi quid reſoluendũ eſt, reſoluet.

Recip. Vrinæ pueri masculi citra decem annos lib.i albuminis oui, numero.iij. Aceti albi fortißimi lib.s. aquæ rosatæ unc.ij. misce, & cum petijs madefactis in dicto liquore, uel (quod melius est) cum placellis de stupa lini locum medicaberis sæpius in die. & aduerte quod si opus reuulsionis materiæ frustraretur, quod sic dignosces, quoniã ex applicatione repellẽtiũ in prima die uel secũda naturali ipsius flegmonis, nullũ apparebit indiciũ abolitionis ipsius flegmonis, tũc uti debes alijs ingenijs, et sunt simul repellere atque resoluere. applicabis igitur illi primo remedium sequens, quod est expertum in probibitione augumenti ipsius apostematis.

Recip. Olei camomillæ, olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana unc.ij. hysopi humidæ drach.i. succi plantaginis unc.i. s. rosarum rubearum puluerizatarum drach.ij. misce, & cum lana succida infusa in dicto liquore calido locum patientem medicaberis, & aduerte quod cum sola tui intentio sit reuellere, medicinas actu frigidas applicabis, quia frigido actu & potestate reuellimus; si uerò tui intentio erit resolutio, tunc medicinas actu & potentia calidas applicare debes, cum resolutio fiat ab utroque calido, & in effectu, & in potestate, & scias quod non debes intromittere te ad curationem flegmonis, uel reuellendo, uel resoluendo, nisi factis phlebotomijs, & sufficientibus euacuationibus totius corporis, ad quas debet præcedere peccantis materiæ digestio. Et ideo laudo, quòd post sanguinis mißionem euacuetur primo corpus medicina purificante sanguinem, non expectando eius digestionem, quoniam natura flegmonis est, quæ digestionem non expectat, dabis igitur primo medicinam sequentem.

Recip.

Recip. Caßiæ nouiter tractæ drach.x. reubarbari electi drach.i.s.ſpicæ gran.x.miſce, & diſſoluantur cum decoctione communi florum et fructuum quantùm ſufficit, & dabis patienti hora exhibitionis medicinarum in diluculo. Et cum intentio curationis flegmonis ſit ſanguinem ipſum purificare, & maximè cum cholera ſanguini permiſceatur, ideo eſt apponendum reubarbarum choleræ euacuatiuum, & ſanguinem mundificatiuum, & ad eandem intentionem potes admiſcere ipſi caßiæ diaprunem ſolutiuum, uel electuarium roſatum meſuæ, uel electuarium de ſucco roſarum nicolai, ſi uerò cognoueris per indicia quod flegmon generetur ex ſanguine cum permixtione pituitæ, uel atræ bilis, ut docuit nos Galenus in libro de tumoribus præter naturam appones caßiæ, uel turbith, uel electuarium de dactilis, uel indum, uel puluerem hieræ ſimplicis Galeni, quoniam euellunt omnes ſuperfluitates à toto corpore, uel pro atra bile appones elleborum nigrum, polypodium, uel puluerem ſcenæ, uel confectionem amech. mundato itaque corpore ſic, & ex præcedentibus phlebotomijs poteris aggredi audacter magis intentionem reuulſionis, et reſolutionis, & eo quidem tempore reſiduum materiæ remanentis digerere procurabis, & digeſtiua erunt appropriata materiæ peccanti, ut ſi materia fuerit ſanguinea choleræ admixta, ſyrupi ſint digerentes choleram, ut eſt talis.

Recip. Syrupi de ſucco endiuiæ, ſyrupi de ſucco acetoſæ. Syrupi roſarum ana unc.s. aquarum endiuiæ, acetoſæ, cicoreæ ana unc.i.miſce. Si uerò fuerit admixtio flegmatis cũ ſanguine, digeratur materia cum oximelle ſimplici, cum ſyrupo de duabus radicibus, cum melle roſato colato addendo aquas fœniculi, capillorum ueneris, & hyſopi.

Si uerò permixtus fuerit humor melancholicus non prætermittes syrupum Sabor regis. Syrupi de epithimo, de thimo, de lupulis, de fumo terre, et melle rosato, cũ aquis buglossæ, borraginis, lupulorum, melissæ, fumi terræ, & huiusmodi, & eo quippe tempore, quo materia digeritur & factus est transitus flegmonis ad statum, tunc relictis ipsis repellentibus, cum resoluentibus, & maturantibus ipsum flegmonem procedes, primo tamen augumentabis resoluentia ipsis maturantibus minoratis, quia flegmonis cura est resoluere ipsam materiam sanãdam à principio, igitur status flegmonis medicamento sequenti medicaberis.

Recip. *radicum altheæ mundæ. unc. ij. florum camomillæ meliloti anethi ana* M. *i. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ ana* M.s. *bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. deinde addatur farinæ fœnugræci. seminis lini. ana unc. i. farinæ* Tritici. *unc.* s. olei Camomillæ, *amigdalarum dulcium ana. quantum sufficit ad impiguandum emplastrum.* Et *aduerte; & tene menti quod in quolibet medicamento quantumcunque resolutiuo ipsi flegmoni semper addere modicum de oleo uiolato, & de oleo rosato completo, propter id de calido, quod semper secum flegmon conducit. & hoc quidem emplastrum flegmoni tepidum applicabis quater in die naturali.*

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. *mucillaginis seminis altheæ, macillaginis seminis maluæ, et mucillaginis seminis fœnugræci. mucillaginis seminis lini, ana unc. i. succi altheæ unc. ij. olei amygdalarũ dulcium, olei liliorum alborum, olei camomillæ, ysopi humidæ, ana. unc. s. olei uiolati unc. i. misce, & cum lana succida*

cida in prædicto liquore madefacta, flegmonem medicaberis, et scias, ut sit minus fastidium patienti flegmonem, poteris applicare parti patienti cærotum, quod optime conficeretur ex prædictis rebus una cum cæra, et modico rasinæ, quantum sufficit ad faciendum cærotum, quod extensum supra corium flegmoni applicabis. Et scias quod ex eisdem rebus, ex quibus factum est supradictum emplastrum in uia maioris resolutionis, poteris flegmonem ipsum fomentare cum spongia uel filtro madefacta in aqua decoctionis dictarum rerum, & facta quidem fomẽtatione, mox applicabis dictum cærotum. Aduentãte uerò secunda parte status, ubi cognosces resoluentia non cõplere opus suum, statim debes solicitare ipsius flegmonis suppurationem, quam utique complebis cum sequenti emplastro.

Recip. radicum maluæ cum folijs, uiolariæ ana m.i.s. radicum altheæ mundæ, & minutim incisæ unc.ij. radicũ liliorum alborum unc. i. s. Bulliant omnia usque ad consumptionem medietatis aquæ, deinde adde mucillaginis seminis caulium.unc.i.s.farinæ frumenti.unc.s.fermenti. unc. i. pinguedinis porci, butyri recentis, lactis mulieris ana unc.i. olei liliorum alborum, olei amygdalarum dulcium ana quantũ sufficit ad impinguandum emplastrum, quod calidum loco patienti apponatur, & aduerte ne calida multũ emplastra apostematibus applicentur quoniã partes materiæ subtiles resoluerentur, & grossum petrificaretur, quod esset impedimẽto maturationis, eadem quoque emplastra frigida minimè apponantur, quoniam sui frigiditate materiam compingerent, & maturatio prohiberetur.

Ad idem, optime maturat, & ad suppuratio-nem conducit, hoc sequens emplastrum.

Recip. *Lactis uaccini à quo non sit extractum butyrum lib. i. medullæ panis subtiliter trituratæ lib. i. succi caulium unc. iij. croci drach. s. olei liliorum alborum unc. iij misce, & calidum flegmoni applicetur.*

Ad idem, optimè maturationem conducit sequens medicamentum.

Recip, Diaquilonis *sine gummis. unc. iij succi caulium unc. i. s.* Croci. *drach. i. cæræ citrinæ quantum sufficit ad incorporandum unguentum satis densum. quod extensum super corium per unum uel duos dies continuos patiens poterit portare, & bene erit.*

Ad idem, & est optimum, cum apparuerint signa maturationis in flegmone, applicare ei ter uel quater in die permutando sequens medicamentum.

Recip. *farinæ tritici lib. s. olei rosati completi unc. iiij. aquæ fontis claræ. unc. iij.* Croci *drach. s. misce, & omnia simul apud ignem benè ducantur, quousque fiat ueluti unguentum.*

Ad idem, & est expertum in maturatione flegmonis, si ipsi applicetur sequens medicamentum repente suppurabit.

Recip. Tritici *benè masticati, & stomacho ieiuno cum saliua bene permixti lib. s. olei rosati completi unc. ij. croci drach. i. misce, & loco patienti cum assidua permutatione applicetur, maturato uerò flegmone, cuius indicia erunt mollities cum undositate apparens, carentia doloris, febris remisio, & loci tensionis priuatio.* Tunc temporis *debes præparari ad illius disruptionem, quod si patiens*

tiens ferro uel igne tereretur, disrumpatur flegmon sequentibus ingenijs.

Recip. Diaquilonis *simplicis unc. ij. fermenti unc. i. olei amygdalarum dulcium unc.s.misce,& grosso modo extendatur supra petiam uel corium, & in medio pone stercoris columbini subtiliter puluerizati drach. i. & flegmoni hoc applicabis stercore ipso columbino apposito in loco in quo habilior erit flegmonis disruptio.*

Secundum ingenium est, si applicetur flegmoni maturato sequens ruptorium, eo in loco maxime, quo facilius disrumpetur flegmon.

Recip. *fermenti unc. s. salis communis drach. i. aceti optimi drach. ij. pulueris cantaridarum scrup. iiij. omnia simul bene misceantur, & in mortario bene conducantur quousque fiat pasta, cuius drach. s. uel secundum quantitatem flegmonis disrumpendi applicabis ipsi apostemati, super posito ceroto prædicto maturatiuo, uel emplastro supra dicto.*

Tertium ingenium est, & est maxime ualidum in disrumpendo apostemata maturata, si in loco, in quo tentabis disruptionem, tres uel quatuor guttas infrascripti liquoris apposueris, eodem quippe ceroto supraposito.

Recip. Vitrioli *romani unc. ij. arsenici unc ij. sublimati unc. s. succi uitis albæ unc. vi. cantaridarum bene trituratarum drach. ij. omnia simul bene misceantur, & ponantur in alembico, & distilletur liquor, qui erit ad modum olei, de quo duas uel tres guttas cum baculo loco disrumpēdo applicabis, disrupto apostemate, et etiam cū ferro debes cautellam obseruare, ne euacuetur totum apo*

stema à sanie ipsa, quia cum sanies ipsa dicatur esse multum spirituosa ad similitudinem spermatis, uirtus membri, & totius, tantum debilitaretur, quod esset timendum de casu eius. Quapropter euacuato apostemate à parte saniei, statim ipsum à principio disruptionis, sic medicaberis.

Recip. *Albuminis oui numero ij. salis drach. ij. boli armeni drach. i. madefiant placentæ stupeæ in dicto liquore, & per diem naturalem loco disruptionis apostematis eas applicabis, ubi uidelicet timeres fluxum multi sanguinis ad locum incisum. Vbi uerò non haberes hunc timorem, sicut in suppuratis apostematibus ferè hoc nunquam est timendum. Ideo talia apostemata sic secundum plurimum medicaberis à principio suæ disruptionis.*

Recip. *Terbentinæ unc. ij. uitelli oui numero i. & optimè agitentur, quousque fiat forma unguenti, de quo unguento tentam factam ex petia uel ex filis eius ad quantitatem foraminis effecti, extendes, & foramini impones. Demum uerò ipsum unguentum extendes supra petiam, & totum apostema teges. Factaq; idonea ligatura non multum quidem stricta, ne prohibeatur euentus spiritus, & caloris ad membrum, & materiæ residuæ maturatio, sic continuabis per tres dies, quoad materia fuerit sufficienter euacuata, & labia uulneris optimè digesta, mundificato uerò apostemate mutabis intentionem ad maiorem iteratam mundificationem, & abstersionem, & sic appones unguentum sequens, & tentam intinctam in sequenti unguento, foramini apostematis ab extremis ad fundum usque attingentem, & non cum extremis acutis ledentem.*

Recip.

Recip. Terbentinæ unc. ij.mellis unc.i.misce,& usui seruato, semper super ponendo unguentum digestiuum prius factum.

Mundificato uerò flegmone quemadmodum poteris uidere ex priuatione generationis saniei, & ex alterius malæ materiæ currentis ex ulcere,tunc curabis cum abstersione & mundificatione, & cum tunc indigebit uulnus carnis generatione,& ulceris consolidatione,ideo cum sequenti unguento procedes.

Recip. Terbentinæ unc.ij mellis unc.i. s.thuris,mastiscis,mirrhæ,aloes ana drach.i.sarcocollæ drach. s. pulueçrizentur puluerizanda, & omnia in mortario benè ducantur,& agitentur quousque fiat unguentum, & sic continuabis usque ad ueram ipsius consolidationem.

Demum uerò, si ex inobedientia ipsius ægrotantis, aut medici ignorantis,sequeretur fraudulentum ulcus et putridum,ex ipso iam disrupto flegmone, illius curam relinquo prudenti chirurgico.

DE HERISIPELLA, Cap. 11.

AD HERISIPELLAM, si fuerit cum tumore, tunc eius cura est sanguinis mißio ex basilica.& aduerte quod si tumor in Herisipella fuerit edema,sicuti contingit hydropicis, quorum crura edemate afficiuntur,tūc caue à phlebotomia,quoniam citißime corpus deduceretur ad hydropem,uel ad eius confirmationem,& esset causa perditionis ipsius ægrotātis.

Si uerò Herisipella fuerit absque tumore, ut sit simplex apostema adhærens pilis, tunc temporis debes caueare phlebotomiam, indicatur enim ex hoc choleram po-

tius

tius peccare, sanguine quidem pauco permixto. Quod si sanguis non peccans euacuetur, tunc bono euacuato, malum derelinquetur, quo fit, ut adaucta materia choleri ca ulceretur herisipella, quod maxime cauendum est in cura herisipellæ.

Primo igitur ad Herisipellam sine tumore, euacuabis totum corpus sequenti medicina.

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. electuarij succi rosarum nicolai drach. ij. s. misce, & dissoluatur cum aqua endiuiæ quantùm sufficit, & exhibeatur patienti in diluculo.*

Et *aduerte quod apparente Herisipella sine tumore non oportet expectare digestionem in materia ante fiendam euacuationem, quoniam materia peccans est cholera subtilis facile mobilis, & per sui naturam facile euacuabilis est; digestione non expectata, ut uoluit Galenus in de quando et qualiter euacuare oportet.*

Facta euacuatione, tunc non intendas ad digestionem materiæ, sed tantum ad alterationem, qua acuitas humoris remitti debet. Patienti igitur sequentem syrupum dabis.

Recip. *Syrupi rosati, de succo endiuiæ, de succo acetosæ ana unc. s. aquarum plantaginis, acetosæ, rosarum ana unc. i. misce, & aduerte quod tua intentio in* Herisipella *non tantum sit remittere acuitatem materiæ, quantùm est cum exhibitione stipticantium prohibere cursum Choleræ ad patientem particulam, & hæ intentiones complentur per syrupum rosarum de succo acetosæ, per syrupum myrthinum cum prædictis aquis, ob quam rem, consulo, ut, facta euacuatione, cum his, quæ extra applicantur, medicemur* Herisipellam, *his quidem diebus, quibus*

bus caliditas materiæ remittitur, cum syrupis dictis infrigidantibus, & totum regimen consistit in ablatione uini, totaliter priuando corpus, & à carnibus, et ab ouis, & à pluribus alijs, quæ habent sanguinem, & cholеram augmentare, & humorem exacuere possunt, de quibus est usus maximè coitus, & forte exercitiũ inflamans, & usus rei piperatæ aliorum, cœparum, & similium, & ualet à principio sequens medicamen.

Recip. *Succi plantaginis, solatri, semper uiuæ ana unc. vi. aquæ rosatæ unc. iij. misce, & cum petijs infusis in prædicto liquore herisipellæ medicaberis.*

Et *aduerte: quod in his succis non debet permisceri aliquid, quod sua humiditate emolliat, sicut est succus foliorum maluæ, lactucæ, & huiusmodi, quoniam sui emollitione timendum esset, ne hærisipella ad suppurationẽ uerteretur, quæ est uia ad ulcus, quapropter sẽper à principio stipticis uti debes, & obserua cautellam hanc; quod cum dilutæ petiæ super membrum herisipelatum incipiant calefieri, statim eas amouere procurabis, nè ab illis reuerberata caliditate ad membrum concrescat herisipella.*

Caue quoque, ne calore membri attrahente ad se petiam illam, & eam exsiccante, petia illa adhæreat ipsi herisipellæ. quoniam in ipsius ablationet posset herisipella ulcerari, quod magnopere timendum est.

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. *Atramenti lib. s. per se ipsum solum ualet ab eo intincta herisipella, & hoc propter ingredientia eius compositionem frigida esse, & stiptica.*

Ad idem

Ad idem ualet sequens medicamentum.

Recip. Vnguenti de cærusa unc. ij. totum, uel illius pars extendatur supra petiam, & herisipellæ apponatur.

Ad idem, & est efficacius.

Recip. Vnguenti de cærusa unc. vi. succi plantaginis unc. ij. aquæ rosatæ unc. i. misce, & eo extenso supra petiã herisipellæ apponatur.

Ad idem, in augumento, & principio status ualet sequens medicamentum, & est expertum, quo statim curabitur herisipella.

Recip. Lithargirij argentei unc. vi. succi plantaginis unc. iij. olei rosati unc. ij. aceti optimi unc. i. misce & omnia in mortario plumbeo bene ducantur, quousque fiat unguentum participans de colore plumbi, de quo unguento extenso supra petiam ad quantitatem sufficientem, appones ipsi herisipellæ, hæc quidem permutando mane & uesperi, & secundum quod oportet solicitabis quidem hæc dicta remedia, quousque eris certus de augumento herisipellæ, & de statu eiusdem, cum autem herisipella cœperit declinare, quod cognosces ex mutatione coloris ad album colorem uel ad subrubeum. Tunc temporis siste gradum ab applicatione frigidorum, quoniam illis adducere potes patientem ad alterum duorum inconuenientium, uel ad carnis mortificationem, ubi appareret color ipsius rubeus, obscurus, & sic esset periculum, ne cum infrigidantibus ipsis, Herisipella ad hestiomenum conduceretur, ob quam rem laudo derelictis tunc infrigidantibus ipsis, apparente altero illorum colorum, mane & uesperi fomentetur locus cum spongia madefacta in sequenti liquore.

Recip.

Reci.p. floris camomillæ, meliloti, fœnugræci ana M. i. foliorum maluæ, rosarum rubearum ana M. s. bulliant in sufficienti quantitate aque usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Facta uerò quotidiana hac fomentatione cum petia madefacta in dicto liquore, laudo, ut abluatur locus cum modico uini albi odoriferi calidi, hoc enim est, quod prohibet futuram membri mortificationem ex Herisipella.

Si uerò color membri cœperit albus apparere siste (ut dixi) ab infrigidantibus, applicatione enim eorum frigiditas neruis applicata, esset & foret causa tremoris, uel alicuius spasmi ipsius membri, cũ frigidum inimicum sit neruis.

Si uero herysipella fuerit ulcerata, uel ex me dici imprudentia, uel malo patientis regimine, uel ex malitia materiæ, quæ corripi non potuit à uirtutibus medicinarum, ei applicabis unguentum sequens, & proculdubio sanabitur ab ulcerata herisipella.

Recip. Lithargirij unc. iij. unguenti populeonis, cærusæ ablutæ, infrigidantis Galeni ana unc. s. olei rosati completi unc. i. misce, & omnia in mortario bene ducantur, quousque fiat unguentum, quod in opere continuabis usque ad consolidationem herisipellæ.

Et hæc de Herisipella dicta sint.

DE EDEMATE. Cap. III.

VM EDEMA *fiat maxime ex materia pituitosa cũ paulo choleræ admixta, credendum est, quòd maxime fiat in membris frigidis, & longe distantibus à fonte caloris corporis animalis, ut sunt crura, & pedes, cum tamen & in alijs membris propinquis fonti, & radici caloris contingere poßit, aut propter natiuã caliditatem membrorum affectorum corruptam esse, aut ad minus uitiatam, quamobrem, cum tibi apparuerit membrum tumidum præter naturam deperdens quem habuit colorem, cedatque digitis illud prementibus, cum remanentia cauitatis, & uestigij impreßionis, proculdubio dices membrum tale edema pati. quo fit, ut edematis causam dignoscere ualeas ipsam esse pituitosam materiam, quam, & principalium caliditas infrigidata, & particularium membrorum uirtus concoctiua defecta progignunt, ob quam rem, cum omnis curatio suo medicetur contrario, commune præceptum obseruabis, curationem scilicet edematis consistere in applicatione calefacientium, & exsiccantium.*

In initio igitur curæ ipsius edematis materiam ipsam digerere debes cum his, quæ ne dum opponuntur temperaturæ materiæ pituitosæ, uerum etiam & membra ipsa confortantia, & innatam caliditatem augumentantia. Detur igitur infrascriptus syrupus per nouem dies continuos.

Recip. oxymellis simplicis unc. i. syrupi de duabus radicibus, mellis rosati colati aua unc. s. aquarum saluiæ, betonicæ, buglossæ ana unc. i. misce. demum, quibusdam

apparentibus signis concoctionis, nonquidem completè, quoniam hoc fieri non potest, propter materiam hāc rebellem esse concoctioni, & propter uitiatam caliditatem concoquentem principalium membrorum, purgabis cum sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc.s. agarici optimi, & electi drach.i.s. electuarij indi maioris scrup. iiij. electuarij de succo rosarum drach. i. & recordare, quòd cum qualibet medicina euacuatiua flegmatis permiscere debes aliquod euacuatiuum cholerae, cum de se flegma non moueatur ad membra, nisi eo subtiliato, & promoto à flaua bile. Infundatur agaricus cum modico zinziberis, & salis gemmae in oximellite quantum sufficit per. x. horas. deinde facta forti expreßione, omnia simul dissoluantur in aqua decoctionis ysopi, saluiae, betonicae, & quatuor florum cordialium quantum sufficit, & fiat potus, qui exhibeatur patienti per duas horas ante lucem. Si uerò edema fuerit uitio corruptae caliditatis hepatis non bene sanguificantis, sicut in hydrope accidit, ut crura, & alia membra corporis tumida, & edemata facta sint, purgabis corpora post exhibitos syrupos sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc.s. reubarbari optimi, & electi drach.ij. spicae gran.x. agarici praeparati, scrup.ij. electuarij de dactilis drach. s. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per. x. horas, & facta forti expreßione omnia simul dissoluantur cum communi decoctione florum & fructuum quantum sufficit, & fiat potus, qui patienti exhibeatur modo dicto. Et aduerte quod omnes medicinae, quae à nobis in capite de hydrope fuerūt dictae, eaedem conferunt in edematica paßione hydrope coniuncta. Facta hac prima purgatione in materia cum

dicta

dicta euacuatione, laudo, ut iterato digeratur materia, & euacuetur; quoniam diuturnæ ægritudines maximè pendẽtes à pituita, paulatina indigẽt digestione, paulatinaq; & successiua euacuatione, replicabis igitur syrupum sequentem per nouem dies continuos.

Recip. Syrupi de iua Nicolai, quòd si ei iungatur timor de hydrope, dabis syrupum de cicorea cum reubarbaro nicolai, mellis rosati colati, ana unc.s. aquarum ysopi, iuæ, capillorum ueneris ana unc.i. misce, apparente concoctione, & si non completa in materia, dabis patienti per duas horas ante lucem sequentem medicinam.

Recip. Diacatholiconis unc.s. pulueris hieræ simplicis Galeni drach.s. pulueris turbith boni & gummosi scrup. iiij. pulueris reubarbari scrup. ij. spicæ, zinziberis, salis gemmæ ana gran.iij. omnia simul misceantur, & cum decoctione communi florum & fructuum, quantùm sufficit, dissoluantur, & fiat potus.

Et aduerte, quod post purgationem materiæ procurabis unà simul procedere cum remedijs per intus exhibitis, & per extra applicatis, ut his & illis materia edematis corrigatur, & membra innatæ caliditatis uigentia reddantur, laudo igitur, ut quolibet mane per duas horas ante cibum detur patienti bolus infrascriptæ mixturæ.

Recip. Diagalangæ unc.i. triasandalini drach.s. diatriõ pipereon drach.ij. diarhodonis abbatis unc.i.s. misce, cum syrupo de duabus radicibus fiat mixtura, eisdem quoque diebus mane & uesperi diluantur membra edemata cum sequenti decoctione, uel cum spongia madefacta in prædicta decoctione, locus fomentetur.

Recip. Saluiæ, roris marini, florum sticados montani, maioranæ, florum camomillæ, iuæ ana M.s. salis nitri, salis

gemmæ

gemmæ, alluminis ana drach.ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ cineris, siuè lixiuij, usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colẽtur, & colatura usui seruetur. Vbi uerò crura essent edemata, eorum fiat lotio cum prædicta decoctione, uel sequenti.

Recip. Aquæ cineris lib.xx. florum camomillæ, radicũ ebuli, ana. M.i. salis communis lib.s. aceti albi optimi unc. iiij. misce, et bulliant usque ad consumptionem medietatis, deinde colentur, & colatura usui seruetur.

Ad idem ualet sequens lotio, & est multum experta in terris maritimis.

Recip. Aquæ maris lib.xx. aceti optimi lib.ij. bulliant insimul usque ad consumptionem quartæ partis, deinde ipsa dicto usui seruetur.

Ad idem, scias quod conferunt omnes aquæ Termarum calidæ, sapientes naturam uel salis, alluminis, uitri, & salis gemmæ. quod si patiens assiduum usum frequentet in dictis balneis, proculdubio ab edemate, & præcipuè in cruribus existente, sanabitur. Quòd si prædictis non sanabuntur membra edemata, laudo, ut his ingenijs sequentibus patiens gubernetur.

Primum est, cauterizare mẽbra huiusmodi cum actuali cauterio pluribus in locis, ipso enim nedum extrahetur aquositas pituitosa talem progignens affectionem, uerum etiam membra exonerata confortabuntur, ut inde nutrimentũ melius concoquere ualeant, et superfluũ secernere.

Secundum ingenium est, ut membrum tale taliter affectum: siccetur cum applicatione sequentis emplastri, positi supra corium ad quantitatem conuenientem, &

positum supra edematam partem membri affecti.

Recip. Fermenti unc.vi, cantaridarum subtiliter pulverizatarum drach.i. salis communis drach.iij. aceti fortißimi quantum sufficit ad incorporandum uelut unguentum quoddam, quod extensum supra corium modo dicto membro applicetur, ipsumque non amouebis à membro per spatium decem horarum, quo eleuato apparebunt tibi uesicæ aqua plenæ, supra quas appones folium caulis perunctum butyro recenti, & sic mane, & uesperi foliũ mutabis, et uidebis copiam aquositatis facilè exire à membro edemato. quod si mẽbrum tale ad ulceratione ̃ cõducetur, nimio quidẽ calore adurente apparẽte in mẽbro, mox eleuato folio caulis apponere debes sequens unguentum.

Recip. Vnguenti de cærusa unc. i. s. litargirij unc.ij. succi plantaginis unc.i. olei rosati unc.s. omnia simul misceantur, & in mortario ducantur, quousque fiat unguentum: quod usui seruetur. eo quippe unguento ulcera corrigentur, & aquositas pituitosa extrahetur, & edema sanabitur. Quod si hæc non contulerint, hoc remedium sequens debes edemati applicare.

Recip. Saluiæ siccæ, roris marini, betonicæ ana unc.s. carui, dauci, anisorum, fœniculi ana drach.ij. pulverizẽtur omnia subtilißime, & prædictus puluis super aspergitur spongiæ siccæ ad quantitatem membri edemati, eamque illi superalligabis, & sic mane, & uesperi continuando, uidebis dissolutum edema, & hæc de edemate.

DE SCABIE. Cap. IIII.

VM SCABIES secundum plurimum fiat ab humore per uiam adustionis sanguinis, uel choleræ, uel melancholiæ, uel per uiam salsi flegmatis de super redundantis ad totum corpus, laudo, ut apparente pruritu, & rubedine in membris totius corporis scabie afflictis, quod fiat phlebotomia secundum diuersos situs per responsum ad materiam peccantem, ut si fuerit ex sanguinis adustione, cuius indicium erit pruritus, & rubedo membrorum, ut diximus, tunc fiat phlebotomia ex basilica dextri lateris, & extrahatur sanguis in pondere unciarum.vi.consentiente robore, & ætate. Si uerò scabies ex adustione choleræ fuerit, cuius indicium, est temperatura ægri cholerica uehemẽs, & acutus pruritus, & citrinitas tum loci scabiosi, tum etiam exeuntis à pustulis scabiosis. Tunc remittatur ebulitio in cholera, & phlebotometur eadem basilica brachij eiusdem, cum sanguinis extractione pondere unciarum.vi. Quod si flegma salsum scabiei causa fuerit, cuius indicium, est uiolentus, & intollerabilis pruritus sine apparentia rubedinis, uel citrinitatis, in prædictis fiat phlebotomia satis minuta ex eadem basilica usque ad tres uncias sanguinis ad plus in pondere. Quod si adustione melancholiæ scabies trahat originem, cuius indicium, est carentia fortis pruritus, & liuiditatis apparentia in colore membri scabiosi, & pustulati, cum exitu sorditiei liuidæ uergentis in nigrum, tunc temporis phlebotomabis saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere unciarum vi. Quod si patiens consuetus sit pati emorrhoidarum fluxum, ea=

rum fiat apertio cum ſanguiſugis applicatis emorrhoidibus,& extrahe ſanguinis uncias iiij. Et attende, quòd non eſt credendum illis, qui dicunt, quòd in ſcabie apparente non debet fieri phlebotomia, ne natura tentans exonerare ſe, impediatur à ſuo opere, quoniam cum in ſcabie materia plurima uitiata ſit ad intra uenas, non eſt timendum fieri phlebotomiã, & ſi etiam tractus ſanguinis ad extra uenas fiat ex eo, quòd in multitudine peccantis materiæ exiſtentis ad intra uenas, & euacuatæ per phlebotomiam iuuamentum maius adfuerit, quàm nocumentum, quòd poſſet contingere ex aliquali adhuc per phlebotomiam retractione materiæ ab extra uenas ad intus, fiet enim ex ipſa phlebotomia natura uigentior ſupra reſiduum materiæ remanentis, ad naturam regulandam ab intus ad extra uenas. Et caue ne ante totius corporis euacuationem ætate adhuc tollerante inungas ſcabiem, quoniam plerunque facta inunctione corporis poroſitates obſerantur, quo fit, ut materiæ malæ intus peccantes, prohibita expiratione earum, magis putrefiant, et febres inducant, ſicut ferè in omnibus contingit præmittentibus unctiones euacuationi, facta igitur antedicta phlebotomia, laudo, ut peccans materia digeratur cum ſequenti ſyrupo, ualet enim in omni materia aduſta faciẽte ſcabiẽ.

Recip. Syrupi de fumoterræ, de lupuis, de endiuia, mellis roſati colati ana.unc.s.aquarum ſcabioſæ, fumiterræ, cicoreæ ana.unc.i.miſce, et laudo, ut eo tẽpore quo digeritur materia, quotidie in mane per quatuor horas ante cibum, ad prouocandum magis ſcabiem ad cutim, patiens utatur ſequenti balneo.

Recip

Recip. foliorum maluæ cum radicibus, uiolariæ cum radicibus ana. M.ij. bulliant in sufficiēti quantitate aquæ. usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde colentur, et cum colatura diluat se patiens in omnibus membris scabiosis. Apparentibus uerò post signis digestionis in materia purgetur patiens cum sequentibus pilulis, si pilulæ sibi sint magis familiares, uel cum sequenti medicina in forma boli, uel in forma potionis ad libitū patiētis.

Recip. pilularum de fumoterræ scrup. ij. aurearum nicolai, fœtidarum, ana scrup .s. misce, & fiant pilulæ numero. v. Vel sic.

Recip. diacatholiconis. unc. i. cōfectionis amech. drach. s. electuarij succi rosarum scrup. iiij. misce, & fiat bolus cum sacchαro, uel fiat potus cum decoctione communi florum & fructuum quantum sufficit, cum qua bulliant foliculorum senæ, polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana drach. ij. & detur patienti duabis horis ante lucem. Et aduerte quod cum hæc sit euacuatio eradicatiua, ante phlebotomiam, uel ante syruporum assumptionem, recordare debes de lenitione precedente cum Cassia fistula, uel cum diaprunis non solutiui, uel cum tamarindis, uel cum trociscis de uiolis sine scamonea, quæ omnia multum leniunt euacuando humores adustos, his euacuationibus tum phlebothomia, tum pharmatia factis, poteris audacter trāsire ad unctiones in scabie conuenientes.

Ad scabiem puerorum, in quibus nulla adhuc præcessit euacuatio propter ætatem non consentientem, plurimum ualet sequens unguentū sine aliquo timore.

Recip. olei rosati.unc.iiij.salis cõmunis drach.i.s.butyri recentis loti unc.i omnia simul bene misceantur, & in mortario benè ducantur, donec fiat unguentum molle.

Ad idem, & ualet in pueris, & in sequentibus ætatibus, & ante euacuationem, & post euacuationem, & est expertum bene: si quotidie ante ingressum lecti propè ignem subtilissime membra scabiosa, uel totum corpus inungatur sequenti unguento.

Recip. Terbentinæ lotæ in aqua rosata.unc.iiij.succi limonis unc. i.s.Butyri recentis unc. i.uitelli oui numero i. salis comunis.drach.ij. olei rosati.unc. ij.misce, & diu omnia agitẽtur in mortario donec fiat unguentũ pro scabie.

Ad idem, ualet sequens unguentum non nisi præcedente digestione, & totius corporis euacuatione, & ubi scabies esset plurimum crassa.

Recip. succi lapacij acuti, & succi fumiterræ, succi plantaginis ana unc.i.litargirij argentei.unc.iiij.Terbentinæ lotæ cum aqua rosata.unc. ij. Cerusæ ablutæ, butyri recentis loti ana unc.i. s. succi limonis unc. ij. uitelli oui numero.ij.salis communis unc.i.olei rosati unc.i. s. misce, & omnia simul in mortario plumbeo bene ducantur, uel agitentur, donec fiat unguentum.

Ad idem, & est aqua mirabilis, cum qua patiens debet scabiem inungere.facta forti, & subtili dilutione,

Recip. Aquæ distillationis lapacij acuti lib. ij. succi plantaginis unc. iiij. aquæ rosatæ unc. iij. succi limonis unc.ij.litargirij unc .vi.cerusæ unc.s, sublimati unc.i.s, salis communis unc.s.sulphuris uiui dracb. iij. pulucrizentur

tur pulverizanda ſubtiliſsimè, & cum aquis miſceantur, & in infuſione maneant per diem naturalem. Demum ponantur omnia in alembico, & lento igne aqua diſtilletur. Et ſcias, quòd prædicta aqua non ſolum confert ſcabiei, ſed etiam ad delendum cruſtas morbi gallici. & enim non ſolum tolluntur cruſtæ morbi gallici, ſed etiam earum ueſtigia delentur, & ſcias, quòd quemadmodum præcedens aqua multum cõfert ad ſcabiem ſanandam, ita plurimum conferunt aquæ termarum ſulphureæ, ueluti de poreta, de Abano, de Petriolo, & huiuſmodi, euacuato enim corpore & à ſuperfluis bene mundato, ſi in prædictis balneis patiens balneetur, uidebis ſuper hoc iuuamentum præſtans. Et unum tibi dico, ſicut experientia compertum eſt, ſi ad huc uehementi, & ſæua ſcabie totum corpus occupante quis moleſtaretur, ſi peteret piſanas termas de aquis, quæ balnea in comitatu piſarum ſic dicta ſunt, certe uidebis miraculum, cum non tantum à qualitate manifeſta, quantum à proprietate ſua poſſunt huic conferre.

Ad idem.

Conſulo, ut eo tempore quo patiens ſcabiem inunctionem fecerit, ſemper de mane apparente luce, conſulo, uel laudo, ut utatur ſequenti balneo calido in toto illius corpore, mox exiens è balneo ingrediatur lectum calidum, dormiat, & ſudet.

Recip. Foliorum lapacij acuti, foliorum fumi terræ. foliorum maluæ cum radicibus, foliorum borraginis ana M.iij. furfuris ligati in petia M.ij. ſiliginis M.iij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem tertiæ partis, deind e colentur, & colatura uſui ſeruetur. Et hæc de ſcab ie.

DE MORPHEA, Cap. v.

D MORPHEAM, & alias cutis de-fœdationes originem habentes ab humore melancholico, consulo, ut purgetur materia peccans cum sequenti medicina.

Recip. Diasenæ lenitiui unc. i. Caßiæ nouiter tractæ unc. s. misce, & fiat potus cum aqua decoctionis polypodij quercini, Epithimi, Thimi, & aliorum fructuum, & florum omnium communium, & demum digeratur materia, nulla facta phlebotomia in tali curatione, quoniam augeret causam Morpheæ cum sequenti syrupo.

Recip. Syrupi de fumo terræ. de Epithimo, de Thimo, de Endiuia ana unc. s. Aquarum borraginis, melissæ. fumi terræ, ana unc. i. misce, continuato isto syrupo per septem dies continuos. purgetur materia sequenti purgatorio duabus horis ante lucem.

Recip. Diasenæ lenitiui drach. vi. confectionis amech. drach. ij electuarij succi rosarum drach. i. misce, & fiat potus cum prædicta decoctione.

Facta purgatione, laudo, quod ungantur omnes corporis partes morphea affectæ cum sequenti oleo calido uesperi cum ibit dormitum.

Recip. Olei de tartaro, uini albi potentis unc. iij.

Ad idem, ualet sequens unguentum.

Recip. Olei de Tartaro unc. ij. olei amygdalarum amararum unc. i. succi lapatij acuti unc. i. s. ceræ quantùm sufficit, et fiat unguentum, quo inungatur morphea modo dicto.

Et aduerte, quod cũ uesperi fiet dicta unctio, de mane

continuè

continuè diluatur locus affectus morphea cum sequenti aqua.

Recip. Aquæ distillationis lapatij acuti lib. iij. interiorum mellonum cum seminibus lib. ij. ouorum hirundinum numero decem, salis nitri unc. s. Tartari uini albi optimi unc. ij. omnia simul misceantur pulverizatis pulverizandis, & ponantur in alembico & distilletur aqua, & usui seruetur,

DE COXIS, ET PVSTVLIS APPARENTIBVS IN FACIE,

Cap. [illegible] VI.

CVRATIO PVSTVLARVM *apparentium in facie, quas communi nomine coxos appellant, regulatur Dieta, & ab initio sic ordinanda est.*

Primo, inungatur patientibus dieta non multiplicatiua sanguinis cholerici, uel flegmatis salsi, cum secundum plurimum eorum materia immediata sit sanguinis acuti, uel choleræ multitudo, uel ipsius salsi flegmatis, caueat igitur ab omnibus cibarijs calidis, quemadmodum sunt carnes, & cuiuscunque condimenti commixtæ, multus usus ouorum quantuncunque recentium, omnesque res salsæ, & ex salsis omnia facta condimenta tales affectiones progignunt. ita & omnia piperata. i. condimẽta facta ex pipere, quibus associatur Zinziber, cinnamomũ, garyophyli, macis, & huiusmodi, caueat quoque patiens à coitu, tanquam à re admodum obnoxia, cum ex coitu immoderato humores exacuantur, & fiãt tunc materiæ

teriæ præparatæ ad generationes talis affectionis, princi piũ igitur euacuationis erit capere infrascriptum bolum per duas horas ante prandium.

Recip. *Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. carnium* Tamarindorum *unc. s. misce, & fiat bolus cum saccharo, sequenti uerò die consulo, sanguinis mißionem ex* Epa*tica cubiti dextri cum extractione sanguinis quinque unciarum, sequenti uerò die pro alteratione temperaturæ calidæ hepatis capiat patiens in diluculo sequentem syrupum.*

Recip. *Srupi de succo acetosæ, de succo* Endiuiæ, *ana drach. vi. de fumo terræ unc. s. aquarum seminum communium frigidorum, lupulorum, fumi terræ, ana unc. i. misce, captis tribus de prædictis syrupis, laudo quòd iterato patiens phlebotomet saluatellam sinistræ manus cum extractione sanguinis pondere unciarum iiij. cõtinuet uerò patiens syrupos usque quo septimum ceperit syrupũ, octauo uero die apparente signo concoctionis in materia purgetur sequenti purgatorio.*

Recip. *Seminis acetosæ, plantaginis, endiuiæ ana drach. ij. quatuor florum cordialium ana* M. *s. tamarindorum unc. s.* Iuiubarum, *sebesten, ana numero decem,* Carnium *prunorum damascenorum, passularum enucleatarum ana unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *cum colatura dißolue floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. electuarij succi rosarum drach. i.* Confectionis *amech. dia prunis solutiui, ana scrup. ij. & fiat potus. quiescat tamen patiens post purgationem per duos, uel per tres dies.*

Demum

Demum post meridiem faciat uenarum emorrhoidarum apertionem, cum extractione sanguinis pondere unciarum iiij. præcedente tamen clysterio lenitiuo.

Peractis uerò his euacuationibus, tum cum farmatijs, tum cum phlebotomijs uesperi cum patiens ibit dormitum, uolo, quod inungātur ei loca affecta ab illis pustulis cum sequenti unguēto mane uerò totam sibi faciem cum infrascripta aqua.

Vnguentum tale est.

Recip. Nucleorum persicorū torrefactorum, & subtiliter puluerizatorum unc. i. succi plātaginis, semper uiuæ ana unc. s. cerusæ ablutæ drach. i. s. cum cæra quātúm sufficit fiat unguentum molle.

Ad idem, & est unguentum expertum. & ad modum ualet uesperi. inuncta facie.

Recip. Succi citri unc. ij. cerusæ unc. s. sarcacollæ drach. ij. salis communis drach. i. olei rosati unc. s. lithargirij argentei drach. vi. omnia simul in mortario benè ducantur. demum superaddendo modicum aquæ rosatæ pone in pomo citri, bulliant duabus ebullitionibus continuè cum baculo bene ducendo.

De mane uerò abluatur facies cum aqua dicenda.

Recip. Aquæ rosatæ lib. s. aquæ distillationis lapatij acuti, lib. ij. Coraliorum rubeorum, margaritarum ana drach. ij. camphoræ drach. i. puluerizentur puluerizanda et omnia simul bulliant unica ebullitione; deinde colētur, & colatura usui seruetur.

Ad idem, & est expertum, & secretum, si patiēs ter uel quater in die abluat sibi faciem cum infrascripta aqua; quæ hæc est.

Recip.

Recip. Camphoræ drach.ij. ceruſæ ablutæ unc. i. cicerum rubeorum lib. s. interiorum mellonum lib. i. ouorum hirundinum numero decem, margaritarum drach.ij. ſeminum bombacis drach.iij. ſalis communis drach.ij. ſucci limonis unc. iiij. tartari uini albi unc. s. puluerizentur puluerizanda, & contundantur contundenda, & infundãtur omnia inſimul in lib. x. aquæ diſtillationis lapatij acuti per duos dies naturales.

Demum omnia inſimul ponantur in alembico, & diſtilletur aqua, qua utatur patiens modo dicto, proculdubio ſanabitur ab huiuſmodi affectione.

FINIS.

BENEDICTI VICTORII FAVENTINI DOCTRINALIS EMPIRICA DE FEBRIBV.

DE QVIDDITATE, ET MODIS FEBRIS IN GENERALIS,

Caput primum.

EBRIS A' FERVORE *dicta est, quia nostra corpora feruendo febriunt, & per febrem in ebullitione ponuntur, ob quod Galenus dixit in prima particula aphorismorum commento 16. Febris est calor naturalis mutatus in igneum, & quoniam non potest in igneum mutari, nisi corpus ex toto afficiatur. Ideo dicimus febrem esse affectum & caloris naturalis, & totius corporis humani, ob quod princeps in prima quarti dixit, febrem esse totius corporis qualitatem afficientem cor, ideo & morbum communem cõsueuimus eam appellare.*

PRIMO, *quia eius nocumentum communicatur toti corpori.*

SECVNDO, *quia communicatur calori naturali per totum corpus expanso. quod non contingit alijs morbis afficientibus corpora nostra. Quæ febris curanda à nobis habet tria genera principalia, ut in primo de febribus ad Glauconem Galenus scripsit: & secundum numerum trium partium existentium in corporibus humanis tria sunt ipsius febris genera. Sunt enim membra*

bra,humores,& spiritus, necessaria ad esse humani corporis. Quoniam ut scribitur à Principe prima fen. primi canonis. Ab eis naturalitas corporis humani primitus resultat. Quòd si feruor hic primo uel successiuè sit in his membris, nocumentum manifestum causans in actionibus naturæ ipsorum.

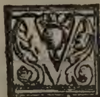
VNVM genus febris habemus: quod genus dicitur Ethica,quasi habitualis facta,& affixa. Si uerò idem feruòr in humoribus tanquam in subiecto primo consistat impediens actiones consuetas naturæ, ipsius humoris,uel totius corporis,humoralem febrem nuncupabimus. Et est alterum genus febris. Quòd si calor ebulliens in spiritibus fuerit ipsos impediens in actionibus naturæ:uel actiones naturæ impediens per ipsos calefactos spiritus,erit tertium genus febris,quam Ephemeram dicimus,unius diei duraturam tantum, ab Ephemero animali dicta:de cuius uita meminit Aristoteles in vi.de animalibus.Scias tamen quòd febris sumit diuersitatem generum solum diuisione rerum corporalium existentium in corpore humano. Cum & alia plura ibi sunt, à quibus non possunt genera febrium distingui,ut accidentia,& uirtutes,& Complexiones. Ab harum enim diuersitate ut pote in corpore,febres non distinguuntur. Quare dicam febrem esse corporis affectionem:siue membra,siue humores,siue spiritus affecti fuerint. Quoniam autem febris Ephemera breuis terminationis est,& à toto genere salubris, ideo in præsenti modicam habebimus solicitudinem de ea. Remittens me ad ea,quæ à principe scripta sunt in quarto Canone. & à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. Et quoniam aliorum duorum generum scilicet putridæ

& Ethicæ

& Ethicæ i. habitualis. Febris putrida ſæpius occurrit humanis corporibus. Ideo noſter proceſsus erit circa curam febrium putridarum. Quarum quædam ſunt acuti morbi;quædam uerò non acuti, ſed Cronici, iuxta Sermonem Galeni in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Ideo noſter proceſſus erit à Curatione febrium putridarum acutarum, Demum ad curationem reliquarum ueniemus. Et quoniam febrium putridarum quædam ſunt continuæ. Quædam interpollatæ.

Primo de cura febrium putridarum continuarum ſermonem tractabimus compendioſè. Deinde de alijs.

DE QVIDDITATE FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE, ET acutæ in generali, Cap. 11.

OLENTES acutam continuam febrem cognoſcere, dicamus cum Galeno in ſecunda particula aphoriſmorum commento 19. Quòd febris acuta continua eſt,quæ cum uelocitate ſui finis eſt magna,etenim ob materiam eius factam eſſe ſubtilem & mobilem cum uelocitate finem ſuum attingit. qui eſt uel ſalus,uel mors. Et quoniam ex ueloci motu materiæ ſubtilis hinc inde male afficiuntur membra noſtri corporis,et eorum uirtutes. Ideo in ipſis ſeua fiũt accidentia,ideo dixit quòd eſt magna iuxta etiam tenorem uerborũ Galeni in prima particula pronoſticorum dicentis:Magnitudinem morbi debere metiri iuxta ſæuitatem accidentium. Vel dicitur febris continua acuta: quia cum uelocitate ſui motus,in ea eſt timor, ut ait Galenus

Galenus in loco præallegato, propter enim uelocem motum materiæ currẽtis de membro ad membrum, et idem in aphorismo præallegato acutorum morborum &c. Ait, uirtutes corporum in tantum molestantur, ut terrentur, ut etiam ipse patiens, & medicus, & aßidentes ipsi de futura timeãt morte. et ideo dixit in ea est timor, Et propter hoc habetis duo.

Primum quod medicus omni solecitudine, & prudentia debet se præparare ad Curationem febrium acutarum continuarum.

Secundo, modum pronosticationis in generali in febribus acutis. Semper scilicet timorem in ipsis pronosticari.

DE CAVSIS CONTINVAE ACVTAE FEBRIS IN GENERALI

Cap, III.

ET FEBRIS *continuæ acutæ in generali adsunt causæ: quas* Medicus *debet cognoscere ante quàm ad curam accedat, ut est dictum* Galeni, *in primo regiminum acutorũ, cõmento tertio, ostendentis. Neminem debere febrem curare, nisi nouerit causam, Item, primo de febribus ad* Glauconem *dicit* Galenus. *Quòd oportet* Medicum *ægritudines, & causas, & tempora earum cognoscere. Sic igitur huius febris Tria erunt genera causarum, iuxta modum determinationis* Galeni *in tertio tegni, & in libro de causis pulsuum: causæ scilicet antecedentes coniunctæ, & primitiuæ. Quæ ad nostrum modum loquendi consuetum secundum* Galenum, *ad duo possunt reduci, scilicet ad genus*

causarum

causarum intrinsecarum & extrinsecarum. Causæ igitur coniunctæ huius febris continuæ in genere, est ipsa putredo, quæ licet multotiens non iungatur cordi per se, per putridam tamen effumationem ad cor ipsum attingit, ut dicam putredinem cum effumatione putrida esse causam coniunctam febris. Quapropter cum intentio Curatiua ex tertio tegni sit causam remouere ægritudinis, rectè considerabis hanc febrem non posse amoueri, nisi amota putredine unà cum putrida effumatione ad cor. Cuius causæ coniunctæ aliæ etiam sunt non multum distantes ab ea, quas uulgus medicorum appellat etiam causas coniunctas, ut est prohibita transpiratio, & euentatio humoris, qui in nostro corpore nō potest euentari, qui afficitur calore extraneo, & ita putrefit, iuxta illud Aristotelis quarto metheororum: Putredinem esse corruptionem innati caloris ab aliena caliditate in uno quoque humido. Huius autem prohibitæ transpirationis causa est, humorum coartatio in uenis. Nam cum ipsi coartantur & ingrossantur ibi, prohibetur eorum euentatio. Cuius coartationis humorum causa est oppilatio. Quapropter si omnes has rerum causas coniunctas uelimus dicere, immediatiorem tamen causam cæteris, dicemus esse putredinem ipsam cum effumatione putrida ad cor. Quare ipsius Medici intentio curatiua in ipsa erit, solicitare remotionem oppilationis, coartationis humorum, prohibitæ transpirationis, et putredinis cum sua effumatione putrida. Causæ uerò antecedentes continuæ febris acutæ, erit multitudo humorum existentium ad intra uenas grossorum & uiscosorum, qui dicuntur esse causæ obstructionis meatuum corporum, & inde prohibitæ transpirationis, & ita putredinis, & post pu-

tridæ effumationis,& ipsius febris. Quare medicus in actu practico solers in præseruando ab hac febre, debet suis temporibus solicitare æquationem grossorum, & uiscosorum humorum (qui utique dicuntur esse obstructionis meatuum corporis) & eorum à corpore euacuationem.

Secunda causa antecedens, potest esse siccitas quædam magna reperta in uenis corporis humani, ut contingit in inflamatiua æstate, propter quod natura cogitur ad uenas trahere multitudinem humorum, & præcipuè calidorum; quia habiliores sunt ad motum, à quorum caliditate uelut ab extraneo, humores in uenis supercalefacti putrefiunt, & febres faciunt. Causa uerò primitiua, est causa extrinsecus operans, quæ primitiua dicitur, quia primum mouet antecedentes causas scilicet & coniunctas. Coniunctæ autem & antecedentes eam mouere non possunt, sicut est aeris intensa caliditas, à qua non solum spiritus inflammantur, sed & humores. Et sic à calido extraneo putrefacti humores febres causant: ut plerumq; contingit in æstate ualde calida.

Secunda causa primitiua, potest esse mala qualitas impressa aeri, ut in locis pestiferis, in quibus aer mala illa, & pestifera qualitate affectus, ingrediens corpora, humores nostri corporis afficit, & sic putredinem quandam causat, quam pestilentiam dicimus, de qua infra sermonem habebimus.

Tertia causa primitiua potest esse uehemens frigiditas aeris, à qua serrantur porositates corporis, ut inde fumi mali exhalare non queant. Et quasi per Antiperistasim supercalefacit eos humores. Et tanquam à calido extraneo putrefiunt, & febres putridas acutas causant,

causant. ut plerunque contingit euentus febrium continuarum in tempore hyemis. Aliæ autem primitiuæ possunt esse causæ à cibo, & potu secundum diuersitatem qualitatum illis aduenientium, à quibus possunt humores in corpore putrefieri, & febres causari. Et hæc pro causis generalibus prædictæ febris.

DE SIGNIS CONTINVARVM, ET ACVTARVM FE*brium in generali.* Cap. IIII.

IGNA, *quibus febrem continuam acutam dignoscemus, generaliter sunt. Capitis dolor, materia enim febris cum sit in continua ebullitione à superfluo putrido calore mali effumant uapores, qui attingentes pelliculas cerebri malitiam complexionis causant in eis, & extendendo solutam continuitatem: propter quod capitis dolorem efficiunt.*

Secundo, capitis calor, & totius corporis, quoniam cum materia faciens hanc febrem dicatur esse in ambitu totius corporis, tunc caliditate totum corpus afficit. Et quia fumi eleuati leues, caput attingunt. ideò caput, & totum corpus calet, hoc autem non contingit in alijs febribus non acutis.

Tertio, febris intensio, quoniam cognoscitur per continuum augmentum caloris in toto, quia materia eius est subtilis, & de facili inflammabilis. Ideo propter hoc intenditur in caliditate cordi communicata, propter quod febris continuo augetur.

Quarto, caliditatis penetratio ad interiora manus tangentis cum caliditate mordaci. cuius causa est materia febris subtilis, & facile penetrabilis, uehementi caliditate fundata potius in sicca materia. Ideo caliditas manum tangetis facile penetrabit. Cuius oppositum contingit in febre Ethica. Cum enim calidum sit in humido membrorum, potius ad lenitatem quandam, & anodinam caliditatẽ declinat.

Quinto, uigiliarum instantia, cum enim uapores à minera putredinis eleuati ad cerebrum, calidi & sicci, sint natura ignei: apti sunt sua caliditate resoluere cerebri humiditates, & uigilias inducere. fit enim somnus naturaliter humido ac frigido.

Sexto, angustia totius corporis, & inquietudo. Materia enim febris continuæ subtilis est, et mobilis, et hinc inde ad omnes corporis particulas mouetur. ut hanc pungendo, alteram agitando, non relinquit membra in uno situ quiescere, nec totum corpus.

Septimo, sitis intollerantia, & uehementia. Cum enim à minera putredinis facientis hanc febrem continuam acutam, eleuentur uapores calidi, & sicci, ad superiores partes: ut ad orificium Stomachi, ad Meri, ad linguam, & ad palatum, efficiunt caliditatem, & siccitatem in membris illis.

Octauo, Ariditas, & ardor linguæ, & palati, propter eandem dictam causam.

Nono, pulsus uelocitas. Cum enim febris sit calor extraneus in corde accensus, quanto febris maioris fuerit acuitatis, tanto intensiore calore extraneo cor afficietur. Quare etiam cor tunc maiori euentatione indigebit, propter quam pulsus uelocitatur: & quia motus

tus anhelitus sequitur motum pulsus: ideo uelocitatur anhelitus, & uelocior redditur.

Decimo, urina rubea, tincta aliquando multa citrinitate, quia rubedo & citrinitas caloris affectus sunt, & quanto est gradus rubedinis, uel citrinitatis maior, tanto ab illo dijudicabis maiorem calorem. & sic à minera febris contingit signum inseparabile rubedo urinæ, similiter tinctura citrina. Nec mireris si in primis diebus non appareat rubea, uel citrina: quia materia peccans non bene permixta adhuc sanguini est. Et hoc modo nisi in primis duobus, uel tribus diebus, urina sic apparuerit: non debetur phlebotomia in febre continua in primo die, uel secundo: quia materia non bene adhuc sanguini permixta est. Quòd si talis permixtio prima die apparet, fiat phlebotomia eadem die. Verum cum permixtionis signa non nisi in secunda uel tertia die apparent: consulo, ut eodem quoque tempore phlebotomia fiat.

Vndecimo, præter hæc, quæ dicuntur à Galeno in primo ad Glauconem, est etiam apud eum carentia horripilationis, uel rigoris, uel typi. Dixit enim in secundo de differentijs febrium: Proprium est ipsarum continuarum non horrere. huius dicti causa est: quia rigor, Typus, seu horripilatio, contingunt ex materia faciente febrem, sparsa ad lacertos, & corporis musculos. Considerate tamen, quòd in acuta continua potest esse rigor: ut in casu, quo multa esset materia ad intra uenas cum uirtute expulsiua forti: ut eius pars expellatur ab intra uenis ad extra ad musculos faciens rigorem: permanens autem materia in uenis putrida multa, continuam faciet febrẽ. Et sic in continua simul apparebit rigor: sed non est ri-

gor interpollata: quoniam non seruat ordinem periodi-tionis.

Duodecimo, est tempus mensurans febrem continuam acutam comparatione ad interpollatam: quia in hac febre non inuenitur terminus 24. uel minus horarum, ut in interpollatis inuenitur. Sed continua afflictio usque ad totum tempus status inclusiuè. Quòd si cum omnibus his signis cognoueris materiam cholericam peccare in hac febre, eueniet tibi febris magnitudo, & intensio. Et ideo si uideris febris intensionem cum accidentium comitantium sæuitia, iudicabis hanc febrem continuam esse à cholera.

Decimotertio, paraphrenesis, & in somno loquutio frequens: somnia terribilia. Quum enim à materia putrida faciente febrem eleuentur uapores calidi, & sicci: qui afficientes spiritus animales in cerebro, promouēt eos ad deseruiendum uirtutibus animalibus ad operationes naturæ suæ contrarias: & sic loquuntur nescientes se loqui. Et nota quòd hæc signa dicta plenius uerificantur: si cætera illis proportionata concurrent: ut ætas iuuenilis, & æstas, regio calida, & sicca, præteritum regimen. Quòd si prædicta omnia signa reperiantur in corpore iuuenis: in tempore æstatis, in regione calida, & sicca, cum præterito regimine calido, & sicco, iudicium tuum efficietur certius; Quòd illa febris erit continua acuta. Et hæc de signis.

DE CVRA

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE IN generali, per uictus rationem, Cap. V.

EBRIS, ueluti re magis alterante corpora, indiget aere declinante ad frigidum, & humidum, quia contrariatur causæ facienti febrem acutam; & febri ipsi, quæ est caliditas, & siccitas. Et ideo exponatur æger febriens ad aerem naturalem frigidum, & humidum: si naturaliter talis nõ est, artificialiter talis fiat: & disponatur cum folijs salicis, nenufaris, uitis, cannarum, & similium irrorata Camera cum aqua rosata; & hæc omnia per totum cubiculum spargantur, & manibus æger ea tractet, & odorans, ex his remittetur caliditas febris acutæ, & humectabuntur spiritus, & calor naturalis ad intra, obseruandi tamen sunt duo canones in tali herbarum applicatione.

Primus, quòd hæ herbæ collectæ sint ante solis ortum: ne humiditas, & frigiditas nocturna, caliditate solis remittantur.

Secundus canon est, quòd in principio paroxysmi non applicentur herbæ ægro: neque per cubile spargantur. Tunc temporis enim calor naturalis retractus ad intra, extranea frigiditate magis concentraretur: & per hoc principium paroxysmi produceretur. Similiter alteretur aer cameræ per irrorationem factam frequenter cum aqua rosata, uiolata, nenufaris: & cum cæteris aquis frigidis: in quibus plerunque apponantur Sandali, camphora. Hæc enim ultra hoc quòd infrigidant, & humectant, etiam cor confortant. Potest quoque fieri

pomum,quod patiens poſt paroxyſmi principium odo-rando manibus tractet.

Recip. Florum nenufaris,florum roſarum , uiolarum ana M.i.contundantur, & cribellentur. Demum adde ſandalorum alborum & rubeorum: ana drach. ij. Cam-phoræ drach.s.pulverizentur,& cum modico aquæ roſa tæ incorporentur,& fiat pomum.

Fructus etiam laudantur,non ut edantur,ſed ut mani-bus tractentur.cuius generis ſunt citonia. Limones,& ſimiles ad frigidum,& humidum declinantes: fugiat au-tem quantum poteſt , ne frigida manibus teneantur in principio augmenti febris:quia tunc calor naturalis in-cipit expandi ad exteriora, & forte frigiditate perce-pta iterum concentraretur,& paroxyſmus prolongare-tur. Et reprehendendi ſunt illi.qui nedum in principio paroxyſmi ægris balnea ad pedes,& manus adhibent cũ aqua frigida,ſed etiam in augmento : quia in augmento dubium eſt de concentratione caloris naturalis,& paro xyſmi prolongatione. In declinatione etiam,quum na tura calorem putridum ad extrema diſpenſare conatur, impedietur ab eo opere cum aqua frigida. Tamen ir-regulariter operando ſuadeo ,ſi in febricitante cauma fuerit,et dubitamus uirtutem deficere, in cura tunc non prohibemus irrorationem factam cum aqua frigida : ut aqua roſata,uiolata,Nenufaris,& balneationem extre-mitatum in ijſdem. Imo & potum eiuſdem aquæ con-cedemus:quia maius iuuamentum eſt: quod euenit ægro in cuſtodia uirtutis , & ſecuritate à morte , quàm nocumentum , quod proueniret ex aliqua morbi pro-longatione.

De cibo

De cibo autem dico, quod indicatione ſumpta à morbo conſtante uirtute, in principio ex toto debemus auferre cibum. Et ideo ſi uoluerimus regulariter gubernare acute febrientem. Si uirtus ægri conſtet indicatione ſumpta à morbo, nihil cibi dabimus: quia morbus ſemper indicat de ſui ablatione, cum ſit res præter naturam. Morbi uerò conſeruatio eſt ciborum exhibitio. Ideo indicatione ad morbum habita, & ad uirtutem conſtantem, nihil dabimus. Procedemus igitur à primo die inceptionis febris uſque ad quartum hoc modo, ſi cognoueris per accidentium ſæuitatem, quòd criſis in quarta futura ſit: ut ſit capitis dolor fortiſsimus, febris intenſio uehemẽs, ſitis, uigiliæ, inquietudo, paraphreneſis, uſque ad quartam diem excluſiue, & incluſiue nihil dabimus: excluſiue, quia diuerteretur natura conuertens ſe ad cibum à morbi pugna: incluſiue, quia eſt dies Criſis, & ſi improprie, in quo reſpectum habemus & ad cibum dandũ, & ad medicinam. Quòd ſi times uirtutem à ſinthomatibus ſæuis debilitari, erimus contẽti ſolo potu aquæ hordei, diſpenſando ſecundum horas comeſtionis conſuetas, ut horis prandij, cœnæq; ſumat aquæ hordei unc. x. & blandiendo ſiti in medijs horis poſſumus unc. iiij. aquæ prædictæ exhibere. Si uerò in ægro cognouimus conſuetudinem fuiſſe multi cibi: & quòd tale corpus reſolutioni accõmodum eſt, ut ſunt cholerica corpora, tunc poſſemus uenire ad ptiſanæ collatæ exhibitionem. Quòd ſi æger & aſsidentes conqueruntur de cibo pauci, & exigui nutrimenti, poterimus dare ptiſanam non collatam. Et ſic in his diebus uſque ad quartam, ubi criſim impropriam tamen expectamus in ægritudine acuta, uel peracuta, his cibis contenti erimus. Sed uetularum iurgia,

& opprobria

& opprobria uitãtes, ægrũ hac dieta regemus usque ad quartã. Primo inceptionis morbi die nihil comedat, Sequenti die enemate præcedente, quod uentrem mundet et intestina à fecibus abstergat, demus medullam panis loti decocta in aqua communi sine sale. Vesperi, idem ferculum exhibeatur, & cum istis continuet usque ad quartam. Quòd si uideris uirtutem non sustentari cum prædicto cibo, consulo, ut detur panis in iure pulli decocti, & macri, & sic procedendo usque ad quartam, transacta quarta die, in qua Crisis non apparuit, quia accidentia non fuere tantæ sæuitatis ante quartam, ut in ea potuerit crisis apparere, usque ad septimam æger diætandus est diæta grosiori, et sic suaserim dari hordeum fractum decoctum uel in simplici aqua, uel in iure pulli sine sale, secundum uirtutis tollerantiam, una cum lacte quatuor seminum communium frigidorum, & maiorum, uel cum lacte amygdalarum dulcium. Quòd si timor esset de repletione capitis propter amygdalas, cõdiãtur amygdalæ sic. primo depillẽtur, deinde ponãtur in aqua calida per v. uel vi. horas: et in prædicto tẽpore quinquies aut sexies agitẽtur cũ baculo: sic enim euacuabuntur à uiscositate, qua febri inimicabantur, et capiti, et exhibeantur tunc, et consulo, ut procedamus mane, & uesperi, sic cibando usque ad septimum. In septimo cum sit dies crisis, à cibo abstineto, & à medicina. Post septimam, si crisis ad undecimam, uel quartamdecimam prolongatur, cibandus est æger grosiori diæta. Et sic conueniens eius diæta erit assumere secundum horas consuetas cibandi; ferculum ex pane loto decocto in iure pulli: concedes quoque lactucam, endiuiam, decoctas in eodem iure, uel in aqua simplici, cum modico aceti, uel cum uino granatorum,

nisi

nisi pectoris mala dispositio uetet. Quare si æger tolerare potest usque ad undecimam binam cibationem mane & uesperi, ex ferculo hoc facto, uel ex pane decocto in iure pulli cum oleribus dictis, sic procedes. Si uerò ægri uires hanc diætam sufferre nequeant, exhibe pulli carnium contusarum liquorem ad pondus unc.v. semel tantũ in die in iure dissolutarum, unà cum ferculo facto ex lactucis, & endiuia. uesperi autem contentetur solo hordeato cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalino. Quòd si expediens sit, & urgeat necessitas maioris cibationis, detur mane & uesperi. contusum pulli, uesperi tamen in minori quantitate quàm mane, ne uirtus noctu à materia morbi in concoctione facienda, ad cibi concoctionem reuocetur. Vnum tamen nota. Quòd carnes semper alterentur ad frigidum, & humidum, cum lactucis, & similibus. ut endiuia, acetosa, plantagine, spinachijs, uel cum seminibus communibus frigidis maioribus, uel cum buglossa. Quod si uirtus ab undecima usque ad quartãdecimam bene constabit: tunc diætam subtiliorem præcedentem eliges, ratione status, in quo silentium habere oportet. Quare constante uirtute laudarem, ut æger solo hordeato semel in die, aut pluries uescatur, secundum uirtutis tenorem, uel cum lacte seminum communium frigidorum, uel lacte amygdalarum, secundum quod expedit uirtuti.

Aduentante uerò quartadecima, quæ dies est crisis radicalis, si uirtus non reclamat, nihil cibi dandum est. Acutæ enim ægritudines in quatuordecim diebus iudicantur. Quod si in quartadecima uirtus fuerit alleuiata à materia morbi, iudicabimus terminum illius febris saluum esse. Sin accidentia aucta fuerint, iudicatis timorem

timorem ægri. Deinde in offerendis ægro cibis, considerandum est, quod cibaria, quæ in talibus febribus concedantur, non sint summæ frigiditatis: quia cum digestio calido celebretur, à summè frigidis impedietur, & humor incrudabitur, & digestioni minus obediens reddetur. & ideo non conuenit in digerenda materia febris aqua cucurbitæ, citruli; cucumeris. Plerunque enim contingit cum febre ipsa uirtutem debilitari, & tunc si darentur summè frigida, calor naturalis debilis ab intensa frigiditate obtunderetur. Itaque cum solis frigidis febres non curantur, consulo, ut remissè frigida permisceantur frigidis, ut causæ febrem facienti repugnemus: remissè uerò frigidis uirtutem digerentem iuuemus. Si igitur endiuiam, uel lactucam febrienti concesseris, non inconueniens erit aliquid buglossæ permiscere, uel borraginis, intentione habita ad solam herbarum alterationem, ubi uerò indigeremus maiori apertione aliter fiet, ut postea dicemus.

Secundo considerabis, ne cibaria febrienti dulcia exhibeantur, indicatione sumpta à causa febris acutæ continuæ. Quum enim ipsa sit cholera, uel humor alius calidus. Dulcia uerò in choleram, uel humorem calidum facile conuertantur, ideo prohibebis dulcia. Et per hoc reprehendo eos, qui saccharũ exhibent febrientibus acute, quum saccharum ipsum declinet ad choleræ conuersionem, Mel quoque indicatione sumpta à febre, & eius causa, febrientibus non est concedendum, tum quia calidũm, tum quia dulce, nec in cibis solum à melle, sed etiam syrupis digestiuis abstinere debemus. Vnde stante caliditate in ætate, complexione: regione, & tempore, ægritudine, & causa eius. non dabis mel rosatum

tum collatum.

Tertio considera, quod cibaria putredini parata acute, & continue febrientibus dari minime debent, ut sunt fructus, poma, pira, Melones, citruli, etiam olera, quæ facile putrefiunt, quia sua humiditate putrescibili febris causam augerent. Ideo recordare, si aliquando concedere uelis poma, pira, & similes fructus coctos: non facias hoc cibi gratia, sed appetitus excitandi causa, olera autem à nobis concessa in febribus non expectant in stomacho putrefactionem.

Quarto considerabis, ne cibaria stiptica febrienti acute exhibeantur, ut sunt fructus stiptici, citonia, carnes tostæ, quia omnis febris materialis cum ab opilatione pendeat. stiptica magis opilant, & cum in omni febre, curæ nobis sit, uiarum apertio, Stiptica uerò uias obstruunt, & per hoc opilant. Ex his omnibus concludo, quòd cibus in acutis continuis febribus conuenientißimus est ptisana colata; uel non colata. has itaque primo exhibeatis ægro.

De potu in febre continua acuta loquor. Vinum porrò auferri uolo, quia calidum: febris autem calida est, & omnis complexio distemperata suo simili augetur. secundo quia uinum ad caput euaporat. In acuta autem febre continua, uapores ad caput eleuantur, propter quod augerentur simul à duobus uaporibus accidentia, quæ capiti accidunt ex febre, ut capitis dolor, paraphrenesis, Vigiliarum instantia, quia à uaporibus calidis quãdoque humiditates resoluuntur resolutione ad uigilias præparante. Quòd si id corpus uino assuefactum est, detur uinum aquosum, & imbecille, multa aqua dilutum, & album. Si uerò febri coniungeretur uirtutis debilitas: Cum propter simboleitatem, quam habet uinum cum spiritu, & sanguine humano:

ne humano, est de bonis, & citißimè restaurantibus uirtutem. Quare tunc admittas uinum album, odoriferum, aromaticum, quia maius iuuamentum est, quod euenit ægris in restauratione uirtutis prostratæ, quàm est nocumentum, quod ex aliquali augmento febris accidit, ut Galenus docet. primo ad Glauconẽ, in cura febris Sincopalis. cap. 13. & 12. methodi cap. 5. & 6. Si enim duo contraria accidentia consequentur, inspicere oportet, quod eorum sit fortius. Si enim sincopis fortior esset febre, uinum concedemus. Sin febris fortior sincopi, à Vino abstinendum est, quia febrem augeret, quæ mortis occasio esse posset Summatim autem dico, quod ubi in aliquo tẽpore febrium putridarum uirtus esset admodum resoluta & accidentia febris essent quieta, ita ut non timeremus de maiori resolutione uirtutis propter accidentia ipsa, tunc expertum est, uinum dare in omni tempore febris esse satis cõueniens, quoniã semper Medicus debet esse sollicitus de eo, quod magis suspectum est. & est resolutio uirtutis, & tunc confortabimus uirtutem, non adaugendo accidentia, quæ quietant. quòd si ex uini potu tunc etiam accidentia adaugerentur, maius erit iuuamentum, quod eueniet in restauratione uirtutis, quàm sit nocumentum eueniens ex aliqualiter auctis symptomatibus, ubi uerò in febribus putridis accidentia ægrum inquietarent, adhuc stante debilitate uirtutis uinum nõ dabo: ab eo etenim in tantum possent accidentia concrescere, ut æger necaretur. Quod si illi debilitati uirtutis cum sæuitate accidenum uolueris succurrere, alia inueniemus ingenia paulo infra dicenda. Potus igitur febricitantium febre putrida conueniens sit aqua ordei non multæ decoctionis, uel aqua decoctionis seminum endiuiæ, Seminũ lactucæ cum uino

granatorum

granatorum,uel Iulep uiolato,quod si in huiuscemodi febribus adhuc uirtus sit resoluta. cum sæuitate accidentium: Laudo potum iuris pullæ macræ, Cuius decoctio non di catur esse multum longa: eo enim iusculo alterabitur mala complexio calida, & uirtus confortabitur nutrimento æquali.

Potus autem febrientis, ubi febris fortior est sincopi, quod ex pulsu uehementi discernes. est uinum granatorum cum aqua buglossæ succus de ribes. succus acetositatis citri, quæ & caliditatem remittunt, & cordialia sunt. Potus uerò conuenientissimus in febre acuta continua, est aqua hordei: et ideo laudo, quòd iste potus nõpermutetur. Aquæ uerò hordei est multiplex decoctionis, ideo non approbo ut febrienti cum cibo detur aqua hordei multæ decoctionis, quia hæc cibum corrumpit multa hordei uirtute Aqua uerò hordei, quæ cum cibo, et extra cibum conceditur continue febrienti sit paucæ, uel mediocris decoctionis, quia tunc et sitim sedat, & totum corpus refrigerat atque humectat. Potus etiam febrientis conueniens est uinum granatorum medij saporis, nisi obstante pectoris ægritudine, aut stomachi debilitate: quia tunc possumus dare aquam Endiuiæ cum iulep uiolato, aut alio potu conuenienti uti possumus, ut est sequens.

Recip. Seminũ Endiuiæ, plantaginis, acetosæ, lactucæ ana. drach. iij. Bulliant in quatuor lib. aquæ limpidæ usque ad consumptionẽ medietatis, deinde coletur & colaturæ adde uini granatorum unc. iij. Iulep uiolati unc. ij. iterum lento igne bulliant quousque elongetur iulep.

Neque turberis, si quipiam concedant in febre quotidiana, uel quartana uinum esse idoneum, quoniam hoc est abusiuum: cum & ipse febres sint, et putredinem habeant.

Ideo

Ideo in eis uino etiam neglecto, poterimus talem potum exhibere.

Recip. Radicum fœniculi, petroselini, buglossæ, Endiuiæ ana unc.i. bulliant in lib.v. aquæ currentis claræ usq; ad consumptionem medietatis. Deinde coletur, & colaturæ adde succi pomorum dulcium, uini granatorum dulcium ana unc.ij. cinnamomi electi drach.s. & iterum lento igne bulliant cum saccharo usque quo fiat iulep longũ maxime cõueniens in febribus, cuius causa est materia frigida, ut pituitosa, uel melancholica, & hæc de potu febricitantium in generali dicta sint.

DE SOMNO.

IN HORA paroxismi principij particularis expertum est. somnum febrienti admodum nocuum esse. Et ideo ab eo tunc cauendum est. Ratio est, quoniam in principio paroxismi, retrahitur calor ad interiora, & materia submergitur: in somno uerò idem calor retrahitur, & ad interiora uertitur. Quo fit, ut duæ sint causæ submersionis caloris naturalis: Vna somnus: Altera principium paroxismi, ex quo facile principium paroxismi prolongaretur: & timor esset, ne calor naturalis propter multos modos submersionis eius in principio paroxismi suffocaretur. Ideo tunc omnino cauendus est somnus, in augumento uerò particulari paroxismi febris, simpliciter prohibendus est somnus. ratio est, quoniam in hora augumenti fit expansio caloris ad exteriora: in somno uerò fit retractio caloris ad interiora, & sic ex somno, in augumento posset reddi principium paroxismi. Dico hoc uerum fore, quando uirtus

do uirtus in febre fuerit obtenta à prauis humoribus. Vbi uerò natura prauos humores in febre uicerit, tunc in augmento, & maxime in ultima parte augmenti, poteris somnum concedere febrienti, & in statu similiter. Et hoc dixit princeps in prima quarti, & in quarta primi, cum dixerit, & forte apud statum non nocet. Et hanc sententiam uoluit Galenus in secundo aphorismorum Commento primo illius aphorismi, in quo morbo somnus laborem prestat. etc. Vbi ait: quòd si fuerit uirtus uicta à prauis humoribus in augmento, & statu paroxismi, non concedes somnum, cum ex eo mala sequantur symptomata, ut erunt, dolor capitis, inquietudo, uertigo, & mentis alienatio: Vbi uerò dixit Galenus: in eisdem temporibus uirtus prauos uicerit humores concedatur somnus: quoniam tunc uirtus fortis benè concoquet prauos humores, in declinatione uerò, Somnus conuenit, iuxta illud principis: & in declinatione somnus plurimum iuuatiuus est, hortor igitur uos, quod in febribus, in quibus praui humores uirtutem obtinebunt in temporibus particularibus febriũ principij augmenti, & status, non cõcedatis somnum: in declinatione uerò non inconueniet somnus.

DE VIGILIA MAXIME ATTENDERE DEBETIS.

ICIMVS quod in temporibus uniuersalibus febris, non sinatis uigilias ipsas adaugeri: quoniam propter uigiliam superfluam admodum debilitantur spiritus animales: quo fit, ut illi non rectè deseruiant uirtuti animali: et sic in febribus ex superflua uigilia plerunque contingunt deliria, & paraphreneses,

tum etiam quoniam in uigilia ſpiritus ſunt in continuo motu: ex motu uerò caleſient, & inflamabuntur: quo fit, ut humores eadem inflãmmatione inflammentur, & incendium addetur augmento febris.

DE EXERCITIO.

D I C I M V S *quod cum corpus febriens localiter moueri non poßit, loco exercitij ordinentur ei frictiones totius corporis: non fiat aũt hoc, niſi corpore præeuacuato: quoniam non euacuato corpore, facilè ex frictionibus agitabuntur humores, & materia febris, & febris, & ſymptomata augmentabuntur.*

DE INANITIONE, ET REPLETIONE.

ERTVM *eſt, cum febris putrida ſit ægritudo de repletione, quòd inanitio ipſam curabit, ex* Hippocrate *ſecundo aphoriſmorum aphoriſmo xxij.* Hortor *igitur uos, quòd in omni tempore febris, corpus teneatur euacuatum, ſeu inanitum: quia omnis tunc eius repletio eſt mala, cum ægritudo de repletione adaugeatur repletione.*

DE ACCIDENTIBVS ANIMAE.

AVDEAT *æger, et non triſtetur, gaudeat cum gaudentibus, præcipuè cum medico, offerendo ſibi crebrò pecunias, quoniam citius ſanabitur.*

DE CVRA

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER MATERIAE concoctionem. Cap. VI.

NVM obseruabis in hac cura, quod si morbus fuerit continuus, acutus: et furiosus: quod ex accidentium sæuitate, & uehementia, dignosces, ut ex capitis dolore, siti intollerabili, inquietudine, & totius corporis fastidio, & illis multum auctis irregulari curatione materiæ digestionem non expectamus immo morbi, uelocitate materiam euacuabimus. Secundo considerabis, dato quod materia non esset furiosa, sed ex modo suæ substātiæ cum facilitate educi posset: tunc ante digestionem euacuare licebit, ut cōtingit in materia subtili ad motum apta. Quam sententiam, & Auicenna, & Galenus sequuti sunt in libro. Quando, & qualiter euacuare oportet, in materia igitur furiosa non præcedente digestione sequenti pharmaco utere.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc. ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach. vij. reubarbari optimi, & electi drach. ij. spicæ gran. x. Diaprunis solutiui scrup. iiij. Infundatur reubarbarum cum spica in aqua endiuiæ cum modico uini albi odoriferi ad x. horas. Deinde fiat fortis expreßio, & omnia simul dissoluātur cum decoctione communi florum, et fructuum quantùm sufficit cum qua bulliant Tamarindorumu unc. s. et fiat potus.

Quòd si ægritudo non fuerit furiosa, & materia ex modo substantiæ suæ obediens erit euacuationi, & non rebellis, non expectata digestione euacuabimus eam sequenti pharmaco.

Recip. Mannæ granatæ electæ unc.ij.uel caßiæ nouiter tractæ unc.i.electuarij ros.Mesuæ drach.ij.misce, & fiat bolus cum saccharo,uel dissoluātur cum aqua decoctionis Tamarindorum,ac florum ac fructuum quantum sufficit.

Quod si materia non fuerit furiosa, & non obediat, & ex modo suæ substantiæ det nobis indutias ad digerendum,cōsulo,ut præcedēte enemate lenitiuo,incipias materiam ipsam digerere.Enema lenitiuum tale est.

Recip. hordei non excorticati, ut melius abstergat: foliorum maluæ, uiolariæ ana M.ij.bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad cōsumptionem medietatis. Deinde de colatura

Recip. Lib.i.sacchari rubei unc. ij. olei uiolati unc.iij. uitelli oui numero.i.salis communis drach.ij.misce.& fiat clystere. Postea uerò digeratur materia.& moneo,ut in digerendo materiam consideres substantiam materiæ peccantis,et qualitatem eiusdem.Si enim substantia materiæ fuerit subtilis:quod ex urinis ad citrinitatis, et subtilitatis gradum tendentibus cognosces, per uisus penetrationem per omnes partes urinæ. Tūc procedemus cum syrupis ingrossantibus,ut syrupo uiolato,iuiubino,de endiuia gentilis.i.syrupo composito,syrupo de succo endiuiæ,cum aquis appropriatis,ut plantaginis,endiuiæ,acetosæ. Si autem materia fuerit substantiæ grossæ, cum syrupis materiam subtiliantibus,ut oxizaccara,syrupo acetoso simplici,syrupo de endiuia, qui ualet in utraque materia,Secundo considera qualitatem materiæ peccantis. Et quia materia peccans est calida, immo semper syrupi sint infrigidatiui,non ultima infrigidatione, quia prohiberetur resolutio, & digestio per incrudationem humorum, sint ergo frigidi,non tamen ultimo frigidi. Tertio considera,

quod

quòd in digerenda materia in febribus istis, attendere debes ad confortationem principalium membrorum, hepatis maxime, quod est minera generationis humorum, & cordis, quod fundamentum, & radix est uitæ. Vbi igitur materia subtilis esset, & calida, ualet syrupus sequẽs.

Recip. Syrupi uiolati, syrupi de Endiuia, de succo acetosæ ana unc.s. aquarum buglossæ, cicoreæ, acetosæ, ana unc.i. misce. syrupus uiolatus remittit acuitatem caloris præternaturalis, et est cordialis. Syrupus de Endiuia remittit caliditatem præter naturalem, & hepar confortat, syrupus de succo acetosæ ualet pro corde, & mire prodest in febribus incensiuis. Syrupus in materia febrili ad grossum declinante is est.

Recip. Acetosi simplicis, syrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum buglossæ, cicoreæ, endiuiæ ana unc.i. misce. Tempore uerò eo, quo fit digestio in materia, consulo, ne uenter ægri stipticus seruetur: sed quotidiè si natura non est mollis alui, tamen arte lenitio custodiatur. Clysteria autem sint lenitiua solum, & præparantia ad euacuationem materierum existentium in uijs latis: non autem attractiua sint à longinquis. Quia cum materia existens in uenis sua subtilitate sit ad motum parata, ex hisce acutis clysteribus agitata materia ad periodum moueri posset. In clysteribus itaque non ponatur hiera nec simplex, nec composita, nec electuarium aliquod solutiuum, nec olea multum attractiua; & calida, nam ultra hoc, quod attrahendo, materiam agitant, totius etiam corporis calorem augent. Sint uerò enemata ex decoctione rerum lenientium tantum, ut de herbis, Malua, Bismalua, Violaria, Blitis, Spinachia, caulis, & similia ad frigidum, & humidum declinantia. Non negabimus caßiam, si fortis

fuerit ſtipticatio, neque mel uiolatum, neque roſatum. Sed ſi uenter obediet lenitionibus, contentus ero cum decoctionibus apponere ſaccharum duarũ coctarum, oleum uiolatum, mel uiolatum, cum uitello oui, & ſale, ſecundum modum prius dictum. Hoc autem enema quotidie fiat, niſi aliunde uentris lenitio fiat, quia ſcimus quòd ſuperfluitates primæ digeſtionis fouent cauſas febris, & coniunctas, & antecedentes.

Quod ſi patiens enemata abhorret, alio ingenio conducamus uentris lenitionem: Et ſic conſulo, ut omni mane ante cibum capiat infraſcriptam decoctionem, ad quantitatem unc.iij.quolibet mane.

Recip. Iuris pulli ſine ſale, & ſine aliqua pinguedine unc.vi.carnium prunorum damaſcenorum numero.v.paſſularum enucleatarum unc.s. bulliant ſimul uſque ad medietatem iuris: deinde coletur ſine expreſſione, exhibeatur ante cibum per unam horam. Vel fiat etiam hoc.

Recip. Aquæ claræ unc. vi. Caſſiæ fiſtulæ cum toto cortice, & medulla unc. s. frangatur caſſia per portiones bulliant in prædicta aqua ad tertiam partem, coletur, & colatura tepida exhibeatur modo prædicto.

CONSIDERANDVM, quòd præſens digeſtio in hac febre continua acuta debet fieri à primo die inceptionis febris, uel à die Secũda poſt euacuationem minoratiuam uſque ad ſeptimam diem. Quòd ſi urgeat neceſſitas euacuationis, non habebis excuſationem in ſexta die ad exhibendam medicinam eradicatiuam. Quòd ſi neceſſitas non urget, caue ab exhibitione pharmaci in ſexta. Quia poſſet materia moueri ad criſim in ſexta, & tunc forte impediretur motus criſis, quem natura intendit in ſeptima, et tunc ab exhibito pharmaco tantum natura debilitari

tari

tari posset, quòd aduentante crisi in septima, uirtus non sustineret pugnam morbi. Neque in septima euacuare debes: quia est dies crisis, in qua nihil agendum. In octaua uerò præparabis te ad euacuationem materiæ, apparentibus signis digestionis, cum quibus & qualibus, dicam postea, euacuatione facta, si uideris multum materia indigestæ relictum fuisse: propter quod febris suum acumen continuaret: iterum præparabis te ad digestionem iteratam. Syrupi secundæ digestionis sint non solum alteratiui complexionis calidæ, & siccæ, sed & aperitiui uiarum, et oppilationum remotiui, à quibus febris ipsa fouebatur per fomentum putridum.

Syrupus conueniens in digestione est talis.

Recip. *Syrupi dinarij scilicet bisantini, syrupi de endiuia ana drach. vi. aquarum abssinthij, in quacunque febre cronica, et acuta, post septimam appone absinthium, quia stomachum confortat, et hepar, & choleræ acuitatem remittit, buglossæ, cicoreæ ana unc. i. misce. Et sic cõtinuabis hanc secundam digestionem in materia faciente febrem acutã, obseruatis his, quæ prius dixi, scilicet quod uenter quotidie leniatur. Neque patiens in digerendo materiam sit solicitus, ac cupidus in comestione alicuius rei uel in potu impediente digestionem, ut succi fructuum scilicet cucumeris: melonum, citrulorum, cucurbitarum, quia prohibent resolutionem, & materiæ digestionem impediunt. Apparentibus autem signis digestionis facta euacuatione in octaua, consulo, nisi urgentissima fuerit necessitas euacuationis eradicatiuæ, quòd ipsa nõ fiat nisi post decimam quartam, urgente necessitate euacuationis fiat in duodecima, quia non est dies periculosa. Quòd si dies duodecima maioris inquietudinis esset, et co*

actus eßes eradicatiue euacuare, nolo desistas, sed considere horam aduentus acerbationis per septem horas ante, eodem die euacuare poteris, uel in fine duodecimi diei, hæc sunt pro intentione digestionis. Quòd si coactus esses ultra prolongare digestionem secundum ordinem prolongationis febris, intentio magis sit ad aperiendum, quàm alterandum, quia longa actione caloris putredinalis materia illa erit incinerata, & facta melancholica: quare indiges maiori apertione, quàm infrigidatione. Et sic syrupi tui erunt, syrupus de duabus radicibus, syrupus de quinque radicibus, syrupus de lupulis, syrupus de pomis compositis, et similes aperitiui syrupi, cũ aquis appropriatis, aqua fœniculi, appij, lupulorum, semper addendo aquam buglossæ, ratione cordis.

DE CVRA FEBRIS PVTRIDAE CONTINVAE ACVTAE PER EVACVATIONEM materiæ. Cap. VII.

ET NON te lateat, quòd euacuatio in huiuscemodi febribus fieri potest duplici ingenio, aut phlebotomia aut pharmatia. Bene igitur considera, si in huiusmodi febre continua acuta conueniat phlebotomia, & quia in pluribus in principio ægritudinis fieri debet, quia euacuatio est uniuersalis, Moneo ubi uocatus es. ut signa phlebotomiæ consideres, & est ætas iuuentutis, complexio sanguinea, Tumor faciei, ac oculorum inflatio cum rubedine, uenæque in oculis tumentes, & apparentes, caliditas in toto corpore, consuetudo ad phlebotomiam, si horum plura signa adsint cum urina rubea grossa, febrientem phlebotoma ex basilica lateris

dextri

dextri cum extractione sanguinis tenore uirtutis obseruato. Dato quod urina non esset grossa, rubea, uel citrina attestans dominio cholerae, considera si corpus sit iuuenile, musculosum, sanguineũ: tũc nõ obstãte dominio cholerae, phlebotomare poteris, nõ tamẽ copiose, ac si solus peccaret sanguis, uel cholera sanguini permixta. Vnum tamen dico. Si febriens continua acuta tibi occurrit, aetate, & uirtute consentiente, à principio ipsum phlebotomando non peccabis, quia minera intra uenas est, & uenae sectio à uenis non sanguinem solum, sed etiam alios humores putrefieri aptos, peccantes educet. Hoc igitur generale sit praeceptum, quod in febre acuta cõtinua, à principio, & maxime in tertia die phlebotomabis aegrum, quia tunc materia peccans bene permixta est sanguini. Quòd si sanguis peccaret uel per se, uel cum alio humore, copiose phlebotomare audacter potes: facta phlebotomia digestionem incipies secundum modum dictum, aduentante die euacuationis primae iam dictae, dabis febrienti medicinam sequentem, praecedente lenitiuo enemate, uel uentris lenitione, uel alio ingenio celebrata. Quia corpora quae euacuare uelis, oportet fluxa facere.

Recip. Carnium prunorum damascenorum numero. x. tamarindorum unc. s. iuiubarum, sebesten ana numero xv. passularum enucleatarum unc. s. quatuor florum cordialium, buglossae, borraginis, rosarum, uiolarum ana drach. ij. liquiritiae mundae drach. iij. bulliant in sufficienti quantitate aquae usque ad consumptionem medietatis. Deinde colentur, cum colatura dissolue Mannae electae unc. ij. uel florum cassiae nouiter tractae drach. vi. reubarbari electi drach. i. s. spicae gran. vij. infundatur reubarbarum cum spica secundum artem per nouem horas: diaprunis soluti-

ui, electuarij de dactilis ana drach.i. dissoluantur omnia & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, dormiat super ipsum per duas horas, uel unam cum dimidia. Deinde usque per totum tempus vi. uel vij. horarum maneat uel in lecto, uel in camera deambulando, si potest: clausis fenestris, finita ac completa actione medicinæ, quòd ex siti, et somni aduentu dignosces, dabis ei lotiuum aquæ hordei unc.v. uel iuris pulli sine sale cũ modico sacchari absterliui.i. sacchari duarũ coctarũ, lotiuo sumpto per horã dormiat, quia somno corroborãtur uires corporis euacuatione debilitatæ, postea sumat prandium secundum modum superius dietæ ordinatæ. Sequenti die per tres horas ante cibum fiat sequens enema lotiuum tale.

Recip. Aquæ hordei unc. xv. sacchari duarum coctarũ unc.ij. uitelli oui numero.i. misce, & fiat clystere. Quòd si medicina exhibita, non absoluatur patiens à febre, accedes ad secundam digestionem residui materiæ peccantis, ut diximus, dando Syrupos appropriatos. Apparentibus uerò signis digestionis in materia, consulo, ut iterum purgetur materia sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis drach.vi. electuarij rosati mesuæ drach.ij. agarici electi scrup.iiij. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit impedimentum ex parte pectoris ana gran.iij. reubarbari electi drach.i.s. spicæ gran.v. infundatur agaricus cũ suis correctiuis in oximelle simplici per nouem horas. Similiter reubarbarum infundatur in aquã endiuiæ, & modico uini albi odoriferi quantùm sufficit per totidem horas. Deinde fiat fortis expreßio, & cum decoctione communi florum, & fructuum quantùm sufficit, dissoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur duabus horis ante lucem, modo assumptionis medicinarum ante, &

post supradicto.

Si uerò ab hac secunda digestione, & euacuatione materiæ, patiens à febre non absoluatur, cōsulo, ut tertia uice digeratur materia suis syrupis prædictis. Deinde purgetur materia sequentibus pillulis, ut

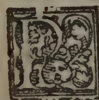
Recip. pilularum aggregatiuarum. scrup. ij. Agarici trociscati scrup. i. reubarbari electi scrup. s. Diagridij grana. i. misce cum syrupo uiolato. fiant pilulæ numero v. Exhibeātur mane per duas horas ante lucē. Et scias quòd hæ pilulæ conferunt in febrium declinatione uniuersali: quia sunt magis euacuatiuæ humorum grossorum, qui per incinerationem facti sunt. Quòd si his pilulis adhuc non liberatur æger à febre, credatis michi, quòd materia non solum peccat qualitate, sed etiam modo substantiæ scilicet quia materia ex processu febris erit incinerata. & ingrossatum est, & ueluti in cinerem redactum, quodam caloris putredinalis fomentum. Et ideo consulo, ut in processu utamur aperitiuis fortibus, non negligentibus tamen extinctionem putredinalis caloris. Præterea cum longo, diuturnoque tempore febris præterito, æger uehementer debilitatus est. recte procedemus digerendo & aperiendo, potius quàm euacuando. Idque cum cibis medicinalibus, quibus notabilis uiarum apertio fit: & conducetur materia ad uias urinæ, uel sudoris, uel alterius cuiusdam euacuationis insensibilis. Quòd si illis præparetur materia ad uiam secessus leui quadam medicina: si non semel, pluribus tamen uicibus facilem uiam habebit ad euacuandum. Consulo igitur, quolibet mane æger ante diluculum capiat sequentem potionem, per septem, uel nouem dies continuos.

Recip.

Recip. Radicum fœniculi: radicum petroſelini: radicum apij: radicum Bugloſſæ: radicum Endiuiæ ana unc.s. Cicerum rubeorum unc.i. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate iuris pulli ad medietatis conſumptionem. Deinde colentur, & colaturæ adde de ſyrupo cicoreæ cum reubarbaro unc.i. ſi reubarbarum abhorret, loco eius exhibe ſyrupũ biſantinũ, uel ſyrupũ de duabus radicibus. Quo iure hauſto, ſtatim pãnis ſe cooperiat, ut dormiẽdo, ſi poßibile eſt, ſudor prouocetur. ſi ſudor nõ prouocetur notabilẽ operationẽ per uias urinæ uidebis. Aſſumpto hoc iure, ſi ad ſeceſſum materiæ declinent, exhibeto pilulas ſequentes.

Recip. Pilularum aggregatiuarum, agarici trociſcati ana ſcrup.i. diagridij gran. i.s. miſce, cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero.iij. Nota agaricus tardæ operationis eſt, & aliarum medicinarum, quibus admiſcetur, operationem tardat. Ideo addidi diagridium, quod tarditatem operationis remouet. Hæc pro ſecunda intentione euacuationis dicta ſint.

DE HIS QVAE CONFORTANT MEMBRA PRINCIPALIA, ET HIS SERVIENTIA. Cap. VIII.

RO HEPATE confortando conſulo, poſt euacuationem materiæ à tot, ac tantis euacuationibus: cum in eo relicta ſit mala complexio calida, quòd hæc auferatur ex epithemate extrinſecus applicato, & per unctiones. Pro quo diligentißimè obſerua, quòd à principio earum febrium pendentium à materia, ipſa materia nondum euacuata, epithemata hepati nullo modo applicanda ſunt. Errant igitur, qui hunc modum

ſequuntur

ſequuntur, quia materia intus frigiditate compingitur, quod facit ad maiorem præparationem indigeſtionis, & maiorem oppilationẽ. Interdum uerò, ſi à principio iſtius febris fuerit cauma humorum, ut ab intenſiſsimo calore uirtutem deficere timeas, excuſaberis, ſi à principio epithimata frigida applicabis, maius enim febrienti iuuamentum eueniet in conſeruanda uita, quàm nocumentum ex prolongatione febris.

Epithima hepatis tale eſt.

Recip. *Aquarum roſatæ, epaticæ, ſolatri, endiuiæ, acetoſæ, ana unc.v. aquæ abſinthij unc.iij. ſpecierum ceroti triaſandalini unc.i. ſpicæ gran.x. ſpodij drachā.s. aceti optimi unc.iiij. pulueri zentur pulueri zanda, miſce pro epithemate hepatis, quod epithema ſic conficiatur, primo unica forti ebullitione bulliant, ut medicinarum uirtutes ingrediantur aquas.* Deinde *infrigidatis omnibus madefiat petia linea in iſto liquore, & manu compreſſa teneatur fortiter donec caliditatem manus accipiat, & hepati applicetur.* Et *tam diu ſtet, nec diutius, donec calefieri cœperit, & iterum remoueatur, & ſic mane, & ueſperi ante cibum hoc epithema applicetur.* V*nguentum quo epithematis loco inunges hepar ad confortandum.*

Recip. V*nguenti ſandalini, infrigidantis* Galeni, *olei ſpicæ ana unc.s. miſce.* Et *nota quod renes, quum comitentur hepar per uenas magnas ab hepate uenientes, eadem caliditate etiam renes epithimentur magis, tamen conſuetum eſt, & obſeruandum, ut ſolo dicto unguento renes inungãtur.* Porrò *cum hepar non modo per exterius applicata confortetur, ſed etiam per ea, quæ interius ſumuntur, ob eam rẽ laudo, quod patiens in declinatione febris infraſcripta utatur mixtura.*

Recip.

Recip. Diarbodonis abbatis, uel descriptione communi triasandalorum ana unc. i. diabuglossati unc. s. misce cum syrupo bisantino fiat electuarium, de quo duabus horis ante cibum, grossæ castaneæ quantitatē sumito.

Cordi uerò succurremus confortantes per ea, quæ per extra applicantur, & intra sumuntur. Nec te fugiat in praxi in principio febris acutæ, Epithemata cordi applicare non esse peccatum. Quia cor est uitæ fons, & origo. tum quod in corde non est materia humoralis faciēs febrem, quæ ratione frigiditatis Epithematis possit compingi intus, ut erat in hepate. Nota etiam quod cordis Epithemata non debent esse multum eleuata in frigido: quia membrum natura calidum: quantumuis calida ægritudine laborans intensa frigida non patitur. quia ultra hoc, quod malam complexionem calidam corrumpit, periculum esset de naturalis cordis caliditatis extinctione. Ideo frigidiora Epithemata hepati per calidum lapso magis conueniunt, quàm cordi cæteris paribus. Neque hepati sola intensa frigida applicare conducet. Ideo in Epithmeate hepatis posui aquam absinthij, & spicam, ut aliorum frigiditatem frangerent, hepatisq; substantia magis confortaretur.

Epithema cordis tale est.

Recip. Aquæ rosatæ, aquæ borraginis, aquæ buglossæ, aquæ acetosæ, melissæ, endiuiæ, ana unc. v. florum buglossæ, florum Borraginis, rosarum rubearum ana drach. i. s. sandalorum albo. & rubeorum ana drach. i. Been albi, ossis de corde cerui ana scrup. ij. Camphoræ, si fortis est inflammatio, gra. vi. Croci scrup. i. uini maluatici, aceti optimi ana unc. iiij. pulucrizentur puluerizanda, misce pro Epithemate cordis.

Pro

Pro pauperibus hoc sequens unguentū erit conueniens,

Recip. Olei Nenufaris citrinæ unc.iij. pulueris florum nenufaris citrinæ drach.ij. sandalorum rubeorum, coraliorum rubeorum. Seminum acetosæ ana scrup.i. Margaritarum, ligni aloes. oßis de corde cerui ana scrup. s. camphoræ gran.iij. ceræ albæ lotæ cum aqua nenufaris citrinæ quantùm sufficit, puluerizatis puluerizandis, & cum modico ceræ albæ fiat unguentum pro corde ante cibum. Valet in omni anxietate cordis, fit quoque cordis confortatio cum his, quæ intra sumuntur. Conueniunt autem conditum acetositatis citri, Syrupi de ribes. Sacchari rosati, sacchari uiolati, diabuglossati, diaborraginati, conficiendo electuarium tale.

Recip. Diaborraginati, diabuglossati, sacchari rosati ana unc.s. conseruæ acetositatis citri unc.i. specierū aromatici rosati drach.i.s. misce, cum syrupo de ribes fiat electuarium, cui adde foliorum auri numero s.

Confortamus similiter hepar, & cor cum infra scripto electuario.

Recip. Diabuglossati, sacchari rosati ana drach. i. s. specierum diarhodon abbatis, specierum triasandalorum ana drach. i. s. misce, cum syrupo acetositatis citri fiat electuarium. Cui adde foliorum auri numero v. poterimus loco electuarij, exhibere confectionem in rotulis.

Recip. Specierum aromatici rosati, specierum tria sandalorum, diarhodonis abbatis, ana drach.i.s. sacchari optimi dissoluti in aqua rosata, & buglossæ quantùm sufficit, fiat confectio in rotulis. Confortantia stomachum, & intestina sunt, quæ interius sumuntur, & ex

tra applicantur. Quæ intra ſumuntur in cauſa frigida confortantia ſtomachum, non declinent ad intenſiorẽ gradum caloris propter febrem, ut diacitonitem cum ſaccharo et ſpeciebus. Mellis roſati colati, ſyrupus de mẽta in quo non eſt multus gradus caliditatis. Quòd ſi timemus caliditatem rei exhibitæ, temperabis cum aliquo ſyrupo frigido, ut ſyrupus de citonijs. Confortatio in cauſa calida ſtomachi non debet eſſe cum ſummè frigidis, ne impediatur concoctio, ut.

Recip. Dacitonitem ſine ſpeciebus cum ſaccharo, ſacchari roſati ana unc. i. miſce, cum ſyrupo de menta fiat electuarium.

Si cognoueris febrilem calorem remiſſum: quia ſumus in declinatione febris manifeſta, nõ malum eſt prædicto electuario miſcere drach. i. ſpecierum aromatici roſati. De quo electuario aſſumat quotidie per duas horas ante cibum quantitatem magnæ caſtaneæ. Quòd ſi ob caliditatẽ ſtomachi à calore febrili corruptam, ſtomachus multiplicat ſuperfluitates multas: & in inteſtinis, quò fit, ut continuò in flatum conuertantur. bonũ erit, relicto priori electuario uti infraſcripto.

Recip. Specierum diagalangæ, ſpecierum aromatici roſati. puluerum diadragãti frigidi ana drach. i. ſacchari quantùm ſufficit, diſſoluti in aqua mentæ, fiat confectio in rotulis drach. ij pro qualibet. Eadem confectio pro deſt doloribus ſtomachi, & inteſtinorum, qui plerunque contingunt in febrium declinationẽ, & immediate poſt eius aſſumptionem, bibatur aliquantulum de iure pulli decoctionis aniſorum. Quòd ſi dolores ſtomachi & inteſtinorum ſuperuenerint non ſtante febre, poſt ipſam confectionẽ, modicum uini maluatici bibere prodeſt.

Per

Per exterius confortant stomachum, uel inunctiones, uel fomentationes, fomentatio stomacho debilitato conferens, & uentoso in febrium declinatione, & stante adhuc febre si urgeret necessitas talis est.

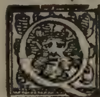
Recip. *florum camomillæ: rosarum rubearum:* Mentæ *siccæ, absinthij ana* M.i.*super calefiat tegula, & irroretur cum optimo uino albo, & odorifero: deinde madefiãt herbæ super ipsam, & sic stomacho applicẽtur mane, & uesperi remouendo ante cibum.*

Vnguentum confortatiuum stomachi stante febre, & post, tale est.

Recip. Olei *spicæ, olei masticis, olei citoniorum, olei absinthij, ana unc.i.nucis muscatæ, ligni aloes, garyophyllorũ, macis ana drach. s.coraliorum rubeorum, rosarum rubearum ana drach.i.Cinnamomi electi, scrup. ij. musci fini, gran. iij. pulucrizentur pulucrizanda cum modico cæræ fiat unguentum molle: quo calido inungatur stomachus mane, & uesperi ante cibum.*

Et hæc de curatione febrium continuarum acutarum.

AD SVCCVRRENDVM ACCIDENTIBVS FEBRIS CONTINVAE ACVTÆ, Cap.IX.

QVONIAM *secundũ plurimum in omni febre putrida acuta, cõtingunt accidentia sæua, plerunque trahentia ad se curam.* Ideo *est utile plurimũ & ægrotanti, & medico, illis accidentibus succurrere.*

Primo quippe febriens quãdoq; ſiti clamoſa infeſtatur, ideo expertum eſt, ſi febriens crebrò bibat duos, uel tres hauſtus ſequentis iulep, ſitis ipſa ſedabitur, cum hoc etiam ipſi febri iuuamentum præſtabit.

Recip. Seminum endiuiæ, Acetoſæ, plantaginis ana drach. ij. ſeminum citoniorm drach. iij. quatuor ſeminum communium frigidorum ana drach. i. Bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ fontis claræ, uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde coletur ſine expreßione, & colaturæ adde uini granatorum acetoſorum unc. i. s. ſucci acetoſitatis citri, ſacchari candidi, ana unc. i. s. Iterum lento igne bulliant & fiat iulep longum.

Ad idem, multum expertum eſt conferre, ſi febriens in ore teneat lambendo frequenter de ſequenti mixtura.

Recip. Mucillaginis ſeminum citoniornm unc. ij. mucillaginis ſeminum maluæ unc. i. puluerum diadraganti frigidi, ſacchari candi ana drach. ij. ſacchari albißimi quãtùm ſufficit, & fiat loch molle.

Ad idem, expertum eſt, & optimè ualens in tusſi, & difficultate anhelitus, ſi febriens ferè continuò teneat in ore fruſtum ſequentis liquiritiæ ſenſim maſticando ipſum.

Recip. Liquiritiæ mundæ, & bene raſæ, & per fruſta diuiſæ unc. ij. paſſularum enucleatarum unc. i. ſeminum Citoniorum mũdatorum unc. s. ſacchari cãdi unc. i. miſce, & bulliant in ſufficienti quantitate aquæ, uſque ad conſumptionem medietatis. demum uſui reſeruetur modo dicto, ex iiſdem quoque rebus potes conficere cũ ſaccharo albißimo loch molle. de quo patiens portiunculas teneat

in ore lambendo.

Ad idem, expertum est dare patienti de infra scripta mixtura.

Recip. succi costarum lactucæ, succi semperuiuæ, succi limonis ana unc. ij. mucillaginis seminum citoniorum, sacchari candi ana unc. i. & cum saccharo albißimo fiat loch molle.

Ad idem expertum est.

Si fuerit sitis ualde clamosa sicut in causone inflammatiuo contingit, quod patienti febrem cum siti illa clamosa condonetur potus multæ aquæ frigidæ, obseruatis conditionibus recitatis à Galeno In primo artis curatiuæ ad Glauconem, & ab Auicenna prima quarti, inter quas debetis obseruare, ut dixit Princeps, quòd febricitantis uentriculus in uirtute concoctiua nō sit imbecillis admodum.

cap. xi

Ad idem expertum est.

Si totum guttur extrinsecus inungatur cum sequenti oleo.

Recip. Olei de floribus salicum: de floribus cucurbitæ, uiolati ana unc. ij. diluantur hæc olea cum aqua fontis claræ frigida, & sæpius in die eodem inungatur guttur, ut dixi. Attende, quòd cum omnibus his dictis semper potus ægrotantis sit, uel aqua hordei non multæ decoctionis, uel aqua cocta cum succo granatorum, & omnino parcat uino.

Item ad idem, & est expertum.

Si patienti mane & uesperi ante cibum diluantur extrema à genu infra, & à cubitu infra, cum aqua dulci simplici & calida, fiet enim nedum euaporatio humidi uaporis ad superiora, uerum & tractus uaporum calidorū

à superioribus ad inferiora. Attende iterum, quòd de maxime sedãtibus sitim in febribus est, euacuare causam sitis, quæ secundum plurimum est in stomacho, defluxa tamen ab hepate. Et ideo hortor uos, quòd aliquando adhuc non concocta materia condonetis ægrotanti modicum floris caßiæ, uel tamarindorum, uel Mannæ. quorum uirtus est euacuatiua tantum materiæ existentis in uentriculo. Attende iterum, quòd ad sedandam sitim in febribus utile remedium est, si frigida continuo coquantur cum suis cibarijs, ut est lactuca, plantago, portulaca, semina mellonum, & alia semina communia frigida: condianturq; secundum plurimum cibaria cum succo granatorum, uel agreste, uel limonum: dum tamen inter omnia delectabilius extinctiuum sitis, est succus Acetositatis citri. Quandoq; ipsi febri iungitur aliud accidens satis horrendum, quod est instantia uigiliarum, propter quam spiritus resoluuntur, & uirtus debilitatur: ex qua instantia uigiliarum pleruńq; febriens deducitur ad deliria, ad inquietudinem, & ad mortem. Ideo hortor uos, ut procuretis abolitionem omnino instantiæ uigiliarum, primo quippe incipiendo à debilioribus prouocantibus somnum, ut uirtus melius assuescat ad fortiora, & sic non terrebitur. Ideo in primis, & ante euacuationem, & post, expertum est, lotiones extremitatibus admodum ualere, maxime factas uesperi post cibum, his enim lotionibus uapores frigidi, & humidi cum uaporibus cibi deferuntur ad cerebrum, eisdem quoque sua caliditate actuali diuertuntur uapores calidi, & sicci, qui à minera putredinis ascendebant ad cerebrum, & somnum prohibebant, eius causam auferentes.

Lotio

Lotio igitur erit sequens.

Recip.Florum camomillæ,anethi,Nenufaris,uiolarum ana M.ij.capitum papaueris albi numero decem,foliorũ lactucæ,uitis,cannarum,salicum ana M.i. & hoc si folia ista inueniri poterint,si non,sis contentus prædictis,bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ currentis usque ad consumptionem medietatis,deinde colẽtur,& colatura usui seruetur. Vbi uolueris decoctionem istam fortificare. Adde seminum Iusquiami albi unc.s.corticum radicum mandragoræ unc.i.s.hortor semper uos, ut in prouocatione somni primitus tentetis ea, quæ per exterius applicantur,quoniam prouocatiua somni per interius non sunt sine timore.

Ad idem expertum est,quod quacunque hora non poterit aliquis dormire,cum sequẽti unguento inungantur tempora, & sub naribus, & pulsus manuum, & pedum cum plantis eorum.

Recip. Vnguenti populeonis, olei Nenufaris ana unc. s. croci, oppij, ana gran. iij. misce, & fiat linimentum.

Ad idem,expertum est,& mirabile in prouocatione somni, si patienti instantiam uigiliarũ, diluantur aures,& maxime pulpę earum,& nares cum sequenti uino.

Recip.Vini albi dulcis unc.vi.seminum Iusquiami albi drach.ij.Bulliant usque ad consumptionem medietatis uini,cum quo inungantur aures,& nares,& æger omnino dormiet.

Ad idem, expertum est non potenti dormire, sacculus iste sequens naribus applicetur.

Recip. Seminum lactucæ, ſeminum nenufaris, ſeminum papaueris albi, ſeminum Iuſquiami albi ana drach. ij. corticum radicum mandragoræ drach. i. contundantur, & ponantur in ſacculo. & Bulliant in aquæ lactucæ, aquæ nenufaris, uini albi odorferi ana unc. iiij. certe ſi patiens huius ſacculi odorem continuabit, omnino dormiet.

Ad idem.

Recip. Florum nenufaris quantum expedit ad conficiendum plumaceolum, ſeminum iuſquiami albi unc. ij. miſce, & conficias plumaceolum, ſuper quod æger capite cubet.

Item ad idem, expertum eſt, quod poſt cœnam, cum patiens cubare uoluerit, imponantur per nares quatuor guttæ ſequentis olei, & dormiet.

Recip. Olei de ſeminibus papaueris albi, olei uiolati aña unc. iij. oppij gran. i. s. Bulliant inſimul uſque ad conſumptionem medietatis olei, imponatur oleum (ut diximus) & certe dormiet. Vbi autem hæc, quæ per exterius applicantur non contulerint in prouocatione ſomni, hortor, ut per interius applicentur ea, quæ ſomnum habent prouocare: dum tamen obſeruetur generalis regula: quòd à ſomniferis non inducentibus ſtuporem, incipiamus. Et ideo compertum eſt, ſequẽs remedium utile eſſe, & expertum.

Recip. Medullæ panis unc. s. Infundatur in uino cocto, ſeu ſapa, & ſic madefacta poſt cibum, cum æger dormire uoluerit, exhibeatur.

Ad idem & eſt expertum, & familiare, ſi poſt cibum febricitanti patienti inſtantiam uigiliarũ exhibeatur ſequens potus.

Recip.

Recip. Succi lactucæ, succi nenufaris, succi uiolarum, ana drach. ij. misce, & cum modico uini albi odoriferi exhibeatur ut dictum est. *Si uerò per hæc febricitans non dormierit, laudo, q̃ secundũ maiorem uel minorem necessitatem stupefacientia ægrotanti exhibeantur, obseruabis primo præceptum principis in quarta primi dicentis, & si necesse fuerit stuporem inducere non transcẽdas tale, quale est papauer album, quoniam cum suo stupore est domesticum.*

Ideo expertum est, si patienti instantiam uigiliarum exhibeatur per horam post cœnam, sequens potus, omnino dormiet.

Recip. Syrupi de papauere, de nenufare, aquæ lactucæ ana unc. ij. misce & patienti exhibeatur. Et *scias quod hic potus cum hoc, quòd inducit somnum maximè confert febri.*

Ad idem, si hic potus non contulerit, consulo, ut deueniamus ad opiata incipiendo semper à debilioribus, primo dabimus sequentem bolum post cibum in uesperi patienti instãtiam uigiliarum.

Recip. *De requie opiata scrup. ij. sacchari uiolati drach. ij. misce pro una uice, quòd si istud non suffecerit, cum eodem saccharo uiolato, uel nenufarino adde scrup. ij. attanasiæ. Quòd si fuerit oportunum ascendere, adde saccharo nenufarino scrup. ij. philonij romani, & adhuc si fuerit tui intentio magis somnum prouocare, cum eodem saccharo adde triferæ magnæ drach. s. Quòd si cum prædictis æger non dormiat, pronuntiabis periculum de morte suis astantibus.* Et *hæc de instantia uigiliarum. Quãdoque uerò ipsi febricitanti iungi-*

 tur

lor capitis *tur dolor capitis satis intensus, quoniam huiusmodi dolor prouenit à uaporibus eleuatis à materia faciente febrē, qui attingētes pelliculas cerebri, ultra hoc, quod causant malam complexionem, extendendo causant malam compositionem in cerebro, & inde dolorem inferunt & plerunque easdem pelliculas pungendo, dolorem pūgitiuum capitis conducunt. Ideo succurrendum est illi dolori.*

Primo cum omni genere diuersionis à capite. Laudo igitur, ut fiant primo lotiones, quibus uapores illi ascendentes, ad inferiora trahentur, quæ lotiones fieri debent ante cibum mane, & uesperi, quia tunc non permiscebuntur illi uapores fumis cibi, ut reddantur ad diuertendum difficiliores.

Lotio talis est sequens.

Recip. *Florum camomillæ: rosarum rubearum, florum sticados arabici, betonicæ, calamenti ana* M. *i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ currentis usque ad consumptionem medietatis, cum qua fiat lotio cruribus, à genu infra, & à cubito infra. Et attende, quòd in tali lotione apponuntur calida, & si ægritudo fuerit calida: quoniam ipsius calidi proprium est attrahere. Secundo cum aqua illa, qua diluuntur pedes & manus, sit caliditatis alicuius pungentis, & mordicantis, à duplici caliditate fiet maior attractio, uidelicet caliditate actuali aquæ, et potestatiua,*

Secundum remedium est, mane & uesperi frictiones fieri à superioribus spatulis incipiendo usque ad pedes.

Tertium remedium est, appositio cucurbitularum sine scarificatione, incipiendo à spatulis ad nates, ad coxas, & ad pulpas crurium. Quòd si expediret scarificatio, tunc incipe ab inferioribus, & procede ad superiora:

riora;neque turberis si Galenus dicat in libro de cucurbitula,quod cucurbitulæ non debent apponi nisi in corpore prius mundato: hoc intelligitur, si tui intentio fuerit euacuare tantum per cucurbitulas. Si uerò fuerit tui intentio,trahere de membro ad membrum, cucurbitulæ apponi possunt sine ulla euacuatione præcedente, laudo quoque quòd ubi prædicta non contulerint, quòd temporibus applicetur oxyrhodinum cõfectum ex oleo rosato, aqua rosata,& aceto,quoniam intentio tui est repercutere fluentes humores ad caput. Ideo maiorem aceti quantitatem addere debes. Scias tamen quòd Elegans remedium in dolore capitis per communitatem à materia febris est tale, uidelicet.Clysterium factum ex rebus diuertentibus à capite,ut

Recip. Foliorum maluæ,uiolarum, florum sticados arabici,betonicæ,furfuris grossi ligati in petia ana M.i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis,deinde colẽtur,& de colatura

Recip.unc.x.olei uiolati unc.iij.hieræ simplicis drach. vi.mellis rosati unc.ij.salis communis drach. ij. uitelli oui numero.i.misce, & fiat clysterium, consulo quoque tanquàm expertum, & probatum in dolore capitis, prout est accidens febris,quòd bis in die,mane & uesperi, inungantur tempora, et frons tota cum unguẽto alabastrino, Cuius descriptionem habetis in Empirica nostra de curatione morborum à capite usque ad pedes,in capite de dolore capitis.Vbi uerò hæc dicta non contulerint, consulo tanquàm remedium expertum, quòd aperiantur uenæ emorrhoidales cum phlebotomo,uel hyrudinibus,per eas enim uenas emorrhoidales apertas ne dum euacuatur materia febris,uerum & uapores unà simul euacuabuntur,

ualentes

ualentes attingere caput, & istud remedium in febribus quantũcunque intensiuis prohibet futuram phrenitidem, quæ præ dolore capitis, & intensione febris frequenter solet contingere. Et ideo cum his, & cum dicendis succurremus alteri accidenti in febribus, maximè acutis, quod est delirium, uel paraphrenitis, cuius medicatio uel prohibitio futuræ phrenitidis, consistit in omnibus auxilijs conuenientibus dolori capitis, & cum dicendis infra.

Et ideo attende quòd curatio paraphrenitidis, quæ est à solis uaporibus mineræ febris ledentibus cerebrum, debet esse solicitare, ne uapores in materiã uertantur, et fiat uera phrenitis, quoniam tunc eius curatio apud medicum erit uana, solicitet igitur medicus in delirio, & phrenitide, diuersiones, quas numerauimus ad succurrendum dolori capitis cum lotionibus, cum ligaturis, cum appositione uentosarum, cum scarificatione, et sine, cum mißione sanguinis diuertendo à capite. Quòd si prædicta non conferant in paraphrenitide ex febre, remedium est, apponere sanguisucas post aures, quoniam est diuersio, & euacuatio paratæ materiæ conducere ex paraphrenitide phrenitidem ipsam. Postea uerò præsentaneum remedium est, ad prohibendam futuram phrenetidem, aperire uenas narium, uel cum phlebotomo, uel setis porcinis benè pungentibus. Caue tamen ab hyrudinibus uenis narium applicitis. Hortor quippe quòd ubi in febre timor fuerit de futura phrenitide, medicus solicitet diuersiones cum clysterijs, quoniam ultra hoc, quòd clysteria diuertant materiam à capite, euacuant materias communes existentes in uijs latis, quibus fouetur minera putredinis febrilis, inter quæ clysterium sequens est maximi iuuamenti.

Recip.

Recip. Mercurialis, florum camomillæ, betonicæ, sticados arabici, maluæ, uiolariæ, furfuris grossi ligati in petia ana M.i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colẽtur, & de colatura

Recip. unc.x. olei rutæ unc.iij. hieræ simplicis. Et si uolueris fortificare magis clysterium. hieræ logodionis. Et si adhuc magis fortificare uolueris hieræ Ruffini drach.vi. mellis rosati unc.ij. salis communis drach.ij. uitelli oui numero.i. misce, & fiat clystere ieiuno stomacho. Et hæc de phrenitide, & de paraphrenitide ex febre dicta sint, cum de his latius diximus in de medicatione Empirica.

Vbi uerò cum febre iungeretur somnus profundus, qui secundum plurimum causatur in febribus à uaporibus materiæ febris eleuatis ad cerebrum, qui sui caliditate cerebri humiditates pituitosas eliquant, quæ eliquatæ confluunt ad uentriculos cerebri, & eos oppilãt, et somnum inducunt, ideo ad prohibendum huiusmodi accidens, ne in subethicam transeat dispositionem, hortor, ut primo fiat sequens clysterium.

Recip. Agarici optimi drach. ij. pulpæ coloquintidæ drach.i.s. betonicæ, florum sticados arabici, camomillæ, calamenti, mercurialis, ana M.i. Agaricus, & coloquintida ligentur in petia, ne eorum substantia hæreat intestinis: propter quod timendum esset de Diarea, uel dysenteria. Et omnia simul bulliant in sufficienti quãtitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde colẽtur, et de colatura

Recip. Vnc.x. olei rutæ unc.iij. hieræ logodionis drach. vi. sacchari rubei unc.i. s. mellis rosati unc. ij. uitelli oui numero.i. salis communis drach.ij. misce, et fiat clysterium

post

post clysterium non negligat patiens omnia genera diuersionum cum lotionibus uidelicet supra dictis, cum ligaturis fortibus, cum appositione cucurbitularum, & cum appositione hyrudinum emorrhoidibus, & non negligat etiam appositionẽ oxyrhodini fronti, et temporibus appositi, non negligat quoque medicus remedium à me expertum, & probatum in profunditate somni, et subetica dispositione, & est aßumere drach. ij. capillorum patientis, & ipsos uri, urentesque ipsos extinguere cum aceto fortißimo, & abrasa commissura coronali, prædicti capilli calidi applicẽtur, et sic permutẽtur de tribus horis in tribus horis, & apparebit remedium præstans, & subitum in abolitione somni, non etiam medicus negligat continuam appositionem fortißimi aceti in naribus, & oculis, & temporum, et cum eodem aceto madefactionem, his enim fit repercußio uaporum eleuatorum à minera febris, quibus materia eliquabatur, & somnus conducebatur. Vbi uerò in febribus ariditas, & nigredo in lingua apparuerint admodum febriẽtem molestantes. Remedia sunt hæc sequentia.

Expertum est, quòd si lingua aspergatur, & bene fricetur cum saluia, uel maiorana infusa in oximelle simplici, uel in melle rosato, uel in aqua hordei, & aceto, postmodũ ipsi linguæ imponatur sequens mixtura, sublime remedium est, si post lãbendo supra linguam ipsa teneatur.

Recip. Aquæ hordei multæ decoctionis, ut melius sit abstersiua unc. ij. mellis despumati drach. ij. sacchari candi unc. i. s. misce, & unica forti ebullitione insimul bulliant, & usui seruetur. Item.

Ad idem, expertum est, si frequenter supra linguam patiens teneat de sequenti mixtura.

Recip.

Recip. mucillaginis semi.citoniorũ,mucillaginis semi. psilij,seminum maluæ ana unc.s.sacchari candi unc.i. mellis rosati unc.s.sacchari albißimi quantùm sufficit,et fiat loch molle. Vbi uerò cum febre iungeretur inquietudo die noctuq;,hortor, quòd cum talis inquietudo proueniat à materia hinc inde currente per totum corpus, & non relinquente ægrum, neq; membra sui in eodem loco, & situ quiescere, quòd omnino materia febris euacuetur, euacuatione quippe minorante materiam,ut natura reddatur potentior supra residuum materiæ cum medicinis securis,& sine molestia euacuantibus, derelinquentibusq; uestigium digestionis in residuo materiæ remanentis, cuiusmodi est electuarium rosarum Mesuæ, electuarium de succo rosarum nicolai,electuariũ de Dactilis.Hæc enim electuaria cum hoc,quod euacuant minorando materiam facientem febrem, sunt secura sine nocumento. Et ideo dato quòd essemus in primis diebus,ubi iungeretur hæc inquietudo die noctuque,consulo, ut sine timore minoretur materia sequenti pharmaco.

Recip.Floris caßiæ nouiter tractæ drach.vi.electuarij de dactilis,uel electuarij de succo rosarum Mesuæ drach. ij.s. Quòd si cum his adderetur aliquid reubarbari in utraque materia,calida scilicet & frigida, non dãnarem istum modum euacuandi cum reubarbaro,euacuãdo enim corpus,confortat membrum à quo euacuat, facta ista euacuatione quoniam admodum attendendum est huic inquietudini,hortor, ut uesperi antequàm cibũ inglutiat, cum manu madefacta in aqua dulci tepida fricetur leui quadam frictione totum corpus à spatulis usque ad plantam pedum, his frictionibus propter aquæ caliditatem actualem,& motum factum aperiuntur porositates corporis,

poris, & materia præparatur ad perspirationem, & inquietudo tolletur. Item ad idem expertum est, & uos maxime obseruabitis remedium sequens in inquietudine totius corporis propter febrem. Quòd primitus fiant frictiones cum panno calido per totum corpus. Deinde leui quadã unctione frigida idẽ corpus totũ ungatur sic. Recip. Olei de seminibus cucurbitæ, olei de floribus salicis, olei uiolati quantùm sufficit, ubi uerò facta euacuatione, & his omnibus, inquietudo non quiesceret, hortor uos, ut fiant frictiones totius corporis cum appositione cucurbitularum, incipiendo à pulpis coxarum eas scarificando. Deinde ad coxas procedendo, super ascendendo ad spatulas, fiet enim his euacuatio materiæ per cutim et tractus ab intimis eiusdem materiæ ad exteriora. Et hæc de accidẽtibus cõtingentibus febribus putridis dicta sint.

DE FEBRE CHOLERICA PVRA A' PVRITATE CHOLERAE. Cap. x.

EVS AVERTAT *quòd quis febriens febricitet à cholera pura, non permixta alicui alteri humori, quoniam cum cholera pura uehementis caliditatis, & siccitatis existat, cuius caliditas aliena re non refrangitur, accidentia ita sæua ab ipsa procedunt, ut æger sæuitate accidẽtium, et magnitudine morbi illico deficiat. nichilominus poßibili posito in esse q aliqua febris sit à puritate choleræ. Remedium generale est, citißime & uehementer infrigidare, iuxta illud principis in quarta primi, & est dictum Galeni in primo artis curatiuæ ad Glauconẽ dicẽtis: ad febrẽ uehementis*

mentis caumatis uehementer debemus infrigidare. & quoniam quælibet euacuatio, quia cum nocitiuo euacuat aliquid iuuatiui & simul spiritus ipsos. Ideo ex parte sui corpus ipsũ infrigidat, ideo hortor uos. In principio huius febris quòd euacuetis, & non phlebotomia, quoniam cum in ea febre peccet pura cholera, & phlebotomia non euacuet puram choleram, Ideo phlebotomia in tali febre non conueniet, & hoc est quod dixit princeps in Doctrina de phlebotomia, quòd tunc phlebotomia rapiet bonum, & derelinquet malum, quo fit ut ex phlebotomia in tali casu citius æger moriatur, expertum igitur est, quod si à principio euacuetur cholera pura cum sequenti medicina, est egro maxime utile, ut

Recip. Diaprunis non solutiui unc. i. Electuarij succi rosarũ. drach. ij. s. misce, & cum saccharo fiat bolus, post cuius boli acceptionem in aurora in potu ægrotanti dabis unc. iij. uel iiij. aquæ cucurbitæ, uel citruli, uel cucumeris, non mireris si hæc medicina sit eradicatiua, quoniam ægritudo pendet à materia turgente, cognosces autem febrem esse à puritate choleræ, primo ab habitudine corporis, quoniam ad tactum totum corpus apparet calidum caliditate mordente & acuta, sitis est clamosa, Dolor capitis intensus, inquietudo, instantia uigiliarum, & citrinitas apparens maximè in oculis. Quòd si egestiones citrinæ igneæ fuerint, & urinæ similiter cum abundante subtilitate in modo substantiæ, Iudicium tuum efficietur certius quòd sit febris à puritate choleræ, in qua febre cum intensiuis debes infrigidare corpus: facta prædicta euacuatione digerere debes materiam cum sequenti syrupo. Cuius uirtus est ingrossare choleram puram, quæ subtilis est, & eam infrigidare.

Recip.

Recip.syrupi de ſucco limonum,de ſucco granatorum ana. drach.vi. aquarum ſeminum cõmunium frigidorum, ſolatri ana unc. i.s Continuabis syrupum febrienti bis in die,in aurora ſcilicet & in meridie, & attende quòd in tempore,quo materiam iſtam concoques, cibabis ægrum lactucis, plantagine, ſpinachijs, cucurbita, citrulo, & cucumere;quoniã & ſi ſui frigiditate intenſa inimicentur calori,& ſpiritibus humanis,ingroſſant tamen materiam illã turgentẽ,et furioſam,quo fit,ut febris, & accidentia remittantur. Et Attende quòd cũ hæc materia ſit uehementis acuminis, & ſecundum plurimum exiſtat in locis propinquis cordi,uel citiſsime,ideſt ante ſeptimam,ægrũ interficiet,uel beneficio primæ euacuationis,& alterationis factæ,æger liberabitur, & ideo in his non expectabis ſigna concoctionis. Cum non det ægritudo inducias ad concoquendum, ſed ſolum ad alterandum. Ideo non eris ſolicitus ad ſecundã euacuationem fiendam expectatis ſignis digeſtionis præcedẽtibus. Et hæc eſt febris illa,quam cauſonem incẽſiuum, & mortiferum Medici appellant. Ideo in ea ſermonem non prolongabimus, cum uel nunquam,uel rariſsimè huius febris curã attingemus.& ideo de his febribus, quæ ſecundum plurimum in humanis corporibus ſunt uagantes,dicemus in ſequentibus.

DE FEBRE CHOLERICA INTERPOLLATA, Cap.XI.

ATTENDENDVM EST, quod febris cholerica,ut ex primo artis curatiuæ ad Glauconem habetur,duplex eſt,una continua, de qua iam meminimus, Altera uerò interpollata: quæ & ſi ab eadem

ab eadem materia ortum trahant: una tamen à cholera putrida facta ad intra uasa dependet. quam continuam proportionalem de cholera nominamus: cuius curationem supra posuimus, & ponemus, cum loquemur de cura Causonidis. Altera uerò à materia putrefacta ad extra uenas, originem trahit. Et hanc interpollatam, seu intercidentem uocamus. Cuius duo sunt modi. Vnus interpollatæ febris cholericæ puræ, cuius sermonē iam habuimus. Alius uerò est interpollatæ febris cholericæ nothæ, idest spuriæ, quoniam non pendet à puritate choleræ, sed à uitio alterius humoris cum cholera permixti, ueluti flegmatis, aut melāncholiæ. Et huius duo sunt modi. Vnus qui fit ex mixtione flegmatis craßi, uel tenuis, & aquosi, & hic est modus febris cholericæ interpollatæ nothæ maioris famæ, quoniam ut in pluribus sic accidit, ut choleræ permisceatur pituita. Alter uerò modus est, cum choleræ admiscetur melancholia. Et dicitur febris cholerica interpollata notha minoris famæ, quoniā ut in paucioribus euenit, quòd febris sit de cholera admixtione melancholiæ, & hæc diuisio etiam locum habet in continuis de cholera. Et nota quòd propter uariam admixtionem aliorum humorum cum cholera, hæ febres à medico exquisitæ in malitia, & duratione paroxismorum non cognoscuntur. Est enim pituita, uel melancholia humor ineptus concoctioni. Curationem igitur tertianæ interpollatæ nothæ maioris famæ aggrediemur. Cum igitur febris huiusmodi conditionis erit. Cum fueris primo accersitus ad ægrum, cognito quippe morbo annotabis primo, si adsit uentris lenitio. quòd si non, sis contentus altero duorū, uel exhibitionis floris caßiæ recenter tractæ. ut

Spuria
Notha

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ drach.x. cum puluere liquiritiæ fiat bolus, & patienti exhibeatur per horam ante cœnam uel prandium. quòd si patiens caßiæ assumptionem abhorreat, fiat ei sequens clysterium, ut

Recip. Aquæ hordei, uel aquæ decoctionis maluæ, uiolariæ, uel blitis unc. x. olei uiolati unc. iij. caßiæ tractæ unc. i. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero. i. salis communis drach. ij. misce, & fiat clysterium. Deinde considera urinam, & corporis habitudinem in ægrotis, ubi æger fuerit carnosus, & facies plena, cum rubedine, & urina rubea, illico ægrum phlebotomabis, ex basilica lateris dextri tantus sanguis extrahatur, quantum tollerat robur uirtutis, & ætas. His uerò non apparentibus ex parte habitudinis totius, et ex urina, non facies phlebotomiā, quoniam est timorosa, nisi ægrotanti iungeretur fortis dolor, & in forti dolore alijs non apparentibus signis phlebotomiæ, conuenit phlebotomia. ut in prima particula aphorismorum tetigit Galenus dicens, nullam medicinam esse meliorem in fortißimo dolore ipsa phlebotomia, facta phlebotomia si expediet, uel non facta, si non apparebunt signa phlebotomiæ, cum ægritudo det nobis inducias propter humorem pituitosum permixtum choleræ hebetantem actiuitatem choleræ, laudo, ut medicus digerat materiam hanc febrem facientem. Consideret autem in hac digestione fienda medicus qualitatem materiæ peccantis, & modum substantiæ eius, & digerat per applicationem contrariorum, quia etenim materia hæc est calida propter dominantem choleram, ideo indiget frigido digerente. Et quoniam materia peccans est cum admixtione flegmatis uiscidi, et hærentis. Ideo indiget abstersione. Et quoniam omnis febris materialis pendet ab

oppilatione,ideo et digerentia ſint oppilationum aperientia,magis tamen ſint à principio alterãtia,quàm aperientia, Et ideo expertum eſt,in digeſtione materiæ ſequentem potionem multum ualere.

Recip. Hordei mundi,& non excorticati.p.i.ſcariolæ, borraginis ana M.s.Aceti drach.ij. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde colẽtur, & de colatura quolibet mane exhibeatur unc.vi. ipſi patienti cum modico ſacchari, & ſic eam continuet in aurora, quouſque appareant ſigna concoctionis materiæ. Vbi uerò patiens decoctiones abhorreret,detur ei ad digerendum cauſam facientem hanc febrem iuxta Auicenna in prima quarti,ſequens ſyrupus.

Recip. Syrupi Acetoſi ſimplicis,Endiuiæ,mellis roſati colati ana unc.s.aquæ ſacchari unc.iij.miſce pro una uice, in ſyrupo acetoſo ſimplici inuenitur uirtus infrigidatiua ratione aceti,& ſacchari,et uirtus inciſiua, meritò aceti, etiam uirtus hepatis confortatiua, et alteratiua propter ſyrupum de endiuia, & uirtus abſterſiua meritò mellis roſati,continuet ſyrupum iſtum tot uicibus in aurora, quotiens ſigna concoctionis apparuerint, deinde purgetur materia peccans in hac febre,habendo reſpectus hos.

Primus eſt ad materiam peccantem,ſi fuerit cholerica uel pituitoſa, uel ex his permixta,quoniam tunc debemus euacuare cum medicina reſpiciente humores peccantes.

SECVNDA eſt ad mineram generationis humorum, quæ eſt hepar,quoniam in euacuãdo generaliter debemus cuſtodire naturalem uirtutem hepatis,dando medicinam hepatis confortatiuam.

TERTIVS eſt ad uirtutem cordis,ne exhibeamus,ſi poßibile eſt, in euacuando medicinam irritantem, &

perturbantem uirtutem uitalem, sicut est scammonea.

QVARTVS est, respicere consuetudinem ægrotantis in euacuando. Vbi enim æger non assuetus fuerit euacuationi, benigniorem medicinam, & tenuiorem ei conferre debemus. Si uerò assuetus fuerit euacuationibus, magis erimus audentes ad fortiorem dandum medicinam, quoniam assueti assuetos ferunt labores.

QVINTVS respectus est, ubi materia est euacuanda per secessum, exhibeatur medicina secessiua. Si uerò per uomitum, uomitiua.

SEXTVS respectus est, ut in euacuando nunquàm contribuamus medicinam uiolentantem uirtutem stomachi, sicut erunt elaterium, scammonea simplex, coloquintida, & huiusmodi. His igitur omnibus obseruatis respectibus in præsenti febre, eo quòd peccat materia mixta ex cholera & flegmate, ideo in ea medicinam euacuatiuã flegmatis, et choleræ cõdonabimus, ut reubarbarũ qđ euacuat cholerã, deinde flegma. ut dicit Mesuæ, uel electuariũ de succo rosarũ, uel electuariũ rosatũ mesuæ cũ pmixtione certæ quãtitatis electuarij de dactilis, uel electuarij indij, si materia esset putrefacta in locis longinquis à corde, uel electuarium de psilio, cuius uirtus est euacuatiua choleræ, et flegmatis, quæ omnes medicinæ cum hoc, quòd euacuant materiam propriam febris, confortant hepar, & quia sunt medicinæ securæ, in quibus confortatur scãmonea, uirtus cordis confortatur etiam & roboratur, & quia in ipsis medicinis dictis quædam mitis caliditas inuenitur. Ideo erunt & ipsius uentriculi confortatiuæ, ipsumque roborantes. Post igitur primam materiæ digestionem in hac febre tertiana notha maioris famæ conueniet sequens medicina apparentibus signis concoctionis.

Recip.

Recip. Mannæ electæ unc.ij.pro diuitibus,pro pauperibus,floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi pro diuitibus drach.i. s. pro pauperibus uerò.reuponticі drach.ij.infundantur in aqua endiuiæ, & modico uini albi odoriferi,reubarbarum uel reuponticum cum.x. granis ſpicæ, demum fiat fortis expreßio, & omnia ſimul cum decoctione communi florum & fructuum, quantum ſufficit,diſſoluantur, & fiat potus, qui exhibeatur patienti more exhibitionis medicinarum per duas horas ante lucem.Vbi uerò ægrotans prædicta facta concoctione, & euacuatione non præualuerit,more principis in quarta primi,iteratò debes materiam concoquere, & eandem euacuare. hortor igitur, ut ſecunda digeſtione digeratur materia cum ſequenti Syrupo.

Recip. Syrupi acetoſi de radicibus unc. i. de endiuia, mellis roſati colati ana unc.s.aquarum abſinthij,multum ualet abſinthij decoctio in his febribus poſt ſeptimam, ut princeps in prima quarti, & eam laudat Galenus, tanquam ſtomachi confortatiuam,& oppilationum aperitiuā:cicoreæ,bugloſſæ ana unc.i.miſce pro una uice,& recordari debes in omni tua adminiſtratione de bugloſſa propter cor, ꝗ in omnibus febribus admodum quæritur. Quoniam febris eſt paßio cordis. Sequatur autem patiens prædictum ſyrupum quouſque fiat digeſtio in materia,quæ remanſit poſt primam euacuationem. Deinde euacuetur hac medicina multum experta.

Recip. Diacatholiconis,eſt enim electuarium benedictum,& lenitiuum, quod eſt conueniens baſis omnium medicinarum ſolutiuarum unc. s. Mannæ electæ unc. i. reubarbari electi ſcrup.iiij.ſpicæ gra.vij.electuarij de dactilis drach.ij.electuarij ſucci roſarū drach.s. Infundatur

reubarbarum eo modo, quo diximus. & omnia cum decoctione communi florum & fructuum dissoluantur, et fiat potus. Sed attende quòd ubi cum febre iungeretur aliqua ipsius toracis mala dispositio, tunc dissolue medicinam cum decoctione communi pectorali, & exhibeatur patienti modo dicto. ubi uerò sub iudice adhuc lis esset, scilicet quod febris continuaret, tunc iterato materiam concoque, & cum syrupo magis aperitiuo, & si minus alteratiuo, quia in statu uniuersali febris maiori indigemus apertione et minori alteratione. Detur igitur infrascriptus syrupus.

Recip. Syrupi bisantini cum aceto, nisi fuerit mala pectoris dispositio, tunc enim sine aceto exhibeatur syrupi de endiuia compositi, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum capillorum ueneris, cicoreæ, Buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. continuet autem patiens syrupum, usque quo apparuerint signa concoctionis, deinde purgetur cum sequenti medicina.

Recip. Diacatholiconis unc. i. Reubarbari electi drach. i. s. spicæ gran. vij. Agarici optimi & electi, scrup. iiij. zinziberis, salis gemmæ, si non affuerit mala pectoris dispositio, ana gran. iij. electuarij de dactilis drach. i. s. infundatur reubarbarum ut dictum est, infundatur quoque agaricus cum suis correctiuis in oximelle simplici quantum sufficit per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio omnium, & cum decoctione communi florum & fructuũ quantúm sufficit, fiat potus, & patienti exhibeatur modo dicto. Vbi uerò patiens fuerit à medicinis fastiditus. Consulo, ut loco medicinæ ei exhibeantur sequentes pilulæ multum ualentes in declinatione febrium uniuersali. ut

Recip.

Recip. Pilularum aggregatiuarum ſcrup. iiij. fiant pilulæ cum ſyrupo uiolato numero vij. & patienti exhibeantur apud diluculum, quibus pilulis, ſi expediet, in minori doſi acceptis, poteris addere uel reubarbarum, uel agaricum, uel pilulas aureas, uel pilulas de Hyera *Nicolai, & eas patienti exhibere. Vbi uerò ex præhabitis æger non præualuerit, ſignum eſt, corpus febriens indigere maiori apertione, ſimul cum paulatina euacuatione.* Ideo *uerſus declinationem uniuerſalē febris conſulo, ut quolibet mane in diluculo patiens capiat unam de infraſcriptis pilulis immediatè potando ſequens* Apozima.

Pilulæ ſunt.

Recip. Agarici *electi.* Aloes *loti,* Reubarbari *electi ana drach. i. maſticis, zinziberis, ſalis gemmæ ana grana v. ſpicæ gran. vij. puluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & cum ſucco abſinthij fiat paſta pilularum, doſis eſt, numero i. ſcrup. unius.*

A pozima uerò poſt ipſam pilulā bibēdū eſt.

Recip. Radicum *fœniculi petroſelini ana drach. ij. cicerum rubeorum unc. i. capillorum ueneris drach. i s.* Bulliant *in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis. Deinde colentur, & de colatura.*

Recip. unc. v. Syrupi acetoſi diarhodon unc. i. miſce, & detur modo dicto. Vbi uerò ſtante tanta morbi diuturnitate æger non releuaretur à febre hac tertiana notha, conſulo, quòd duobus diebus continuis prouocetur ſibi uomitus, per hoc enim ſignificatur, quòd cum tot fuerint factæ euacuationes per ſeceſſum, remanſit materia in ſtomacho euacuanda per uomitum. primo igitur die à debiliori uomitiuo incipiendo per v. uel iiij. horas ad minus ante cibum celebretur uomitus ſequens.

Recip. Aquæ hordei calidæ unc.viij.ſyrupi acetoſi ſimplicis,uel oximellis ſimplicis unc.iij. miſce,et detur patiẽti,retineat uomitiuum in ſtomacho patiens per quartam partem unius horæ,Deinde cum penna intincta oleo prouocet uomitum:ſequenti uerò die eleuet uirtutem uomitiui ſic.

Recip.Aſſaræ baccharæ cum radicibus unc.s.bulliant in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur facta forti expreßione,& de colatura

Recip. unc.vi.oxymellis ſimplicis unc.ij.miſce & detur patienti: ſtet autem patiens cum prædicto uomitiuo in ſtomacho per duas tertias horæ : deinde potet iuſculum pullæ tepidum ad quantitatem unius ſcutellæ, & cum penna oleo intincta prouocet uomitum. Quòd ſi non euomat,aliam iuſculi ſcutellam uſque ad quartam ſuperbibat. Si enim materia illa uomitu non eijceretur, certè excerneretur per ſeceſſum. Et attendite. Quòd in his febribus non laudo fortiora uomitiua, & Excellentiora,quoniam multam ad uentriculum attraherent materiam,& forte materia febris moueretur ad iteratam indigeſtionẽ.Et tũc in declinatione febris uniuerſali,morbus reuocaretur ad principium.Vbi uerò cum prædictis æger non ſanaretur. Laudo tanquam expertum,& bene probatum,quòd quolibet mane apud diluculum inungatur ei tota ſpina dorſi uſque ad caudam cum ſequenti unguento : & immediate poſt unctionem bibat ſequens Apozima.

Vnguentum tale eſt.

Recip. Mucillaginis ſeminis citoniorum,mucillaginis ſeminis pſillij,olei uiolati loti, Butyri recentis loti ana unc.i.

unc. i. Ceræ albæ quantùm sufficit, & fiat unguentum molle pro spina dorsi. Et attendite. Quòd istud unguentum mirabiliter ualet in febribus eorum, qui non possunt, uel non ualent medicinas assumere, ut euenit in pueris, & in senibus, & ferè semper bene me reperi.

Apozima tale est.

Recip. *Summitatum absinthij benè recentium drach. ij. cicerum rubeorum unc. s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis.* Deinde *colētur, et de colatura dētur patienti unc. iiij. immediatè post unctionem, & uidebitis mirabile iuuamentum: ubi uerò cum prædictis non sanaretur æger.* Remedium *expertum apud me est sequens, ante aduentum paroxismi per v. horas nullo cibo præcedente, detur patienti infrascriptus potus, quo assumpto immediate ligetur sequens mixtura pulsibus manuum, & temporum, & pedum.*

Potus erit talis.

Recip. *Vini granatorum, uel succi eorum unc. ij.*

Mixtura hæc est.

Recip. *Vnguenti populeonis unc. i.* Telæ *aranearum drach. ij. misce, & fiant pilulæ ad quantitatem unius scrup.* Et *una cuilibet pulsui superligetur, easque patiens detineat, usque ad tempus, quo timor paroxismi iam præterierit, & certè sanabitur, & si non sanetur, mutetur patiens de terra in terram, & de aere in aerem, & præualebit, si deo placuerit.*

nota istud Vnguentum

DE CAV-

DE CAVSONIDE. Cap. XII.

DICITVR Causon à caumate seu incendio. Quare dicitur febris Causon, febris incensiua, hanc sententiam habemus ab Hippocrate, & Galeno in quarta particula aphorismorum, cuius febris Causonidis curationē, et si ex supra habitis facile haberi possit, nil minus pro eius curæ cōplemēto præsentē sermonē faciemus. Debes igitur recordari de eo, quòd diximus. Quòd ubi ægritudo secundum acumen extremos habuerit labores, tenuissima oportet uti diæta: quod in Causonide usque ad quartam, confidendo quòd uirtus possit perdurare usque ad statum, æger permaneat sine cibo, uel quod æger sola aqua hordei utatur. Quòd si cognoueris tu in tempore illo uirtutem ægri indigere cibo, dabis ptisanam hordei colatam. Quòd si hæc non suffecerit ad manutenēdum uirtuti, dabis ptisanam non colatā. Quòd si hæc adhuc non suffecerit, eris excusatus eleuare cibum, non tamen extra latitudinem diætæ tenuis, quoniam ludabile est, medicum aliquando aliquantisper uirtutem debilitare, & cum hoc ægritudinem propellere, obseruata igitur hac tenui diæta, medicus applicet se curationi Causonidis, supposita uirtute forti; & distinguendo tempora. Si enim fuerimus in principio, pensitet medicus supra uehementiam febris, & supra corporis habitudinem, & supra urinam. Quòd si fuerit febris uehementissimi incendij cum habitudine corporis sanguinea, & urinæ rubor cum crassitie appareat, illico æger est phlebotomandus consentiente ætate & robore. Et incidatur media uena i. communis, uel Basilica, & non propter hoc debes terreri de dicto principis dicentis: Et

caue

caue ne deducas ægrum ad calidorum humorum ebulitionem, quoniam signa extant mißionis sanguinis. Vbi *uerò hæc sanguinis signa non apparuerint, illico à principio æger euacuandus est, medicina hac soluente humores acutos, et calidos, irruentes sua turgentia de membro ad membrum.*

Medicina hæc est.

Recip. *Carnium prunorum damascenorum numero decem, florum* Borraginis, *Buglossæ, uiolarum ana* M.s. Tamarindorum *unc.* s. Bulliant *in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde cum colatura dissolue* Caßiæ *fistulæ nouiter tractæ unc. s. reubarbari electi secundum artem infusi, additis gran. x. spicæ, drach. i. s. diaprunis solutiui, uel electuarij succi rosarum drach. ij. misce, cum decoctione communi florum & fructuum quantùm sufficit, fiat potus, & exhibeatur patienti apud diluculum.* Facta *hac euacuatione præparetur residuum materiæ remanentis ad concoctionem, quia materia est multi incendij.* Ideo *indiget multa infrigidatione.* Detur *igitur patienti syrupus sequens bis in die, & maior, & citior fiet infrigidatio.*

Recip. *Syrupi de succo endiuiæ, de succo plantaginis, de succo portulacæ ana unc. s. aquarum* Endiuiæ, *plantaginis, portulacæ ana unc. i. misce, apparẽtibus signis cõcoctionis post assumptionem syruporum hortor, ut propter febris uehementiam, & incendium magnum, liberè ægrotanti concedatis potum multæ aquæ frigidæ: iuxta dictum principis prima quarti, &* Galeni *in xij. methodi curatiuæ, obseruatis cõditionibus sequentibus, ne error in medicando contingat.*

Prima

Prima est, quod æger non sit decrepitus, quoniam à multa frigiditate aquæ paucitas natiui caloris ipsius decrepiti necabitur.

Secunda, ut in membris corporis non sit apostema, quoniam præ frigiditate aquæ, materia apostematis magis compingeretur, & inde in Apostemate augmentum fieret.

Tertia, ne uirtus totius corporis dicatur esse debilis, quia à frigiditate aquæ, facile posset debilis calor necari.

Quarta, ut dixit Galenus xij. methodi, quòd materia sit digesta, & non cruda, à frigiditate etenim aquæ humores crudi ad maiorem mouerentur indigestionem,

Quinta, quòd febris non sit de causa frigida, quia à frigiditate aquæ adaugeretur causa faciens febrem.

Sexta, ut nõ sit oppilatio manifesta in toto, à frigiditate enim compinguntur, & ingrossantur materiæ faciẽtes augmentum oppilationum.

Septima, ut sit sitis uehementia, quoniam non complebitur actus, nisi stante uehementia appetitus aquæ frigidæ. Modus dandi aquam talis sit, aqua actu ualde frigida offeratur, ut incendium facile extingui poßit, Demum ut crescat appetitus ægrotantis ad ipsam, sit hæc medici cautella, aliquando promittere sibi potum aquæ frigidæ, aliquando denegare, inquirendo ab ægrotante, biberes ne aquam frigidam si tibi concederem? quòd si patiens affirmet quòd sic, deneget ipsam medicus, & inde ad modicum dicat, pur si concederem tibi aquam, sicut esset mei intentio, biberes ne? Quòd si æger promiserit bibere aquã, detur multa aqua ex frigidißimo puteo extracta

extracta, & tantum de aqua patienti tribuatur, quantum uno haustu solo bibere poterit, hinc uerò ad quartã unius horæ partem, siti reuertente, iterum & secundum haustũ aquæ medicus febriẽti concedat, demum tertium haustũ, & sic procedendo quousque patiens aqua frigida saturatus fuerit: post quod sequetur alterum duorum, aut quod æger incipiet sudare, & tunc benè cooperiatur pannis, & sudet, & liberabitur, uel mouebitur uehementi motu stomachus per uomitum, iuuetur patiens cum remedijs supra dictis, & liberabitur, uel fluxus uentris excitabitur, & cum clysteribus patiens iuuetur, & sanabitur, et hæc sunt experta in curatione causonidis, cũ his quæ in prædictis capitibus dicta sunt.

DE SINOCHA ET SINOCHO.
CAPVT. XIII.

SCRIBITVR à Galeno in primo artis curatiuæ ad Glauconem. & in 9. methodi, & in secũdo de differentijs febrium. Quòd sanguis in corpore nostro potest abundare sui multitudine, et quãtitate, absque quòd putrefiat, et ex sola sui quantitate, & multitudine prohiberet sui ipsius expirationem. Quo fit ut prohibita euentatione ab eo, ad ipsum cor ascẽdant uapores mali calidi, & caliditatem præter naturalẽ accẽdãt in corde, et ab eo ad alia mẽbra corporis pmeent et febrẽ procurẽt, q̃ febrẽ authores sinochã appellãt, quæ est de sanguine non putrefacto, sed sola sui quantitate peccante: & hanc febrem solam putauit Galenus esse de sanguine, ubi uero sanguis in nostro corpore putrefieret, adhuc

adhuc seruata sanguinis natura, ex illius putredine fit febris, quam sinochum appellant. scias tamen horum nominum, scilicet sinocha & sinochus discrimen uti à posteris, à Galeno tamen nõ curatur, et uno pro alio utitur, asserens, sinocham uel sinochum utrũq; cum febris sit continua dici dupliciter, scilicet cum putredine & sine putredine, ut uidere poteris secundo de differẽtijs febriũ cap. secundo, ubi eas, nomine sinochæ febris, appellat, in nono uero methodi cap. secundo, tertio, & quarto, nomine sinochi. Est igitur Sinochus febris de sanguine putrefacto seruata sanguinis natura, licet ad Galeni scopum in secundo de Crisibus Capite XII. & XIIII. hoc assentire non debemus, quoniam ut ipse fatetur, & in nono methodi curatiuæ, cum sanguis incipit putrefieri, non est amplius sanguis, sed in naturam choleræ uertitur, propter quod secundum Galenum, non datur febris de putredine sanguinis, quoniam cum sanguis incipit putrefieri, & febrem facit, eam quippè facit de genere choleræ uel atræ bilis, & sic curatio febris sinochi si est cum putredine, ad Galeni mentem explebitur per curationem febris cholericæ, de qua supra diximus, secundum autem Auicennam prima quarti, et ferè omnes alios authores, febris de putredine sanguinis datur, ad mentem Galeni uerò utrum detur, uel non detur, non est præsentis negotij. Primo igitur curabimus nos sinocham febrem, & dicemus, quòd cum sanguis sua multitudine peccet, æger à nobis primo regi debet diæta attenuante. ratio est, quoniam cũ talis febris pendeat à multitudine nutrimenti, non à qualitate uitiati, sed sola quantitate. Ideo tale nutrimentum tolli, & attenuari debet, & istud fit Diæta tenuißima, igitur caueat patiens à cibis multiplicantibus sanguinem.

Non

Non dabitis Carnes, non oua, parcat patiens totaliter uino, quoniam hæc sunt, à quibus sanguineum procreatur nutrimentum: Contentetur igitur patiens tribus diebus ab initio morbi sola aqua hordei, uel ptisana. Quòd si fuerit oportunum coactè dare plus de cibo, ei detur panatella decoctionis herbæ semperuiuæ, uel plantaginis, uel portionum cucurbitæ, nel seminum eius. hoc ideo non quia sanguis sit mala qualitate affectus, sed quoniam sui prohibita traspiratione calefit, & hæc sua frigiditate remittunt illam caliditatem, quam acquisiuit sanguis ex prohibita euentatione, & non sit audax medicus quispiam istis febribus uinum admittere. quoniam sui familiaritate & occulta conuenientia, quam habet cũ spiritu & sanguine, plurimum sanguinis generatiuum est, obseruato igitur debito regimine in tenui diæta. Consulo quòd in his febribus stante uentris stipticitate, uel alui strictura cum sequenti clysterio leniatur uenter.

Recip. Pullæ paruæ numero .i. foliorum maluæ, uiolarum, semperuiuæ, uirgæ pastoris, solatri ana. M. i Bulliant hæc in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis. Et Attende, quod hæc debent esse eleuata in gradu frigiditatis, quoniam uapores, qui eleuantur à prohibita euentatione sanguinis, sunt admodum calidi, ideo indigent maiori infrigidatione, & de dicta colatura

Recip. Vnc. x. cui adde cassiæ tractæ unc. i. olei uiolati, uel de floribus cucurbitæ, si potes ipsũ habere, unc. iij. sacchari rubei unc. i. s salis communis drach. ij. uitelli oui numero .i. misce, & fiat clystere, facto clysterio lenitiuo, consulo, ut indubitato fiat phlebotomia ex uena media, seu communi, cum ipsa euacuet à superioribus, & inferioribus

ribus corporis, & sanguis sua quantitate peccat in toto corpore, & non derelinquas hanc phlebotomiam consentiente ætate, & robore, quoniam cum sui multitudine sanguis peccet, phlebotomia est multitudinis euacuatiua. Ideo *phlebotomia omnino est necessaria, sit autem huiusmodi ferè usque ad sincopim deductiua, quoniam multus sanguis peccans sola quantitate, alia non indiget euacuatione, quàm ipsa phlebotomia, quæ phlebotomia cum sit huius febris potißima curatio, sit ferè usque ad sincopim stante robore, & ætate.* Et ideo dicit Galenus: *quòd curatio huius febris non est apud negligentem medicum, quoniam propter sanguinis multitudinem, & prohibitam euẽtationem facile posset uerti in putredinem in effectu, & sic alius fieret morbus deterior, qui esset iuxta* Galenum *febris continua de cholera, ubi cholera esset genita ex putredine sanguinis, facta phlebotomia, statuat medicus pro certo, quòd materia peccans non est pharmacia educenda, quoniam sanguis non educitur pharmacia. Statuat quoque medicus pro certo, quòd in hac febre non indiget digestione materiæ, quoniam sanguis non expectat digestionem.* Ideo *si in hac febre medicina exhibeatur sit medicina euacuans à uijs latis tantum ut à stomacho, & ab intestinis, quoniam, & si non euacuatur materia peccans sua quantitate ad intra uenas, quæ est sanguis, euacuantur tamen materiæ illæ, quæ fouebant uapores eleuatos propter prohibitam expirationem, & euentationem ipsius sanguinis oppilantis sui multitudine.* Et *ideo medicus non transcendat caßiam, mannam, tamarindos, uiolas, & huiusmodi, quoniam ipsis propter euacuationem materierum communium minuetur prohibita euentatio ipsius sanguinis, & ipse refrigerabitur facta*

phlebotomia

phlebotomia demum in hac febre concedamus alterantia caliditatem febrilem, caliditatem quoque sanguinis ipsi sanguini acquisitam, propter prohibitam transpirationem, quod si solam ipsam alterationem, digestionem appellare uoluerimus, in hac febre conueniunt digestiua.

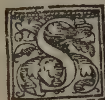
Syrupus conueniens erit hic.

Recip. *Syrupi de succo limonum, de succo granatorum ana drach. vi. aquarum acetosæ, rosatæ, plantaginis ana unc. i.* Et *attende. Quòd in his alterantibus, nedum debet esse uirtus infrigidatiua, sed etiam stiptica, quæ reuellant, uel prohibeant uapores, ne ad cor ascendãt.* Et *expertum est, quòd alteratio per syrupos nedũ iuuat in hac febre, uerum, & alteratio quæ fit in cibarijs in communi esu, ipsis iuuat ægrotis.* Et *ideo cum plantagine, cum sumach, cum acetosa, iusculum ægrotantium sunt paranda. Quòd si his æger non curabitur, certè uertetur materia sanguinea peccans sola multitudine in putrefactionem.* Et *quia dixit Galenus in Secundo de crisibus. Quòd cum sanguis putrefit, statim in choleram uertitur.* Ideo *fiet febris terțiana continua à cholera ex putrefactione sanguinis, cuius curã habuistis supra, cum loquuti fuimus de cura febrium cholericarum, secundum tamen sententiam principis, uertetur febris hæc in febrem pendentem à sanguine putrefacto, adhuc stante in forma sanguinis, qui sanguis sic putrefactus, secundum sententiam Galeni in secundo de crisibus, potest aliquando putrefieri putredine irrecuperabili, aliquando recuperabili. Quòd si fuerit multa putredo, secundum Auicennam, quæ reduci non poßit, proculdubio æger morietur hac febre sanguinis.*

Si uerò putredo sanguinis non fuerit tanta, ut medicus poßit eam reducere, tunc febris erit curabilis: curetur

primo per phlebotomiam, ut diximus, secundo per digestionem in materia, non per digestionem sanguinis, sed per digestionem illius humoris fouentis sanguinis putredinem, qui humor maxime cholericus est, et idem euacuetur, quoniam his digestiuis, & euacuatiuis choleræ, relinquetur sanguis suæ naturæ, per quam non impediente altero, reuertetur ad sui naturam putrido abolito, ob quam rem cum digestiuis choleræ, & euacuatiuis in hac febre procedes eo modo, quo diximus in cura febrium cholericarum.

DE FEBRE QVOTIDIANA. Cap. XIIII.

SCRIBITVR à Galeno primo artis curatiuæ ad glauconem de febre quotidiana, quam ipse amphimerinam nuncupauit, quòd febris quotidiana omni die corpus affligit, pendens à materia pituitosa putrefacta ad extra uenas. Quòd si talis materia putrescens fuerit in locis longinquis cordi, tepidior erit febris illa, & manifestam quietem ostendet. Si uerò fuerit putrescens hæc materia pituitosa in locis ualde propinquis cordi, febris ualidior erit sine quiete media, cum unus paroxismus intret alium, quo fit, ut potius dicamus quotidianam continuam, quia continuè affligit corpus, quamquàm non sit à materia putrefacta ad intra uenas. Et ideo fuerunt aliqui credentes, continuitatem febris quotidianæ esse propter ingressum paroxismorum ex loco putredinis ualde propinquo cordi, et non tantum ex materia putrefacta ad intra uenas, licet uerius sit, quotidianam continuam fore tantum à materia intra uenas

putrefacta.

putrefacta. Quam febrem interpollatam quotidianam cognoscemus primo ex pulsu, propter enim dominantem materiam frigidam hebetantem motum prouenientem à uirtute pulsatili, pulsus à principio tardior, & rarior erit, quàm in febre cholerica, et dixi in principio, quoniã in augmento, & statu, propter adauctam putredinem acquiritur materiæ maior caliditas, ubi augetur neceßitas euentationis, & pulsus inspissatur, & uelocitatur. Ideo si febrientis sic pulsus erit talis à principio, in augmento uerò, & statu, in illis dispositionibus adauctus, spißior, et uelocior erit.

Ab urina significatur febris quotidiana, quoniam ipsa est alba in principio, in ea nullum signum concoctionis apparens. quia enim materia est frigida, & frigiditas est causa albedinis, ideo est, quod in principio urina alba, uel subalba existit, in augmento uerò uersus statum propter adauctam caliditatem ex putredine urina fit ruffa, uel subruffa, ob quam rem si ex parte urinæ apparuerit in febre à principio alba, demum uerò subruffa, quotidianam febrem iudicabimus, ex parte quoque horæ euentus paroxismorum iudicabimus febrem quotidianam, cum post meridiem paroxismus ægrum inuaserit, quoniam incipit motus humorum frigidorum in uesperi. Cum igitur prouentus paroxismorum in febre hunc ordinem tenuerit, scilicet quòd ægrum paroxismi inuaserint post meridiem, iudicabis febrem ipsam quotidianam fore, ex parte quoque accidentium eandem febrem dignoscere poteris, quoniam non adest sitis ualida, non inquietudo multa, non dolor capitis intensus, non paraphrenitis, hæc enim sequuntur caliditatis potius incendium, quod in hac febre non inuenitur, propter frigidam esse materiam, & huius fe-

y ij bris

bris quotidianæ, cum causa dicatur esse pituita ipsa, & pituita generetur, ut dixit princeps in prima primi in de generatione humorum, aliquando propter diminutam concoctionem factam in sanguine, cum flegma sit sanguis diminutè concoctus, ideo attendendum est, quòd si febris fuerit à flegmate dulci, quòd est sanguis diminutè concoctus, putrefacto tamen, aderunt non nulla signa attestantia naturam sanguinis. Si uerò fuerit quotidiana à flegmate uitreo, uel acetoso, quæ supremum gradum in latitudine flegmatum obtinent, ut frigus, & rigor, & alia accidentia frigidum humorem attestantia, erunt intensiora. Quòd si à flegmate salso hæc ægritudo prouenerit, certè sapit naturam febris tertianæ. Et eius curatio à cura febris tertianæ non multum elongabitur. Vbi scire debes, quòd plerunque in febre quotidiana accidit, ut unà pars flegmatis remaneat in intimis corporis, altera uerò in exterioribus, quæ pars in exterioribus corporis existens, cum non dum putrefacta sit, detinet in se frigiditatem illam, quæ flegmati conuenit, propter quòd exteriora corporis admodum frigent. Quæ autem pars in intimis corporis permāsit, cum ipsa facilè putrefiat, in interioribus corporis nimia apparebit caliditas. Quo fit, ut si febris quædam phlegmatica tibi occurrat, qua corporis exteriora frigeant, interiora uerò caleant, hanc febrem epialam nuncupabis, ab epi quod est supra, & algor frigus, quasi frigus supra sit in exterioribus partibus corporis. Si uerò contra acciderit, scilicet quòd in febre phlegmatica, interius membra frigeant, exterius uerò caleant, significabitur quòd peccat phlegma crassum, & uitreum in partibus interioribus corporis, in exterioribus uerò peccat phlegma salsum, de facili calefaciens exteriora corporis membra.

membra. Et hanc febrem ubi interiora frigent, et exterio-ra calent, lipiriam appellamus. Harum igitur febrium pendentium à phlegmate putrefacto, curam sic habeto.

Cum curatio uniuersalis ex canonibus medicinæ, quia euacuat multitudinem humorum, præcedere debeat particularem euacuationem eligentem humorem proprium, & determinatum, ideo hortor medicum bene perpendere si in febre quotidiana, si etiam continua foret, sanguinis mißio expediat, consideret igitur si pituitosa materia peccet sine sanguinis permixtione. quòd cognoscimus ex urina alba, cui nihil rubedinis permixtum fuerit, & ex remißione incendij, & aliorum accidentium febris, & sic mißio sanguinis omnino prohibenda est, quoniam ex tali sanguinis mißione humores frigidi magis incrudabuntur, et ægritudo prolongabitur. Item quoniam sanguinis mißsio bonum rapiet, & malum derelinquet, rapiet enim sanguinem thesaurum uitæ, & derelinquet pituitam, quæ ex maiori sui copia & abundantia natiuam infrigidabit caliditatem, neque turberis de dicto Galeni in undecimo methodi cap. quartodecimo. Quòd in omni febre putrida e continua conueniat phlebotomia, quoniam istud uerum habet, cum materia fuerit sanguini permixta, uel aliter dicere possumus. Quòd Galenus in loco dicto solam indicationem assumpsit à putredine, quæ cum semper addat caliditatem materiæ propter prohibitam euentationem, meritò eius phlebotomia conueniet, cum sit infrigidatiua, quia tamen indicatio assumpta à materia plerunque maior est indicatione aßumpta à putredine. ideo tunc mißio sanguinis non est adhibenda, si igitur non erunt indicia indicantia de mixtione sanguinis cum pituita, non eris audax supra phlebotomiam fiendam, propter dictũ prin-

cipis in doctrina de phlebotomia: caue ne ægrum ad alterum duorum perducas, aut calidorum ebullitionem, uel ad frigidorum incrudationem. Quòd si apparuerint indicia permixtionis sanguinis cum pituita, tunc ægrum phlebotomabis, sit autem parca, & non copiosa phlebotomia illa, secundum quòd humores frigidi permiscentur sanguini, qui non egent euacuatione per sanguinis mißionẽ.

Facta igitur, uel non facta sanguinis mißio in quotidiana febre, debes præparari ad materiã peccantem corrigendam. Vbi enim materia pituitosa adhuc in principio febris existens, esset crassa, & multa, propter cuius crassitudinem timeremus, ne uirtus posset perdurare usque ad tempus completæ maturationis dictæ materiæ crassæ, & multæ, tunc non expectata maturatione, materiam pituitosam euacuabimus euacuatione minorante eius quantitatem, & uirtus tunc reddetur potentior supra residuum materiæ remanentis ad concoquendum, uel ad facilitandum eius expulsionem, ut docuit Galenus in commento illius aphorismi. Cum morbi inchoant etc. & hanc sententiam uoluit princeps in quarta primi, capite tertio, cum dixit. Et ubi non fuerimus securi, quòd uirtus poßit durare usque ad tempus completæ maturationis. & per hæc uerba innuit princeps. Quòd si materia in febre quotidiana fuerit crassa, & multa, non erimus excusati ab euacuatione fienda in principio minorante partem materiæ, & ideo oportet medicum scire craßitiem, & subtilitatem materiæ. Quòd si materia craßa fuerit, eam debes subtiliare antequàm euacues. Si uerò crassa fuerit, & multa, ut innuit in principio textus, tunc ante maturationem debes euacuare, si non, contra, & per hoc habemus mentem principis fuisse, quòd

in alio

in alio casu,quàm in furiosa materia,ante maturationem debemus euacuare. Quòd si materia ipsa fuerit furiosa eius euacuatio à principio sit electiua uel eradicatiua. Vbi uerò materia non fuerit furiosa, & à principio indigeat euacuatione,sit eius euacuatio minoratiua. Et attende quòd euacuatio dicetur eradicatiua,uel medicina, non quia unà uice habet totam materiam eradicare, & à membro euellere,sed quoniam est eius natura totam illam materiam à membro euellere, & in hoc uerificamus sententiam illius aphorismi hippocratis primæ particulæ.cum dixit,Concocta medicari,et nõ mouere cruda.etc. Quoniam cum materia fuerit turgens,eam cum medicamento purgante, soluenteque eradicatiuè euacuare debemus.Et ideo dixit hyppocrates,medicari oportere digesta,& non mouere cruda, neque his duabus partibus scilicet concocta medicari, & non mouere cruda. Idem intellexit hyppocrates,neque idem replicat, sed censuit,secundam fore rationẽ uerificantem primam, ut dicere uelit,oportet medicari concocta, quia non oportet mouere cruda,nisi materia fuerit turgẽs.Quòd si fuerit turgens, eam eradicatiuè euacuare conuenit, & à principio morbi.Et adde tu.Et ubi materia non turgeat, & egeat euacuatione, cum sit plerunque ad intra uenas,à quibus non euacuant clysteria,minorabis materiam, euacuando partem illius,iuxta præceptum Galeni in commento illius aphorismi. Quum morbi inchoant. Et hæc est uera hyppocratis mens, & si ornatè loquentes aliter dicant à ueritate cadentes. Vbi uerò in febre quotidiana à principio apparuerint indicia multæ,& crassæ materiæ, consulo, quòd statim non expectata maturatione cum sequenti bolo fiat materiæ minoratio.

Recip. Floris caßiæ nouiter tractæ unc. i. ſpecierum Hyeræ ſimplicis Galeni drach.ij.miſce,& fiat bolus, neque reputarem ego inconueniens,ſi loco Hyeræ, in minoratione materiæ pituitoſæ adderetur drach.ij. Electuarij de dactilis:quoniam & ſi in eo ingrediatur ſcammonea, ipſa tamẽ eſt ita conſolata,ut eius uirtus nõ tranſcendat hepar. quare partem materiæ peccantis,ſolũ euacuabit uel in forma pilulari, eandem materiam poteris minorare,ut cum ſcrup. iiij. pilularum elefanginarum,uel cum pilulis, quæ & ſi ſint eductiuæ,meritò naturæ ſui ipſius phlegmatis minorando doſim pilularum tranſibunt in materiam medicinæ minoratiuæ, uerbi gratia, ſi pilulæ cochiæ in doſi quatuor ſcrupulorum erunt euacuatiuæ materiæ pituitoſæ eam eradicando,earum tamen ſi dentur ſcrup.ij. tranſibunt in naturam medicinæ minoratitiuæ;quia partem materiæ peccantis euacuabunt.Et ideo non damnabitur medicus ille , qui in quotidiana febre minorabit ipſum flegma cum duobus ſcrup. pilularum cochiarum,& ſimilium . demum conſiderato dicto Galeni in commento illius aphoriſmi:inchoantibus morbis. &c.

Cum facta minoratione in materia uirtus reddita ſit potentior ſupra reſiduum materiæ remanentis ad euacuandum,uel concoquendũ,& materia reddatur habilior ad concoquendum.

Laudo,ut præparet ſe medicus in febre quotidiana ad digeſtionẽ materiæ pituitoſæ, obſeruato præcepto ſupra dicto.quia enim materia pituitoſa craſſa eſt. ideo indiget ſubtiliatione,quia uiſcida,& hærens indiget inciſione,& abſterſione. Et quia hepar febre uitiatum eſt,propter ipſum eſſe mineram generationis humorum,ideo indiget confortatione

confortatione,& remißione caloris febrilis cum his,quæ ultra hoc,quòd confortent hepar, tollant etiam oppilationem ipsius, quæ propriè est mater febris quotidianæ. Consulo igitur, ut à principio detur sequens syrupus.

Recip. Syrupi acetosi simplicis,conuenit enim in utraque materia calida,& frigida,& est incisiuus,syrupi de endiuia compositi, confortat enim hepar, & tollit eius oppilationem,mellis rosati colati, benè abstergit pituitosam materiam hærētem, & confortat uentriculum, qui est lacuna flegmatum ana unc.s.aquarum Betonicæ,ultra enim hoc,quòd confortat caput,obstat materiæ pituitosæ.fœniculi,buglossæ ana unc.i.misce pro una uice,continuatis syrupis istis quousque signa concoctæ pituitæ apparebunt,detur infrascripta medicina.

Recip. Quatuor florum cordialium ana drach.ij.polipodij quercini,seminum cartami,ana drach.ij.seminum fœniculi,seminum Dauci ana drach.i.s.iuiubarum, sebesten,ana numero decem,passularum enucleatarum,liquiritiæ mundæ ana unc.s.bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Caßiæ nouiter tractæ unc.i.uel diacatholiconis drach.vi.Reubarbari optimi et electi,quoniam etiam euacuat flegma, præsertim cum exhibetur in substantia patienti drach.i.s.spicæ gra.vij. electuarij indij drach.ij.s,& fiat potus,qui patienti exhibeatur per duas horas ante lucem, more exhibitionis medicinarum.

Vbi uerò in diebus,quibus concoctio celebratur, patiens haberet aluum strictam,consulo,ut quotidie,uel ad minus alternis diebus fiat ei clysterium,in quo sit uirtus

incisiua

incisiua flegmatis, & eductiua materiæ pituitosæ existentis in intestinis, a qua in uenis fouetur materia faciens febrem.

Clysterium erit sequens.

Recip. Violariæ, *foliorum maluæ ana* M. s. *mercurialis*, Betonicæ, Anisorum *ana* M. i. *furfuris craßi ligati in petia* M. ij. *bulliant in suff. quant. aquæ usque ad cōsumptionem medietatis, & de colatura*

Recip. *unc. x. benedictæ drach. vi.* Hyeræ *simplicis* Galeni *unc. s. mellis rosati unc. i. s. olei communis unc. iij. salis communis drach. ij. sacchari rubei unc. i. s. uitelli oui numero i. misce, & fiat clysterium, quoniam autem in ægritudinibus pendentibus à materia pituitosa; quæ secundum plurimum diuturnam causat ægritudinem. Ideo consulo, ut ex præcepto principis in prima quarti. Quòd medicus paulatinè cōcoquat, et paulatinè euacuet. Ideo post primam in febre quotidiana digestionem.*

Laudo, medicum aggredi secundam concoctionem cum syrupis magis respicientibus materiam pituitosam fortius incidentibus, & abstergentibus, & oppilationem remouentibus.

Detur igitur pro secunda digestione sequens syrupus.

Recip. *Syrupi acetosi de radicibus unc. i. de endiuia compositi, mellis rosati colati ana unc. s. aquarum absinthij, fœniculi. appij, uel hysopi ana unc. i. apparentibus signis digestionis in processu, purgetur materia sequenti purgatorio, cum prædicta decoctione dissolue turbith boni, & gummosi subtiliter puluerizati drach. ij. agarici electi infusi secundum artem drach i. s. Reubarbari electi scrup. ij. zinziberis, salis gemmæ, spicæ ana gran. iij*

& fiat

& fiat potus pulverizatis pulverizandis, qui patienti exhibeatur hora dicta.

Vbi uerò paroxiſmi continuarent motum & ordinem ſuum, tunc cognoſcemus reſiduum materiæ remanſiſſe, quod euacuatione indiget, & digeſtione.

Digeratur igitur materia cum ſequenti Syrupo.

Recip. *Oxymellis diuretici, ſyrupi de quinque radicibus, ſyrupi de endiuia compoſiti ana unc. s. aquarum abſinthij, fœniculi, betonicæ, ana unc. i. miſce, deinde apparentibus ſignis concoctionis, purgetur materia cum ſequentibus pilulis.*

Recip. *Pilularum de* Hyera Nicolai, *pilularum indarum p. aggregatiuarum ana ſcrup. i. turbit ſubtiliter pulverizati ſcrup. s. miſce, & cum ſyrupo uiolato fiant pilulæ numero v.*

Vbi uerò adhuc paroxyſmi proſequerentur, ſignificatur mihi. Quòd oppilatio eſt uehemens, & membrorum facultates ſatis imbecilles. ideo laudatum & expertum eſt in aperiendo oppilationes, & in confortando uirtutes membrorum, maxime naturalium, quòd exhibitio quotidiana ſequentium Trochiſcorum *eſt admodum utilis, ut*

Recip. Trochiſcorum *de abſinthio,* Trochiſcorum *de* Eupatorio *ana drach. ij.* Trochiſcorum *de reubarbaro drach. i. pulverizentur ſubtiliſsimè, & cum ſyrupo biſantino fiant pilulæ numero xxx. Doſis eſt numero iij. apud diluculum, ſupra quas immediate patiens bibat apozima ſequens.*

Recip. *Iuſculi cicerum rubeorum unc. vi. radicum fœniculi, petroſelini, aſparagi ana drach. ij. bulliant inſimul*

uſque

usque ad consumptionem tertiæ partis Iuris. Deinde *coletur & modo dicto exhibeatur.* Ex his *enim pilulis cum suo apozimate, sensibilis fiet apertio, & insensibilis euacuatio :* Et *sic continuet patiens per decem dies continuos huiusmodi dictos* Trochiscos. Q*uòd si adhuc uestigia febris remanserint in ægrotante, sicut huius febris consuetudo est, laudo, ægrum post complementum dictarum euacuationum manè in diluculo ingredi balneũ aquæ dulcis calidæ.* Pr*æparabitur enim materia ad perspirationem per porros cutis, in quo balneo moram trahat per tempus medietatis horæ.* Demum *exeat balneum, & eius corpus pannis calidis optimè abstergatur, deinde immediatè capiat infrascriptum bolum.*

Recip. Th*eriacæ antiquæ, uel mithridati optimi drach. i. sacchari rosati drach. i. s. misce, post quẽ bolũ bibat haustum iuris cicerum rubeorum, et ingrediatur lectum benè pannis coopertus, dormiat, & sudabit.* Et *febris in spatio trium dierum euanescet.*

DE FEBRE EPIALA, Cap. XV.

ATTENDENDVM EST, *quòd cum pendeat hæc febris maximè à flegmate uitreo.* Q*uod flegma frigidius est cæteris.*

Ideo *in eius cura debemus uti magis calefacientibus.* Verum *est, quòd oportet obseruare communem canonem medicinæ.* Q*uòd à debilioribus semper inchoandũ sit, ut uirtus assuescat.*

Ideo *facta una trium digestionum ex præcedentibus dictis in hoc capitulo, cum sua purgatione, consulo, ut in digerendo flegma uitreum iterato perueniamus ad syrupum*

pum de calamento.

Recip. Syrupi de calamento unc.ij. Aquæ decoctionis cicerum rubeorum unc.iiij.misce,& patienti dato in Aurora. Continuet autem patiens prædictam potionem per decem dies,quoniam flegma uitreum indiget longiori tempore suæ concoctionis:& ideo post euacuetur tale flegma cum hyeris magnis, ut cum hyera Ruffini, & hyera logodionis,& hyera composita Nicolai sic.

Recip. Diacatholiconis unc. s. hyeræ logodionis, uel ruffini, uel nicolai drach.ij.ad consolandum uerò hyeras adde Reubarbari electi subtiliter puluerizati drach. i.spicæ gran.vij.& fiat potus cum aqua decoctionis cicerum rubeorum,& quoniam in hac febre stomachus est maxime fastiditus propter flegma uitreum in eo maximè collectum.

Ideo consulo,quod post cibationem ægrotantis ei donentur drach. ij. Diacalamenti, uel diatreum pipereon. Sunt enim medicinæ nedum confortantes uentriculum, uerum & æquantes materiam peccantem. Et quoniam quæcunque conferunt in febre quotidiana in processu uniuersali, ut diximus,ea conferunt in hac febre Epiala.

Ideo si expediet ad illam decurres curationem.

DE FEBRE LIPIRIA, Cap.XVI.

CVM PENDEAT ipsa febris à flegmate permixto choleræ, iunge intentiones Curatiuas quotidianæ intentionibus curatiuis Tertianæ,ut supra diximus. Et curabis lipiriam. Quare.etc.

DE FE-

DE FEBRE QVARTANA, Cap. XVII.

VEMADMODVM colligitur ex Galeno in secundo de differentijs febrium. Febris Quartana est febris procedens à Melancholia extra uenas putrefacta, affligens ægrum de quarto in quartum, pro quo attende, quòd melancholia ipsa aliquando potest putrefieri ad intra uenas, & tunc faciet continuam quartanam, & quia hoc rarißimè contingit, ut dixit Auicenna in prima quarti, capite de quartana.

Ideo diximus quartanam esse interpollatam febrem. Item attende. quòd febris Quartana, quæ pendet à melancholia putrefacta ad extra uenas, habet motum sui periodi de quarto in quartum, non nisi ex natura & forma specifica humoris Melancholici. Et dicant quid uolunt alij, & maxime Galenus in secundo de differentijs febrium. Et hæc Melancholia inuenitur duplex. Quædam naturalis, quæ uerè fex sanguinis est, quæ cũ exijt naturam sui, & putrefit, generat quartanam de melancholia ab adustione sanguinis. Altera uerò melancholia est non naturalis, genita ex adustione aliorum humorum, ut dixit Auicenna in prima quarti, in doctrina de generatione humorum. Quòd si naturam traxerit melancholicam ex adustione choleræ: dicetur quartana cholerica. Si uerò flegmatis, quartana flegmatica. Si melancholiæ, quartana melancholica. Et ideo attende.

Quòd si cum quartanario periodo apparuerint signa sanguinis, & rubedo, & craßities urinæ, habitudo corporis sanguinea, regimen præcedens sanguinis multiplicatiuum

tiuum, iudicabis febrem quartanam eſſe pendentem à melancholia genita per aduſtionem ſanguinis, ut dixit Galenus in ſecundo de differentijs febrium, & in undecimo methodi. Quòd cum ſanguis exit naturam ſuam, eius ſubtile uertitur in choleram, & ſpiſſum in melancholiam. Si uerò cum eodem periodo quartanario apparuerint ſigna choleræ, flegmatis, uel melancholiæ, certe iudicabis hanc febrem quartanam ſapere, quid choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ. Et ſecundum hoc uiam habebis ad curationem omnis ſpeciei quartanæ.

Et Attende, quòd & ſi quartana febris ſapiat naturam ſanguinis, uel choleræ, tamen ægritudo frigida eſt, quoniam aduſtio ducit humorem ad incinerationem, & inde infrigidationem. Cuius febris quartanæ curatio in duobus ſtat ingenijs: in diæta uidelicet & in adminiſtratione medicinarum. In Diæta quippè obſeruabis diætam febris quartanæ ſemper uergi ad calidum, & ad humidum, quæ diæta ſit lata ſatis, & abundans, ſtrictior tamen, quàm conueniat corpori tempore ſuæ ſanitatis. comparatione igitur ad diætam acutorum, minus ſubtiliamus diætam in quartana. Comparatione uerò ad obſeruãtiam corporis ſibi ipſi ſani, diætam magis ſubtiliamus. ut ex prima particula aphoriſmorum habemus à Galeno & ab Auicenna in quarta primi, ubi dicit, quòd in Cronicis morbis ſubtiliamus comparatione ad ſanum corpus, minus tamen quàm in acutis ſubtiliamus. Conueniunt igitur in quartana, & ſi à principio fuerimus. Carnes laudabiles, & boni nutrimenti, & facilis concoctionis. ut eſt caro Gallinarum, pullorum gallinarum, caponum, perdicum, faſianorum. Hædi, Vituli Lactantis, & ouium,

Auium

Auium in arboribus degentium. ptisana conuenit; oua sorbilia, & bibere uinum odoriferum. Cum enim ægritudo diuturna sit, & medicus debet ægrum cibare in ordine ad statum, qui status cum ualde longinquus sit, ut possit uirtus perdurare usque ad ipsum, lautius ægrum cibare debemus. Lactuca, Borrago, *buglossa, fœniculum, petroselinum. omnia hæc benè conueniunt in febre quartana, quoniam cum humor terrestris sit uias admodum obstruens, ideo ei conueniunt, quæ humectant, & uias aperiunt. Quantum uerò ad administrationem medicinarum scire debes, quòd si apparuerint signa permixtionis sanguinis cum melancholia, non denegabimus sanguinis missionem, primo ex basilica sinistra, secundo uerò post tres dies saluatella sinistra phlebotomatur, hæ enim sanguinis missiones humores adustos euacuant, præsertim cum multi fuerint in corpore, euacuantque principaliter à receptaculo humoris melancholici, uidelicet à splene.* Et *attende quod his peractis phlebotomijs uidi ex experientia, quod si post sex dies apponantur hyrudines emorrhoidibus ægrũ liberari à quartana. Quòd si signa sanguinis non apparuerint, neque permixtionis sanguinis cum melancholia, blasfemanda est sanguinis mißio: quoniã peccantem humorẽ magis infrigidabit, & ægritudinẽ prolongabit.* Ideo *ad medicinarum exhibitionem tunc temporis trãsire oportet, et quoniam hæc ægritudo sui diuturnitate dat inducias,* Ideo *consulo, ut prius materia digeratur, nisi timueris tu, quòd à principio materia peccans adeò imulta sit, ut propter sui multitudinem in tantum aggrauetur natura, ut digerentia ad actum reduci non poßint: quo fit, ut perdatur facultas digerentis, & morbus prolongetur. Quapropter tunc*

temporis

temporis conuenit medicum rectè operando minorare materiam peccantem, dabit igitur à principio medicus in febre quartana minoratiuum sequens.

Recip. Diasene lenitiui. unc. i. Epithimi subtiliter puluerizati. drach. i. s. Vnde attende quòd hæc medicina euacuando partem materiæ peccantis, in residuo eius relinquit uestigium concoctionis; & ideo puto medicos illos male sensisse, qui in multitudine materiæ à principio negant medicinam minoratiuam, quoniam non cognoscunt medicinam minoratiuam adeo consolatam fore, ut post euacuationẽ partis materiæ residuum eius ualeat concoquere, post uerò ipsius materiæ minorationem, uel ipsa minoratione non præcedente, digeratur à principio materia sequenti syrupo.

Recip. Syrupi Acetosi de radicibus. unc. i. oximellis simplicis. unc. s. aquarum melissæ, Cicoreæ, Buglossæ ana unc. i. misce pro una uice. Eo uerò interim, quo materia hæc digeritur, iuuetur natura ad euacuationẽ materierum communium fouentium materias proprias, sicut cũ clysterio alternis diebus facto, ut

Recip. Foliculorum senæ, polypodij quercini ana P. s. borraginis, lupulorum, foliorum maluæ, mercurialis ana M. i. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem tertiæ partis, deinde coletur, & de colatura

Recip. unc. x. confectionis amech non solutiuæ unc. i. hyeræ simplicis Galeni unc. s. olei communis unc. iij. salis drach. ij. uitelli oui numero i. saechari rubei unc. i. s. misce & fiat clysterium.

Vbi uerò patiens non obediret clysterijs, consulo, ut ante prandium per horam detur patienti alternis diebus

 sequens

sequens potus.

Recip. Iuris decoctionis passularum unc. vi. diasenæ lenitiui, uel Amech non solutiui unc. s. misce, & patienti exhibeatur, apparentibus signis concoctionis, materiæ dico diminutæ concoctionis, cum in quartana non ita citò appareant signa concoctionis, euacuetur materia sequenti pharmaco, ut

Recip. Florum quatuor cordialium ana M.s. corticum mirabolanorum indorum unc.s. foliculorum senæ, polypodij quercini ana drach.i.s. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde facta forti expreßione coletur, & cum colatura dißolue diasenæ lenitiui. Diacatholiconis ana drach.iij. amech solutiui drach. ij. reubarbari electi drach.i. s. spicæ gran.vij. reubarbarum cum spica subtiliter pulverizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur, & sic omnia dissolue, & fiat potus, facta hac prima corporis mundificatione, quia morbus diuturnus est, ideo consulo per quinque dies continuos, ut patiens per duas horas ante cibum mane capiat sequentem potum.

Recip. Succi borraginis depurati unc. iij. sacchari albißimi drach.ij. misce, & patienti detur tepidus, deinde iterato medicus sequatur ulteriorem materiæ concoctionem cum sequenti syrupo in uirtute magis eleuato ad concoquendum materiam melancholicam.

Recip. Syrupi de epithimo, syrupi de thimo, de lupulis de endiuia ana unc.s. Aquarum lupulorum, borraginis, cicoreæ ana unc. i. misce pro unà uice, continuet autem patiens syrupum istum, usque quo appareant signa alicuius digestionis, deinde purgetur cum sequentibus pilulis.

Recip.

Recip. Pilularum indarum, de lapide lazuli ana scrup. i. pilularum aggregatiuarum drach.s. misce, & cum syrupo uiolato fiant pilulæ numero. v. & per duas horas ante lucem patienti exhibeantur. facta hac secunda materiæ euacuatione, consulo, ut procedamus ad huius febris quartanæ abollitionem cum his, quæ per me sunt experta, & tolletur febris deo fauente. Hæc autem sunt.

Primum experimētum est, quòd omnibus his peractis si apud lunæ coniunctionem, idest in coniunctione secetur saluatella manus sinistræ, curabitur æger à quartana.

Secundum experimentum est, quòd omnibus præcedentibus actis, si uenæ emorrhoidales secentur sublimè remedium est in tollendo quartanam.

Tertium experimentum est obseruandum in die paroxismi. Quòd per v. horas ante aduentum paroxismi, patiens ponatur in balneo aquæ dulcis calidæ, in quo per horam moram trahat, & in exitu balnei corpore eius benè absterso immediate capiat sequentem bolum.

Recip. Mitridati optimi drach.i. diaborraginati drach. i.s. misce, post cuius assumptionem æger dormiat in lecto per horam. Quòd si sudor in eo promoueatur, bonum est, & sanabitur æger, & sic continuet per vij. dies ante aduentum paroxismi, ut dixi

Quartum experimentum est, & certè inuentum utile, & expertum, quoniam febris quartana cum eo non transibit decem paroxismos.

Recip. Aquæ uitæ optimæ ex optimo uino distillatæ quater uel quinquies unc.v. pulueris garyophyllorū electorum drach.i. misce, & in uase benè obturato ponatur, & stet infusio ista per xxiiij. horas, quousque fiat residentia großi, et fœculenti ab aqua clara, et limpida, quæ co-

lorem uini acquiret, deinde coletur subtile, et limpidum à crasso, et sic utere in die paroxismi per y. horas ante eius aduentum nullo cibo præcedente ante paroxismum.

Recip. Aquæ uitæ prædictæ unc. s. uini albi dulcis unc. i. misce, & patienti exhibeatur, de parte uero craßa, & fœculenta mixta cum oleo anethino calido eadem hora inungatur tota spina dorsi, & sic continuando uidebis certè febrem quartanam non transire decimum paroxismum. Quintum experimentum est.

Recip. Succi borraginis depurati unc. iiij. polypodij quercini, epithimi ana drach. i. bulliant hæc omnia insimul unica forti ebullitione, deinde facta forti expreßione coletur, & de colatura

Recip. drach. ij. uini albi odoriferi unc. s. misce, et exhibeatur patienti per horam ante aduentum paroxismi, & est expertum. Sextum experimentum est.

Recip. Succi summitatum absinthij drach. ij. theriacæ magnæ drach. i. uini albi potentis unc. s. misce, et patienti exhibeantur per tres horas ante futurum paroxismum. Septimum experimentum est.

Recip. Epithimi, thimi, polypodij quercini, foliculorũ senæ ana drach. i. s. pulverizẽtur omnia subtilißimè, et cũ succo borraginis reformetur pasta pilularum, & ante aduentum paroxismi per horam patiens deglutiat tres pilulas illius pastæ in dosi unius drachmæ. Octauum experimentum est, & est per me expertum. Quòd ante aduentũ paroxismi per duas horas patiens capiat drach. i. Trochiscorum ad quartanam descriptorum ab Auicenna in quinto canone in antidotario suo. Nonũ experimentum est, cum sequenti unguento ante aduẽtum paroxismi per duas horas ungatur tota spina dorsi ex opposito ignis deinde

deinde immediate ingrediatur lectum.

Recip. *Olei costi,olei laurini ana unc. ij. olei castorei unc.i.aquæ uitæ optimæ unc.ij.misce, & bulliant omnia usque ad consumptionem aquæ,& ipsum usui reserua.* Et *hæc de quartana dicta sint.*

DE FEBRIBVS COMPOSITIS. QVAE EMITRITEI DICVNTVR. *Cap.XVIII.*

SCRIBITVR *ab Auicenna in prima quarti. Quòd febres diuersificantur ex modo suæ consistentiæ Quædã enim simplices sunt,quæ ex dominio unius humoris putridi tantum procedunt.* Et *ob hoc* Galenus *in secundo de* Crisibus,*in* Capite x. xi. xii. *non nisi tres singulares, & simplices febres constituit:uidelicet ex putredine choleræ, uel flegmatis, uel melancholiæ,quoniam cum sanguis putrefit, perdit formam sanguinis,& eius subtile conuertitur in choleram, & crassum in melancholiam. Quare iuxta sententiam* Galeni, *febres putridæ ex modo suæ consistentiæ singulares non erunt,nisi tres,uidelicet tertiana,quotidiana,et quartana.*Et *attende quòd humores prædicti uel putrefiunt ad intra uenas,& causant continuam febrem, uel putrefiunt ad extra uenas, et causant interpollatam, erit igitur singularis febris uel continua à putredine ad intra uasa existente, uel interpollata à putredine existentę ad extra uasa.Cum autem simplicia coniuncta causant compositionem,non erit dfficile inuenire omnes species febris compositæ ex cognitione febrium simplicium in unum coeuntium.* Erit *igitur febris continua alteri continuæ*

febri iuncta aliquando, ut febris Tertiana *continua cum quotidiana continua, uel cum quartana continua:* Et *quia hoc rarissime contingit, & si contingerit, ferè semper est mortalis febris.* Ideo *de tali febre composita sermonem non faciemus, quoniam deplorati solis pronosticis sunt relinquendi.* Aliquando *uerò iungitur* Tertiana *interpollata cum quotidiana continua.* Et *hæc est prima species febris compositæ, quam nos appellamus paruum* Emitriteum, *quoniam propter materiam cholericam putrefactam ad extra uenas, & materiam pituitosam putrefactam ad intra uenas, in hac febre non possunt esse sæua accidentia, propter quod dicitur paruus* Emitriteus *quia paruæ malitiei est.* Aliquando *uerò iungitur febris quotidiana interpollata cum tertiana continua, & appellatur medius* Emitriteus. Cum *enim in ea materia cholerica sit putrefacta ad intra uenas, & pituitosa ad extra uenas, sæuiora contingunt accidentia, propter quod in malitia hæc febris composita erit uigentior prima.* Et *ideo dicitur medius* Emitriteus. Aliquando *uerò* Tertiana *interpollata iungitur quartanæ continuæ, uel econtrà, & hæc febris est tertia species compositarum febrium, quæ maior emitriteus appellatur à sæuitate accidētium prouenientium. uel ex melancholia putrefacta ad intra uenas, uel ex cholera ad intra uenas putrefacta.* Quarta *uerò species febrium compositarum, quæ non uerus* Emitriteus *appellatur, est cum* Tertiana *interpollata iungitur quotidianæ interpollatæ, quarum omnium curam habebis in præsenti* Capite. Attende *tamē quòd signa ducentia te in cognitionem earum febrium compositarum sunt sequentia.* Si *enim fuerit paruus emitriteus propter mateteriam cholericam putrefactam ad extra uenas, & pituitosam*

tosam putrefactam ad intra uenas refrangentem acuitatem cholerae, accidentia febris erunt remißiora, ut sitis, inquietudo, acuitas caloris, paruus rigor, & terminus ipsius febris excedet terminum durationis febris Tertiane singularis, & minuetur à termino febris quotidianae singularis.

Secundum signum est, quoniam propter pituitam putrefactam ad intra uenas, omni hora percipietur febris in aegrotante. Quòd si de tertio in tertium rigor apparuerit, & si tepidus certe iudicabis febrem Tertianam interpollatam iūctam esse continuae quotidianae.

Tertium signum est. Quòd assumitur ex pulsu, quoniā ex pituita peccante ad intra uenas minuitur acuitas cholerae, ideo pulsus erit minus celer, & minus frequens, cum pituita merito suae frigiditatis tardet pulsum, cholera uerò celerem pulsum conducat.

Quartum signum, est caliditas percepta in toto, quoniam minus intensa inuenitur, quàm in tertiana singulari, & magis intensa, quàm in quotidiana singulari. Quòd si benè haec omnia signa perpendes, cognosces primam speciem febris compositae, quam emitriteum paruum nuncupamus, eadem quoque uia, & medium emitriteum, & maiorem emitriteum cognosces.

Secundum quod indicia apparebunt humoris magis dominantis in emitritea febre.

Quòd si signa cholerae magis uigentia erunt, remißiora uerò signa pituitae, medium iudicabis emitriteum. Vbi uerò ipsius melancholiae indicia magis uigebunt, maiorem melancholiae quantitatem indicabunt, & sic maiorem emitriteum dijudicabis, sequuntur enim indicia maiorem quantitatem humoris peccantis, nō nego tamen

quin aliquando æqualia possent esse indicia apparentia, & pituitæ, & choleræ, ut eam innuamus sententiam, quam quidam tenent quartam esse emitritei speciem ex humoribus æquè permixtis æqualia indicia mouentibus. et hæc de signis. Curatio uerò febrium compositarum seu febrium emitritearum per sequentia cognoscetur. Attende igitur primo. Quòd febris emitritea difficilis est curationis, ut dixit Galeni primo artis curatiuæ ad glauconem, quoniam peccans materia crassa est, et inobediens concoctioni. Et ideo dixit Auicenna in prima quarti capite proprio: febrem emitriteam aliquando prolongari usque ad vij. menses, quo fit, ut meritò suæ diuturnitatis inducentis debilitatem in uirtute, dicamus emitriteam febrem periculosam esse. Iterum attende. Quòd febris emitritea est febris mali modi, & similis febri epidimiali, eò quia uirtus molestata à malitia duarum febrium admodum debilitatur. Et ideo secundum plurimum accidunt emitriteæ febres tempore pestilentiæ, ob quàm rem hortor uos. Quòd in febre emitritea custodiam cordis sollicitetis. Et cum his quæ per intus assumuntur, et extra applicantur confortantibus uirtutem cordis, de quibus sermonem faciemus, cum loquemur de febre pestilentiali. Item attende, quòd febris emitritea quia composita est, indiget cura composita. Hāc sententiā habes à Galeno in primo de differētijs febriū capite viij. et in. iij. de simplici pharmaco, distinctione tertia, capite tertio, ideo sicut materia peccans in emitriteo est composita ex diuersis materijs, ita & medicinæ ei condonandæ sunt compositæ ex simplicibus diuersis, uel compositis diuersis, respicientibus diuersitatem humorum in emitritea febre peccantiū. Item attende, quòd cum materia febris emitriteæ dicatur

esse

esse merito sui modi substantiæ, uidelicet craßitudinis inobediens concoctioni, & euacuationi, hortor uos, ut non una euacuatione tantum sitis contenti totam materiam emitritei euacuare, sed paulatine digerere oportet, atque euacuare paulatine. Et ideo primitus digeramus materiã, & non expectando signa completæ digestionis euacuabimus partem peccantis materiæ, sic enim faciendo securabimus ægrum à debilitate uirtutis, sine molestia materiã euacuando. Item attende. Quòd febris emitritea habet quinque tempora sui paroxismi, sicut poteritis uidere à Galeno in libro de temporibus particularibus paroxismorum, taceant igitur illi, qui dicunt declinationem non esse partem paroxismi; quia tunc non essent tempora particularis paroxismi nisi tria, et dicit Galenus, ea esse aliquãdo, quatuor, aliquando quinque, ea autem tempora emitriteæ febris sunt iuxta Galenum principium, anomalia, augmentum, status, & declinatio, et intelligo per tempus anomaliæ inæqualitatem motuum materierũ, qua neque principium, neque augmentum dijudico, sed propter diuersitatem illam motuum apparentium in emitritea febre, tunc non iudicamus eße principium, neque augmentum. Et hoc accidit ex diuersis naturis diuersorum humorum peccantium in emitriteo, parui igitur emitritei cura est, ut materia primitus concoquatur, & quoniam pituita ad intra uenas est putrescens, cholera uerò ad extra, ideo peccatum in maiori quantitate pituitæ inuenitur in emitriteo paruo. Quare iuxta unum documẽtum datum, digestiuum debet esse compositum ex digerente pituitam secundum magis, & digerente choleram secundum minus, syrupus igitur patienti sequens exhibeatur, ut

Recip.

Recip. Syrupi bisantini, uel syrupi de duabus radicibus unc. i. syrupi de endiuia pro cholera, oximellis simpl. ad incidendum materiam crassam ana unc. s. aquarum fœniculi, buglossæ ana unc. i. s. endiuiæ unc. s. misce, pro una uice. Continuetur autem syrupus præsens per septem dies continuos, quia materia non cito obedit concoctioni, eo tamen tempore quo digeritur materia. & si simus in principio morbi, hortor uos ad cordis confortationem, cum hæc febris sapiat naturam Epidimialis febris, in qua uirtus cordis læditur à duplici febre. uidelicet à continua de flegmate, & ab interpollata de cholera, patienti igitur quotidie applicetur epithema cordiale, et exhibeatur mixtura cordialis eo modo quo dicemus cũ loquemur, de febre pestilẽtiali, apparẽtibus igitur signis cõcoctionis, et si nõcõpletè, dico nõ cõpletè, quia propter materià esse crassam cõcoctioni inobedientẽ, nõ debemus expectare cõpletã digestionẽ, sed sæpius digerere & sæpe euacuare. dico sæpe euacuare, quoniã propter diuturnitatem temporis, in quo eleuãtur multi uapores oppositi & à pituita uidelicet, & à cholera petẽtes cerebrum facile in patiente emitriteum posset apostema cerebri gigni. Et ideo ut medicus prohibeat illius generationem; solicitet euacuationem magis quàm alterationem per extinctiua caloris. Et ideo apparet emitriteum sapere naturam febris pestilentialis, cum nedum uirtus cordis debilitatur, uerum & cerebri apostema gignitur. Sunt enim hæc Symptωmata comitantia pestilentiam. digeramus igitur ante euacuationem, quia materia est crassa, cum syrupo dicto, euacuemus uerò non expectantes completam digestionem, ne fiat quod dictum est, medicina igitur euacuatiua talis est in emitriteo p aruo.

Recip.

Recip. Betonicæ pro capite, fœniculi, absinthij ana M.i. & pro flegmate, sint in maiori quantitate, rosarum, florum uiolarum ana M. s. hæc pro cholera in minori quantitate. florum buglossæ, borraginis ana P.i. & hæc pro corde, bulliant omnia in sufficiēti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura dissolue Caßiæ nouiter tractæ unc. s. pro lenitiuo, turbith boni, & gummosi pro flegmate in maiori quantitate drach.ij. zinziberis gran.v. Reubarbari electi, pro cholera in minori quantitate drach.i. spicæ gran. v. Attende tamen quòd cum in emitriteo paruo peccet materia crassa, quia flegmatica, pone Reubarbarum in substantia, quoniam sic magis crassos euacuat humores, & aduerte, quòd loco turbith, & reubarbari simul in eadem intentione potes ponere in medicina mixturam de Diaturbith cum reubarbaro, & ex his potum conficias & ægroto dabis, modo exhibitionis aliarum medicinarum, completa euacuatione per medicinam, iterato materiam concoquere debes, & si simus in paruo emitriteo, & eleuare digestiua in eadem compositione, & in maiori uirtute ad concoquendum pituitam, deinde choleram. propinetur igitur sequens syrupus patienti.

Recip. Syrupi de quinque radicibus unc.i. oxymellis compositi, endiuiæ ana unc.s. aquarum Absinthij, fœniculi, cicoreæ, ana unc.i. misce pro una uice. apparentibus signis concoctionis dabis medicinam iam præscriptam excepto, quòd minoretur tertia pars turbith, uel diaturbith, & addatur drach. i. agarici electi in oxymellite simplici infusi, & uidebis uigorosiorem medicinæ operationem in eductione pituitæ & choleræ, medij uerò emitritei curam habebis, si causas facientis ipsius compo

sitionem

ſitionem conſiderabis.ſit enim ex cholera putrefacta ad intra uenas,& ex pituita ad extra,quare cum maior humor ſit putreſcens ad intra,quàm ad extra uenas, à maiori quantitate choleræ pendet medius emitriteus,& à minori flegmate.quapropter & digeſtiua,et euacuatiua in eo magis atteſtabuntur choleræ,quàm pituitæ.

Attende tamen, quòd cum in medio emitriteo maior ſit timor de generatione apoſtematis cerebri propter putreſcentem materiam cholericam ad intra uenas,medicus debet eſſe ſolicitus in euacuatione illius materiæ, nõ enim tantam expectat digeſtionem choleræ propter ſui ſubtilitatem, quantam expectabat pituita in paruo emitriteo.primo igitur digeratur materia cum ſequenti ſyrupo, ad quem laudo præcedere uentris lenitionem uel cum manna,uel cum caßia, & tamarindis.

Recip.Syrupi de endiuia,de ſucco acetoſæ ana drach. vi.mellis roſati colati unc.s. aquarum cicoreæ, endiuiæ, bugloſſæ,ana unc.i.miſce,in iſto enim ſyrupo magis uigent reſpicientia choleram,minus uerò pituitam, & ſic exigit medius emitriteus.quinque aſſumptis de ijs ſyrupis,laudo,ut non expectet ulteriorem digeſtionem:ſed vi. die in diluculo ſequentem ægrotanti condonabis medicinam.

Recip. florum quatuor cordialium ana M.s.tamarindorum,corticum mirabolanorum citrinorum ana drach. ij.agarici ligati in petia drach.i.bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquæ uſque ad conſumptionem medietatis,deinde coletur,& cum colatura diſſolue Diacatholiconis drach.vi.reubarbari electi drach.ij.ſpicæ gran. x. turbith boni & gummoſi drach.i. zinziberis gran.v.infundatur reubarbarum cum ſpica in aqua endiuiæ cum modico

modico uini albi odoriferi per decem horas. Deinde fiat fortis expreßio, & fiat potus, & quia etiam in medio emitriteo propter pituitam redditur materia crassa, Ideo consulo, ut paulatinè digeras, & paulatinè euacues. dispone igitur ad iteratam digestionem cum syrupis eiusdem conditionis, uidelicet magis respicientibus bilem, minus uerò pituitam, & non recedas apparentibus signis concoctionis à medicina data. Vnum tamen aduerto: quòd in medio Emitriteo frequententur lotiones cum aqua calida decoctionis camomillæ, Betonicæ, & rosarum, manè scilicet & uesperi, ut diuertantur uapores à cerebro, quibus in medio emitriteo facilè potest cerebri apostema procreari, laudo quoque ut fiāt frictiones propter eandem causam. Quòd si in medio Emitriteo iungeretur dolor capitis, uel delirium aliquod, laudo appositionem hyrudinum emorrhoidibus: cum ipse etiam diuertant, & euacuent uapores, & humores à capite. Maioris uerò emitritei cura solicitari debet. neque in ea medicus debet esse negligens, & hoc ideo, quoniam maior emitriteus periculosißimus est, ab eo pauci euadunt, & hic est, qui secundum plurimum apparet in pestilentia. quia enim maior emitriteus pendet à melancholia putrescente ad intra uenas, & à cholera ad extra uenas in eo apparēt accidentia horribilia, cum uterque humor maximè rebellis sit omnibus uirtutibus membrorum principalium corporis nostri, considerabis igitur in maiori emitriteo maiorem quantitatem materiæ melancholicæ putrescentis ad intra uenas, & minorem choleræ putrescentis ad extra, sint igitur eius digestiua, & euacuatiua magis respicientia melancholiam, minus uerò choleram, syrupus igitur conueniens præcedente uentris lenitione

cũ diasene lenitiuo ,& caßia erit sequens.

Recip. Syrupi de Epithimo unc.i.de buglossa,de endiuia ana unc.s.aquarum melissæ, borraginis,cicoreæ ana unc.i.misce,assumptis tribus,uel quinque de his syrupis, euacuabis cum sequenti medicina.

Recip. Confectionis Amech non solutiuæ unc.i.Epithimi subtiliter pulucrizati drach.ij.Reubarbari electi drach.i.spicæ gran. v. Reubarbarum subtiliter pulucrizetur, & cum modico uini albi odoriferi irroretur & omnia cum decoctione florum cordialium, folliculorum senæ,& polypodij quercini,& tamarindorum dissoluantur,& fiat potus. Quòd si in maiori emitriteo adhuc malignitas uigeat,ueritatem astantibus de periculo mortis pronunciabis.

Sequere tamen tu eius curam cum his,quæ dicemus de cura febris pestilentialis: et hæc de febribus compositis dicta sint.

DE FEBRE ETHICA, Cap. XIX.

DIXIT GALENVS in secundo de crisibus,capite decimotertio,& primo de differentijs febriũ capite nono. Quòd ethica dicitur ab affixione. Est enim ueluti qualitas affixa,& habitualis de difficili remouibilis à subiecto.de qua loquens Galenus secundo prædictionum dixit,ipsam esse continuã, quæ propriè in nocte augmentatur. Et in libro de inæquali discrasia dixit, ipsam à principio curare difficile esse,in fine uerò nequaquam. Cuius ethicæ curam modo expediemus.de qua loquẽs princeps prima quarti dixit:

ethicam esse febrem continuam in duris particulis corporis existentem, consumentem humiditates omnes membrorum & totius corporis. Cuius duæ sunt species. Vna quæ dicitur Ethica febrilis, altera uerò marasmus. sicut dixit Galenus in his, quæ scripsit de tabe. Nos igitur primo Ethicam expediemus febrilem. secundo uerò marasmum. Et attende, Quod cum Ethica febris sit totius corporis humiditatum consumptio, imaginari debes de humani corporis humiditatibus, sicut de illis repertis in lucerna, quæ sunt tres.

Prima est, oleum circundans totum lychnium ueluti humidum nutrimentale lucentis flammæ in lychnio, Secundum est, humidũ intrinsecatũ substãtiæ lychnij, quo immediate fouetur flamma lychnij, tertium est humidum radicale lychnij, quo tenentur partes ipsius lychnij substantiales ad unum. Docet etenim experientia, oleum ex flamma continuè consumi, consumiturque humidum oleaginum ad intra lychnium consistens. consumitur quoque & substantia ipsius lychnij, quæ incinerando deficit. Sic & in humano corpore tres inueniuntur humiditates, quas princeps in prima primi, doctrina de humoribus. Duas appellauit humiditates, Vna est Ros. et est humiditas ex primis humiditatibus genita, circundãs omnia membra corporis nostri, ueluti oleum lychnij substantiam circundabat, qua membra irrorantur, & ipsa uertitur in intrinsecum nutrimẽtum ipsorum membrorũ.

Extat secunda humiditas intrinsecata porris, & meatibus membrorum, quæ de proximo transit in membri substantiam, ueluti nutrimentum in effectu, & dicitur cambium, quoniam immediatè cambiatur in substantia membri.

Tertia

Tertia uerò humiditas, quæ est quarta de secundis apud Auicennā,est,qua membrorum partes tenentur,& dicitur Glutem,quia glutinat,& adunat partes membri. Ex quibus dictis attendere debes.Quòd tres sunt species Ethicæ. Cum enim Ethica sit consumptio omnium humiditatum membrorum corporis nostri,si fuerit consumptio Roridæ humiditatis,erit prima species Ethicæ, similitudine consumpti olei in lucerna. Et hæc est difficilis cognitionis, & facilis curationis, licet dicat Galenus in de inæquali discrasia. Quòd quælibet species Ethicæ à principio est difficilis curæ, quoniam in se quælibet species Ethicæ antequam noscatur magis affigitur, & habituatur.quo fit,ut à principio cuiuslibet speciei Ethicæ in se propter esse principium difficile cognoscibile. id idem erit difficile curabile. Cum autem quælibet species ethicæ à principio non curetur,eadem species in processu sui ipsius nequaquam curabitur,& hoc uoluit Galenus,comparatione uerò Ethicæ primæ speciei ad alias Ethicæ species à principio.i.Ethica primæ speciei,facilioris erit curæ,& sic dixit Auicenna. Si uerò fuerit consumptio cambij, seu humiditatis imbibitæ membris ad similitudinem consumptionis olei imbibiti in substantia lychnij. Erit secunda species ethicæ, quæ est facilioris cognitionis quàm prima,& difficilioris curationis, Si uerò fuerit consumptio humiditatis Glutinis ad similitudinem consumptionis humiditatis radicalis lychnij, dicetur tertia species ethicæ,quæ facilis est cognitionis et difficillimæ curæ.

Et attende.Quòd indicia,quibus facile poteris cognoscere hanc ethicam febrilem sunt hæc.

Primum assumitur ex modo caliditatis præter naturalis apparentis in toto, quoniam uniformis est, et æqualis, non plus affligens uno die, quàm altero, quantum est ex parte qualitatis caliditatis Ethicæ, *& dico hoc, quoniam in aliqua horarum inuenitur corpus ægrum magis alteratum & calefactum, & hoc ex parte dispositionis membri & rei, ei extrinsecus contingentis. & propter hoc est secundum signum ethicæ, quod paulo post cibum ethicum corpus magis manifeste inflammatur, & ratio est, quoniam cum membra ex caliditate ethica, facta sint calida & sicca, humidum nutrimentale ex cibo acquisitum superincendit talia membra, sicut cum humidũ aqueum superaspergitur calci calidæ & siccæ.* Docet *enim experiẽtia,* Q*uòd ab illo humido aqueo supra calcem proiecto eleuantur fumi circundantes aerem calefacientes. ita & humidum cibale attingens membra ipsius* Ethici, *est hæc causa quare ab illis membris eleuantur fumi totum corpus inflammantes magis.*

Et ideo tertium signum febris ethicæ, quòd post refectionem rubescunt maxillæ, quia maxime uapores illi uergunt ad faciem,

Q*uartum indicium ethicæ febris est, quòd caliditas ad tactum, in primo tactu apparet mitis, & non acuta, neque mordicatiua, ratio est, quia caliditas ethicæ est concentrata in membris & duris particulis.*

Ideo longius distat à sensu tactus. Q*uòd si tactus perseueret in processu, apparebit calor magis acutus et mordicatiuus.* C*uius oppositum cõtingit in febribus putridis, à primo enim tactu in his acutior, & mordacior percipitur caliditas, quia in humoribus inuenitur, & in partibus mollioribus.*

Quintum uerò signum assumitur ex parte pulsus: est enim Pulsus rarus, tardus, & paruus, & hoc propter debilitatem uirtutis pulsatilis, durus uerò inuenitur hic pulsus propter duriciem arteriæ, quoniam caliditas ethicæ inuenitur in solidis particulis.

Sextum signum assumitur ab urina, oculi enim oleagini apparent in urina ipsa, quia significatur consumptio humiditatis, quæ fit in omni specie Ethicæ.

Septimum signum sumitur ab habitudine corporis, quoniam tangendo cutis apparet arida, quoniam continuè corpus exsiccatur propter consumptio nem omnium humiditatum omnium membrorum.

Attende tamen. Quòd ea, quæ dicta sunt indicia ethicæ sunt solius Ethicæ, & non ipsius commixtæ cum putrida febre, si enim putrida iungitur Ethicæ confunduntur signa. Quare oportet te benè perpend ere cuius putridè commixtæ ethicæ sint indicia, an tertianæ, an quotidianæ, an melancholicæ. Et secundum hoc habebis uiã ad curationem putridæ iunctæ ethicæ, quæ propter esse periculosiorem non dantem nobis inducias, ueluti dat ethica, curationi putridæ prius debes attendere, non neglecta tamen cura Etihcæ, ex dictis quoque signis facile poteris deuenire in cognitionem causarum Ethicæ. Cuius sunt causæ procatarticæ, seu primitiuæ. Et sunt quæcunque extrinsecus contingẽtia corpori humano nimium supercalefaciunt, sicut fortis calor solis, & fortis calor balnei, & comestio rerum ualde calidarum, & exsiccantium, sicut sunt piperata, ab his enim in membris totius coporis figitur caliditas, & siccitas concrescit. Quo fit ut corpus tabidum remaneat. Quapropter quæcũque corpori humano extrinsecus adueniunt. In summa nimium

mium calefacientia, & exsiccantia illius membra, sunt ethicæ febris causæ procatarticæ, causæ uerò Ethicæ præcedentes aliæ sunt, & sunt quæcunque intrinsecus corpori contingunt calefacientia, & exsiccantia totum corpus, sicut febris ephimera, quæ est caliditas, & siccitas maxime humidum consumens. Cum enim in ea spiritus incenduntur, permeantque spiritus ad omnes corporis minimas partes, earum humidum facile consumere possunt. & hoc est, quod facile ex ephimera fit ethica, febris quoque putrida potest esse causa ethicæ præcedens, cum etenim diuturno tempore perseuerauerit putredinalis calor in humoribus humidum consumit, et ut idem calor conseruetur, uertit eius operationem in humidum membrorum, quo dissoluto, fit Ethica, causa uerò coniuncta, quam contentiuam appellat Galenus, est caliditas existens in particulis solidis totius corporis, quæ continuè agens in humidum ipsorum membrorum ipsum exsiccat, & totũ corpus tabidum reddit. Curatio uero Ethicæ febrilis sic habetur.

Primo attende, Quòd si ethicæ febrili iungatur febris putrida alicuius generis, primo debes attendere putridæ non derelinquendo ethicam. Ratio est, quoniam medicus debet attendere ei, quod magis suspectum est. Cum autem putrida sit magis suspecta: quoniam ethica dat moram, & inducias, quam non dat sic putrida.

Ideo primo debes putridæ attendere, & recordari de auxilijs, quæ diximus in suis capitibus proprijs.

Item attende, Quòd medicus in ethica simpliciter nõ debet attendere euacuationi humorum, quoniam peccatũ est in membris non in humoribus.

Ideo debet solis alteratiuis caloris Ethicæ, & humectatiuis siccitatis membrorum contentari. Igitur cum cura Ethicæ consistat in infrigidando, & humectando: primo expedit, ut cures ethicam cum cibis infrigidatiuis, & humectatiuis.

Et attende, Quòd ubi esses coactus uti calidis in Ethica, sicut uino uel aqua carnis, & huiusmodi, fac, ut præcedant infrigidatiua, et ideo uinum absolutè ethicis denegandum est, nisi ei iungeretur uirtutis debilitas. Si igitur uinum dare Ethicis esses coactus, recordare ipsum limphare cum aqua seminum communium frigidorum: et sit uinum pauciferum, ferè in omnibus dispositionibus aquæ assimilatum, de quo uino loquitnr Galenus tertio de ratione uictus in acutis commento primo, Quòd si sine uino ethicum ipsum poteris sustentare, eius potus sit aqua hordei nō multæ decoctionis, uel sequens potus facile ethico exhiberi poterit.

Recip. Aquæ seminum communium frigidorum, uiolatæ e idiuiæ, lactucæ ana lib.i. seminum endiuiæ, scariolæ, portulacæ, ana drach.ij. iuiubarum sebesten ana numero xx. bulliant omnia inuicem in sufficienti quātitate aquæ, deinde coletur, & cum sacccharo quantum sufficit, fiat iuleb longum, de quo iuleb bibat sine misericordia, cibaria uerò ipsius ethici similiter sint frigida & humida, ue luti est ptisana. Est enim cibus admodum conueniens ipsi ethicæ, infrigidat enim & humectat, et licet hordeum dicatur esse siccum, ipsum tamen propter elixationem fit humidum, & maxime conuenit ipsis Ethicis tempore uespertino, cum in somno calore naturali intrinsecato agente in ipsum melius disseminetur per omnia membra corporis nostri ad ea magis humectanda.

Secundus

Secundus cibus sit assumere paruam pullã, & ipsam depilatam, & euisceratam diluatur cum aqua seminum communium frigidorum, & uiolarum in qua aqua stet per 6. horas pulla infusa, deinde ad ignem lentum ponatur, & elixetur in aqua communi, in qua ponantur folia lactucæ, endiuiæ, scariolæ, seminum papaueris ana p. s. decocta uerò pulla, patiens illius carnes comedat, uel densas, uel contusas. ferculum uerò eius sit ex dicto brodio, in quo concoquatur farinæ amidi, farinæ hordei ana p. s. sacchari albißimi unc. s. lactis amygdalarum dulciũ unc. i. sine sale patienti exhibeatur.

Tertius cibus ipsius ethici est talis.

Recip. Succi cucurbitæ, uel cucurbitæ optim e contusæ unc. iiij. lactis amygdalarum dulcium unc. ij. farinæ amidi unc. s. sacchari optimi unc. i. misce, & coquantur omnia in iure paruæ pullæ, & patienti ethicam exhibeatur mane, & uesperi.

Quartus cibus est, ut accipiatur medulla panis, & infundatur uaccino, uel caprino per 6. horas, deinde coquatur in lacte amygdalarum dulcium quantùm sufficit, addendo emulsiones seminum papaueris albi, & seminum communium frigidorum ana unc. s. et cum saccharo fiat ferculum sine sale.

Quintus cibus est, assumere caudas cancrorum, & eas infundere in lacte uaccino per 6. horas, deinde in lacte eodem concoquere huiusmodi caudas, cui adde lac amygdalarum dulcium, emulsiones seminum papaueris, & seminum communium frigidorum ana unc. s. & cum saccharo quantum sufficit, fiat condimentum.

Sextus cibus est, capere Testudinem nemoralem, & cum aqua calida eam separare ab oßibus suis extrinse-

cis,deinde eam euiscerare cum aqua uiolata & seminum communium calidis bene diluere.demum in lacte uaccino infundatur per noctem caro dictæ testudinis .post uerò cum portionibus cucurbitæ recentis in lacte uaccino coquatur,& cum saccharo quantùm sufficit,fiat condimentum,patiens uerò comedat carnem testudinis,& cũ lacte decoctionis dictæ testudinis conficiat ferculum.

Septimus cibus est,capere limacias,& eas benè diluere cum prædictis aquis, deinde eas coquere in lacte uaccino,& cum lacte amygdalarum dulcium et saccharo fiat condimentum,& recordare,quòd lac in omni administratione est conueniens Ethicis , & lac præcipuè à quo extractum est butyrum,cum butyrum facile inflammet. Laudo igitur ad modum galeni in quinto methodi curatiuæ lac humanum pro cibo ipsis ethicis. Conuenit enim & præcipuè cum sugitur ex mammilla mulieris nutritæ ex cibis infrigidantibus , & humectantibus ut ex lactucis, ex hordeo,ex lacte seminum mellonum,et ex carnibus alteratis cum his,post uerò lac asininum multum ethicis ualet,infrigidando,humectando,& nutriendo, dũ sit lac recenter mulctum & cum sua caliditate bibitũ. Quòd si febris putrida ethicis iungeretur non ita laudo lactis exhibitionem in ethicis propter putridam,cui inimicatur lac,iuxta illud Hippocratis:lac dare caput dolẽtibus,& febrientibus malum, contentetur igitur ethicus cum putrida febre,ptisana,& alijs cibarijs dictis,in quibus non administratur lac.

Octauus cibus talis est

Recip.Pulparum caponis carnosi,& non pinguis numero ij.infundatur in lacte uaccino per diem,deinde optimè contundatur caro, & cum aqua seminum communium

nium frigidorum, cui misce farinæ ordei p. s. lactis amygdalarum dulcium unc.i. emulsionis seminum papaueris drach.ij.sacchari quantùm sufficit, & fiat condimentum. Laudo quoque ratione humectationis. Quòd ethicus comedat,uel deglutiat succum fructuum frigidorum,& humidorum, sicut sunt poma,quorum pomorũ succum deglutiat propter intentionem dictam,& cucurbitæ conuenit,& citruli,si stomachus tollerabit,& succus cucumeris, de mellonibus autem res est suspecta, quia cito acetosantur in stomacho.

Post diætam,quam magnoperè debet medicus obseruare in cura ethicæ.licet aliquando ipsi ethico condonare syrupos infrigidatiuos & humectatiuos,sicut est syrupus de papauere, uiolatus,de nenufare, de endiuia, de portulaca,& huiusmodi.

Expediet enim ethicum frequentare sequentem syrupum.

Recip.Syrupi de papauere,uiolati,de endiuia ana unc. s. aquarum seminum communium frigidorum,lactucæ, uiolarum ana unc.i.misce,& quoniam huiusmodi syrupi nõ contribuuntur ethico merito digestionis materiæ, sed solum merito infrigidationis,& humectationis habituatæ materiæ calidæ, & siccæ acquisitæ membris ipsius ethici,Ideo post syrupos non tentabit medicus euacuationem per pharmacum,neque in ethico expectamus apparentiam signorum digestionis. Si tamen ex inordinato uictu Ethicus pateretur uentriculi et intestinorum plenitudinem, qua & foueretur mala natura habituata ipsi ethico, tunc consulo medicum posse euacuare à uijs latis cum manna,uel Caßia. Quòd si non contentetur de his dictis,procuret medicus impositionem clysteriorum

rum, in quibus sit uirtus nutritiua, & alteratiua male complexionis calidæ, & siccæ. Quorum unum Tale est.

Recip. Iuris pullæ paruæ bene carnosæ unc. x. in quo bulliant, seminum papaueris, florum nenufaris, uiolarum lactucæ, maluæ ana M.i. deinde coletur, & colaturæ adde olei uiolati unc. iij. sacchari albißimi unc. ij. mellis uiolati unc. i.s. salis communis drach. i.s. uitelli oui numero i. & conficiatur clysterium.

Item, expertum est, sequentem mixturam multum conferre ethico, si eam pluries in die capiat.

Recip. Conseruæ uiolarum, conseruæ nenufaris, conseruæ portulacæ ana unc. i. amidi, dragaganti ana drach. i. misce, & cum modico sacchari albißimi fiat mixtura.

Item, sequens mixtura multum laudatur Ethicis.

Recip. Emulsionis seminis papaueris albi, emulsionis seminum communium frigidorum ana unc. ij succi lactucæ depurati, succi endiuiæ, scariolæ ana unc. s. ponantur ad ignem lentũ, & cum saccharo albißimo quantùm sufficit fiat mixtura.

Item ex experientia compertum est, sequens unguentum sanare ethicos febrientes, cum quo tota spina dorsi, & dorsum, & thorax, & utrũque latus hypocundriorum ungatur.

Recip. Mucillaginis seminum citoniorum, seminum psillij, seminum maluæ ana unc. i. lactis mulieris puellam lactantis & parturientis unc. i.s. gummi arabici, dragaganti ana drach. i. butyri recentis sine sale loti, olei uiolati loti ana unc. i.s. ceræ albæ quantum sufficit & fiat unguen-

unguentum molle.

Item compertum eſt, quod in ethica multum attenuante corpus humanum, ſequens balneum ſtomacho ieiuno multum confert.

Recip. *Gallinarum pinguium depilatarũ, & euiſceratarum numero iij. capitum caſtratorum pinguium numero ij. uiolariæ, lactucæ, Endiuiæ ana M. i. florum nenufaris M. ij. capitum papaueris albi numero xx. bulliant omnia in 200. lib. aquæ uſque ad conſumptionem carnium gallinarum, & capitum caſtratorum. deinde coletur & ſic procede, pone aquam illam in tina non multum calidam, ſed infra tepiditatem, ne calore balnei incendatur caliditas ethici, & ſiccitas concreſcat. Deinde ingrediatur ethicus Balneum dictum, & in eo trahat moram per horam, ante tamen ingreſſum immediatè leues ipſi ethico fiant frictiones, ut balnei humiditas facilius ingredi poſſit uſque ad ſolida membra, poſt uerò exitũ à balneo immediatè inungatur totum eius corpus cum oleo uiolato, ut ſui unctuoſitate claudat porroſitates exteriores corporis Ethici, ne humidum intus acquiſitum exire ualeat, & etiam humectabitur corpus ethici ab humiditate olei uiolati, & à detento humido intus ipſius balnei, & quoniam ultra humectationem indiget ethicus febrius reſtauratione totius corporis, & omnium membrorum.*

Ideo expertum eſt, ſequens electuarium multũ ethicis ualere, ſi bis in die mane, & ueſperi unã comedat unciam.

Recip. *Carnis pulparum caponis, carnis teſtudinis nemoralis, ana lib. s. optimè coquantur, & contundantur, & diſſoluantur cum aqua uiolata quantùm ſufficit,*

deinde

deinde adde gummi arabici,amidi,dragaganti ana drach. ij.lactis amygdalarum dulcium,lactis seminum mellonum ana unc.i.s.seminum endiuiæ,lactucæ, portulacæ , seminum citoniorum ana drach.ij. seminis cucurbitæ , cucumeris,citruli ana unc.i.succi liquiritiæ ana drach.i.s.contundantur semina contundenda,& puluerizentur pulue rizanda,& cum saccharo albißimo fiat mixtura.

Item recordari oportet,quòd patiens ethicam sollicitet potum lactis,uel mulieris,uel asinini,uel caprini,ouinum quoque lac & uaccinum non sunt praua in curatione ethicæ,cum in omnibus his lactibus sit intentio infrigidationis & humectationis. Et hæc de ethica febre.

DE MARASMO, Cap.xx.

DIXIT GALENVS in libro de marasmo. Quòd marasmus interpretatur tabefactio, uel arefactio,seu consumptio totius corporis propter malam complexionem frigidam & siccam acquisitam membris totius corporis, & ideo ad hanc similitudinem dicitur marasmus ethica senectutis,cum temperatura senis sit frigida & sicca naturalis. Vnde sicut in sene uiget frigiditas,& ferè totus calor naturalis deficit, cuius caloris naturalis defectus est propter consumptionem humidi ipsius senis . ideo & humanum corpus dicetur marasmatum,quando uigebit frigiditas,ferè propter totam consumptionem caloris naturalis , & augebitur siccitas ex consumptione humidi radicalis , & propter hoc corpora patientia Ethicam senectutis semper ad tactum frigida apparent, & ipsamet frigiditas in toto corpore percipitur.apparente quippe in eis arida siccitate,

& ex

& ex his poteris cognoscere causam contentiuam ipsius marasmi, quoniam est mala temperatura, frigida, & sicca in toto corpore percepta sine febre, asimilata temperaturæ naturali senis: habes quoque magnam difficultatem curationis marasmi, cum asimiletur complexioni senis frigidæ & siccæ, propinquæ morti.

Ideo si marasmus curari poterit, curabitur per inductionem temperaturæ contrariæ temperaturæ ipsius marasmi, procurabis igitur in cura marasmi administrationem calidorum, & humidorum, calidorum quippe, quoniam in marasmo dominatur frigiditas: humidorum uerò, quia in Marasmo dominatur arida siccitas.

Summa igitur curationis rerum ipsius marasmi est per nutrientia, quæ nutrientia per os exhibentur, sicut optimæ carnes boni nutrimenti, & facilis concoctionis, ut sunt carnes caponum, fasianorum, perdicum, francolinorum, uituli lactantis iuuenis, cuniculi, hædorum, & his similes, non negligendo potum iuris pinguis dictorum animalium pluries in die potati, nutrietur quoque patiens marasmum, nedum per ea, quæ assumuntur per os, uerum per ea, quæ imponuntur per clysteria.

Et ideo hortor uos in curatione marasmi, Quòd bis in die mane & uesperi stomacho ieiuno imponatur sequẽs clysterium.

Recip. Iuris caponis benè pinguis, uel cuiusuis alterius animalis boni nutrimenti lib. i. uitelli ouorum numero ij. sacchari albißimi unc. i. s. sine sale, & sine speciebus aromaticis acutis imponatur clysterium, sal enim, & species irritant uirtutem intestinorum ad expellendum, & hoc non expedit, ubi tentamus nutritionem cum clysterio: attrahent enim intestina succum ipsius clysterij per

meserai-

mesaraicas suas, per quas portabitur nutrimentum illud usque ad hepar, & nutriet in tantum, quòd uidi ex experientia marasmatum maxime saluari & restitui cum clysteribus istis, laudo quoque ut ferè omnia condimenta marasmato cum lacte condonentur. & præcipuè potagium sequens, quotidie in diluculo ipsi marasmato exhibitum.

Recip. Lactis ouini, uel caprini, uel uaccini quomodo haberi poßit lib.i. uitelli ouorum numero iij. Vini albi dulcis unc.iiij. misce, & bene ad inuicem ducantur, & agitentur, & ad lentum ignem coquantur semper miscendo ne oua densentur, & ægrotanti marasmato totum exhibeatur, præter hæc ex experientia compertum est, quod Balneum calidum, & humidum, quod patiens quotidiè ingrediatur est admodum conueniens, humectando enim nutrit totum corpus per ingressum humiditais nutritiuæ per porrositates totius corporis.

Balneum est tale.

Recip. Capones pingues, & pingues gallinas, & capita castratorum pinguium numero ij. pinguedinis castrati propè renes existentis lib.ij. bulliant in sufficienti quãtitate aquæ pro balneo totius corporis usque ad consumptionem carnium dictorum animalium & capitum castratorum, deinde coletur & stomacho ieiuno in tinam ingrediatur corpus marasmati, immediatè uerò post exitum balnei, patiens comedat duas portiunculas panis infusi in lacte ouino calido, & bibat inde lac, & ipso exsiccato leuiter, & non multum fricato, ne unctuositas auferatur à cuti his, ingrediatur lectum calidum, & dormiat, cum somnus supra cibaria boni nutrimenti faciat ad citam impinguationem, laudo quoque, quod marasmatus

tus quotidie mane & uesperi sugat lac à mammillis pulchræ puellæ: sanguineæ temperaturæ, Iuuenis decem & octo annorum, nutritæ cibis calidis, & humidis per modum dictum, & hæc de marasmo dicta sint.

DE FEBRE PESTILENTIALI. Cap. XXI.

DE FEBRE pestilentiali sumus dicturi in præsenti capite, quæ propter magnitudinem morbi et symptomatum sæuitatem indiget magno studio, & magna medici sollicitudine & prudentia, quæ febris à principe prima quarti appellatur febris mali modi, cum latenter ægrum percutiat, & ipsum necet. Dixit enim princeps, febrē hanc exterius corpus quietare, interius uerò admodum ipsum perturbare, & in ea, corpora ægrotantia secundum plurimum perdunt.

Attende igitur primo, quòd apud authores inueniuntur hæc nomina, pestilentia, epidimia, & undemia. Est enim pestilentia corruptio aeris propter prauam & occultam qualitatem, qua accidunt diuersæ ægritudines in diuersis, & uarijs indiuiduis, & si diuersorum generum, inuenitur igitur pestilentia, & in hominibus simul & in generibus animalium brutorum.

Epidimia uerò est corruptio aeris ob prauā & occultam qualitatem, qua plures contingunt ægritudines in indiuiduis solius unius generis, et sic Epidimia uel erit in indiuiduis humanis tantū, uel in alijs indiuiduis animalium bruttorum unius generis solius. Et hic morbus apud Galenum cum contingit indiuiduis humanis morbus appellatur uulgaris, quoniam ex contagio per uulgū

uagatur

uagatur.

Vndimia uerò est corruptio aquæ, & terræ ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & attende, quòd licet propriè ista nomina sint diuersa à Galeno tamen, & ab Auicenna pro nominibus synonymis capiuntur, ex his etiam habere poteris differentiam inter morbum pestilentialem, & epidimialem, & undemialem. quoniam morbus pestilentialis simul in pluribus indiuiduis plurium generum inuenitur ex corruptione aeris ob prauam, & occultam qualitatem. Et attende quòd in pestilentia & si aer corrumpitur, non corrumpitur tamen secundum sui substantiam, sed corrumpitur per qualitatem ei iunctam. Et ideo dicitur pestilentia, uel Epidimia aeris corruptio qualitatiua, & non substantialis, & per hoc attende. Quòd pestilentia amoueri poterit, quia aeris qualitas amouebitur, & non substantia, morbus uerò Epidimialis est morbus in indiuiduis unius generis tantum inuentus ob aeris corruptionem qualitatiuam, quæ qualitas occulta & praua dicitur, quia occultè intrinsecus operatur, et occultè animal interficit. Morbus uerò undemialis animantibus acquiritur uel simul plurium generum, uel unius generis tantum, propter aquæ, uel terræ corruptionem ob prauam, & occultam qualitatem eis iunctam, & ex his facile scire poteris febrem hanc, quam mali modi diximus, esse triplicem. uidelicet pestilentialem, epidimialem, & undemialem. nos autem de his febribus loquentes, sub nomine febris pestilentialis, de eis loquemur ad modum Galeni in primo de differentijs febrium Capite secundo, & tertio, & quarto, & quinto.

Attende

Attende igitur, quòd febris pestilentialis est duplex, una quæ immediatè pendet à pestilentia, quoniam occulta, & praua qualitas acquiritur ex aere ipso taliter affecto humiditatibus ipsius cordis, propter quam cor patitur febrem pestilentialem ab ipsa pestilentia immediatè quæ erat mala qualitas, malus quippe influxus aeri acquisitus, & hæc febris propriè dicitur pestilentialis, & est illa, quam nos nominamus febrem pestilentiæ, quoniam uagatur eo tempore, quo uiget pestilentia. Alia uerò est febris pestilentialis in nostris humanis corporibus inuenta, quæ mediate pendet à pestilentia, ueluti si mala qualitas aeris iungeretur alicui febri, deinde illa mala qualitas communicaretur humiditatibus cordis, causaretur tunc temporis non immediatè ab affecto corde à qualitate aeris occulta sed mediate, et dicitur febris pestilentialis mediatè pendens à pestilentia, quæ eadem febris progigni potest ex prima omnium humorum corporis humani affectione à qualitate occulta aeris, ipsos humores primò inficiente. humores enim sic affecti, & mala putredine corrupti, malos & prauos uapores effumant ad cor facientes febrem, quam pestilentialē appellamus, sed attende, quòd etiam unum genus febris potest hominibus contingere, quam dicimus pestilentialem per similitudinem ad ueram pestilentialem febrem. contingere enim potest aliquem humorem in nostro corpore existentem aliqua mala, & occulta qualitate in eodem corpore genita affectum esse, non pendentem ab influxu, & ab aeris corruptione, illi tamen malæ aeris qualitati similis, quæ ferè omnia simptomata conducet, quæ etiam mala, & occulta qualitas ipsius aeris producere posset. & propter hoc quidam medici imperiti uidentes hoc ge

nus febris pronunciant eam esse ueram pestilentialem credentes malam esse in aere factam qualitatem occultã. Nos autem dicemus istam febrem non debere ueram appellari pestilentialem, sed potius febrem mali modi, & sic febris mali modi erit in plus quàm febris pestilentialis: cum omnis febris pestilentialis sit mali modi, & non econtra. quas febres Galenus appellauit male morigeratas. Et iterum attende, quod loquendo de febre pestilentiali, quæ mediatè pendet à pestilentia, cuilibet generi febris potest contingere, ut ephimeræ, & sic dabitur Ephimera pestilentialis, quoniam ipsi febri ephimeræ potest iungi illa praua & occulta aeris qualitas, propter quam dicitur ephimera pestilentialis, simili modo dabitur tertiana pestilentialis, & interpollata, & continua, & quotidiana pestilentialis, & quartana, & sanguinea.

Expertus enim fui multas harum febrium præcessisse in tempore pestilentiæ, quæ à me pestilentes, nunquàm dijudicatæ fuerũt, & in processu praua & occulta qualitas aeris fuit eis iuncta, propter quàm factæ fuerunt pestilentiales, & febrientia illa corpora interfecerunt, & ex hoc potes habere, quòd licet in corporibus nostris plerunque tempore pestilentiæ appareant apostemata non pestifera, in processu tamen illis potest iungi occulta aeris qualitas, qua pestifera effecta sunt. memoriæ enim teneo ego, quòd tempore pestilẽtiæ M.D.XXVII. *fuerunt cuidam febrienti applicatæ in natibus cucurbitulæ scarificatæ, & paulo post illi scarificationi iuncta fuit illa praua, & occulta qualitas. & ipsa scarificatio apostemate pestifero affecta fuit, & breui æger moriebatur.*

Ex his

Ex his uerò quæ diximus facile possumus uenire in cognitionem causarum pestilentiæ, et febris pestilẽtialis.

Attende igitur quòd pestilentia potest habere radicem à superioribus, & etiam ab inferioribus, à superioribus quidem, quoniam contingit aliquando quòd in aliqua regione, uel in aere alicuius determinati loci, influxus quidam iungitur ex determinata quadam planetarum coniunctione, qui influxus pestilentia dicitur, est enim aeris corruptio qualitatiua naturæ humanæ inimica, & ex his habes duo, primo causam generalem pestilentiæ, & est dictus influxus, habes secundo diffinitionem pestilentiæ, & est corruptio aeris qualitatiua occulte operans, & humanæ naturæ inimica.

Ab inferioribus uerò causam pestilentiæ habemus, & est corruptio qualitatiua terræ uel aquæ occultè operans, & inimca naturæ humanæ, quæ corruptio aliquando est terræ nascentium, aliquando uerò ab intimis ipsius terræ pergignitur, illis enim omnibus quãdoq; iungitur mala qualitas, ob quam mali eleuantur uapores propter putredinem eisdem acquisitam, qui corporibus hominum contingentes, inspiratione aeris, uapores illi attingunt cor, magnum cordis nocumentum procreantes, quemadmodum meo contigit tempore, quòd quidam puteum quendam cauernosum multo tempore clausum aperierunt, & in apertione hinc ad modicum eorum duo mortui fuerunt. fuit enim aquæ illius putei iuncta mala qualitas quæ occultè operans, & inimicata naturæ humanæ omnes illos necauit, & ex hoc habere potes, quod unde mia est causa pestilentiæ, quia ex uaporibus aqueis & terrenis mala qualitate affectis afficitur etiam aer ipse, quapropter erit in aere corruptio ex mala & praua

qualitate ueniente ab aqua, uel à terra. Et sic habes alterā causam pestilentiæ propriè, quæ est ab aqueis uel terrenis uaporibus. Et ex his poteris habere causam febris pestilentialis propriè. quoniam est uel mala qualitas occulta aeris communicata cordi, qua putrefiunt cordis humditates, quibus putrefactis super incenditur caliditas præter naturalis ipsi cordi, & febrem causat, & eodem modo contingit de mala, & praua qualitate aquea, uel terrena attingente cor. et eodem modo febrem progignente.

Nota tamen hoc, quod annotatione dignum est, quòd aliquando potest hominibus contingere febris ex putredine sola, reperta in humoribus corporis eorum, quæ febris non propriè pestilentialis dici debet, sed similis ipsi pestilentiali, quoniam in effectu, qui est mors, & in symptomatibus febri aßimilatur pestilentiali. & hoc benè docti sumus post penurias multa hominum uidelicet pauperum corpora ceciderunt in febres, quas pestilentiales medicorum uulgus appellabat, hoc autem eueniebat ex commixtione malorum ciborum, & ciborum mali chimi; qui facillimè putredini erant parati. Vnde ex his generabantur in eis putredines malæ, & uenenosæ, quæ ad intra eorum corpora operabantur occultè, & ea interficiebant, & hæ febres propriè pestilentiales non sunt, sed similes illis, & dicuntur febres mali modi, quia ex putredine & qualitate occulta humorum tantum interius corpora turbabant, & exterius eadem quietabant. signa uerò demonstratiua ipsius febris pestilentialis, facilè ex dicendis poteris habere.

Considera igitur primo si sis in tempore, in quo uigēt morbi pestilentiales, uel febres pestilentiales, & tunc facile

cile poteris iudicare hanc esse febrem de numero febrium pestilentialium: si tibi tale corpus febriens offeretur, & iudicium tuum efficietur certius, si ipsi febrienti iungeretur magnum cauma, & incendium, magnaque nocturna inquietudo. cum enim in febre pestilentiali humiditates cordis corruptæ sint & putrefactæ propter earum præsentiam in corde. magnum & in eo, & in toto corpore incendium causatur, nocturna uerò inquietudo erit, quia de nocte uapores recluduntur ad intra cor ipsum admodum inquietantes omniumque membrorum facultates. Item apparet linguæ nigredo cum ariditate, & siti clamosa. hoc ideo accidit, quoniam cum magnum sit incendium ex parte cordis à putredine humiditatum cordis expirando mali uapores ascendunt ad os exsiccando, & per ulteriorem eius actionem denigrando: quo fit ut sitis uehemens sequatur est enim sitis appetitus frigidi, & humidi propter præsentiam caliditatis & siccitatis ab illis uaporibus in ore productis. Item & nausea apparet, quoniam cor offensum à putredine suarum humiditatum conatur eam expellere propter propinquitatem oris stomachi ad ipsum, nocumentum enim communicatur ipsi stomacho, & per hoc insurgit nausea. Item instantia uigiliarum adest, quoniam à putrene cordis humiditatum, mali superaccenduntur uapores, qui attingentes cerebrum, eius humiditates exsiccant, & per hoc deficit causa somni, quæ est abūdans ipsius cerebri humiditas, & per hoc aliud indicium apparet, uidelicet dolor capitis, quoniam ab eisdem uaporibus punguntur pelliculæ cerebri, quo fit ut patiantur & solutam continuitatem, & malam temperaturam, deinde dolorem. Item Pulsus frequens & uelox propter necessitatem euentatio

nis adauctam à uehementi caumate ipsius cordis, paruus uerò, & debilis, quia uirtus cordis admodum oppressa est à putredine humiditatum eius, non potens magnificare, neque pulsum ipsum fortificare. Item urina apparet turbulenta propter magnam putredinem, & ebulitionem cordis communicatam toti massæ humorali, liuidæ quoq; Vrinæ apparẽt propter debilitatem caloris non potentis regulare humiditates cordis. Item egestiones fetidæ sunt, malum expirãtes odorem propter putredinem magnam. Item apparent plerumque pustulæ, botor, & carbunculi & apostemata, quoniam cum magna dicatur esse putredo in humiditatibus cordis magna etiam fit putredo in uenis & in toto corpore, quo fit, ut tantum de materia putrida in pestilentia uel in febre pestilentiali abundet, quòd natura nõ potest eam regere, et gubernareob quàm rem exijt synthomaticè ad debiliora loca materia, progignens pustulas, & apostemata. Item apparet sudor admodum fœtidus, & in multa quantitate, & frigidus, fœtidus propter fœculentam putredinem, multus uerò propter materiæ putridæ multitudinem, quam natura nequit regulare, quo fit, ut ille sudor syntomaticus dicatur, et omnis syntomatica euacuatio mala est, frigidus uerò propter debilitatem caloris natiui derelinquentis humiditates cordis. Vbi igitur omnia hæc indicia in eadem febre iungentur, proculdubio iudicabis ipsam esse febrem pestilentialem, uel febrem mali modi, huius autem febris pestilentialis curam ex sequentibus dicendis habebis. In primis attende cum offertur tibi corpus febriens hac febre pestilentiali, considera, quòd cum phlebotomia sit uniuersalis euacuatio si eam præmittere debeas. ubi enim adsunt signa sanguinis, sicut est rubedo urinæ cum crassitiæ,

ſitie, et aliquali opacitate, & habitudine corporis ſangui nea, & regimen multiplicatiuum ſanguinis præterierit, illico phlebotomiam facies, & per hoc damnamus illos, qui in febre peſtilentiali phlebotomiam contemnunt, contradicunt enim Galeno uolenti quòd in omni febre putrida fiat phlebotomia, & Auicennæ cum inquit, cum uides urinam rubeam, & craſſam illico phlebotoma, neque locum ueritatis habet id, quod dicunt, quòd ideo in febre peſtilentiali non conuenit phlebotomia etiam à principio, quia à maligna, & praua materia uirtus debilitatur, & quoniam ſanguinis miſsio auget debilitatem in uirtute, ideo timendum eſt (ut dicunt) ex ſanguinis miſsione uirtutem tantum debilitari ne poſsit illi tantæ debilitati reſiſtere. Nos autem dicimus primo quòd non eſt credendum, quòd in principio morbi tam ſubitò uirtus debilitetur, quòd non poſsit phlebotomiam ſufferre, ut inquit Hyppocrates ſecundo aphoriſmorum: inchoantibus morbis ſi quid mouendum eſt moue etc.

Secundo dico, quòd apparentibus indicijs ſanguinis credendum eſt ſanguinem ſupra alios dominari humores. quo fit ut à principio morbi uirtus potius ſit debilis per aggrauationem, quàm per uiam reſolutionis, & ſic phlebotomia conuenit, quia exonerabit naturam, quæ reddetur potentior ſupra reſiduum materiæ malignantis. Quare hortor uos, ut à principio febris peſtilentialis conſentientibus robore, & ætate, & apparentibus ſignis phlebotomiæ, non prætermittatis ipſam, ſi enim omiſſa fuerit, cum iam peccatum ſit in ſanguine, & non in alijs humoribus, & ſanguis non expectet digeſtionem certè in breui æger deficere poterit. Attende tamen, quòd cum febris peſtilentialis pendeat à malignitate materiæ, qua

uirtus facile debilitari possset ideo hortor, quòd ubi etiam sanguinis mißio fuerit necessaria, non exquisitè ipsam facere debes, quia ex exquisita sanguinis mißione per resolutionem spiritus, & caloris naturalis, uirtus admodum debilitatur, & tanto magis, quantum materia peccans maligna est, & uenenosa directè uirtutem opprimens. eris igitur contentus in minoratiua phlebotomia, & si putabis eam non sufficere, poteris eandem eadem die reiterare, cum propter timorem de uirtutis debilitate, melius est, & securius partire euacuationem, quàm una uice totum simul euacuare, sicut dixit Galenus primo artis curatiuæ ad glauconem distinctione tertia, capite sexto, ob quàm rem iubeo, quòd etiam euacuando per sanguinis mißionem in febre pestilentiali à principio utamur minoratione, cum enim materia peccans dicatur esse multæ malignitatis, à principio exonerare naturam erit ualde utile. Vbi uerò indicia sanguinis non adsrũt in principio febris pestilentialis, nequaquàm sanguinis mißionem committes, tunc enim peccatum est in alijs humoribus à sanguine, neque ipsi sunt permixti sanguini, quare phlebotomia rapiet bonum, & malum derelinquet. quo fit, ut materia magis malignetur, et repente ægrum interficiat, sicut docuit me experientia, quòd eodem præcisè tempore, & eadem hora, qua pestilentiatus phlebotomabatur, moriebatur. Et ideo uituperamus illos, qui imprudenter à principio in omni febre pestilentiali committunt sanguinis mißionem, immo in febre pestilentiali, si non apparuerint signa sanguinis, caue à phlebotomia sicut à Diabolo. Si uerò apparuerint signa sanguinis cum robore, & ætate consentientibus, si tu non phlebotomabis, sanguis iustus erit super te, & filios tuos. Vbi uerò phlebotomia à prin

cipio

cipio non fuerit necessaria, scias quòd omnino febrientem febre pestilentiali debes euacuare, quæ euacuatio non sit eradicatiua, quoniam cum illi iungitur imbecillitas uirtutis, euacuatione eradicatiua, timendum est, ne uirtus ad maiorem ducatur debilitatem, & æger moriatur. sed dices tu, materia in febre pestilentiali est turgens, seu furiosa, & turgente materia à principio debemus euacuare iuxta præceptũ hyppocratis aphorismo uigesimosecũdo primæ particulæ. Hinc dico uerum esse, quòd turgente materia uti debemus illius eradicatione, nisi propter eam timeamus de augmento maximo debilitatis uirtutis. Et ideo cum in febre pestilentiali propter radicatam naturæ debilitatem, hoc timendum est maximè. ideo generaliter in principio febris pestilentialis cum necessarium sit euacuare si per medicinam euacuabimus, sit euacuatio illa minoratiua, & non eradicatiua. Attende tamen, quòd ubi in principio huius febris cognosceres uirtutem esse fortẽ, & optimè resistentem malignitati materiæ, cum materia dicatur esse furiosa, poteris à principio uti eradicatione, usque tamen ad terminum quem natura sufferre poterit. non apparentibus igitur signis sanguinis, à principio minorabis materiam in febre pestilentiali. Attende quòd cum in hac febre iungitur malignitas, quæ directè opprimit uirtutem cordis. Ideo iubeo, quod in omni euacuatione per pharmacum tam minorando quàm eradicando, ipsi medicinæ addantur, quæ cor confortant, & eius uirtutem roborant, & malam, et occultam qualitatem opprimunt, & eidem opponuntur, quo fit, ut in euacuando, uirtutem cordis uitalem sustentemus, erit igitur minoratiuum in febre pestilentiali pendente à putre[dine] choleræ sequens.

Recip. Margaritarum, iacintorum, ſmaragdorum ana ſcrup. i. radicum ualerianæ, radicum buglosſæ, radicum borraginis ana M.s. coraliorum rubeorum, been albi, & rubei, ſerici crudi ana drach.s. hæc omnia infundãtur per noctem bene trita, & in petia ligata in æquis portionibus aquarum endiuiæ, buglosſæ, tormentillæ, & dictami albi, deinde unica bulliant ebullitione, & cum dicta decoctione diſſolue Mannæ electæ unc. ij. reubarbari electi drach. i.s. ſpicæ gran. vij. & fiat potus, qui exhibeatur patienti in diluculo more aſſumptionis aliorum pharmacorum, uel potes minorare materiam cum ſequenti pharmaco.

Recip. mãnæ electæ unc. ij. uel floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. reubarbari electi drach. i.s. ſpicæ gran. vij. triferæ perſicæ, quæ admodum cordialis eſt drach. ij. cum prædicta decoctione diſſolue, & fiat potus. Minorata igitur materia cholerica licitum eſt reſiduum materiæ remanentis digerere cum ſequenti ſyrupo, ſemper obſeruando quòd ipſis digerentibus materiam cholericam permiſceantur quæ habent uirtutẽ cordis cõfortare, et manu tenere.

Syrupus talis eſt.

Recip. Syrupi de ſucco acetoſæ, ſyrupi acetoſitatis citri, de endiuia ana unc. s. aquarum lupulorum, acetoſæ, borraginis ana unc. i. miſce.

Item.

Recip. Margaritarum, coraliorum rubeorum, boli armeni orientalis ana drach. s. pulueriżẽtur ſubtiliter, & in petia rara linea ligentur, & per noctem infundantur in ſyrupo, facta uero leui expreßione puluerum patienti in diluculo exhibeatur ſyrupus, uel fiat hic ſyrupus magiſtralis ſequens.

Recip.

Recip. Aquæ endiuiæ, acetosæ, borraginis ana unc. iiij. Aquæ tormentillæ unc. iij. boli armeni orientalis, coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum, margaritarum, omnium fragmentorum, seminum citri ana drach. ij. misce, & omnia insimul bulliant unica forti ebullitione, colentur, deinde adde uini granatorum unc. vi. succi acetositatis citri unc. iij. succi limonum unc. ij. Iterum lento igne bulliant, & cum saccharo quantum sufficit fiat syrupus, qui syrupus sic exhibeatur patienti.

Recip. prædicti syrupi unc. iij. aquæ tormentillæ, aquæ radicum endiuiæ syluestris ana unc. ij. misce pro una uice, apparentibus signis digestionis ex multiplici assumptione alterius horum syruporum, eradicetur materia cholerica cum sequenti pharmaco.

Recip. Mannæ electæ unc. ij. electuarij succi rosati drach. ij. Reubarbari electi drach. i. s. infundatur reubarbarum secundum artem in aqua endiuiæ, & tormentillæ cum modico spicæ per x. horas: deinde fiat fortis expressio, cui adde triferæ persicæ drach. i. s. & cum alijs omnibus fiat potus, & patienti detur. Vbi uerò materia peccans in febre pestilentiali fuerit pituitosa à principio non debes negligere minorationem illius materiæ cum his quæ pituitosam habent euacuare materiam, ut

Recip. Agarici optimi, et electi scrup. iiij. turbith subtiliter puluerizati drach. i. zinziberis, salis gemmæ ana gran. iij. floris caßiæ nouiter tractæ drach. vi. infundatur Agaricus in oximelle simplici cum suis correctiuis per x. horas, deinde fiat fortis expreßio, & cum superiori decoctione cordialium dissoluantur, & fiat potus, minorata uerò materia pituitosa, præpara te ad residuum illius materiæ concoquendum, dabis igitur sequentem syrupum

quo

quo uſque ſigna digeſtionis apparuerint.

Recip. oximellis ſimplicis, ſyrupi de duabus radicibus, ſyrupi de corticibus citri ana unc.s.aquarum dictami albi, betonicæ, borraginis ana unc.i. miſce, & hic ſyrupus aromatizetur cum modico croci, & cinnamomi, uel fiat ſequens ſyrupus magiſtralis.

Recip. Aquæ borraginis, lupulorum, dictami albi ana unc.iiij.been albi, & rubei, oßis de corde cerui, utriuſque margaritarum, boli armeni orientalis, corticum mirabolanorum indorum, corticum citri, ſeminum citri ana drach.ij.pulucrizentur omnia pulucrizanda ſubtiliter, et bulliant uſque ad conſumptionem tertiæ partis aquarum, & coletur, & colaturæ adde ſucci granatorum dulcium unc.vi.ſucci pomorum dulcium unc.v.iterum bulliant lento igne unica ebullitione, & cum ſaccharo quantùm ſufficit fiat ſyrupus, qui ſic patienti exhibeatur.

Recip. prædicti ſyrupi unc.ij.aquæ betonicæ, lupulorum, tormentillæ ana unc.i.miſce, pro una uice. Apparentibus uerò ſignis digeſtionis conſentientibus robore, & ætate ſequentem medicinam eradicatiuam dabis patienti.

Recip. Diacatholiconis unc.s. electuarij indij drach.ij. agarici electi ſcrup.iiij.zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. iij. Triferæ perſicæ, turbith gummoſi ana drach. i.infundatur agaricus ut ſupra, & cum decoctione prædicta cordialium, fiat potus pulucrizatis pulucrizandis, ſi uerò in febre peſtilentiali materia melancholica maxime peccet à principio, etiam eam minorabis materiam cum ſequenti pharmaco, ut

Recip. Diaſenæ lenitiui drach. vi. confectionis amech drach.ij.floris caßiæ nouiter tractæ drach. iij. miſce, & diſſoluantur cum aqua meliſſæ, & fiat potus, qui apud diluculum

diluculum patienti exhibeatur, & quoniam derelictum est residuum materiæ melancholicæ cum praua, & occulta qualitate cor ipsum admodum infestantis, illud concoquatur cum sequenti syrupo.

Recip. *Syrupi sabor regis, syrupi de fumo terræ, de* Endiuia *ana unc. s. aquarum radicis tormentillæ, radicis ualerianæ, radicis borraginis ana unc.i.misce, & aromatizetur cum modico cinnamomi, & corticum citri, uel sic digeratur materia eadem.*

Recip. *syrupi de pomis cõpositi, de lupulis, de endiuia ana unc.s.aquarum tormentillæ, lupulorum, buglossæ ana unc.i.misce, uel sic digeratur materia cum syrupo sequenti magistrali.*

Recip. *Epithimi, thimi, polypodij quercini, summitatum fumiterræ ana* M.s.*corticum citri, radicum ualerianæ, radicum buglossæ, radicum borraginis ana unc.s.been albi & rubei, ligni aloes, oßis de corde cerui ana drach. ij. serici crudi, limaturæ auri ana drach.s.iacintorum, granatorum, zaffirorum, smaragdorum, utriusque margaritarum, ana scrup.i.bulliant omnia in sufficienti quantitate aquæ tormentillæ, usque ad cõsumptionem medietatis, deinde adde elebori nigri præparati drach.i. succi pomorum dulcium unc.iiij.syrupi de fumoterræ unc.iij.* Iterum *bulliant lento igne, & cum saccharo quantùm sufficit fiat syrupus, de quo*

Recip. *unc.iij.aquæ tormentillæ unc. ij. aquæ radicum ualerianæ unc.i.s.misce pro una uice.* Et *attende quòd in febre pestilentiali præcipuè pendente ab humore melancholico non debemus expectare completam digestionem propter malignam materiam, quæ continue agit in humores cordis, ideo sumptis duobus uel tribus de prædictis*

syrupis

ſyrupis hortor, ut euacuetur materia faciens febrem peſtilentialem cum ſequenti medicina eradicatiua.

Recip. Thimi, Epithimi, polypodij quercini, foliculorum ſenæ ana M. i. florum Borraginis, bugloſſæ ana p. i. corticum mirabolanorum Indorum unc. s. omnium fragmentorum ana. drach. i. radicum ualerianæ, radicum Tormentillæ, radicum dictami albi ana unc. s. bulliant omnia in ſufficienti quantitate aquarum lupulorum, fumiterræ, Tormentillæ, ana uſque ad conſumptionem medietatis, deinde coletur, & cum colatura diſſolue Diaſenæ lenitiui. drach. vi. agarici electi. drach. i. s. Zinziberis, ſalis gemmæ ana gran. iiij. Cōfectionis amech. Triferæ perſicæ ana drach. ij. Infundatur agaricus cū ſuis correctiuis in oximelle ſimplici quantū ſufficit per nouē horas. deinde fiat potus, & patienti detur facta forti expreſsione. Et attende quod febris peſtilentialis non ſolum ex uno ſimplici humore, mala & occulta qualitate affecto contingere poteſt, uerum & ex permixtione plurium humorum quorum mala & occulta qualitas eis iuncta, febrem peſtilentialem progignit, & hæc eſt illa ſpecies Emitritei peſtilentialis, quæ ſecundum plurimum in peſtilentia apparet. rarò enim ſolus humor unus afficitur in corpore noſtro, quo fit, ut ſecundū plurimū plures afficiātur humores in ipſa peſtilētia, et procreatis febribus cōpoſitis pernitioſiſsimus conducitur Emitriteus. Iterum attende quòd in peſtilentia, & in febre peſtilentiali magis uitiatur ſanguis praua & occulta qualitate, quia cum peſtilentia, & febris peſtilentialis pendeant à putredine humorum cordis, & magis humor ſanguineus abundat in corde quàm alius humor, quia cor eſt lacuna ſanguinis. Ideo eſt, quòd et malæ, & prauæ affectiones magis contingunt ſanguini, &

ni, & propter hoc dico uobis, quod & si non semper in principio illarum dispositionum fiat phlebotomia secundum plurimùm tamen coacti sumus eam celebrare, post uerò sanguinem magis in humore cholerico aduenit illa pestilentialis affectio, cum post sanguinem magis abundet cholera in corde quàm flegma & melancholia, tertio uerò in flegmate, quarto autem in melancholia, pestifera hæc affectio contingit. Ideo ex hoc patere potest febrem pestilentialem in omnibus humoribus posse incendi magis in sanguine, secundo in cholera, tertio in flegmate, & ultimo in melancholia, & in uno quippe simplici humore, & in pluribus mixtis, quo fit, ut detur febris pestilentialis composita eo precise modo, quo supra narrauimus in capite de febribus compositis, cui pestilentiali febri iunguntur symptomata offendentia aliquando membra principalia & illis deseruientia, quibus prudens medicus succurrere debet, cum ea nō sint aliquo pacto negligenda. Primum uerò symptoma, cui admodum medicus attendere debet, est uirtus uitalis offensa, cui in febre pestilentiali succurrendum est, sic primo per sequentem mixturam pluries die noctuque ipsi ægrotanti exhibitam.

Recip. aquæ rosatæ lib. s. uini albi odoriferi unc. iiij. boli armeni orientalis drach. ij. misce, propinetur aūt ipsi patienti, quoniā ultra hoc, quòd uirtutem cordis habet roborare, etiam præseruat, ne quis in pestilentia cadat, ratione enim aquæ rosatæ remittitur Cauma & incendium in febre ista, ratione uini confortatur uirtus uitalis existēs in corde, ut ipsa confortata renuat materiam malignam cor ipsum turbantem, ratione boli armeni à proprietate confortatur cor, ultra hoc quod sui stipticitate prohibet transitum uaporum uenenosorum ad ipsum cor, & ideo

laudo

laudo, quòd huius potionis aliquid pluries exibbeatur patienti, licet etiam poßit istud ipsis sanis condonari in præseruatione à febre pestilentiali. Secundum remedium in confortatione cordis est sequens.

Recip. Aquæ distillationis florum borraginis, florum buglossæ, radicum ualerianæ, radicum endiuiæ syluestris, rosatæ muscatæ ana lib.s. iacintorum, smaragdorum, granatorum, margaritarum ana drach.i. oßis de corde cerui, sandalorum alborum, & rubeorum, been albi, & rubei, serici crudi ana scrup. ij. bulliant omnia insimul usque ad consumptionem tertiæ partis aquæ, deinde coletur, & colaturæ adde succi acetositatis citri, succi limonum, pomorum dulcium ana unc.ij. uini granatorum unc.iiij. Iterum bulliant unica forti ebullitione usque ad consumptionem quartæ partis, deinde cum sacchato quantùm sufficit fiat iuleb longum, quod aromatizetur ut infra.

Recip. Ambræ optimæ scrup.i. musci fini gran.x. cinnamomi electi, macis ana drach. s. coraliorum rubeorum, seminum citri ana scrup.i. pulverizentur omnia subtilißime, & ligentur in petia linea subtili, & ponantur in syrupo, & sic stet per xxiiij. horas, & patienti propinabis dictum syrupum ei exhibendo unc.i. uel ij. pro uice, debilem enim cordis uirtutem restaurat, & à febre pestilentiali, et pestilentia hominem præseruat.

Tertium præsidium in cordis cõfortatione est sequẽs.

Recip. succi acetositatis citri, succi limonum, succi pomorum dulcium ana unc.iiij. florum buglossæ conditorum cum saccharo, florum borraginis, ana unc.ij. radicum ualerianæ conditarum cum saccharo, radicum buglossæ, radicum borraginis, radicum endiuiæ syluestris. ana unc. i. omnia simul contundito, quibus contusis adde ambræ optimæ

timæ musci optimi ana drach. s. omnium fragmentorum, coraliorum rubeorum, margaritarum, been albi, & rubei, oßis de corde cerui, serici crudi ana unc. s. pulueris unicorni, boli armeni Orientalis optimi ana drach. i. sacchari optimi quantùm sufficit, & fiat cõfectio, de qua æger quotidie capiat drach. ij. mane & uesperi, per duas horas ante cibum, Roborat enim cordis uirtutem, & facit crementum operationum uitæ, et præseruat ne corpus in pestilentiam, uel febrem pestilentialem cadat.

Quartum remedium in uirtute uitali confortanda est sequens.

Recip. Aquæ borraginis, ualerianæ, Tormentillæ, rosatæ muscatæ, cicoreæ ana unc. iiij. sandalorum alborum, & rubeorum, oßis de cordis cerui, been albi, & rubei, ana drach. ij. corticum citri exsiccatarum, corticum limonum ana unc. s. canforæ, croci ana grana. v. uini albi optimi odoriferi, aceti optimi ana unc. iij. misce, & unica leui ebullitione bulliant unà simul, deinde quotidie epithimabis cor patienti febrem pestilentialem: sui enim uirtute benigna confortat cor, propellitque omnem uenenositatem, quæ cordi potest accidere.

Quintum præsidium in rehabendo cordis uirtutem ualde resolutam, & in resoluendo malas putredines in corde inuentas, & in repellendo uenenosos fumos ad cor ascendentes.

Recip. Theriacæ magnæ optimæ unc. i. succi acetositatis citri, succi limonis ana unc. s. coraliorum rubeorum, seminum rosarum rubearum ana drach. s. canforæ, croci ana grana. iij. misce, & omnia simul benè ducantur donec fiat linimentum, quo manè, & uesperi inungas ægri totam cordis regionem: supra quam inunctionem pone etiã

petiam

petiam de ſtrico cremiſino ; & certè ſublimè remedium eſt in præſeruatione à peſtilentia, & in cordis confortatione, et quoniam in febre peſtilentiali cor malignitatem acquiſitam ab hac febre conſentit cerebro.

Ideo *& in ea cerebrum confortandum eſt. confortetur autem cum aromaticis, & rebus boni odoris, ſicut cum aqua roſata, cui aliquid canforæ permiſceatur, cum qua balneētur tempora, nares, et aures, ſed optimũ cerebri confortatiuum eſt ſequens.*

Recip. *Succi acetoſitatis citri, ſucci limonis ana unc. s. margaritarum, fragmentorũ omnium ana drach. i. garyophyllorum, cinnamomi electi, nucis muſcatæ, macis, folij, ligni aloes, ſandalorum alborum et rubeorum ana ſcrup. iiij. ambræ optimæ drach. i. s. muſci optimi ſcrup. i. laudani perfecti unc. s. omnia inſimul bene agitentur, & cum modico aquæ roſatæ muſcatæ incorporentur, & fiat pomum, quod geſtatum in manibus patientis febrem peſtilentialem, & illius, qui conatur præſeruari à caſu in ea, ſublime iuuamentum conducit, & quoniam eadem malignitas peſtilentialis hepati communicatur à minera læſionis, quæ eſt cor, ideo hortor quòd mane, & ueſperi, Epithemetur hepar ipſum ſequenti Epithemate.*

Recip. *Aquæ abſinthij, epathicæ, ſolatri, roſatæ, endiuiæ ana unc. v. ſpecierum cæroti triaſandalini unc. i. Aceti optimi unc. iij. ſpodij drach. ij. canforæ grana. x. pluerizentur puluerizanda ſubtiliter, & omnia miſceantur pro epithemate hepatis. Confortetur quoque hepar cum ſequenti mixtura, de qua mane, & ueſperi ante cibum per duas horas patiens capiat drach. ij.*

Recip.

usque quo liquefiant, deinde colentur, & colaturæ adde succi consolidæ minoris, succi acetosellæ, succi appij ana unc. iij. Theriacæ magnæ unc. s. misce, & fiat emplastrũ. Quòd si isto emplastro æger non sanabitur, relinque eum ministris medicorum, scilicet chirurgicis. Tu autem longè fuge.

Alterum præterea simptωma plerunque contingit in febribus pestilẽtialibus, & sunt quædam maculæ apparentes per multa membra corporis febrientis, & maxime in illis, in quibus uiget maior caliditas, sicut in dorso, ibi enim interius inuenitur uena magna, quam chilim appellamus, in qua uiget multus sanguis, & arteria magna eandem comitans uenam, multo sanguine spirituali repletam, ab ambabus igitur uenis magna communicatur dorso caliditas. ob quam causam primo, & in maiori quantitate, huiusmodi maculæ ibi apparent. quas nostris temporibus uulgus nominat (petechie) quæ apud Paulum bullæ nominantur, apud uerò alios papullæ & botor, & secundum quod maior ebullitio in cæteris membris crescit, eædem bullæ in alijs exire incipiunt, quæ plurimum non exeunt nisi per motum materiæ, & actionem uirtutis. petech

Ideo est, quòd incipiunt apparere in die Crisis, in quo fit motus materiæ in uirtutem, & uirtutis in materiam, & attende quòd secundum diuersitatem humorum mala qualitate affectorum diuersificantur, & bullæ istæ in colore, & modo substantiæ. Si enim febris pestilentialis à sanguine contigerit, earum color rubeus apparebit, alijs quippe eleuatiores propter maiorem sanguinis quantitatem abundare in corpore. Si uerò à cholera citrinæ apparebunt, si à pituita albæ, si à melancholia ni-

græ uel liuidæ, ubi enim à dominio ſanguinis exibunt huiuſmodi maculæ, ſalubriores ſunt alijs, maiorem nobis ſalutis confidentiam arguentes.

Iterum attende, quòd ſi huiuſmodi maculæ apparebũt in die criſis cum imbecillitate uirtutis, fugit à nobis ſpes ſalutis, quoniam eſt ſignum, quòd tales maculæ exeunt per uiam ſimptæmatis mali, non per uigorem uiritutis materiam uenenoſam potentis expellere.

Vbi uerò prædictæ maculæ apparuerint cum fortitudine uirtutis, ſignum eſt, quòd cura febris peſtilentialis cum dicto ſymptæmate non eſt negligenda. Et propter hoc iterum attende. quòd ubi cum febre peſtilentiali non apparuerint adhuc huiuſmodi maculæ peccante ſanguine, uel alijs humoribus permixtis ſanguini, conuenit phlebotomia neceſſariò conſentientibus robore & ætate, ſicut ſupra narrauimus ex teſtimonio Galeni primo de differentijs febrium capite nono, & Pauli ſecundo artis medicæ capite xxxvi.

Vbi uerò cũ febre peſtilentiali exeunt huiuſmodi maculæ, certè communis modus praticæ eſt phlebotomiam negligere, quoniam natura non debet impediri à motu materiæ, cum quo utilitas & iuuamentum uirtuti aduenit, ſed propter materiam illam peſtiferam, & uenenoſam exire ab intus ad extra, uirtus ipſa alleuiatur.

Ideo medicus debet ſequi motum naturæ recte operantis, phlebotomia autẽ facile motum illum impedire poſſet, quia poſſet ad intima reuocare materiam illam, quam natura tentat ad extra expellere.

Atende tamen quòd aliquando, non fui ego deceptus in faciendo phlebotomiam adhuc maculis illis incipientibus aapparere; quoniam conſideraui, & per ſigna cognoui,

gnoui, quòd magna erat plenitudo in corpore, & maxime ex sanguine. cum maculæ illæ apparebant rubeæ, & sic intentione habita ad multitudinem causæ præcedentis existentis in uenis, quæ erat sanguis, phlebotomiam commisi, & cum ea benè me reperij, & istud præceptum habetur à principe in prima quarti capite de uariolis & morbillis, ubi ostendit, quòd etiam illis apparentibus morbillis & uariolis, & fuerit in toto magna plenitudo, phlebotomia non est contumax. Sit autem talis phlebotomia parca, ut euacuet solam causam præcedentem, & uirtus reddatur potentior ad resolutionem residui remanentis. sit enim in omni tui euacuatione custodia de uirtute, cum enim ipsa uirtus habeat militare contra materiam malignam & uenenosam, non multum de sanguine debes euacuare, quoniam arma uirtutis deperderentur. quæ sunt sanguis, spiritus, & naturalis calor, facta autem phlebotomia si erit expediens, dico si erit expediens, scilicet apparentibus signis maximæ repletionis in sanguine. & dico si erit expediens, quia secundum plurimum cauere debemus à phlebotomia apparentibus illis maculis, & alium quippe modum curæ assequi debemus, qui est sequens, apparentibus igitur huiusmodi maculis à medicina laxatiua omnino cauere debes, quoniam per eam nedum materia mouetur y oppositum motus, quem natura tentat, sed ex agitatione facta ab ea, uirtus imbecillior fit, laudo tamen quòd aliquando adhuc apparentibus maculis illis, si expediet uti medicina, sit lenitiua tantum euacuans à uijs latis, quoniam solum medicina illa euacuat, materias communes fouentes materias proprias, absque quod retrahat materiam ad interiora, quam natura ad extra conatur propellere. conuenit igi-

tur Manna,Caßia,Tamarindi,& huiuſmodi.

Vbi tamen loco medicinæ lenitiuæ quis uteretur clyſterio lenitiuo ſecurius eſſet, & magis ad propoſitum morbi:ſecurius quoque erit in hac febre peſtilentiali apparentibus his maculis curare febrem hanc, ſequendo motum naturæ,cum enim natura tentat ad extra expellere omni cura,omni diligentia, & ſollicitudine iuuemus naturam,ut materiam complete expellat, & hoc pluribus fit ingenijs.

Primum ingenium eſt,inuoluere ægrum in panno rubeo de ſcarlato,quoniam ſui caliditate, & inſpecto colore illius rubeo,ſanguis mouetur ad ipſum,& ad extra.

Secundum ingenium eſt, ut cum petia eiuſdem panni fiant frictiones toti corpori à ſurſum in deorſum, ratione enim motus in exterioribus, caliditas attrahitur, qua dilatantur uiæ,& cutis porroſitates,qua etiam materia attrahitur,et per eaſdem porroſitates apertas perſpirat, & euacuatur.

Tertium ingenium eſt,ut cum manibus madefactis in aqua ſimplici calida totum corpus fricando madefiat.humiditate enim aquea ſiccitas cutis facta arida à uehementia caliditatis & ſiccitatis febris tollitur, à caliditate uerò porroſitates aperiuntur,et ad cutim materia attrahitur,& eadem ad perſpirationem mouetur.

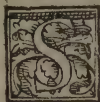
Quartum ingenium eſt, appoſitio cucurbitularum multarum paruarum quidem ſupra ſpatulas, brachia, pectus, dorſum,nateſque cum totis cruribus,ſurſum & deorſum.his enim certi ſumus, quod ſequemur motum, quem natura tentat unà cum attractione materiæ morbi, & exoneratione naturæ à multa materia mala & uenenoſa.

Quintum

Quintum ingenium est, propinare ægroto in exitu illarum macularum sequentem potionem.

Recip. Lentium unc. ij. aquæ fontis claræ lib. iiij. bulliant unica forti ebullitione deinde proijciatur aqua tota, & lentibus adde aquæ fontis claræ lib. iij. hordei mundi, & excorticati unc. ij. dactylorum enucleatorum numero iiij. misce, & bulliant insimul usque ad consumptionem medietatis. deinde coletur, & colatura patienti exhibeatur, & cum cibo, & sine cibo. hortor tamen quod cũ omnibus prædictis ingenijs non negligamus cordialia cum quibus ingenijs, & cordialibus exhibitis, si maculæ illæ delituerint, tunc temporis medicinam si expedierit laxatiuam poteris ægroto condonare; iuxta modum quem in præcedentibus narrauimus: & hæc de febre pestilentiali, & de suis simptωmatibus dicta sint.

DE VARIOLIS ET MORBILLIS Cap. XXII.

SCIRE debes, quòd cum plurimum uariolæ, & morbilli apparent, quoniam significant magnam sanguinis ebullitionem. Eorum indicatio est supra pestilẽtiam, uel febrem pestilẽtialem futuram, et propter hãc causam doctores scribẽtes de febre pestilentiali iungunt ipsi caput de morbillis, & uariolis, quæ affectiones diuersæ sunt ex parte materiæ, conuenientes tamẽ ex parte agẽtis, ex parte quidẽ agẽtis quoniã utraq; pẽdet à magna sanguinis ebullitione, materiæ uerò quia morbilli à sanguine cholerico originem trahunt, uariolæ uerò à sanguine craßiori melancholico, modum autem generationis earum dispositionum sub silentio transeo,

cum à principe in prima quarti ſufficientiſſimè modus ille declaratus ſit. Et *ideo potius* Empiricè, *quàm ratio-naliter earum curam ponam.* Attende *igitur quòd uario-læ, & morbilli cum procedant à diuerſa materia, mor-billi uidelicet à ſubtili, uariolæ uerò à craſſa materia.* Ideo *eſt, quòd morbillorũ cura facilior, & breuior erit, uariolarum uerò longior, & difficilior.* Iterum *attende, quòd uariolæ, & morbilli habent quatuor tempora ea-rum conſiſtentiam menſurantia, uidelicet:* Principium, *augmentum, ſtatum, & declinationem, & quoniam ſta-tus ſapit naturam præteriti augmenti, ideo debet medi-cus ſequi curam conuenientem augmento uariolarum, & morbillorum. in declinatione uerò medicus derelinquat naturæ, quæ rectè curabit uariolas, & morbillos, mundi-ficabitque cutim, niſi tantæ ebullitionis, & acutiei fuerit materia illa, ut ueſtigia, & foueæ poſt uariolas in cuti remaneant.* Principium *autem ratione modi ſubſtantiæ materiæ peccantis in uariolis erit trium uel quatuor die-rum, quoniam earum materia craſſa eſt, & non uelocis motus ad exitum.* Ideo *eſt, quòd non in breui poſt indicia uariolarum exeunt uariolæ, quia autem materia morbil-lorum tenuior eſt, & facilioris motus, ideo citius moue-tur ad criſim, quare principium eorum abbreuiabitur, et ſic in prima uel ſecunda die morbilli ſecundum plurimũ incipiunt apparere, & eſt in modo curæ primo diætam debes regulare, in principio enim utriuſque diæta ſit at-tenuans, quoniam ægritudines illæ ſunt ex repletione, & inanitio erit eorum cura, cum enim ſit uehemens ebulli-tio in ſanguine, & tota humorali maſſa, ideo cauendum ab his, quæ ſanguinem multiplicant, et humores exacuũt.* Et *ideo in principio apparentibus indicijs earum affe-*

ctionum,

ctionum, non dabis uinum, nec dabis cibaria calida, sicut carnes, & oua recentia, non dabis piperata, neque acria, quoniā ab his uel sanguis augetur, uel humores exacuuntur, ideo earum potus erit aqua hordei in principio, quoniam ultra hoc, quòd remittit ebullitionem, ad faciliorem præparat exituram, dabis endiuiam, lactucam, spinachia, cucurbitam, & alia infrigidantia, & humectantia, quoniam ab his ebullitio remittitur. Quòd si coactus fueris propter ætatem eleuare diætam, in principio detur iusculum paruæ pullæ, decoctionis cucurbitæ, citruli, & aliarū rerum infrigidātium, & humectantium. Attende quoque quod in principio nō debet æger teneri coopertus multis pannis, ne ab ijs inducta caliditas adaugeat ebullitionem in materia faciente illas affectiones, neque debet teneri discoopertus pannis, ne frigiditate ambientis porrositates corporis obserentur, & fiat impedimentum ad exitum uariolarum, & morbillorum, sit igitur patiens coopertus pannis moderatè, & in principio non sint rubei, neque attractiui caloris, ut sunt panni de scarlato, ne materia indigesta attrahatur, & non dum præparata ad exitum, aduentante uerò augmento, quod erit post tres uel quatuor dies, poteris eleuare diætam ad ea, quæ uirtutem roborant, & materiam præparant ad exituram, ideo patiēti dare poteris panem trit[illegible] [illegible]lio pullæ decoctū, poteris dare oua sorbilia, scilic[illegible] [illegible]ellos, & in processu usque ad statū poteris dare carne[illegible] pullinā in modesta quātitate, dico in modesta quātitate, ne natura à multitudine cibi grauitata materiā morbillorū, et uariolarū nequeat ad extra expellere. Aduētāte uerò statu poteris eandē diætā, quàm in augmēto obseruasti, continuare, et nō dubites si Hippocrates dixerit in prima particula aphorismorū

quod

quod in statu morbi tenuißima uti oportet diæta, quoniam hic non est status ebullitionis, sed status exituræ uariolarum. Et ideo fuerunt aliqui non damnandi, qui horum morborum consistentiam distinxere, non per principium, augmentum, statum, uel declinationem, sed per primos, & secundos dies, ut in secundis quidem diebus poßimus diætam eleuare, ut diximus, et etiam uinum pauciferum contribuere, & sic diætam illam aliquantisper eleuatam poteris continuare per totum tempus status, quod est in secundis diebus uariolarum exitus, deinde post hanc obseruandam diætam poteris uariolas, et morbillos curare per administrationem phlebotomiæ, & potionis. Si igitur fueris in primis diebus, ut in tempore principij apparentibus indicijs sanguinis, uel permixtionis sanguinis cum alijs humoribus, ætate et robore consentientibus, phlebotomiam poteris exercitare, significatur enim quòd in sanguine, & in tota humorali massa est ebullitio magna, quæ phlebotomia tollitur. Si enim illis indicijs apparentibus quis phlebotomiã negligeret, posset esse causa defluxus sanguinis cum alijs humoribus ad aliquod membrum corporis humani, quòd si principale membrum fuerit æger necabitur, si uerò non principale, in eo generabitur apostema, quod merito peccãtis materiæ magnæ ebullitionis, redd[illegible] curæ, ideo illis apparentibus indicijs phlebotom[illegible] nõ debes prætermittere, cum uero apparere cæperint uariolæ, & morbilli, non existentibus signis abundantis repletionis corporis, nequaquàm phlebotomiam committere debes, quoniam tentares oppositum motum, quem natura rectè, & non errans committit, phlebotomia enim trahit ab extra ad intus, in exitu uerò uariolarum trahitur ab intus ad extra, si ta-

men

men magna adesset repletio totius corporis, adhuc incipientibus uariolis exire, phlebotomiam ipsam poteris admittere, ea enim natura uigentior fit a materia exonerata ad regulandum residuum materiæ uariolarum, & morbillorum. si uerò ætas non consenserit phlebotomiæ, fuerint tamen indicia plenitudinis humoralis, & non sanguineæ, cum maximè peccet cholera, poteris uentrem lenire, uel cum clysterio lenitiuo, uel cum medicina nō eradicatiua sed lenitiua, sicut est sequens.

Recip. Florum uiolarum, sebesten, Iuiubarum ana M. s. Dactylorum enucleatorum numero ij. bulliant in sufficienti quantitate aquæ usque ad consumptionem medietatis. deinde colentur & cum colatura dissolue Mannæ electæ unc. iij. uel floris Caßiæ nouiter tractæ drach. x. et plus et minus secūdū ætatē, et robur uirtutis. facta uētris lenitione hortor, ut tota medici intentio sit ad præparandum, & ad facilitandum exitum uariolarum & morbillorum, ideo laudo, quòd mane loco syrupi, & omni hora cū sitierit patiens potet de infrascripta decoctiōe.

Recip. Lentium excorticatarum M. i. hordei excorticati M. s ficuum siccarum numero iiij. Dactylorum enucleatorum numero iij. Iuiubarū numero xx. laccæ drach. i. s. bulliant in sufficienti quantit[illegible] aquæ usque ad consumptionē tertiæ partis, dein [illegible] et colatura usui reseruetur, & sic procede cum l[illegible]otione & regimine superius dicto usque quo uariolæ incipient cadere, & morbilli delitescere, & quoniam in his affectionibus oculi, nares, guttur, et pectus læduntur. Ideo est his omnibus succurrendum cum sequentibus, primo abluantur oculi cum aqua rosata, uel cum aqua decoctionis sumach, succurratur uero naso per attractionē aquæ hordei, quidam

enim

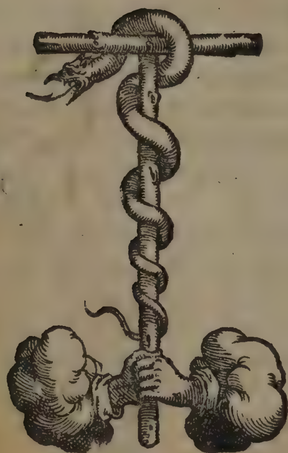
enim oculos tangunt, & nasum cum auro. habet aurum à proprietate ut defenset illa membra à nocumentis uariolarum & morbillorum, succurratur uerò gutturi in ore detinendo saccharum candidum, uel sæpe utendo sequenti gargarismo.

Recip. aquæ plantaginis lib. i. syrupi mirtini unc. ij. misce, succuratur uerò pectori & pulmoni cum syrupo uiolato, cum syrupo myrtino, cum diapenidione sine speciebus, cũ diacodione, & cũ huiusmodi, ea in ore detinẽdo & lambendo; aliquando uerò contingit post casum uariolarũ, ut foueæ remaneant, & cauitates in cute, quibus succurrendum est, eas diluendo cum sequenti decoctione.

Recip. Aquæ fontis claræ lib. ij. salis communis unc. i. lappacij acuti unc. iij. misce, & bulliant usque ad consumptionẽ medietatis aquæ, deinde coletur, & colatura usui seruetur, et cum foueæ diluuntur hac decoctione, sit ipsa frigida, ne caliditate aquæ foueæ magis dilatentur. Et hæc de Variolis & morbillis dicta sint.

FINIS.

Venetijs [illegible] Vincentij Valgrisij,
Mense Fe[illegible]rio. M. D. L.

Exodi iiij.
etc. xx

